

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

GÖKÇER TAHİNCİOĞLU “Bu öğrencilere bu işi mi öğrettiler?”
KEMAL GÖKTAŞ

“Bu öğrencilere bu işi mi öğrettiler?”

GÖKÇER TAHİNCİOĞLU
KEMAL GÖKTAŞ

Öğrenci Muhalefeti
ve Baskılar

iletişim

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

GÖKÇER TAHİNCİOĞLU - KEMAL GÖKTAŞ
“Bu öğrencilere bu işi mi öğrettiler?”

İletişim Yayınları 1905 • Bugünün Kitapları 153

ISBN-13: 978-975-05-1239-1

© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2013, İstanbul

EDITÖR Koray Löker - Tanıl Bora

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Ümit Bektaş

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Remzi Abbas

BASKI ve CILT Sena Ofset • SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

GÖKÇER TAHİNCIOĞLU
KEMAL GÖKTAŞ

“Bu öğrencilere bu işi mi öğrettiler?”

Öğrenci Muhalefeti ve Baskılar

GÖKÇER TAHİNCİOĞLU 1977 Diyarbakır doğumlu. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden mezun oldu. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Anabilim Dalı'nda, "Askeri Darbeler Öncesi ve Sonrası Medya Özgürlüğü" konulu teziyle yüksek lisans eğitimini tamamladı. 1997'de çalışmaya başladığı *Milliyet* gazetesinde halen Ankara Haber Müdürü olarak görev yapmaktadır. Çağdaş Gazeteciler Derneği İzzet Kezer Fotoğraf Ödülü, Musa Anter Basın Şehitleri Yılın Haberi Ödülü, Abdi İpekçi Yılın Haberi Ödülü, Metin Göktepe Gazetecilik Ödülü, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Basın Özgürlüğü Ödülü, Çağdaş Gazeteciler Derneği Rafet Genç Haber Ödülü sahibidir. İki dönemdir Çağdaş Gazeteciler Derneği yönetim kurulu üyesidir.

KEMAL GÖKTAŞ 1976 Malatya doğumlu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. *Radikal* ve *Sabah* gazetelerinden sonra halen *Vatan* gazetesinin Ankara bürosunda çalışmaktadır. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Bölümü'nde yaptığı yüksek lisans tezini de kapsayan *Hrant Dink Cinayeti - Medya, Yargı, Devlet* kitabı 2009'da Güncel Yayıncılık'tan yayımlandı. Halen aynı bölümde doktora çalışmasını sürdürürken, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde konuk öğretim üyesi olarak Yargı Muhabirliği ve Araştırmacı Gazetecilik dersleri vermektedir. 2001 Musa Anter Basın Şehitleri Gazetecilik Ödülleri Jüri Özel Ödülü, 2008 Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Basın Özgürlüğü Ödülü, 2009 ve 2011 Metin Göktepe Gazetecilik Ödülü, 2010 Abdi İpekçi Haber Ödülü, 2011 Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başarı Ödülleri Siyasal Haber Dalı Ödülü'nü almıştır.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	9
YUMURTA.....	11
Dolmabahçe buluşması: Kesin bir örgüt var	17
"Ben yapmadım o yaptı"	24
Görmedik, duymadık, bilmiyoruz.....	25
Uzun eşekli protesto	28
Hopa protestolarında kopan ipler	30
Delil olarak boru ve puşi.....	33
Kocaeli'de Hopa davası.....	36
Özel yetkisiz soruşturma.....	37
Başbakan davanın tarafı.....	40
Ergenekon operasyonu.....	47
Balyoz, Oda TV, internet andıcı ve KCK.....	48
Anayasa referandumu.....	49
"Bir tek sokak kaldı"	50
KISA BİR TARİHÇE.....	51
İttihat ve Terakki.....	52
Cumhuriyet dönemi	53
Demokrat Parti dönemi.....	54

1968.....	56
1980 sonrası.....	61
1990'lar ve yükseliş	63
Kürt öğrenciler ve dilekçe eylemi	70
Seçmeli ders eylemi	72
AK Parti dönemi	75

DÜŞMAN CEZA HUKUKU	77
“Terör rejimi”	80
90'lı yıllara dönüş.....	81
“Örgüt üyesi” dampingi ve “taş atan çocuklar”	83
Yargı paketlerine “Oslo süreci” molası.....	86
Çağdaş Hukukçular Derneği'nin	
“tutuklu öğrenciler” raporu	91
Hüseyin Aygün'ün “tutuklu öğrenciler” raporu	94
Düşman hukuku doktrini	97
Türkiye ve düşman ceza hukuku	99

ÖĞRENCİLERE DÖNÜK BASKILARIN BİLANÇOSU	101
Ankara'da el konulan yaş pasta.....	102
İstanbul'da KCK ile BDP'yi eşitleyen İddianame	103
Roboski'de öldürülenler, onları ananlar	104
“Devrim olsun üstü açık araba alacam”	105
Poşu davası	107
Halkı sağlık hizmetlerinden soğutmak	110
Gereken tepkiyi YÖK verir	112
Yeni terör örgütü: RedHack	113
Disiplin soruşturmaları ve cezalar	116
İnternette sıkı takip	119

BASKI REJİMİ	121
“Sınav var notlarım yok”	123
Silahlarla öğrenci yurdu baskını	124

3 yıllık tutukluluk.....	127
"Sapasağlam girmiştım"	129
"Yeniden tutuklandım"	132
Tutukluluk koşullarına hoca isyanı	134
Cezaevinde kaç öğrenci var?	136
TÖDİ-MEB raporları çelişkili	138
Şiddetin bilançosu	139
VE ODTÜ.....	145
Hükümet ve emniyetten inkâr	147
11 öğrenci gözaltında.....	148
DEVLET NASIL BAKIYOR	153
Çevik Kuvvet'in "gizli" raporu.....	153
<i>Çevik Kuvvet biriminden polis memurları.....</i>	<i>155</i>
<i>Orta düzey amirler</i>	<i>157</i>
<i>Çevik Kuvvet şube müdürleri.....</i>	<i>159</i>
<i>Emniyet müdür yardımcıları.....</i>	<i>160</i>
<i>Gözaltı ve işkence.....</i>	<i>165</i>
Devlet - savcı ve polisleri	168
<i>DGM Savcısı Talat Şalk anlatıyor.....</i>	<i>174</i>
<i>Eski DGM Savcısı Ömer Süha Aldan:</i>	
<i>"Eski polis devleti koruyordu, yeni polis iktidarı"</i>	<i>179</i>
Devletin hedefindeki öğrenciler anlatıyor	184
<i>70'ler ve 2000'ler</i>	<i>184</i>
<i>Tutuklandı, beraat etti.....</i>	<i>187</i>
<i>90'lar bugünlere nasıl bakıyor?.....</i>	<i>193</i>
<i>İki davada da sanık</i>	<i>201</i>
SONUÇ YERİNE	213
GEZİ VE GENÇLİK.....	213

Bu çalışmaya başlarken çevremizde onlarca tutuklu öğrenci yakını, ellerinde dosyalarla çocuklarının nasıl bir haksızlığa uğradığını anlatmaya çabalıyordu. Haberlerini okuduğumuz öğrencilerden birinin tahliyesine sevinirken, onlarca-sının tutuklama haberleri geliyor, bitmek bilmez operasyon dalgaları aralıksız sürüyordu.

Yakın tarihte de örneklerine rahatlıkla rastlanabileceği gibi, bir yandan öğrencilerin haksızlığa uğradığı yönünde dip bir duyguyla yasal düzenleme çalışmaları yapılıyor, diğer yandan ise operasyonların ne kadar da meşru olduğu savunulmaya çalışılıyordu.

Kitabın sonuna yaklaştığımızda ise bambaşka bir ortam vardı. Birçok yasal düzenleme değişmiş, başlarda hikâyele-rini anlatmayı tasarladığımız birçok öğrenci tahliye edilmiş ama yargının yeni yasalara uygun kararlarıyla yine onlarca öğrenci tutuklanmıştı. Gezi Parkı protestolarına kadar uzanan “söz söyleme” çabası, yüzlerce öğrencinin genç yaşta cezaevi ile tanışmasına yol açtı. Türkiye’nin demokratikleşme sancılarını her dönemde bedel ödeyerek yakıcı biçimde yaşayan öğrenciler namlunun ucundaydı.

Bu kitapta meslektaşlarımız Tolga Şardan, Ayça Örer, Meriç Tafolar, Türker Karapınar'ın, Tutuklu Öğrencilerle Davanışma İnisiyatifi ile Çağdaş Hukukçular Derneği avukatlarının da emekleri var.

Ve elbette kitabın asıl sahibi, özgürlük mücadelesini, korkusuzca, bedel ödeyerek yürüten, bir bölümü çocuk yaşta öğrenciler. Hikâyeleri ve dosyalarıyla “keşke yazılmasaydı” dedirten bu kitabın yazılmasını sağladılar.

Umarız ilerleyen yıllarda sadece bugünlerin hikâyeleri yazılır. Öğrenciler de bu hikâyeleri yaşayarak değil sadece okuyarak öğrenir.

Olan bitenlerin farkına varmamızı, inanması güç ama, bir yumurta sağladı. Öğrencilerin iktidara karşı yeni bir muhalefet dalgası yarattığını, Ergenekoncu-Ergenekon karşıtları ekseninden bağımsız, “hak eksenli” olarak başlayan sol bir muhalefetin yükseldiğini, sokakların hareketlendiğini, iktidarın bu yükselişten çok ama çok rahatsız olduğunu.

8 Aralık 2010’da geleneksel olarak sol hareketlerin kalesi olarak bilinen, Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsü’ndeki Siyasal Bilgiler Fakültesi’nde CHP’li Süheyl Batum ve TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı, AK Partili Burhan Kuzu’nun katılacakları panel öncesi, öğrenciler kızgındı. Dört gün önce arkadaşları İstanbul’da acımasız biçimde darp edilmiş ve bu olay farklı siyasetlere yakın öğrencileri, eylem birliğiyle “İktidar üniversiteye giremeyecek” kararı almaya itmişti. Bu karardan sonraki ilk etkinlik, hem devleti yönetenleri hem de muhalif öğrenci liderlerini, gençlik önderlerini de yetiştiren fakültede düzenlenen paneldi...

Panel öncesi salon, Cebeci Kampüsü’ndeki her siyasetten öğrenciyle doluydu. 12.30 sularında CHP’li anayasa profe-

sörü Süheyl Batum salona girdi. Batum'a iktidar temsilcisiyle aynı oranda tepki göstermeme kararı alınmıştı ancak öğrenciler Batum'u da dinlemek istemiyordu. Batum da onlara göre öğrencilere yapılan muameleyi reva gören siyasetin bir parçasıydı. Batum konuşmaya başladığında öğrenciler sıra kapaklarına vurarak protestoya başladı. Batum, önce salonu ikna etmeye, sonra konuşturmama eyleminin "faşizm" olduğunu belirterek salonu etkisi altına almaya çalıştı, ama öğrenciler kararlıydı. Batum, sinir içinde salondan ayrıldı. Salon dışında bekleyen yüzlerce öğrenci, hâlâ salona girmenin yollarını arıyordu. İki saat sonra, ıslık, alkış sesleri ve sloganlar eşliğinde Burhan Kuzu gelirken, kalabalıktan hareket edecek yer bulmak, hatta nefes almak bile zorlaşmıştı.

Yıllarını üniversite kürsüsünde geçirmiş Prof. Dr. Burhan Kuzu, beraberindeki polis ve korumalarla salona girdiğinde konfeti bombaları patladı. Batum'un konuşturulmadığını henüz duymamış olan Kuzu, coşkuyla karşılandığı için mutlu oldu. Konfetilerin sevgi gösterisi olduğunu düşünerek, korumalarından bir adım öne çıktı. Tam bu anda yumurta yağmaya başladı. Burhan Kuzu, kürsüde, kıpırdayamaz halde, yumurtaların hedefiydi. Salondaki televizyonlar canlı yayına geçerken, korumalar bulabildikleri şemsiyeleri açarak Kuzu'yu ablukaya aldı. Ancak yumurta yağmuru dinmiyordu. Yumurta yağmurunun dindiği anlarda mikrofona yaşanan Kuzu'nun sesi ıslık ve sloganlardan duyulmuyordu. Öğrenciler, şemsiyelerin bir anlığına kapatılmasından bile faydalanıp yumurtaları isabet ettirmeye çalışıyordu. Yumurta yağmuru ve şemsiyeler altında uzatılan mikrofonlara konuşan Kuzu, rektörü ve dekanı istifaya davet ederek korumalarının himayesinde salondan çıktı. Salon dışının da öğrencilerle dolu olması üzerine korumalar, Kuzu'yu hemen yandaki bir seminer salonuna sokup kapıyı kilitletti. Artık görev fakülteye davet edilen Çevik Kuvvet'indi.

Çevik Kuvvet, okula girmelerini engellemek için dış kapıya yüklenen öğrencileri biber gazıyla dağıttı ve fakülte içinde hemen her kat ve sınıfta biber gazı saldırıları gerçekleşti. Televizyonlar, polis okula girene kadar yaşananları nakletmekle yetinecek, kapalı alandaki dinmek bilmeyen gaz saldırısına yer vermeyecekti. Bu esnada Kuzu, telefonla yetkililere can güvenliğinin olmadığını bildiriyordu.

Yumurta, bu olayla birlikte gündeme oturdu. Ardı ardına televizyonlara çıkan AK Partililer, Kuzu'nun protesto edilmediğini, saldırıya maruz kaldığını iddia ediyor, yumurtanın terör aracı olarak kullanılabileceğini savunuyordu. Protesto sırasında öğrencilere "bana atacağınıza yeseniz beyniniz çalışır" diye seslenen Kuzu, televizyonlarda da benzeri açıklamalarda bulundu:

"Öğrencilerin arkasında Ergenekon var. 80 öncesini düşününce tüylerim diken diken oluyor. Bunun düğmesine basan alçaklar hiç mi sonunu hesap etmiyorlar. Hükümeti yıkmak için öğrencileri sokağa dökmek istiyorlar. Halkevleri ve Doğu Perinçek'in uzantıları bu işin içinde. Ergenekon içerde sıkışmış vaziyette, güvendiği asker ise kendi alanına çekildi, normalleşiyor. Mücadele yükü verilen yargı da son anayasa paketi ile kendi alanına çekildi. Şu anda ellerindeki tek koz öğrenciyi sokağa dökmek. Bu işler böyle başlar. 80 öncesini gördük. Bu heveste olanlar bilsinler ki askerin darbe yapacak gücü, takati kalmamıştır. Yazık olur bu gençlere. Eğitimlerinden olurlar, pisi pisine de dayak yerler. Bunun arkasında Ergenekon bağlantılı güçler var. Açıkça söylüyorum, bunu tutan yanar, bu başına yıkılır. CHP de bundan bir şey koparabilir miyim diye gıdıklıyor. Türkiye'de 80 öncesi hava yok. Darbe yapacak adam da yok. Öğrencilere yazık etmeyin. 80 öncesi sağ-sol çatışmasına giren gençler bugünkülerine göre daha çok okuyordu.

Şimdikiler maalesef okumuyor, daha cahil, daha tehlikeli. O yüzden doldurulmaları kolay oluyor. Yumurta atmak taş atma yerine tercih edilebilir, ama yine de üniversite öğren-cisine yakışmaz.”

Kuzu'ya yönelik protestoya hükümet cephesinden en güç-lü tepki Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'dan geldi:

“Sokak eylemlerini medya çarşaf çarşaf sayfalarına, ekran-larına taşıırken, CHP de bu eylemcileri meclis koridorla-rına, grup toplantılarına kadar taşımakta çekinmedi. Kim bunlar? İlegal grup mensupları. Bunlarla oralarda kendi-lerine göre görüntü verip seçim kazanacaklarını sanıyorlar. Boşuna uğraşıyorlar. Bu ülkede fikir ve düşünce özgürlü-günü şiddete bulaştıranlarla CHP'nin yöneticileri el ele ver-diği sürece benim milletim onları hiçbir zaman affetmeye-cektir. Bunların tüm derdi zaten haber olabilmek, CHP'nin yöneticilerinin hali bu. (...) Yeni bir ifade daha çıktı şim-di 'orantısız güç kullanılıyor'. Polisin bir görevi vardır. Can güvenliğini sağlayacak, asayişini temin edecek; bu, güvenlik güçlerinin görevidir. İstanbul'da iki hafta rektörlerle top-lantı yaptım. Davetli toplantıdır. Benim bu yaptığım top-lantılarda rektörlerin yanında YÖK var, yaklaşık 8 kadar bakanım var. Biz üniversitelerin sorunlarını, yapılması ge-rekenleri konuşuyoruz ve daha ideal bir eğitimi nasıl ya-pacağız onu konuşuyoruz. Davetsiz herhangi bir toplantı-ya icabet diye bir şey söz konusu olabilir mi? Buna ne der-ler? Buna baskın, saldırı derler. Neyi protesto ettiklerini de bilmiyorum doğrusu. (...) Neyin eylemini yapıyorlar bun-lar? Öyle köşe yazarları çıkıyor ki; taşla yumurtanın tanı-mını yapıyor. Önemli olan fiildir. Neymiş, taş atmamış yu-murta atmış... Eylem önemli burada. Bunlara tavsiye ediy-o-rum, madem o kadar paranız var gidin omlet yapın yiyin, daha faydalı.”

Fotoğraf ÜMİT BEKTAŞ

Olaylardan iki gün sonra, paneli düzenleyen Sosyal Araştırmalar Topluluğu üyeleri TBMM'de Kuzu'yu ziyaret etti. Ziyaret sonrasında birlikte basın toplantısı düzenleyen öğrenciler adına topluluk yönetim kurulu üyesi Oğuzhan Kılıç, yumurta atmayı, minimal boyutta şiddet olarak tarif ederek "Burhan Hocamızdan özür dileycek olanlar, etkinliği düzenleyecek olan öğrenciler değildir. Bu yüzden özür dilemeyeceğiz, üzüldük. Biz Burhan Hoca'yı oraya çağırarak iyi bir şey yaptığımızı düşünüyoruz. Özür dileycek olanlar kendilerini bilirler" açıklaması yaptı. Burhan Kuzu da esprili bir ton tutturarak, yumurtanın saçlarına iyi geldiğini anlatıyordu:

"Ne oldu? Hepimiz, Türkiye kaybetti. O günkü olayda 15 dakika bekledim. Bir hesaba göre 100, bir hesaba göre 120 yumurta. Çift sarılılar eklenince sayı daha artıyor. Hedef tahtası olduk. Ondan sonra yumurta atma yarışması başladı. Mesela, fakülteye girişte madem içerideki durum biliniyor bir arama yapılsaydı. Tahtaya iki resim yaparsın, onun yanına, 'Burhan Kuzu' yazarsın. Adamın morali bo-

zultur ona bakar. Arkanı dönersin, konuşma düzenini bozarsın. Tüm bunlar yöntemdir ama kaba kuvvet bunun en son olacak halidir. Öğrenciliğe yakışmıyor. Burada yanlış, doğruyu değerlendirirken, 1968'den kalma eski tüfek, eski kuşak, –akıllanmamış çoğu da maalesef– bu öğrencilere gaz veriyorlar. Birisinin özgürlüğünün hududu başkasının özgürlüğünün başladığı yerde biter. Bu dengeyi korumak lazım. Öğrencilere her zaman kapım açıktı üniversitede benim. Masamda bonbon şekeri olurdu. Hep en sevilen hocaydım. Şimdi yumurtadan sonra saçımız biraz daha çabuk çıktı. Başka da bir şey yok.”

Kuzu, saç esprisine uzun süre devam etmenin yanında, Selçuk Üniversitesi'ndeki bir etkinlikte öğrencilere sembolik olarak yumurta bile fırlattı. Ancak olup bitenler bu kadar sevimli değildi. Olayın hemen ardından YÖK, SBF yönetimi hakkında soruşturma başlatırken, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı da adli soruşturmaya geçti. Soruşturmayı savcılık adına Terörle Mücadele Şubesi yürütüyordu. Basında panelin düzenleneceği salonun son anda değiştirildiğine dair iddialar yer almaya başladı. Bu iddialara göre fakülte idaresi, etkinliği Emniyet'in güvenlik kontrolünden geçirdiği salon yerine güvenlik zafiyeti olan bir salona taşımıştı. Ayrıca savcılık soruşturmasında İstanbul Dolmabahçe ve Ankara SBF'deki olayların aynı grup tarafından çıkarıldığına dair iddialar da basında yer buldu.

Bu haberleri öğrencilerin gözaltına alınması takip etti. 13 öğrenci hakkında “kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret” suçlamasıyla 4 yıla kadar hapis istemiyle dava açıldı. İddianamede Ergenekon, terör örgütleri ya da darbe yardakçılığına ilişkin herhangi bir bağlantı yer almadı, gözaltındaki öğrenciler tutuklanmadan serbest bırakıldı.

Dolmabahçe buluşması: Kesin bir örgüt var

Peki, iktidar-öğrenci ilişkisinde neredeyse dönüm noktası olan, öğrenciler üzerinde uzun zamandır devam eden baskının görünür olmasını sağlayan yumurta eylemi neden yapılmıştı?

Öğrencilere göre eylemin tek açıklaması vardı: Dolmabahçe önünde arkadaşlarının öldüresiye dövülmesi. Kendilerinin bir basın açıklamasını bile dinlemeyen iktidarın sözünü dinlemek zorunda olmadıklarını söylüyorlardı. İktidar hatasını kabul edene kadar, üniversitelere iktidar temsilcileri sokulmayacaktı. Öfkenin bu denli yükselmesine yol açan Dolmabahçe olayları da, öğrencileri doğrudan ilgilendiren, rektörlerin Başbakan'la buluşması sırasında yaşanmıştı.

Başbakan Erdoğan, 2010'da "Demokratik Açılım" süreci dahilinde, Dolmabahçe'deki Başbakanlık Çalışma Ofisi'nde toplumun farklı kesimleriyle buluşmalar düzenliyordu. Rektörlerle buluşmasının ilk ayağı 28 Kasım'da Yıldız Teknik Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiş, öğrenciler protesto gösterisi yapmıştı. Protestonun temel gerekçesi 2008'de İTÜ'de Erdoğan'ı protesto eden öğrencilerin hapisle cezalandırılmasıydı. Görüşmeler sürerken "Tayyip defol üniversiteler bizimdir", "Ferman Tayyip'in üniversiteler bizimdir" gibi sloganlar atan öğrencilerin binaya ve araçlara attığı yumurtalar hükümeti sinirlendirmişti.

Erdoğan ve rektörlerin 4 Aralık'ta, Dolmabahçe'deki Başbakanlık Çalışma Ofisi'nde ikinci kez buluşacağı haberi üzerine, Türkiye'nin dört bir yanından İstanbul'a gelecek gruplar, Dolmabahçe'de kitlesel bir protesto gösterisi için sözleşmişti. İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu, Emniyet Müdürü Hüseyin Çapkın'ın talebini onaylayarak, öğrencilerin İstanbul'a girişini ve o gün yapılacak bütün eylemleri yasakladı. 4 Aralık'ta yasak kararına rağmen onlarca otobüs farklı

kentlerden İstanbul'a hareket etti. Bir bölümü yola çıktıkları kentlerin çıkışında bekletilirken, Ankara'dan gelenler İstanbul girişine kadar varabildi. Polis burada otobüsleri durdurarak İstanbul'a giremeyeceklerini bildirdi ve Ankara'ya yönlendirdi. Otobüsler Tuzla-Kurtköy'deki bir benzin istasyonunda ihtiyaç gidermek üzere durduğunda, öğrenciler, İstanbul'a gitmeye kararlı olduklarını açıkladı. Açıklamayı Çevik Kuvvet müdahalesi takip etti. Öğrencilerden Miraç Ekrem Efe'nin burnu kırılırken, çok sayıda öğrenci yaralandı. Daha sonra polislerden de yaralılar olduğu açıklandı.

Bu sırada İstanbul'daki öğrenciler Dolmabahçe önünde toplandı. Ancak burada, Tuzla'dakinden de sert bir müdahale öğrencileri bekliyordu. Yerlerde tekmelenen, aralarında suç duyurusu bugün bile hâlâ sonuçlanmamış olan hamile bir öğrencinin de bulunduğu onlarca öğrenciye yapılan müdahalenin sertliği büyük tepki yarattı. Öğrenciler hedefledikleri protestoyu gerçekleştirememiş ama eylemleri daha büyük bir tartışmaya neden olmuştu.

Hükümet istihbarat alındığını, radikal bir eylem hazırlığı olduğunu, eylemlere izin verilmesi halinde üzücü sonuçların meydana gelebileceğini belirtiyor; ama istihbaratı açıklamıyordu. Emniyet Müdürü Çapkın'ın, Valilik onayına sunduğu yazı, açılan adli soruşturmada ortaya çıktı. 3 Aralık 2010 tarihli yazıda, 12 Eylül 2008'de İTÜ'nün resmî açılışına katılan Başbakan Erdoğan'ı protesto eden 18 öğrenci, "DHKP-C ve Dev-Yol devrimci terör örgütü yanlısı faaliyet gösteren öğrenci kolektifleri mensupları" olarak anılıyor ve 1'er yıl 3'er ay hapis cezası aldıkları anımsatılıyordu. 12 Eylül darbesini takiben açılan davanın bile zamanaşımına uğradığı Dev-Yol, Emniyet Müdürlüğü'ne göre hâlâ faaliyettedir ve üyeleri de 20'li yaşlardaydı.

Yazışmada, Öğrenci Kolektifleri, TKP ve Gençlik Muhalefeti'nin, 28 Kasım'da Yıldız Teknik Üniversitesi'nde "Tayyip

defol üniversiteler bizimdir”, “Ferman Tayyip’in üniversiteler bizimdir” sloganları attığına da yer veriliyor, Dolmabahçe toplantısına yönelik çağrının ayrıntıları da yer alıyordu:

“Erdogan’ın katılımı ile 4 Aralık 2010 cumartesi günü gerçekleştirilecek 2. rektörler toplantısını protesto etmek için Büyük Öğrenci Yürüyüşü adı altında Halkevleri güdümünde faaliyet gösteren Öğrenci Kolektifleri, Liseli Genç Umut ile Genç-Sen organizesinde toplanacak grubun yürüyerek Başbakanlık Çalışma Ofisi’ne kadar geleceği, burada bir protesto eylemi yapılacağı, ardından alternatif kahvaltı ve büyük üniversite forumu gerçekleştirileceği, katılımcı sayısını arttırmak amacıyla, Adana, Antalya, Artvin, Mersin, Samsun ve Trabzon başta olmak üzere Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinden gelecek grupların Ankara’da toplanarak, ilimize toplu hareket edecekleri, toplantının diğer illerden gelecek ve ilimizde bulunan farklı gruplar tarafından provoke edilebileceği, eylemlere katılacak şahısların güvenlik güçlerinin ikazlarına uymayarak, Başbakanlık Çalışma Ofisi’ne yönelik saldırganlık boyutunda protesto eylemi gerçekleştirebilecekleri, kendilerine yönelik herhangi bir polis müdahalesi olması halinde karşı koyarak, taşlı-sopalı mukavemette bulunabilecekleri şeklinde bilgi elde edilmiştir. Toplantının huzur ve sükun içinde yapılabilmesi, ilimizde kamu güvenliğinin sağlanması, kamu düzeninin bozulmaması, suç işlenmesinin önlenmesi ve söz konusu saldırıların engellenmesi için İl İdaresi Kanunu’nun 11/c maddesi çerçevesinde, ilimize gelişlerinin kontrol edilerek gerekli görüldüğünde söz konusu grupların ilimize alınmaması hususunda, takdir ve tensiplerinize arz ederim.”

İstanbul Valisi Mutlu, bu yazıya “olur vererek”, Dolmabahçe ve Tuzla’da öğrencilere müdahale edilmesinin yolunu açtı. Yazıda yer alan, “Başbakanlık Çalışma Ofisi’ne yö-

elik saldırganlık boyutunda protesto eylemi gerçekleştirilebileceği” gibi kaynağı belirtilmeyen, soyut ifadeler, bazı bakanların, “Başbakanlık’a saldıracaklardı” iddiasına dayanak oluşturdu.

Ankara’dan gelen otobüsler, bu kararla İstanbul’a sokulmadı. 135 öğrenci Çamlıca gişelerinde durdurularak, polis nezaretinde Tuzla’ya götürüldü. Otobüslerden bile indirilmeyen öğrenciler, bir tesiste ihtiyaç gidermek istedi.

Polis raporunda “Rektörler toplantısının provoke edilebileceği, Başbakanlık Çalışma Ofisi’ne molotof kokteyli atılacağı değerlendirildiğinden,” ifadeleri yer aldı. Valilik yazısında olmayan “molotof riski” girmişti şimdi devreye! Olay yerinde el yazısı ile düzenlenen ve gözaltına alınan öğrencilerin imzalamayı reddettiği tutanakta, 135 kişilik öğrenci grubunun dinlenme tesisinde slogan attığı, kol kola girerek polisin üzerine yürüdüğü ve atılan pet şişelerden 3 polisin yaralandığı bilgileri yer alırken, müdahale “grubu sakinleştirmek ve durdurmak amacıyla gazlı müdahale edilmiştir” notuyla açıklanıyordu. Gözaltına alınan öğrencilere GBT sorgulaması yapılmış, aranan şahıs olmadığı anlaşılmıştı. Öğrencilerde ya da otobüslerde molotof kokteyli olduğuna dair herhangi bir açıklama da yer almıyordu.

Gözaltına alınıp sorgulanan öğrencilerden Miraç Efe, basın açıklaması yapmak üzere gittikleri İstanbul’a sokulmadıklarını, gaz bombasıyla müdahale edilmesinden sonra kendisini kaybettiğini, yüzünü göremediği polislerin tekme atarak burnunu kırdığını anlattı. Diğer öğrenciler de biber gazlı müdahalenin ardından polisin kendilerini ağır biçimde dövdüğünü ifade etti.

Dönemin İçişleri Bakanı Beşir Atalay’a bakılırsa öğrenciler, kendilerini yere atarak yaralanmış, bazıları da polisi dövmüşlerdi. Soruşturma dosyasına sağlık raporlarının asılları yerine silik fotokopileri konduğu için avukatlar güçlük

yaşadı. Savcılık kanalıyla, raporların aslı istenirken, “okunabilen” bölümlerde yer alan bulgular, ifadeleri destekliyordu:

- **Özgür B z kurt:** Sağ kulakta ödem, sırtta 4 cm’lik ekimoz, ~~sol~~ dizde çürük.
- **Serdar Çobanoğlu:** Sol temporal bölgede hassasiyet kaybı.
- **Miraç Ekrem Efe:** Alt dudak solunda ve diş hi asında ödem, 2 cm’lik kesi, burun kırığı. Şahsın, beyin cerrahisi, plastik cerrahi ve göğüs konsültasyonu uygun (Zonguldak’ta ameliyat oldu, 20 gün rapor aldı).
- **Umut Tekyürek:** Başın üst orta bölümüne darp. Sağ 5. parmakta yaralanma.
- **Hasan İçli:** Üst ve alt dudakta ödem. Vücutta ekimoz.

Olayın ardından hem polisler hem de öğrenciler için soruşturma açıldı. Pet şişe ile yaralandığı belirtilen 3 polis için verilen 2’şer gün sağlık raporu da ilerleyen günlerde polisin çok işine yarayacaktı. İstanbul Valiliği, ön soruşturma sonunda polislerin soruşturulmasına i in vermedi. Valilikten savcılığa verilen yanıtta, 48 polisin müdahalelerinin orantılı olduğu savunuldu. Soruşturma raporunda, valiliğin koyduğu kente giriş yasağının haklı olup olmadığı, alınan istihbaratların doğruluğu tartışılmadığı gibi, öğrencilerin GBT kayıtlarının “temi ” çıkmasına da atıf yapılmadı. Buna karşılık, gruptaki 82 kişinin öğrenci kolektifleri, 2 kişinin ise Genç Umut “mensubu” olduğu kaydı düşülerek, çeşitli olaylara katılmaları nedeniyle bu kişilerin arşiv kayıtlarının bulunduğu öne sürüldü. Emniyetin olaya ilişkin raporlarında, GBT sorgulaması yapıldığı, aranan şahıs olmadığı bilgisi yer almıştı. İki rapor arasındaki farkın nedeni anlaşılamadı.

Savcılığa gönderilen rapora göre, otobüslerden inip yürümek isteyen grubu sakinleştirmek isteyen polis, cop ya da

diğer müdahale yöntemlerine oranla daha az zarar vereceği için gaz bombası kullanmıştı. Polis amirleri uzun süre müdahale etmemiş, hatta yumruk yemelerine rağmen soğukkanlı kalmayı başarmıştı. Müdahale orantılı gerçekleştirilmiş, gözaltına alma sırasında bir olumsuzluk yaşanmamıştı. Buna rağmen Miraç Efe'nin burnunda ve göz çevresinde şişme görüldüğü ayrıca not edildi. Efe'nin iki polis tarafından darp edildiğini iddia ettiği aktarılırken, görüntü kayıtlarında bu olayın görölmediği savunuldu.

Araçta görevli komiser yardımcısı Efe'nin burnunun araç içerisinde kanadığını, bunun üzerine peçeteyle tampon yapıp, su verdiğini, 1 saat kadar sonra da doktor raporu için hastaneye götürdüğünü anlatmış, hastanede yüzünün şiştiğini ve gözünde morluk oluştuğunu aktarmıştı. Bu konuda görüşleri istenen 3 profesörün, şişme ve morarmanın ancak yarım saat önce meydana gelen bir olaydan kaynaklanmış olabileceği değerlendirmesi, Efe'nin otobüste darp edildiği kuşkularına yol açtı.

Efe'yi gözaltına alan iki memurun isimleri, yüzlerinde maske olması nedeniyle tespit edilemedi. Polislerden birinde gaz sıkmak için "Zet" tabir edilen silah olduğu görölüyor ancak kask ya da sicil numarası okunamadığı ve Zet taşıyan çok sayıda polis olması nedeniyle kimliğinin belirlenmesi mümkün olmamıştı. Bu nedenle, 3 komiser yardımcısı ve 20 polis hakkında soruşturma izni istendi. İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu 23 polis hakkında kısmen soruşturma izni verdi.

Soruşturma, idari yargı ve savcılık süreçlerinin ardından 2011'in sonlarında tamamlandı. Savcılık, olaylarda 3 polisin de yaralandığını belirterek, öğrenciler hakkında açılan soruşturmayı bu dosyayla birleştirdi. Böylece, örneği nadiren görülen bir iddianame ortaya çıktı. Buna göre, 36 Çevik Kuvvet polisi, 7 öğrenciyi yaraladıkları, 10 öğrenci ise po-

lise direnerek 3 polisi yaraladıkları gerekçesiyle aynı dava-
da sanık oldu. Ancak istenen cezalar eşit olmadı. Polislerin,
öğrencileri gözaltına aldıktan sonra darp ettiklerine ve bur-
nu kırılan öğrenci Miraç Ekrem Efe'nin polis aracında yum-
ruklandığına yönelik yoğun kuşkulara rağmen, iddianame-
de, yaşananlar müdahale sırasında meydana gelmiş gibi gös-
terildi. İşkence ile suçlanmaları halinde 12 yıla kadar hapis-
le yargılanmaları gereken polisler için Efe dışındaki öğrenci-
lerin her biri için sadece 4 aydan 1 yıla kadar, Efe için de 1
yıldan 3 yıla kadar hapis cezası talep edildi.

Öğrencilerinse toplam 12 yıla kadar hapisleri istendi. Tam
teçhizatlı, robocop kıyafetli 3 polisin, hangi öğrenciler tara-
fından, pet şişelerle nasıl yaralanabildiği açıklanmadı, bu-
nun doğruluğu araştırılmadı. Savcılık, 10 öğrenci için ka-
mu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacı-
yla cebir kullandıkları iddiasıyla 8 aydan 4'er yıla kadar ha-
pis talebinde bulundu. Öğrencilerin, her yaralı polis için bu
cezaya ayrıca mahkûm edilmesi istendiği için, her birinin 2
yıldan 12 yıla kadar hapis yatması gerekecekti.

Buna karşılık, önce gazla sakinleştirmeye çalıştıkları, son-
ra müdahale ettikleri belirtilen polislerin burnu kırılan Efe
için "kasten yaralama" suçundan 1,5 yıldan 4,5 yıla, diğer 6
öğrencinin her biri içinse "basit yaralama" suçundan 4 ay-
dan 1 yıla kadar hapisle yargılanmaları talep edildi. 6 ögren-
ci hakkındaki suçlamalarda istenilen ceza 2 yılın altında ol-
duğundan, polisler mahkûm olsalar da cezaları ertelenecek-
ti. Öğrenciler içinse alt sınırdan ceza verilmezse bu imkân
olmayacaktı.

Yakalandıktan sonra dövülerek burnu kırıldığına yönelik
kuvvetli deliller bulunan Miraç Efe Ekrem'i darp eden po-
lisler için 3 yıldan 12 yıla kadar hapis cezası gerektiren "iş-
kence" suçundan dava açılmadı. Savcılığın, avukatların tale-
bine rağmen kamera görüntülerini istemediği anlaşıldı. As-

linda kamera görüntülerinin istenmesi de sonucu değiştir-
meyecekti. Çünkü olayların Dolmabahçe ayağına ilişkin so-
ruşturma ve dava sürecinde, görüntüleri izlemesine rağmen
mahkeme, “dayak” iddiasının soyut kaldığı sonucuna vardı.
Oysa yerlerde tekmelenen öğrencileri o gece televizyonlar-
dan bütün Türkiye görmüştü.

“Ben yapmadım o yaptı”

Tuzla 3. Asliye Ceza Mahkemesi’nde, polislerle öğrencile-
rin aynı dosyanın sanığı olduğu davanın ilk iddianamesin-
de, burnu kırılan Efe’yi yumruklamış olabileceği söylenen
isimlerden, komiser yardımcısı M.E., olayı kendi açısından
şöyle anlatıyordu:

“Amirlerimizin emriyle gazlı müdahale yapıldı. Grubun ar-
kasındaydım. Gazdan etkilendim. Kimseye gözaltı, yaka-
lama yapmadım. Öğrenciler can havliyle birbirlerini ite-
rek, ezerek dağıldılar, kimseyi darp etmedim. Gözaltına alı-
nanların araca yerleştirilmesini sağladım. Araçta kimseye
darp olayı olmadı. Bu konuda özellikle dikkat ettik. Dışarı-
dan birisinin araca girmemesine de dikkat ettik. Öğrenciler
plastik kelepçe ile kelepçelenmişti. Miraç Ekrem Efe araca
geldiğinde burnunun üzerinde kızanklık vardı ve az mik-
tarda kanaması vardı. Hatta kendisine peçete verdim. Dı-
şarıda yakalanışını görmedim. Araç içinde gördüm. Hat-
ta kendisi ‘her şey araca gidene kadar oldu’ diye beyanda
bulunmuş. Araç içindeki diğer polisin ismini hatırlamıyo-
rum. Gözaltına alınanları rapor almak üzere Kartal Araştır-
ma Hastanesi’ne götürdük. Hatta uzun zamandır seyahat
halinde olduklarından ‘yiyecek ister misiniz?’ diye sordum.
‘Biz sizin yemeğinizi yemeyiz, suyunuzu içmeyiz’ dediler.”

Görmedik, duymadık, bilmiyoruz

Benzer ifadeler veren polislerin neredeyse tamamı, gaz sıkmadığını, kimseyi gözaltına almadığını, müdahale etmediğini söylüyordu. Gözaltına alma işlemini kimin yaptığı, gazı kimin sıktağı adeta muamma idi! Polisler, ifadelerinde özetle şunları anlatılar:

- **A.O.A.:** “Otoyol gişelerinde görevlendirildik. Gelen öğrenci gruplarını geri döndürmek üzere görevliydik. Dönüş sırasında öğrenci otobüsleri Mehmetçik Dinlenme Tesisleri’ne girdiler. İhtiyaç giderdiler. Tekrar yola çıkmaları gerektiği söylendi. Fakat öğrenci grupları bunu kabul etmedi. Otoban yolunu kapatarak İstanbul’a gideceklerini söylediler. Amirlerimiz izin vermedi. Çevik Kuvvet olarak gidecekleri yola barikat kurduk. Israrlıydılar. Pet şişeler, soda şişesi, taşlarla barikat kuranların üzerine saldırdılar. Bazı arkadaşlarımız yaralandı. Sıralı amirlerimizce müdahale emri verildi. Biber gazı ve orantılı bir şekilde güç kullanarak müdahalede bulunuldu. Bir anda gerçekleştiğinden gaz maskelerimizi takamadık. Ben de gazdan etkilendim. Gözaltı işlemi yapmadık, öğrencilere vurmadım. Orantılı güçten kastım da bize yapılan saldırıya karşı yapılan uygulamadır.”
- **S.D.:** “Komiser yardımcısıyım. Biber gazıyla müdahale edildi. Öğrenci grubundan üzerimize pet şişeler gelmişti. Şişeler dolu veya yarı dolu idi. Müdahalenin yasal sınırlarda kalması için çabaladım. Göz yaşartıcı gaz kullanılmasından sonra öğrenciler panik halinde geriye doğru kaçıştılar. Birbirlerini yere düşürerek dağıldılar. Ben yakalama ve gözaltı yapmadım.”
- **M.Y.:** “Komiser yardımcısıyım. Müdahale etmemiz amirlerimiz tarafından bildirildi. Öğrenciler barikatın

üzerine yürüdüler. Tekmeleyerek aşmaya çalıştılar. Biber gazıyla müdahale yapıldı. Ben kimseyi gözaltına almadım, darp etmedim.”

- Ş.Ç.: “Görevim silahlı araç korumalıydı. Daha önce gaz kursu almıştım. Olay yerinde olmamama rağmen hakkımda soruşturma açıldı. Olay yerinde değildim.”
- S.A.: “Ben ‘Birlik’ grubundaydım. Birlik grupları müdahale grubu değildir. Geri planda destek kuvveti bekliyorduk. Öğrencilere müdahalem olmadı. Darp etmedim. Gaz kursu alan herkes hakkında dava açıldı.”
- R.B.: “Maskemi takamadığım için gazdan etkilendim. Kimseyi darp etmedim, gözaltına almadım.”
- H.P.: “Biber gazından etkilendiğim için müdahalede bulunmadım. Gözaltı işlemi yapmadım. Gazdan ötürü de kimseyi göremedim. Gaz kursu aldığım için soruşturma açıldı.”
- B.K.: “Biz takviye olarak gittik. Gittiğimizde biber gazı sıkılmıştı. Öğrencilere bizzat müdahalem olmadı. Gaz da kullanmadım. Kimseyi darp etmedim, gözaltına almadım.”
- A.T.: “Gececi ekip olduğumuzdan geri planda kaldık. Fiili olarak kimseye müdahale etmedim. Miraç Ekrem Efe’yi gözaltına alan polislerin birinde Zet tüfeği denilen, biber gazı sıkmaya yarayan tüfek var. Buna istinaden bütün gaz kursu almış personel hakkında soruşturma yapıldı dava açıldı. Görüntülerdeki polisin yüzünde maske ve kask olduğundan yüzü görünmüyor. Boyu 1.80 gibi görünüyor. Benim boyum 1.70.”
- M.B.: “Gececi grup olduğumuzdan yorgun ve bitkindik. Geri plandaydık. Kimseyi darp etmedim, gözaltı yapmadım.”
- Z.T.: “Olay günü gaz sıkmadım. Kalkancıydım. Müdahale alanında değildim. Gözaltı işlemi yapmadım.”

- M.A.: “Olay günü gaz mühimmatı taşımadım ve biber gazı kullanmadım.”
- Y.K.: “Ben izinliydim.”
- O.D.: “Benim bulunduğum araca gözaltına alınan kimse getirilmedi.”
- F.B.: “Kalkancıydım, kimseye müdahale etmedim, gözaltı yapmadım, darp etmedim.”
- S.H.: “Biz gittiğimizde biber gazı sıkılmıştı. Kimseyi darp etmedim.”
- A.Y.: “Olay günü üzerimde model5 tüpü takılıydı. Tüp, yangın tüpüne benzer ve yakın mesafeden sıkma yapabilir. Ancak olay günü gaz kullanmadım. Üzerimde Zet tüfeği takılı değildi. Zet tüfeği uzak mesafeden kullanılır.”
- U.A.: “Olay günü üzerimde model5 tüpü takılıydı. Tüp, yangın tüpüne benzer ve yakın mesafeden sıkma yapabilir. Üzerimde Zet tüfeği takılı değildi. Verilen emir gereği öğrenci grubunun üzerine biber gazı sıktım. Bunun dışında fiili bir müdahalem olmadı. Gözaltı yapmadım, kimseyi darp etmedim. Görevimiz gereği yerimizde sabittik.”

Sanıklar A.K., H.B., S.Ç., O.D., K.E., U.A., E.E., B.C., M.B. de gaz kursu aldıkları için soruşturmaya dahil edildiklerini ancak gaz kullanmadıklarını, kimseyi darp etmediklerini, edenleri de görmediklerini söyledi. Bu dava hâlâ bitmedi.

SBF'deki “yumurta patlamasının” arkasında, Dolmabahçe'de yaşanan olaylar ve hükümetin öğrencilere uygulanan şiddete gelen eleştirileri “arkasından neler çıkacak göreceksiniz” edasıyla geçiştirmesi yatıyordu. SBF olaylarından sonra da aynı sert ve kriminalize eden tutumun sürmesi, öğrenci tepkilerini tırmandıracaktı.

Uzun eşekli protesto

Öğrencilerin “üniversitelere giremezsiniz” tavrı da, hükümetin bu sıcak dönemde üniversitelerde boy gösterme kararlılığını körükledi. SBF’deki olaylardan bir hafta sonra, tartışmalar sürerken, Başbakan Erdoğan, yanında çok sayıda bakanla, ODTÜ Kampüsü’ndeki TÜBİTAK Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü’ndeki programa katıldı. ODTÜ’lüler, “Özür dilenene kadar hükümete karşı eylem” kararına uyarak kendi üniversitelerinde de tepki göstermeyi planlıyordu.

Erdoğan salona gelmeden toplanan öğrenciler, salona alınmamalarını protesto etti. Bunun üzerine üniversite yönetimi Çevik Kuvvet’i kampüse çağırdı. Özel timlerin bile kampüse girdiği görüldü. 21 öğrenci gözaltına alındı. Bu haber kampüste büyük tepki yarattı. ODTÜ’lü öğrenciler, enstitünün üst tarafında toplanarak slogan atmaya başladı. Polis biber gazı kullanarak müdahale edince öğrenciler, gazeteciler ve polisler gazdan etkilendi. Bir polis kalkanını eline geçiren öğrenciler, basın mensuplarına gösterdikleri kalkanı yere vurarak kırmayı denedi. Bazı öğretim üyeleri olay yerine gelerek öğrencileri sakinleştirmeye çalıştı. Ancak öğrenciler, hem ODTÜ içerisinde hem de Eskişehir yolunu kapatarak tepkilerini göstermeye çalıştı. Polisin pankartlarla kampüsten çıkmaya çalışan öğrencilere tazyikli su kullanarak müdahalesi canlı yayınlara yansıdı. Protestocular adına konuşan bir öğrenci, polisin İstanbul ve Ankara’daki tavrını protesto ettiklerini söyledi. Gün boyu büyük gerilimin yaşandığı ODTÜ’de, eylemin “ODTÜ ruhuna” uygun finali, öğrencilerin polis kalkanlarına dayanarak “uzun eşek” oynamasıyla gerçekleşti.

Bu eylemden kısa süre sonra Cumhurbaşkanlığı’ndan, “eylemci öğrencilerin” komik buldukları bir davet geldi.

Fotoğraf ÜMİT BEKTAŞ

Cumhurbaşkanı Gül, öğrencileri, sorunlarını dinlemek üzere Köşk'e çağırıyordu. Davet edilecek isimler belirlenirken, "adil olmak" adına Ankara'daki üniversitelerin temsilcilerinin çağırılmaları uygun görülmüştü.

Bu sınırlama nedeniyle, daha çağrı aşamasında eleştirilen yemek, 6 Ocak 2011'de gerçekleştirildi. Davetli öğrenciler, en şık kıyafetleriyle Çankaya Köşkü'ne gelirken, çok sayıda öğrenci grubu, Köşk etrafında eylem yapma kararı aldı. Cumhurbaşkanlığı, gerilimin artmasını istemiyordu. Bu nedenle, bu gruplara da haber yollanarak, aralarından temsilci seçmeleri ve Köşk'e göndermeleri istendi. Kendilerini ifade şansı bulduklarını düşünen öğrenciler, hemen temsilci seçtiler. Ancak temsilciler Gül yerine genel sekreter Mustafa İsen'le görüşebildiler. Gül'le yemek yiyen öğrenci temsilcileri, protestocu öğrencileri "marjinal", protestocu öğrenciler de yemekteki öğrencileri "cemaatçi" olarak nitelendiriyordu. Gül, toplantıda, Dolmabahçe'de başlayan daha sonra Ankara Üniversitesi ve ÖDTÜ'ye sıçrayan protesto ve polis şiddetiyle ilgili olarak ise şu mesajı verdi: "Art niyetli ille-

gal örgütlerin yaşanan olaylardan prim çıkarmaya çalıştığını unutmayın. Bunlardan uzak durmaya çalışın. Apolitik olmayın ama öğrencileri tamamen temsil etmek açısından siyaset üstü davranın.”

Hopa protestolarında kopan ipler

Tartışmalı Cumhurbaşkanı ve öğrenciler buluşmasının ardından ülke genelinde seçim atmosferinin ağır basması ve AK Partililer’in de üniversitelerdeki etkinliklere katılmıyor oluşları sayesinde bir süre gerçekten de gündemde öğrenci olayları ya da polis şiddeti yer almadı. Ancak bu süreçte öğrenci sorununu “tutuklu öğrenci sorunu” olarak gündeme sokacak çok önemli bir gelişme yaşandı.

Başbakan Erdoğan, Gürcistan ziyareti öncesinde 31 Mayıs’ta (2011) Artvin Hopa’da miting kararı aldı. Hopa, Karadeniz’de sosyalist geleneğin hâlâ sürdüğü, bir önceki dönemde ÖDP’nin belediye seçimlerini kazandığı, halkın önemli bölümünün sol siyasete yakınlık duyduğu karakterde bir ilçe olarak biliniyordu. Miting günü, CHP’liler Cumhuriyet Meydanı’ndaki boş bir inşaata bayrak asarken, Gençlik Muhalefeti adlı dernek de aynı binaya “AKP Hopa’dan Defol” yazılı dev bir pankart yerleştirdi. Mitingin başlamasına saatler kala, meydanda horon tepmeye başlayan kalabalık, miting saati yaklaştıkça büyüdü. Karadeniz’in her bölgesinde devam eden Hidro Elektrik Santrallerini (HES) protesto etmek isteyen kalabalıkta, “Su haktır, satılamaz” pankartı açıldı, sloganlarla hükümet protesto edilmeye başlandı. Protestonun başlamasıyla emniyet, miting alanı üzerinde alçak uçuş yapmaya başlayan helikopterler eşliğinde alanın boşaltılmasını istedi, kalabalık slogan atmaya devam edince müdahale etti. Müdahaleye taş atarak karşılık verenler olunca ara sokaklara yayılan bir çatışma başladı. Bu sıra-

da, emekli öğretmen Metin Lokumcu'nun, polis müdahale-
siyle yaşamını yitirdiği haberi yayılınca çatışmalar Hopa ge-
neline yayıldı ve benzerine az rastlanır bir yoğunluğa ulaştı.
Miting tamamlanıp da Başbakanlık konvoyu Hopa'dan ay-
rıldığı sırada devam eden çatışmalar sırasında Başbakanlık
otobüsünün kapısında duran bir koruma polisi, başına isa-
bet eden taşla yere düştü. Polisin, havaya ateş açarak kalaba-
lığı dağıtmasının ardından sağlık ekipleri yaralı polisi hasta-
neye kaldırdı.

Lokumcu'nun ölümü, kitle örgütlerinin de çağrısıyla ül-
ke genelinde tepkiyle karşılandı. Ankara'da AK Parti Anka-
ra İl Başkanlığı önünde buluşan yüzlerce öfkeli protestocu-
ya polis gazla müdahale etti. Halkevleri yönetiminden Dil-
şat Aktaş, polis panzeri üzerine çıkarak tepki gösterdiği sıra-
da çekilen fotoğraflarıyla internet üzerinden hedef gösteril-
di. Daha önce bir gösteride kendisine tokat atan bir sivil po-
lis hakkında suç duyurusunda bulunduğu için polisler tara-
fından tanınan Aktaş, bu gösteride de şiddete maruz kaldı.
Ayağı burkularak yere düşen Aktaş, bir bölümü sivil, onlar-
ca polisin arasında kalça kemiği kırılana kadar dövüldü ve
trafik akarken sürüklenerek refüje bırakıldı. Aylarca hasta-
nede yatmak, ameliyat geçirmek zorunda kalan, felç tehlike-
sini bir bacağının 1 santimetre kısalmasıyla atlattı. Bu müda-
hale sırasında 60 kişi gözaltına alındı. Sorguya katılmak için
emniyete giden avukatlar hakaret edilerek kovuldu, işken-
ceye maruz kaldıklarını, gözaltındakilerin de arkadan kelep-
çelenerek kötü muameleye maruz bırakıldığını açıkladı. Po-
lisle birlikte satırlı ve sopalı bir grubun da protestocuları öl-
düresiye dövdüğü söyleniyordu.

Aynı saatlerde İstanbul Taksim'de de polisle çatışan çok
sayıda gösterici gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar, emni-
yetteki işlemlerden sonra adliyeye sevk edildi. Olağan şart-
larda basın savcılığında ve Toplantı ve Gösteri Yürüyüşle-

ri Kanunu'na muhalefet nedeniyle sorgulanması beklenen protestocular, Özel Yetkili Savcılığa çıkarıldı. Savcılık, gözaltına alınanlardan 17'sinin tutuklanmasını talep ederek mahkemeye başvurdu, mahkeme de bu talebi yerinde bularak tutuklama kararı verdi. Hopa Savcılığı da ayrı bir soruşturma başlatmış, gösteriye katıldığı iddia edilenler evlerinden gözaltına alınmaya başlanmıştı.

Lokumcu'nun ölümüne dair soruşturma ayrıca yürütülerek, Adli Tıp'ın ölümde biber gazının etkili olmadığı raporuyla, dava açılması engellenmişti. Türk Tabipleri Birliği, kalp rahatsızlığı bulunan Lokumcu'nun biber gazı nedeniyle kalp krizi geçirerek yaşamını yitirdiğine yönelik rapor verdi ancak bu rapor dikkate alınmadı.

Lokumcu dosyası kapatılırken, Hopa Savcılığı, gözaltında bulunanlardan bir bölümünü Erzurum Özel Yetkili Savcılığı'na "terör suçlusu" olarak gönderdi. Bu suçlamayla yargılanan 7 sanık, bir yıl sonra beraat edecekti. İstanbul'da gözaltına alınan 33 kişiye ertesi gün serbest bırakılmış, savcılık, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet suçundan işlem yapılmasını kararlaştırdığı göstericiler hakkında terör suçundan "takipsizlik" kararı vermişti.

Ankara'daysa 15 tutuklamayla yetinmeyen savcılık soruşturmayı genişletti. Yaz sonuna kadar devam eden furyayla, tutuklu sayısı 23'e yükseldi. Özel Yetkili Ankara Cumhuriyet Savcısı Hakan Yüksel, benzeri birçok iddianameye dayanak oluşturacak, terör suçu odaklı bir iddianame hazırladı. Tutuklananların serbest bırakılma talepleri iddianame hazırlanana kadar reddedildi.

Iddianame, 4 ay sonra açıklandı ve öğrenci operasyonlarını gündeme taşıdı. Sanıkların çoğu öğrenciydi ve 1970'li yıllarda ömrünü tamamlamış THKO ve THKC gibi örgütlere üye oldukları iddia ediliyordu. Öğrenciler, bu iddialar temel alınarak terörist oldukları suçlamasıyla yargılanıyor,

Demokratik Haklar Federasyonu, Alinteri, Kızılbayrak ve Halkevleri, “terör örgütü” olarak tanımlanıyor, dergiler, “legal görünümlü yayın organları” olarak niteleniyordu. Sendika.org internet sitesi, “Devrimci Yol-Devrimci Gençlik terör örgütünün güdümünde faaliyet göstermekle” suçlandı. “Mahir, Hüseyin, Ulaş, Kurtuluşa kadar savaş” sloganı, Halkevleri’nin, “terör örgütünün stratejileri doğrultusunda hareket ettiğine” kanıt sayıldı. Terör soruşturmasına hedef olmayan, TKP gibi yasal partilerin üyeleri de THKP/C Devrimci Yol-Devrimci Gençlik terör örgütü üyesi sayıldı. Bu örgütün halen var olduğuna dair herhangi bir kanıt iddianame-de yer almadı.

Delil olarak boru ve puşi

Terör suçlamasıyla yürütülen soruşturmada, suç aleti olarak 150 cm uzunluğunda, değişik çap ve renklerde plastik borular ve 90x90 cm ebadında siyah-beyaz kareli bir puşi de iddianameye girdi. Her kitapçada bulunabilen, Lenin’in *Devlet ve İhtilal*, Gençlik Üzerine, Marx ve Engels’in *Komünist Parti Manifestosu*, Marx’ın *Fransa’da İç Savaş*, Jozef Stalin’in *Strateji ve Taktik* ile *Anarşizm mi, Sosyalizm mi*, Mahir Çayan’ın *Bütün Yazılar*, Abdullah Öcalan’ın *Bir Halkı Savunmak* kitapları suç aleti olarak nitelendi. Genellikle “Marks ve Engels isimli şahıslar” ya da “Zubritski, Mitropolski, Kerov gibi şahıslar” biçiminde anılan yazarlardan ayrı olarak, Stalin hakkında bir eleştiri de yer aldı. Stalin, “Sovyetler Birliği’nin Komünist Partisi genel sekreterliğini yapan, iktidar için her yol meşrudur sözünü tam anlamı ile uygulayan yüzbinlerce insanın ölümüne sebep olan Jozef Stalin’in sosyalizme bakış açısının anlatıldığı...” ifadeleriyle yer aldı.

Suç sayılan kitaplar, *İdam Gecesi Anıları*, Georges Politzer’in *Felsefenin Temel İlkeleri*, Oğuzhan Mütüoğlu’nun

Bitmeyen Yolculuk örnekleriyle devam ederken, “Newroz Kawa’nındır, Dehak’ın değil” yazdığı sanılan bir not, iddianameye, “Nevroz kovanındır de hakkın değil” şeklinde yansıdı. Sosyalist Demokrasi Parti ibaresi bulunan mavi ajanda, Mahir Çayan kartpostalı, gri renkli basketbolcu ve HG-2 ibaresi bulunan kolsuz tişört, üzerinde “Ankara Tabipler Odası - Hekime Yönelik Şiddete Hayır” yazısı bulunan şemsiye, 2 adet sarı kırmızı siyah renkli üzerinde kırmızı yıldız bulunan yaklaşık 60x120 cm ebatlarında üzerinde Toplumsal Özgürlük Platformu yazılı sopasız flama, “İsyan Devrim Özgürlük - Öğrenci Kolektifleri www.kolektifler.net” yazılı flama, 1 adet ÖDP yazılı sopalı flama da deliller arasında gösterildi.

Delil listesinin yanında, iki unsur davanın duruşmalar bile başlamadan “mizah” malzemesine dönüşmesine neden oldu. İlki, 2011’deki seçimde BDP desteğiyle Mersin’den bağımsız milletvekili seçilen Ertuğrul Kürkçü’nün iddianameye dahil olması oldu. 1970’li yıllarda THKC örgütü içerisinde yer alan, Mahir Çayan ve arkadaşlarının Kızıldere’de öldürüldüğü baskından sağ olarak kurtulan tek isim olan, Kürkçü için, “Kızıldere operasyonunda Ertuğrul Kürkçü isimli terörist ise sağ olarak yakalanmıştır” ifadesi yer aldı. Milletvekili olmasının bile THKC’nin artık olmadığını kanıtı olduğunu kaydeden Kürkçü, iddianameye yönelik açıklamalarında savcıyı cehaletle suçladı:

“Her şeyden önce cahil bir savcıyla karşı karşıyayız. Birincisi yürürlükteki mevzuata göre bir teröristin milletvekili olamayacağı ortada olduğu gibi, bir vekili terörist olarak niteleyecek savcının da mesleği bırakması gerekir. Başbakan’ı protesto eden göstericileri suçlamak için göstericileri THKP-C’ye, THKP-C’yi bana bağlamak amacıyla çaba gösterdiğine göre şunu da bilmiyor: Af yasasıyla bütün bu faa-

liyetler tümüyle ortadan kaldırıldı. Hukuken, mevzuatımıza göre bu eylemler yok hükmündedir. Cezai bütün sonuçları ortadan kalkmıştır. Bu mevzuatı bilmemesi, itibar etmemesi de profesyonel olarak, mesleki açıdan çok büyük bir beceriksizlik örneğidir. Hukukla açıklanamayacak olan bir şey de ancak siyasetle, tarih okuması ile açıklanabilir.

Bu cumhuriyet savcısı, Türkiye'deki muhafazakâr, gerici çevrelerin dünya görüşünü bir gerekçe oluşturarak hukuki işlemler yürütmektedir. Mahkemenin bu iddianameyi reddetmesini beklerdim. Basının gözünden kaçmayan şeyin hâkimlerin gözünden kaçması da çok sıkıntı verici bir durum.

Güncel, aktüel bir olayı bu şekilde geçmişe bağlamak bizi kaçınılmaz olarak tarihin başlangıcına kadar götürebilir. Paris Komünü'ne, Ekim Devrimi'ne her yere taşıyabiliriz. Bütün bunlar arasında bir tarihsel bağ da var. Her tekil olay söz konusu olduğunda tarih yargılaması mı yapılacak? Başbakan'ı her protesto eden eninde sonunda teröristlik ithamı ile karşılaşacaksa muhalefet yapmak imkânsız hale gelir.

Meclis'te yapılan bir tartışma sırasında, yapılan atışmaların sonucunda, karşılıklı olarak gruplar, Meclis çatısı altında birbirine kimsenin terörist sıfatıyla hitap etmemesi kararı aldı. 'Vekillik sıfatıyla bağdaştırılmaz bu' denildi. Bu savcı kendisini Meclis'in de üstünde gördüğüne göre yargı vesayeti altına girdik diyenler hiç de haksız değiller. Bu savcının görevi bırakmasını istemek haksızlık değildir. Hiçbir savcı hukukun üzerinde değildir.

Son hazırlanan iddianameler, 12 Eylül sıkıyönetim zihniyetinin sivil görünüm içinde kendisini göstermesidir. Sadece kisve değişti, askerler değil, terörle mücadele dairesi yürütüyor operasyonları. Savcı ve yargıçlar da polis fezlekelerine hukuki belge niteliği kazandırıyorlar."

Iddianamenin kamuoyundagülünç bulunan ikinci unsuru saç kesmenin örgütsel tavır olarak nitelenmesi oldu. Operasyon kapsamında tutuklanan Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi Ozan Gündoğdu'nun saçları cezaevinde kesilmişti. Uzun saçları kesilen Gündoğdu'nun morali bu nedenle çok bozuldu. Arkadaşları, destek için saçlarını kestirerek, fotoğraf çekip cezaevine gönderdi. Fotoğraflarda yer alan 5 öğrenciden 3'ü operasyonun devamında tutuklandı. Çağrı Yılmaz, Hikmet Tanıl ve Can Kaya'nın saçlarını kestirmeleri "örgütsel tavır" olarak tanımlandı. Tutuklanma nedenleri arasında gösterilen saç kestirme toplumda tepkiye yol açtı, ilk duruşmadan önce Siyasal Bilgiler Fakültesi bahçesinde, sanatçılar, yazarlar, öğrenciler, öğretim üyeleri saçlarını kestirerek, "eyleme" ortak oldular.

Kocaeli'de Hopa davası

Emekli öğretmen Metin Lokumcu'nun Artvin Hopa'da öldürülmesini Türkiye genelinde düzenlenen gösterilere katılarak protesto edenler hakkında "teröristlikle" suçlandıkları soruşturmalar açıldı. 12 kişinin tutuklandığı Kocaeli soruşturmasında şüphelilere, Ankara'da açılan ve 22 öğrencinin 6 ay boş yere tutuklu kaldığı davanın iddianamesindeki suçlamalardan da garip sorular yöneltildi. Savcılık, sorularında Halkevleri başta olmak üzere birçok yasal sivil toplum örgütünü "terör örgütü" gibi gösterirken, sadece Lokumcu protestosunu değil, birçok basın açıklamasını da "terör eylemi" saydı.

Mahir Çayan, Deniz Gezmiş, İbrahim Kaypakkaya gibi, 70'li yıllarda ölen devrimci liderlerin anmalarına katılmak, bu kişiler hakkındaki marşları, sloganları söylemek "suçu ve suçluyu övmek" suçu olarak nitelenirken, büyük bölümü 20'li yaşlardaki şüphelilerin bu isimlerle olan bağlantıları sorgulandı.

“Halkevleri, Öğrenci Kolektifleri, Liseli Genç Umut yapılanmalarının Deniz Gezmiş, Mahir Çayan ve İbrahim Kaypakkaya gibi örgüt liderleri ve kurmuş oldukları örgütlerle nasıl bir irtibatı vardır”, “İdam kararlarını veren Ali Elverdi’yi cellat olarak gösterip, örgüt üyelerini sahiplendiğiniz anlaşılmaktadır, bunun nedeni nedir?”, “eyleme hangi örgüt adına katıldınız?”, “Mahir, Hüseyin, İbo, Deniz, Yusuf, Hüseyin” isimli örgüt mensupları, THKP-C terör örgütü ve içerisindeki eylem ve faaliyetleriniz ile ilgili ayrıntılı bilgi veriniz,” gibi birbiriyle çelişen, ilgisiz ve bir bölümü yanlış bilgiler içeren sorular yöneltildi.

Özel yetkisiz soruşturma

Kanuna göre, terör soruşturmalarını yürütmekle Özel Yetkili Savcılık görevli olduğu halde, soruşturma İzmit Başsavcılığı tarafından yürütüldü. Başsavcılık, 30 Mart’ta Kızıldere’de öldürülen THKP-C lideri Mahir Çayan ve arkadaşları için, 6 Mayıs’ta idam edilen THKO önderleri Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan için ve 31 Mayıs’ta Hopa’da öldürülen Metin Lokumcu için yapılan basın açıklamalarını soruşturmaya dahil etti. Bazılarında herhangi bir tartışma bile çıkmamış basın açıklamaları, terör soruşturması haline getirildi.

Operasyon, 22 Kasım 2011’de, KCK operasyonları, ODATV davasının ilk duruşması ve İzmir Büyükşehir Belediyesi’ne düzenlenen baskınla birlikte başladı. Sabah 06.30’-dan itibaren 21 kişinin evleri basılarak arandı. Aralarında Halkevleri GYK üyesi Metin Kaya, Saraybahçe Halkevi Başkanı Mıhrıcan Atalay’ın da olduğu, Halkevleri, Öğrenci Kolektifleri, SDP, EMEP, ESP, DGH üyeleri ve *Odak*, *Kızılbayrak*, *Partizan* dergisi okurları gözaltına alındı.

Gözaltında yapılan sorgular, avukatların ve şüphelilerin “baskı altında ifade vermiş oluyoruz,” itirazlarına rağmen

emniyette yapıldı. Yoğun itiraz üzerine, sadece sona kalan 4 şüpheli savcılıkta ifade verdi. Sorgu tutanağında savcının ve zabıt kâtibinin imzasının yer almasına rağmen, sorularda yer alan, “Müdürlüğümüz Muhabere Elektronik Şube Müdürlüğü’nce kayda alınan kamera görüntüleri...” gibi ifadeler, soruların savcı değil, emniyet tarafından hazırlanarak savcılığa verildiği kuşkularına yol açtı.

Sorgu sırasında, herhangi bir gizli eyleme katılmadıkları, silah ya da başka bir şiddet aleti kullanmadıkları açık biçimde anlaşılan şüphelilere şu sorular yöneltildi:

“Mahir Çayan ve arkadaşlarının Kızıldere’de öldürülmele-
rinin yıldönümü olan 30 Mart 2011’deki basın açıklaması-
na katıldınız mı? Mahir Çayan ve arkadaşları sizin için ne-
yi ifade etmektedir? THKP-C terör örgütü mensubu mu-
sunuz?”

“Mahir, Hüseyin Ulaş, kurtuluşa kadar savaş’ sloganlarınız-
dan kastınız nedir, Mahir Çayan ve arkadaşları kimlerdir?”

“Hangi grup ve örgüt adına eyleme katıldınız?”

“6 Mayıs’ta idam edilen Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hü-
seyin İnan’ın anması için düzenlenen basın açıklamasına
katıldığınız, burada Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, İbrahim
Kaypakkaya’nın resimlerinin taşındığı anlaşılmaktadır. Ne-
den bu eyleme katıldınız?”

“İlimizde değişik tarihlerde yürüyüş düzenlenmektedir.
Eylemlerde araç trafiğini engelleyecek yürüyüş gerçekleştiril-
mediği sürece eylemlerin olaysız son bulduğu görülmek-
tedir. Özellikle araç trafiğine açık yolda ikazlara aldıрма-
dan yürüyüşe devam etmenizdeki amaç nedir?”

“Niçin grubu ve halkı isyana teşvik edici provokatif şekil-
de davranmaktasınız? İlimizde meydana gelmesi muhtemel

öne alınamayacak eylemlerin başlaması size ne kazandıracak? Bu şekilde davranmanızdaki amaç nedir?”

“Yürüyeceğiz, yolu açın” şeklindeki tahrikkar konuşmalarla, grubu terör hareketlerine ve isyana teşvik edici konuşmaların yapıldığı görülmüştür.”

“Mahir-Ibo-Deniz-Yusuf-Hüseyin isimli örgüt mensupları, THKP-C terör örgütü ve içerisindeki eylem ve faaliyetleriniz ile ilgili ayrıntılı bilgi veriniz. (Hemen altındaki soruda Çayan ve arkadaşlarının Kızıldere’de nasıl öldürüldükleri de ayrıntılı anlatıldı.)”

“Terör örgütü liderlerinin (idam edilen Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan kastedilerek) ölümünden sorumlu olarak Mahkeme Başkanı Ali Elverdi’yi (Idam kararını veren hâkim) ve mahkeme üyelerini cellat olarak nitelendirdiğiniz ve örgüt mensuplarını sahiplendiğiniz anlaşılmaktadır. Örgüt liderlerinin sahiplenildiği, suçun ve suçlunun övüldüğü, örgütsel amaçlı sloganların atıldığı eylemlere katılmanızdaki amaç nedir?”

Sorgu sırasında “Yolumuzun önderleri, Mahir Hüseyin Ulaş, haykırıyor deli dağlar, kurtuluşa kadar savaş’ şeklindeki Dev-Genç marşını sol elinizi yukarıya kaldırarak söylediğiniz anlaşılmaktadır,” denirken, Dev-Genç marşının “Haykırıyor gerillalar” şeklindeki sözleri, tutanağa “deli dağlar” olarak geçti.

Ev aramalarında Lenin ve Stalin’in kitaplarına, 1960’lı yıllarda yasaklanmış bazı kitaplara, devrimci öğrenci hareketlerine katılmış isimlerin yazdıkları kitaplara el konuldu. “TBMM Başkanlığı ibareli iki adet dilekçe” ve “üye kayıt başvuru formu” dosyaya terör kanıtı sayılarak eklendi.

Savcılık 12 öğrenciyi, terör örgütü üyeliği, propaganda, suçu ve suçluyu övmeye suçlarından tutuklanmaları talebiyle

Kocaeli 2. Sulh Ceza Mahkemesi'ne sevk etti. Hâkimin mesleklerini sorguladığı öğrenciler tıp, siyaset bilimi, görsel tasarım gibi alanlarda öğrenim gören, lisans, yüksek lisans, doktora öğrencileri olduklarını açıkladı. Hâkimin, “bravo”, “derslerinizde başarılılar” gibi ifadelerle okudukları bölümler nedeniyle takdir ettiği öğrenciler tutuklandı. Dosyaya gizlilik kararı konuldu. Öğrenciler ancak 6 ay sonra tahliye olabildi ve haklarındaki terör suçlaması düştü.

Başbakan davanın tarafı

Iddianameler kadar, siyasetçilerin olayları ele alış biçimi de toplumda tepkiye yol açtı. Hopa olaylarının hemen ardından, Metin Lokumcu'ya dair, “Bir tanesi de kalp krizi geçirerek ölmüş kimliğini bilmiyorum, üzerinde de durmuyorum” açıklaması yapan Başbakan Erdoğan, bir süre sonra, televizyonda gazeteci Ruşen Çakır'ın “Hopa'daki olaylarda iyi bir insan hayatını kaybetti. Metin Lokumcu benim de akrabamdı. Sizin olayın ardından sarf ettiğiniz sözleri, ailesi olarak biz yadırgadık. Aradan geçen zaman içinde bu konuyu herhalde düşünmüşsünüzdür. Diyeceğiniz bir şey var mı?” sorusuna, “Akrabanız olduğu için size başınız sağ olsun diyorum. Ama ben size bazı resimleri ve ses kasetlerini ulaştıracam. O ses kasetlerini dinlediğiniz zaman, o resimleri gördüğünüz zaman, ‘Acaba bir emekli öğretmene bunlar yakışır mı?’ diye herhalde siz de akrabanız da olsa hakkı teslim etmeniz gerekir diye düşünüyorum” yanıtını verdi.

Ruşen Çakır, Erdoğan'ın yanıtına sadece “Ama öldü efendim” diyebilirdi.

Erdoğan ise yanıtına, “Bilmem. Ben sadece bir emekli öğretmene o ifadeleri yakıştırmam. Elinde taşla bir emekli öğretmeni görmem. Çünkü o taşların karşısında ben vardım.

Ben de Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanıyım. O taşları aynı zamanda Hopalı hemşerilerine de attı" ifadeleriyle devam etti, medyayı otobüsten düşerek yaralanan polis memuru Servet Erkan'a ilgisiz bularak eleştirdi: "Bugün Kılıçdaroğlu Hopa'da ne diyor? 'Polis taş geldiği için düşmedi' diyor. Gözüne dizine dursun. O kardeşimiz, taşı hedef aldığı için düştü. Ne yapıyordu orada? Başbakanını korumak için o otobüsteydi. Ama bizim medyamız onu görmüyor. Kılıçdaroğlu, hastanede ziyaret ederek zannediyor ki o işi çözecek. Ben kendisine Allah'tan acil şifalar diliyorum."

Erdoğan, Hopa'da yaşanan şiddet protesto edilirken Ankara'da çıkan olaylara dair de şu açıklamayı yaptı:

"Bu sabah bakıyorum bir televizyon kanalında Ankara'da polis panzerine tırmanan bir tane kız mıdır, kadın mıdır bilemem... Ve oradan, panzer yetmiyormuş, oradan hızını alamıyor, kalkanla yerinde duran polisimize elindeki sopayla saldırıyor, vuruyor, polis yerinde sabrediyor.

Gelecek polisin kalkanına vuracak, panzerine saldıracak ne işe yarıyor bunlar, ne yapmaya gidiyor? Bunların görevi ne? Neymiş Hopa'nın hesabını sormaya geliyorlarmış. Bu ülkenin meydanları boş değil. Ama bakıyorsun ana muhalefet partisi polisi savunmuyor, polise saldıranları bu ülkenin başbakanına saldıranları savunuyor.

Çünkü CHP'nin pankartının yanında, hemen bir inşaatta dev bir CHP pankartı, yanında Halkevleri'nin afişleri yine bez pankart. Onda şu yazıyor, 'Tek yol sokak, tek yol devrim.' Bundan ne anlıyor benim milletim? Ben biliyorum ne anladığını. 'Tek yol sandık' demiyor. 'Tek yol demokrasi' demiyor. Biz bunların devrimden ne anladıklarını, ne anlatmaya çalıştıklarını biliriz. Eğer sen Konya'ya hızlı treni getiriyorsan, bunun adı devrimdir. İşte biz bunu yapıyoruz. Bizim farkımız bu."

Davanın 9 Aralık 2011'de Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen ilk duruşması öğrenci olaylarına yönelik toplumsal duyarlılık açısından tarihi bir ilgiyle karşılandı. Ankara Adliyesi önünde yılın ilk karı yağarken toplanan kalabalık, sloganlar ve pankartlarla bekliyordu. Solun yıllarca deneyip yapamadığını, Ankara Özel Yetkili Başsavcıvekilliği bir iddianameyle başarmış, Halkevleri, TKP, ÖDP, BDP, CHP gibi partileri ve kitle örgütlerini bir araya getirmişti.

Kimlik tespitlerinin ardından söz alan avukat Ayhan Erdoğan öğrencilerin daha doğmadıkları dönemden bir örgüte üyelikten suçlandıklarını hatırlatarak davanın hedefinin "sol" olduğu görüşünü iletti.

Halkevleri üyesi Kadir Aydoğan, hukuksuz ithamlarla 6 aydır tutuklu bulunduğunu belirterek, "Gözaltındayken TEM amiri, '15 kişi tutuklanacak, 3-5 ay yatacaksınız, aklınız başınıza gelecek,' demişti. Kehaneti çıkmıştır," açıklamasını yaptı. Sanık Hikmet Tanıl, Başbakan Erdoğan'ın, idam edilen Erdal Eren ve Necdet Adalı için ağladığını hatırlatarak, "Başbakan'ın ağlamaması için" tahliyesini talep etti. Sanık Can Kaya, Lenin'in yazdığı ve örgüt iddiasına delil olarak gösterilen *Emperyalizm - Kapitalizmin En Yüksek Aşaması* kitabının, posta yoluyla cezaevine gönderildiğinde Cezaevi Eğitim Kurulu tarafından sakıncasız bulunarak 'görölmüştür' damgasıyla teslim edildiğini anlatarak tutarsızlıklara işaret etti. Saç kesme eylemine de katılan sanık Çağrı Yılmaz, cezaevinde zorla saçları kesilen arkadaşlarına destek için saçlarını kestirip, fotoğraflarını postaladıklarını, ancak daha fotoğraf cezaevine ulaşmadan gözaltına alındıklarını aktardı.

Sanık Ozan Gündoğdu, eylem sırasında atılan bir cisimle kaşının yarıldığını ve hastaneye götürüldüğünü söyledi. Doktorun çağırması üzerine gelen polislerin, "Biz ona gözaltında iyi bakarız," diyerek, gözaltına alındığını anlattı. Göz-

altı sürecine dair, “Otobüsler ‘İl Emniyet Müdür Yardımcısı Kenan Kabak’ın izni var’ denilerek işkencehaneye çevrildi. Polisler Esad’ın askerlerini andırıyordu. 15 dakikada gideceğimiz TEM şubesine 5 saatte götürüldük,” açıklamalarını yaptı.

Hâkim Dünder Örsdemir, savunmaları dinledikten sonra tüm tutuklu sanıkların tahliyelerine hükmetti. Örsdemir, polislerce bazı sanıkların “işkence”, “kötü muamele”, “hakaret” suçlarından şikâyetçi oldukları dosyanın da Ankara Başsavcılığı’ndan istenmesine karar verdi.

Hopa olaylarıyla doruk noktasına ulaşan öğrenci hareketlerinin, “karanlık odaklar”, “gizli güçler”, “askerin içindeki gruplar” tarafından kışkırtıldığı yorumu bugüne mi ait? Öğrenci hareketleri, neden sürekli darbe yanlısı, askeri davet eden bir çerçeveye oturtulmaya çalışılıyor? Bu soruların yanıtlarını ararken Türkiye’de yargının geçirdiği evrime ve AK Parti’nin ikinci iktidar dönemindeki operasyonların hedefine bakmakta fayda var.

2002’de, üzerinde 28 Şubat etiketiyle iktidara gelen AK Parti, devletin askeri ve sivil bürokratik omurgasıyla yaşanan uyumsuzluğa paralel olarak, aldığı büyük halk desteğine, AB’ye uyum düzenlemelerini de içeren birçok yasa çıkarmasına rağmen “hükümet olurlar ama iktidar olamazlar” aforizmasını aşamamış olarak algılandı.

Bu uyumsuzluk “postmodern darbe” olarak nitelenen 28 Şubat sürecinde, Refah Partisi’nin iktidardan düşmesiyle sonuçlanan asker odaklı psikolojik ve fiili hareketlerin de nedeni kabul ediliyordu. Büyük bölümü Refah Partisi kökenli olan AK Parti iktidara geldiğinde, ordu ve yüksek yargı ve sayet denetiminin sürmesi nedeniyle “gömlek değiştirdik” açıklaması yapmaya mecbur kaldı. Cumhuriyetin modernleşme projesinin bastıramadığı Kürt hareketi ve İslami hareket, hangi yolla iktidara ya da “merkeze” yansa yansın,

kendini ülkenin asli sahibi gören sivil ve asker bürokrasinin hedefi haline geliyordu.

Köklerini Demokrat Parti döneminde bulan, 1970'lerde merkez sağla yollarını, İslam'a kayarak ayıran hareketler arasında en çok kitleselleşen Necmettin Erbakan'ın Milli Görüş hareketiydi. Kurulduktan bir yıl sonra "gömlek değiştirdik" ifadesiyle iktidara gelen AK Parti, Milli Görüş içinden çıkan ve tek başına iktidar olan ilk parti oldu. Köklerinde "takiye" barındıran bir hareketin, doğrudan çatışmaya girmemek için "bekle-gör" taktiği düşünmesi yadırganmadı.

İktidarının ilk döneminde parti programındaki politikaları uygulamaya dönük hamleler yapan AK Parti, hükümeti istikrarsızlaştırmaya ve bir "müdahale" beklentisi yaratmaya yönelik bir dizi operasyona maruz kalmaktan kurtulamadı.

İktidarının yıpranma payının düşüklüğü, 2000'li yılların açık darbe ve müdahaleye yatkın olmamasının ve uluslararası konjonktürün elverişli olmasının katkısıyla bu operasyonları atlatabilen AK Parti'nin kartlarını daha açık oynaması iki kırılma noktasından sonra mümkün olabildi: 27 Nisan e-muhtırası ve kapatma davası.

10. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in görev süresi biterken AK Parti, cumhurbaşkanı adayı olarak Abdullah Gül'ü belirledi. Gül'ün seçilmesi, daha önce Cumhurbaşkanlığı Köşkündeki resepsiyonlara bile "kamusal alan" gerekçesiyle giremeyen türbanın, Köşk'ün ev sahibesi haline gelmesi anlamına gelecekti. Bu değişiklik, iktidara geldiğinde askerlerin eşleriyle tokalaşmamak için havaalanında protokol sırasını değiştirmiş, türban nedeniyle iki kez partisi kapatılmış bir siyasi hareket açısından önemli bir dönemeçi işaret ediyordu.

Cumhurbaşkanlığı seçimine kısa bir süre kala 367 Kri-zi ortaya çıktı. Gül'ün seçilmesine sıcak bakmayanlar, Meclis'te 367 milletvekilinin bulunmadığı bir oturumda Cum-

hurbaşkanı seçilemeyeceği tezini savunuyordu. Zira AK Parti'nin 367 milletvekili yoktu. AK Partililer, bu teze büyük tepki gösterdi. Bir yandan cumhurbaşkanının salt çoğunlukla bile seçilebileceğini savunurken, diğer yandan Demokrat Parti ve Anavatan Partisi'yle son dakikaya kadar Genel Kurul'a katılma pazarlığı sürdürdüler. 367 vekil toplanamadı. Seçimin ilerleyen turlarında, 550 vekilin en az yarısının oyunun yetmesi hesabının karşısına da, ilk tur oylamasının Anayasa Mahkemesi'ne taşınması çıktı. Anayasa Mahkemesi 367 vekilin bulunmadığı gerekçesiyle oylamanın ilk turunu iptal etti. Seçim yapılamaz hale gelmişti. 367 vekile ulaşma imkânı bulunmayan ve zaten karardan sonra buna ihtiyaç da duymayan AK Parti, seçim kararı aldı.

AK Parti'nin seçim kararı almasındaki önemli etkenlerden bir diğeri de 367 krizinden hemen önce 27 Nisan 2007 akşamı, Genelkurmay Başkanlığı'nın internet sitesine konulan bir basın açıklaması oldu. Siyasi tarihe e-muhtıra olarak geçen, irtica ve laiklik uyarılarının yer aldığı e-muhtıra, kamuoyu ve siyasi kulislerde, "cumhurbaşkanlığı seçimi uyarısı" olarak yorumlandı. Askerin uyarısı, Genel Kurul'da 367 vekilin bulunmasına engel olmuştu. Askerin açık darbe bile yapabileceğinin konuşulduğu aşamada seçim kararı alındı. Artık yeni bir dönem başlıyordu.

AK Parti, 22 Temmuz 2007'de yapılan seçimde patlama yaparak yüzde 47'lik oy oranıyla, 5 yıllık iktidarının ardından umulmadık bir çoğunluğa ulaştı. İlk icraat olarak 367 kararına neden olan anayasa maddesi değiştirildi ve Gül Köşk'e taşındı. En önemli virajlardan biri dönülmüştü. Sıra, AK Parti'nin gündemindeki önemli hedeflerden birine, üniversitelere gelmişti. Refah Partisi'nden bu yana üniversiteye başörtüsüyle girilemiyor olunması, seçmen tabanında bu konuda düzenleme yapılmasına dönük birikmiş bir beklenti ve baskı yaratıyordu. MHP'nin desteğiyle, anayasa deği-

şikliği çalışmalarını başladı. Yargıtay Başsavcılığı'nın uyarılarının gölgesinde, 411 milletvekilinin oyuyla anayasa değişti. Gazetelerin "411 el kaosa kalktı" manşetleri tarihe geçerken, üniversiteler uyum kanunu çıkarılamaması nedeniyle karışıklığa sürüklendi. Bazı üniversiteler başörtülü öğrencileri derslere alırken, bazı üniversiteler yasakları katılaştırarak perukla derse giren öğrencilerin bile sorun yaşamasına yol açtı. CHP, anayasa değişikliğinin iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. AK Parti, anayasa değişikliklerinin şekil yönünden denetim dışında denetlenemeyeceğini iddia ederek, esas denetiminin anayasaya aykırı olacağını savunuyordu. Bu tartışmalar devam ederken Yargıtay Başsavcılığı, Anayasa Mahkemesi'ne, AK Parti'nin, laikliğe aykırı faaliyetlerin odağı haline geldiği iddiasıyla kapatılması talebiyle dava açtı.

Bu iki dava AK Parti'nin geleceği açısından belirleyici hale gelmişti. İlk davada Anayasa Mahkemesi, tarihi başörtüsü içtihatlarını tekrarlayarak anayasa değişikliğini, anayasanın değiştirilemez maddelerine aykırı düzenleme yapıldığı gerekçesiyle iptal etti. Kapatma davasında ise, AK Parti'ye sadece "hazine yardımından yoksun bırakma" cezası verildi. 5'e karşı 6 oyla AK Parti'nin laikliğe aykırı faaliyetlerin odağı haline geldiği hüküm altına alınsa da 11 Anayasa Mahkemesi üyesinden 7'sinin "kapatma" yönünde oy kullanması gerektiği için bu karar verilemedi. "Kapatma" oylarının 6'da kalması Türkiye siyasi yaşamını da değiştirdi. 11 üyeden 10'u AK Parti'nin laikliğe aykırı eylemlerin odağı haline geldiği yönünde oy kullanmıştı. Ancak bu üyelerden 6'sı kapatma, 4'ü Hazine yardımından yoksun bırakma yaptırımını uygulanması gerektiği yönünde görüş bildirdi. 7. oya ulaşamaması AK Parti'yi kapatılmaktan kurtardı ve sadece hazine yardımından yoksun bırakma cezasını almasını sağladı.

Ergenekon operasyonu

Ankara kulislerinde bu gelişmeler yaşanırken, siyasi tarihe geçecek bir operasyonun da fitili ateşleniyordu. 12 Haziran 2007'de İstanbul Ümraniye'de bir gecekondu yapılan aramada, 15 Haziran 1997 tarihli mühimmat istif kartlı bir kasa bulundu. Kasadan, 18 adet MKE yapımı el bombası ve fûnyeyle, NATO standardı tabir edilen DM41 tipi 7 adet el bombası çıktı. Gözaltına alınan Mehmet Demirtaş, söz konusu adreste 2-3 yıl oturduktan sonra evi boşalttığını, evin kiralanmasıyla ilgili işlerde ev sahibine yardımcı olduğunu, kendisinden sonra yeğeni Ali Yiğit'in oturduğunu, bombalardan haberinin olmadığını anlattı. Ali Yiğit, Demirtaş'ın kendisine bir manav dükkânı açtığını, Oktay Öztürk, Mahmut Yıldırım ve ismini bilmediği bir astsubayın manavın arka kısmında sıkça Demirtaş'la bir araya geldiğini, Demirtaş'ın Yıldırım'a "komutanım" diye hitap ettiğini anlattı. Bir defasında sonradan ismini medyadan öğrendiği emekli yüzbaşı Muzaffer Tekin'in de siyah bir Mercedes'le manava geldiğini ancak arabadan inmediğini söyleyen Yiğit, evin çatı katında bomba dolu sandığı gördüğünü, sandığın Yıldırım tarafından getirildiğini ve Demirtaş'ın kendisini kimseye bir şey söylememesi konusunda uyardığını anlattı.

Muzaffer Tekin, gündeme, 17 Mayıs 2006'da Danıştay 2. Daire'ye yönelik gerçekleştirilen silahlı saldırıyla gelmişti. Tüban takan öğretmenın okul müdürü olamayacağına dair karar nedeniyle tartışmaların odağına oturan 2. Daire üyeleri, Alparslan Arslan adlı avukatın silahlı saldırısına uğramışlardı. Yakalanan Arslan ve bağlantılı olduğu isimlerin, Cumhuriyet gazetesinin bahçesine farklı tarihlerde el bombası atıkları da belirlenmişti. Tekin, bu olayların azmettiricisi olduğu gerekçesiyle gözaltına alınmış ancak tutuklanmamıştı. İddianamede zanlıların dinî amaçlarla eylemi gerçekleştir-

dikleri öne sürülüyordu. Ergenekon adı verilen operasyon, aynı isimleri farklı bir yönleriyle gündeme getirdi. Operasyonun, büyük bölümü emekli askerlere yönelik birinci dalgasını, ardı ardına gelen dalgalar izledi. JITEM kurucusu olarak bilinen Veli Küçük'ten, profesör Yalçın Küçük'e kadar uzanan birçok şüpheli tutuklandı.

Tutuklamalar, devletin içinde yuvalanmış Ergenekon adlı bir örgütün darbe ve cunta girişimlerini yönettiği, örgüt içinde askerlerden, gazetecilere farklı meslek gruplarından isimler bulunduğu iddialarına dayanıyordu. Her gözaltı ve tutuklama, yenilerine yol açıyor, beklenmeyen onlarca isim art arda tutuklanıyordu. İlk iddianame hazırlandığında, Ergenekon adlı yapıyı yöneten askerlerin, 2002'den itibaren AK Parti'ye yönelik darbe hazırlığı yaptığı, bu amaçla üniversitelerin kullanıldığı, gençlerin sokağa dökülmeye çalışıldığı iddialarına dayanan operasyon dalgaları da başladı. Kamuoyunun Susurluk skandalı ile tanıdığı isimlerden, eski kuvvet komutanlarına kadar herkes hedefteydi.

Balyoz, Oda TV, internet andıcı ve KCK

Tutuklamalar aralıksız devam ederek, bir yandan rutin gündem maddeleri arasına karışıyor, diğer yandan ülkenin ikiye bölünmesine yol açıyordu. Bir yanda AK Parti'yi destekleyen ve operasyonların yerinde olduğuna inananlar, diğer yanda tutuklamalara karşı çıkarak cemaatin, yargıyla AK Parti muhalifleri ve TSK'yı yok etmeye çalıştığına inananlar.

Ana muhalefet partisi CHP genel başkanı Deniz Baykal, "Ben bu davanın avukatıyım," açıklamasıyla tartışmalara katılırken, Başbakan Erdoğan "Ben de savcısıyım," yanıtı veriyor, bu atmosferde operasyonlar, yenileri eklenerek devam ediyordu.

Ergenekon'un ardından, ODA TV, İnternet Andıcı, Balyoz

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Davası gibi davalar açıldı, yüzlerce subay ve astsubay, eski Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ, gazeteciler, eski emniyet müdürü Hanefi Avcı gibi isimler tutuklandı. Bu davalarda tutuklananların gönderildiği Silivri Cezaevi ortak bir nokta haline geldi.

Operasyon dalgaları halinde süren bir başka dava da PKK'nin şehir örgütlenmesi ve "paralel devlet yapılanması" olarak tanımlanan KCK'ye yönelik başlatıldı. Yüzlerce kişinin tutuklandığı soruşturmalar, hükümet adına Abdullah Öcalan ve Avrupa'daki PKK temsilcileriyle görüşen MİT Müsteşarı Hakan Fidan hakkında yakalama kararı çıkarılmasına ve hükümetin bu nedenle Özel Yetkili Mahkemele-
rin yapısını değiştirmesine kadar uzandı.

Anayasa referandumu

Operasyonlar sonucunda sivil ve askeri bürokrasinin yapısı değişirken, 12 Eylül 2010'da yapılan anayasa referandumu da yargının yapısını baştan sona değiştirdi. Yargıtay, Danıştay, bu organların üyelerini de seçen Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK) ile Anayasa Mahkemesi üye sayıları ve seçim esasları yeniden düzenlendi. HSYK'ya "Adalet Bakanlığı listesi" olarak anılan listeden isimler seçildi. HSYK'nın yeni üyelerince Yargıtay ve Danıştay üyeleri belirlendi, Cumhurbaşkanı Gül, yeni seçilen Yargıtay ve Danıştay üyelerince seçilen yeni Anayasa Mahkemesi üyeleri yargı profilini baştan başa değiştirdi.

Yargı, demokrasilerde arzulanmayan biçimde iktidar üzerinde baskı aracı olmaktan çıktı. Ancak yine demokrasilerde arzulanmayan biçimde bir baskı ortamı doğmuş oldu: Hükümetin yargı üzerindeki mutlak etkisi.

“Bir tek sokak kaldı”

24 Aralık 2012’de, ODTÜ’de yaşanan olayların ardından verdiği bir söyleşide Burhan Kuzu, hükümetin yaklaşımını “Yargı ve asker bitti. Bir tek sokak kaldı,” cümleleriyle özetleyecekti.

Öğrenciler neden asker ve yargıyla birlikte anılıyor? Öğrenci hareketleri, tek bir hat ve yönelim içerisinde değerlendirilebilir mi? Sadece askerin hükümeti devirmek için uygun ortamı yaratma amacıyla kullanılan öğrencilerden söz etmek mümkün mü?

Filistin ve Arap ülkelerinde antiemperyalizm ekseninde görülen öğrenci hareketleri, Avrupa’da sosyal hak ve mali imkânlarla ilgili konularda ortaya çıkabiliyor; Amerika’da küresel ekonomiye karşı sivil direniş, Afrika’da özgürlük yürüyüşü olarak var olabiliyorken hükümetin, öğrenci hareketlerinin Türkiye’deki yansımaları “askerin kışkırttığı öğrenciler” eksenine hapsetmesi büyük oranda cumhuriyet öncesi ve sonrasında Harp Okulu çıkışlı oluşumların oynadığı rolden kaynaklanıyor.

68 kuşağının gençlik önderlerinden Mustafa Yalçın’ın anlatımıyla; “Osmanlı ve Kurtuluş Savaşı ile birlikte genç Türkiye döneminde gençlik hareketi, her gençlik hareketi gibi gençliğin acil güncel talepleri üzerinden gelişmesine karşın, siyasal yönü bakımından, –başlangıçtaki ilerici özelliklerine rağmen, özellikle iktidarları dönemiyle birlikte gerileşme süreci yaşayan– burjuva İttihat Terakki ve CHP tarafından etkilenmenin de ötesinde yönlendirilmiş ve Osmanlı’nın parçalanmasına karşı ve işgal koşullarında ulusal bir tutum içinde olmuş, ama düzen sınırlarını aşamamıştır.”

KISA BİR TARİHÇE

Osmanlı dönemindeki gençlik hareketleri, ağırlıklı olarak sarayı hedef alıyordu. Etkilerini cumhuriyet döneminde de gösteren öğrenci hareketleriyse meşrutiyet öncesi başladı. İstanbul'da kurulan yüksek okullar genellikle askeri okullardı. Tanzimat öncesinden bu yana varlığını sürdüren askeri okullara, Abdülhamid döneminde Maliye ve Ticaret, Mühendislik, Güzel Sanatlar gibi yüksek okullar da eklendi. Meşrutiyet öncesinde, hareketleri saray çevresi tarafından yakından izlenen öğrenciler, askeri öğrencilerle birlikte hareket etmeye başladı. Okuyan nüfusun azlığı, öğrencileri, saray bürokrasisinin doğal adayı haline getiriyor, öğrenciler de sarayı yakından izliyor ve söz sahibi olmak istiyordu. Meşrutiyet öncesinden bu isteklere örnek olarak, Rus yanlısı bilinen Sadrazam Mahmut Nedim Paşa'nın görevden alınması talebi görülebilir.

11 Mayıs 1876'da Bulgaristan isyanına karşı etkili bir tavır sergilemediği düşünülen sadrazamı protesto için öğrenciler tarafından büyük bir miting düzenlendi. "Talebe-i Ulum" hareketi olarak tarihe geçen olaylarda, Yıldız Sarayı ve Babıâ-

li'ye yürüyen öğrencilerin tepkisi, sadrazamın görevden alınmasına rağmen sürdü. Harbiyeli öğrencilerin devreye girmesiyle büyüyen olaylar sonunda, önce V. Murad, sonra da II. Abdülhamid tahta çıktı. Meşrutiyetin ilanıyla durulan olaylar, Abdülhamid'in meşrutiyeti kaldırmasıyla yeniden başladı. Mithat Paşa'nın sürgüne gönderilmesine karşı düzenlenen eylemler etkili olamadı ve çok sayıda öğrenci sürüldü.

İttihat ve Terakki

Öğrencilerin en önemli iktidar odaklı hareketleri İttihat ve Terakki çatısı altında kendisini gösterdi. Askeri Tıbbiye'de kurulan cemiyete kısa sürede bütün askeri okul öğrencileri ve tıbbiyeliler üye oldu. Öğrenci odaklı gelişen cemiyet, ordu içinde de etkili olmaya ve subayları etki altına almaya çalıştı. Cemiyetin yaygınlığı, önemli isimlerinin sürgüne gönderilmesine rağmen etkisini korumasını sağladı. Aynı dönemde Harbiye ve Yüksek Mektepler Birliği kuruldu. Lise öğrencileri de Cemiyet-i İnkılabiye derneğinde örgütlendi. Farklı üniversitelerde "Kahrolsun İstibdat", "Selameti Umumiye" gibi cemiyetler kuruldu. Yeraltında çalışan cemiyetlerin en önemli talebi meşrutiyetin yeniden ilanıydı.

II. Meşrutiyet'in ilanından sonra cemiyetlerin akademik taleplerden, saray bürokrasisine yönelik taleplere uzanan eylemleri sürdü. Bunlar içinde en etkilisi, askeri öğrencilerin önemli bir bölümünü örgütlemiş olan İttihat ve Terakki'ydi. Bu dönemde "pan-Türkist" eğilimlerin kendisine vücut bulduğu Türk Ocağı derneği de faaliyet gösteriyordu. İttihat ve Terakki'nin kurucu kadrolarının iktidarı ele geçirmesiyle gelişen süreçte, Birinci Dünya Savaşı ve alınan yenilgi öğrenciler arasında da önemli kırılmalara yol açtı. İttihat ve Terakki saflarında yer alan önemli isimler ve öğrenciler, farklı örgütlenmelere gitti. Önemli bölümü Kurtuluş Savaşı'na des-

tek vererek, işgale karşı en etkili tepkilerin verildiği cemiyetler oldu. Padişah bile öğrenciler tarafından direnişe çağrıldı.

Kurtuluş Savaşı'nın başarıya ulaşacağı görülmeye başlandığında yaşanan Darülfünun Grevi en etkili öğrenci eylemlerinden biri olarak tarihe geçti. 1922'de işgal yanlısı Ali Kemal, Rıza Tevfik Bölükbaşı, Cenap Şahabettin, Hüseyin Daniş gibi hocaların okuldan ayrılmasını isteyen fakülte öğrencileri, dersleri boykota başladılar. Boykot ve yayınlanan bildiriler, işgal altındaki İstanbul'da büyük yankı uyandırdı. Edebiyat, Fen, Tıp ve Hukuk fakültelerinin öğrencilerinin başlattığı boykot, kısa zamanda diğer yüksek okullara da yayılarak, Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Birliği'nin kurulmasıyla sonuçlandı. Boykotla başa çıkamayan saray, üniversiteleri kapattı. Bir ay sonra üniversiteler açıldığında Sultanahmet Meydanı'nda toplanan öğrenciler, boykota devam kararı aldı. Dönemin hükümeti tarafından gizlice örgütlenen öğrencilerin, boykotçu öğrencilere saldırımları sonuçsuz kaldı. Boykot, Haziran ayında iktidarın, işgali destekleyen hocaları izne çıkarmasıyla sonuçlandı. Öğrenciler, birkaç ay sonra, 30 Ağustos'ta Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması ve Yunan ordusunun İzmir'den ayrılmasında kendi katkılarının da olduğuna inanıyordu.

Bu dönemde, gençler ilk kez sosyalist örgütlere de yöneldiler. Mustafa Suphi önderliğinde örgütlenen TKP'nin yol göstericiliğinde kurulan Türkiye Komünist Gençler Birliği, özellikle Askeri Tıbbiye ve Sanayi Mektebi'nde ve genç işçiler arasında örgütlenme çalışması yürüttü.

Cumhuriyet dönemi

Kurtuluş Savaşı sırasında direniş harekâtına etkin destek veren öğrenci birlikleri Cumhuriyet döneminde de varlıklarını korudu. Özellikle bağımsızlık karşıtı hareketlere tepki gös-

terilen üniversitelerde, sağcı ve solcu öğretim üyelerini protesto eden gösteriler de düzenlendi. Solcu öğrenciler ağırlıkla yeraltında örgütlenirken, diğer dernekler faaliyetlerini açık biçimde yürüttüler.

1944'te ırkçı ve Turancı görüşlerin örgütlenmesi ve buna karşılık, çoğunlukla sol görüşlü öğrencilerin kurduğu "İleri-ci Gençler Birliği" arasındaki cepheleşme, İstanbul Üniversitesi'nde çıkan olaylarda kendisini gösterdi. Komünizmin sistemli biçimde kötülenmesi ve solun "Sovyetler Birliği" algısına hapsedilmesi, solcu öğrenciler üzerinde baskı kurulmasına yol açarken, zaman zaman ırkçı görüşlerin yargılandığı da oluyordu. Bu dönemde bir yıl içinde 50 solcu öğrencinin tutuklanması ve ardından Tan Matbaası baskını olaylarıyla, sol, sistemli bir şiddet hareketiyle karşı karşıya kaldı. 1940'lı yıllar boyunca, üniversitelere solu "yıkıcılığa, vatan hainliğine" sıkıştıran anlayışlar hâkim oldu. Öğretim üyelerine karşı sağ gruplar eylemler düzenledi. "Komünizm karşıtlığı" başlığı altında toplanabilecek eylemlere sadece ırkçı ve Turancı öğrenciler değil, Atatürkçü ve devletçi görüşleriyle bilinen öğrenciler de destek verdi. Kıbrıs odaklı ya da Komünizmi Telin başlıklı mitingler en önemli öğrenci hareketleri arasında sayıldı.

Demokrat Parti dönemi

Demokrat Parti dönemindeyse öğrenciler ağırlıkla "iktidar karşıtı" olarak algılandı. Bugün hâlâ, ordu tarafından kışkırtıldıkları, darbeye zemin hazırlamak için sokağa döküldükleri öne sürülen öğrenciler, hükümetin NATO ve ABD odaklı politikalarına, özgürlükleri kısıtlamasına ve Atatürk'e saldırı kabul ettikleri kararlara karşı eylemler düzenledi. Özellikle üniversitelere ve öğretim üyelerine yönelik baskılar, iktidarı öğrencilerin hedefine yerleştirdi.

1956'da İstanbul Üniversitesi açılış töreninde öğrencilere söz hakkı verilmemesi, Turhan Feyzioğlu'nun görevden alınması, Nail Kubalı'nın toplantısının polis tarafından engellenmesi, 1959'da *Büyük Doğu* dergisindeki Atatürk karşıtı yazılara karşı düzenlenen mitinge izin verilmemesi gibi olaylara karşı protesto eylemleri düzenlendi. Vatan Cephesi'yle başlayıp, Tahkikat Komisyonu'yla devam eden 1957-1960 dönemine yönelik öğrenci tepkileriyle kitlesel eylemlerin önünü açtı.

Hükümetin, yargıyı devre dışı bırakan Tahkikat Komisyonu kurulması kararı Ankara ve İstanbul'da "28-29 Nisan Olayları" olarak tarihe geçen gösterilere neden oldu. Özgürlüklerin kısıtlanmasına tepki gösteren öğrenciler, üniversitelerdeki toplantıları ve bağımsızlık mücadelesi veren bazı ülkelerdeki öğrencilere bildiri göndermeleri engellenince, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde bir protesto gösterisi kararı aldılar. 27 Nisan'da bütün yurtlar dolaşarak öğrenciler örgütlendi. Hukuk Fakültesi bahçesinde toplanan öğrencilere polis çok sert tepki gösterdi. Gerçek mermilerin kullanıldığı olaylarda Turan Emeksiz adlı öğrenci yaşamını yitirdi. Rektör Sıddık Sami Onar polis tarafından dövülürken, galeyana gelen ve polisle çatışan öğrenciler ancak sıkıyönetim ilan edilerek durdurulabildi. Olaylardan sonra öğrenciler kendilerine farklı ve sıcak yaklaşan askerlere sevgi gösterisinde bulundu. Sıkıyönetime, hatta sıkıyönetim komutanlığının sadece eylemleri değil, sıkıyönetim kararının haberleştirilmesini bile yasaklamasına rağmen olaylar ertesi gün Ankara'da devam etti.

Kısa süre sonra Demokrat Partili gençlerin Ankara Kızılay'da iktidara destek gösterisi yapacağı haberi yayıldı. 5. ayın 5. gününde, saat 5'te Kızılay'da toplanılacağını anlatan 555K parolasıyla düzenlenen miting, meydanı işgal eden muhalif öğrenci ve gençlerin hükümeti protesto etmesiyle

sonuçlandı. Başbakan Adnan Menderes'in öğrencilerin arasında kalması, tartışma ve hatta tartaklanması, olayların tarihe geçmesine yol açtı. 21 Mayıs'taysa, Harbiyeliler yine Ankara'da sessiz bir yürüyüş düzenlediler.

Darbeden sonra dünyada 1968'le vücut bulan "isyan ve özgürlük" hareketleri, yeni anayasa ve 1950'lerden gelen miras, uçları bugüne uzanan devlet-öğrenci geriliminin başlayacağı bir dönemi başlatacaktı.

1968

Bugün, "tutuklu öğrenci" sorunundan bahsediliyor, öğrenciler 1974'te ilan edilen afla eylemleri suç olmaktan çıkmış, varlığı sonlanmış örgütlere üye olmakla suçlanıyorsa, Türkiye'nin, suçlamalara konu olan eylemlerde fotoğrafları, sözleri pankartlaşan gençlik önderlerini tanıdığı döneme, 1968'e yakından bakmak gerekli.

1960 darbesi ve Demokrat Parti dönemine cevaben hazırlanan anayasa, özgürlük odaklı eylemler yapan gençliğin iktidarı sarsma gücünün farkına varması, dünyadaki "özgürlük" odaklı hareketler, Küba Devrimi gibi etkenler, gençliği ve doğal olarak öğrencileri, bir yoruma göre "maceracılığa", başka bir yoruma göre de Türkiye sol hareketinin "bayrakları" olmaya giden yola sürükledi.

Demokrat Parti döneminde başlayan ABD ve NATO odaklı eleştiriler, darbeden sonra "Bağımsız Türkiye" gibi sloganlarla simgeleşerek öğrencilerin gündeminde yer almaya devam etti. Yeni anayasanın özgürlükçü ortamında dünyadaki sol rüzgârdan da etkilenen öğrenciler, uzun yıllar yer altında faaliyet gösteren sol kadrolarla Türkiye İşçi Partisi çatısı altında bir araya geldi. TIP'in ilk kez Meclis'te "sol kimliği" taşıyarak yer alması, solla, işçi-köylü buluşmasına yönelik önemli adımlar atması, ilk kez Doğu mitingleri yaparak,

Kürtlerin haklarından söz etmesi başta üniversiteler olmak üzere, sol harekete sempati duyan geniş kitlelerde büyük bir heyecan dalgası yarattı. Uzun yıllar eski Türkiye Komünist Partisi bünyesinde, illegal olarak faaliyet göstermiş, 1940 ve 50'li yıllarda bir dizi operasyona maruz kalmış kadrolar da bu dönemde faaliyetlerini artırdı. Sol, ilk kez, kendi içinde yöntem ve ideolojiyi yüksek sesle tartışırken, üniversitelerde TİP'in yarattığı dalgadan etkilenen ancak parlamentarizm dışında seçenekler arayan gençler de örgütlenmeye başladı.

TİP çizgisinden kopan ve Milli Demokratik Devrim (MDD) tezini ortaya atan Mihri Belli, özellikle bir bölümü subay, astsubay ve askeri öğrenci, bir bölümü üniversite öğrencisi gençlik liderleriyle yakın ilişkiye geçerek, TİP'e karşı etkili bir gençlik muhalefeti yürütmeye başladı. Türkiye genelinde üniversitelerde örgütlü Fikir Kulüpleri Federasyonu da 1969'da MDD çizgisinde daha militan bir kimlik kazandı. Bölünmeler MDD içinde sürdü. 1970'te Fikir Kulüpleri Federasyonu, adını "Dev-Genç" olarak değiştirirken, Mahir Çayan ve arkadaşlarının Aydınlik Sosyalist Dergi grubuna karşı başını Doğu Perinçek'in çektiği Proleter Devrimci Aydınlik grubu, Dev-Genç içinde önemli bir kırılmaya yol açtı.

1969'dan itibaren özellikle ODTÜ odaklı eylemlerde yer alan, ABD Büyükelçisi Commer'in aracının yakılması gibi eylemlere imza atan, aralarında Sinan Cemgil'in de bulunduğu öğrenciler de silahlı örgütler kurmaya başladı. Cemgil'in yanı sıra, Hüseyin İnan ve Deniz Gezmiş gibi isimlerin öne çıktığı grup gerilla savaşı kararı aldı. 1971'de İş Bankası Emek Şubesi soygunu, 4 ABD askerinin kaçırılması gibi eylemler gerçekleştiren grup, Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu imzasıyla bildirilerini açıkladı. Çoğunlukla ODTÜ Kampüsünde saklanan gençler, 12 Mart darbesinin ardından Ankara'da hareket edemez hale gelince kırsal alana çekildiler. Deniz Gezmiş ve Yusuf Arslan 16 Mart'ta, Hüseyin İnan ve

Mehmet Nakiboğlu 21 Mart'ta yakalandılar. 31 Mayıs'ta Kürecik Radar Üssü'nü basarak ABD askerlerini rehin almak isteyen gruptan Sinan Cemgil, Alpaslan Özdoğan ve Kadir Manga Nurhak'ta öldürüldü. Kalan kadrolar da yakalandı. Ömer Ayna soygun sırasında yakalanırken, İbrahim Öztaş İzmir'de öldürüldü. Cihan Alptekin, Tayfun Cinemre, Osman Bahadır ve Oktay Kaynak da yakalandı.

Mahir Çayan ismiyle simgeleşen THKP-C, THKO'dan farklı olarak, "oligarşiyle halk arasındaki suni dengeyi yıkmak için öncü devrimci savaş verilmesi gerekliliği" tezini savunuyordu. İki örgüt arasındaki farklar, eylemlerine de yansıyor. THKO, banka soygunu, ABD'lilerin kaçırılması gibi eylemlere imza atarken, THKP-C, 19 Mayıs 1971'de İsrail Başkonsolosu Efraim Elrom'un kaçırılıp, öldürülmesi olayıyla Türkiye gündemine oturdu. 27 Mayıs 1971'de örgütün önder kadrolarından Mahir Çayan ve Hüseyin Cevahir'in kaldığı ev kuşatıldı. Cevahir, 53 saat sonra yapılan operasyonda öldürüldü. Çayan yaralı olarak yakalandı. 1972'de Ulaş Bardakçı, kaldığı evde öldürüldü.

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın 9 Kasım 1971'de idama mahkûm edilmeleriyle, THKC-THKO eylem birliği kararı alındı. 27 Mart 1972'de Ünye'de, NATO üssündeki yabancı görevliler kaçırıldı. Hapishaneden tünel kazarak kaçan Mahir Çayan, Dev-Genç Başkanı Ertuğrul Kürkçü, Hüdai Arıkan, Saffet Alp, Sabahattin Kurt, Sinan Kazım Özüdoğru, Nihat Yılmaz ve Ertan Sarıhan, THKO'dan Cihan Alptekin ve Ömer Ayna, yanlarındaki rehin aldıkları 3 radar teknisyeni ile Tokat Niksar'daki Kızıldere köyüne geldiler. İhbar üzerine o döneme kadar örneğine az rastlanan kapsamda, MİT ve emniyetin de katıldığı operasyonla, Kürkçü dışındaki tüm isimler öldürüldü. Sağ kurtulan Kürkçü, ağır işkencelerden geçti. 12 Eylül darbesinin lideri Kenan Evren, yıllar sonra, anılarında katliamın Özel Harp Dairesi'nce ya-

pıldığını yazacaktı. Eylemler ve karşı kampanyalara rağmen, 6 Mayıs 1972'de üç genç Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde idam edildiler.

Dev-Genç bölünmeleri sırasında Perinçek'le hareket eden, daha sonra TKP/ML örgütü ve silahlı kanadı olarak Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu (TİKKO) kuruluşunda yer alan İbrahim Kaypakkaya 24 Ocak 1973'te, Ali Haydar Yıldız'ın da öldürüldüğü operasyonla yaralı olarak yakalandı. Götürüldüğü Diyarbakır'da ağır işkencelerden geçen Kaypakkaya, donmaya bağlı kangren sonucu iki ayağını da kaybetmişti. Hastaneye yatırıldıktan sonra yeniden sorguya alındı. Bir iddiaya göre, 19 Mayıs 1973'te, Diyarbakır'da işkenceden geçirildikten sonra kurşuna dizilerek öldürüldü. Bir iddiaya göre ağır işkenceler sırasında ölmüştü.

THKO, THKP-C ve TİKKO'nun geride kalan kadroları, 1974'te ilan edilen genel afila özgürlüklerine kavuştu. Gençlik önderleri öldürülmelerine rağmen, yapılan özeleştiriler, maceracı çizgiden parti çizgisine doğru bir yönelimi başlatmış, gençlik, mahalle mahalle örgütlenerek, kitlesel örgütler kurmaya başlamıştı. Fraksiyon ayrımları, THKO ve THKP/C çizgilerinden çok sayıda örgütün doğmasına, bu örgütlerin de kendi içlerinde ayrışmalarına yol açtı. Eski TKP, TİKKO ve Perinçek çizgilerinin gençlik içinde varlığı sürerken, tüm bunlara Ecevit liderliğindeki CHP'nin de "ortanın solu" sloganıyla katılması sonucu sol, en kitlesel dönemini yaşıyordu. Devletin, kitlesel sol ve illegal yapılara karşı MHP ve ülkücüleri, para-militer örgütler olarak kullanması ve silahlandırması, solda da silahlanma eğilimlerini güçlendirdi.

Devrimci Yol, Devrimci Sol, Halkın Kurtuluşu, Halkın Yolu, Halkın Birliği, Üçüncü Yol, TKP, Kurtuluş, MLSBP, TDKP, TİKP, TKEP, TKP/ML gibi irili ufaklı çok sayıda örgüt 1975-1980 dönemine damgasını vurdu. Çekirdek kadroları sınırlı da olsa, yayınları ve eylemleriyle yüzbinlerce

kişiyi ulaşan, semt örgütlenmeleri, direniş komiteleri, ilçe yönetimleri kuran bu yapılarla, para-militer güçler arasında çok sayıda öğrencinin öldüğü çatışmalar yaşandı.

MHP ve ülkücülerden söz ederken, sağdaki öğrenci hareketlerine de değinmek gerekir. 1960'lara gelene kadar öğrenci ortamında anti-komünist ve milliyetçi hareketlerin güçlü olduğunu daha önce belirtmiştik. Yarı resmi ve yarı korporatist bir yapısı olan Milli Türk Talebe Birliği (MTTB), üniversite öğrencilerini milliyetçi-ırkçı kampanyalara katmanın aleti olmuştu. MTTB, 27 Mayıs darbesinin etkisiyle, 1960-65 döneminde Kemalist ama yine belirgin bir şekilde milliyetçi bir rotada hareket etti. 1965'te milliyetçi-muhafazakâr bir grubun hâkimiyeti ele geçirmesiyle, MTTB üniversitelerde gelişen sol hareketliliğe karşı anti-komünist reaksiyonun çatı örgütüne dönüştü. Bu reaksiyonun şiddete dayalı saldırı cephesinde ise, Ülkü Ocakları öne çıkmaya başladı. Ülkü Ocakları, CKMP Gençlik Kolları'ndan doğmuş, CKMP 1969'da MHP'ye dönüşünce etkinlikleri artmıştı. Başlangıçta bizzat kurucuları tarafından "komandolar" olarak anılan bu oluşum, baştan itibaren para-militer bir boyut taşıyordu. 1960'ların sonunda Necmettin Erbakan'ın Milli Nizam Partisi'ni kurarak Milli Görüş hareketini başlatmasından sonra, İslamcı ve milliyetçi öğrenci hareketinin ortak hareket zeminini daraldı. 1975 kongresinde MTTB'nin tamamen İslamcılarının eline geçmesi ve bozkurt olan amblemini "kitap"la değiştirmesi, bu ayrışmanın ifadesiydi. Ülkücü gençlik hareketi üniversitelerde ve üniversite dışında "komünistlerle mücadeleyi" bir silahlı iç savaş örgütlenmesi olarak geliştirirken, tamamen para-militer bir yapı olarak gelişti. MTTB ise, komünizm tehlikesinin ancak "fikri ve ahlaki planda" yürütülecek uzun erimli bir çalışmayla alt edilebileceğini savunuyordu. AK Parti'nin kurucu ve lider kadrolarının, başta Abdullah Gül, Recep Tayyip Erdoğan ve Bülent Arınç'ın yol-

larının bir biçimde MTTB'den geçtiğini kaydetmek gerekir. Yani onlar da bir zamanlar “öğrenci hareketi”nin bir parçasıydılar! MSP'nin gençlik kolu gibi örgütlenen ama görece özerk hareket eden Akıncı Gençlik hareketi, bu çizginin aktif gücü olarak öne çıkıp MTTB'yi yavaş yavaş gölgede bırakırken, bir yandan da radikal İslamcılığın öğrenci ortamına nüfuz etmesinin zemini oldu. Toplamda 1960'lı ve 70'li yıllarda öğrenci hareketi alanı, solun kültürel ve entelektüel hâkimiyetinin simgeleştirdiği bir alandı. Sol karşıtı, anti-komünist öğrenci gençlik hareketi, bu hâkimiyete karşı koymaya çalışan, hatta birçok durumda ona “özenen”, reaksiyoner bir kimlik sergiliyordu.

1980 sonrası

12 Eylül 1980'de gerçekleşen askeri darbe sonrası, öğrenci hareketleri, 1970'lerdeki heyecan ve kitleselleşmeden uzak, önder kadrolarını yitirmiş, dağılmıştı. Öğrenciler, 1980'in ikinci yarısından itibaren dergi ve dernek çevrelerinde örgütlenmeye başladı. Ancak artık kitlesel destek kesilmiş, “Devrim yakın” havası geride kalmıştı. Öğrenci dernekleri de daha küçük ölçekli talepler etrafında taraftar bulmaya başlamıştı. 1984'te kurulan Devrimci Öğrenci Hareketi gibi yapılar, üniversitelerdeki örgütlenmeleri etrafında birleştirmeye çalışsa da, öğrenci hareketleri 1986-87 yıllarında, hak odaklı taleplerle görünür hale geldiler.

1980 sonrasında sağdaki öğrenci hareketlerine bakıldığında ülkücülerin reaksiyoner kimliklerinin devam ettiği görülüyordu. Üniversitelerdeki varlıkları, solculara ve 1990'lardan itibaren giderek artan oranda Kürt hareketine karşı tepki gösterilerinden ibaret olan ülkücülerin bu tepkileri, çoğunlukla üniversite yönetimleri ve/veya polis tarafından göz yumulan fiziki saldırılara da dönüştü. Dolay-

sıyla ülkücü öğrenci hareketi, daha çok “öğrenci hareketlerine karşı bir tepki/önlem hareketi” gibi biçimlenmiştir! İslamcı hareketin ise 1980 sonrasında her alanda olduğu gibi üniversite öğrencileri arasındaki nüfuzu da olağanüstü arttı. Ancak İslamcı öğrenciler, İslamcı hareketin genel gündemi doğrultusunda seferber olur, sözgelimi İsrail karşıtı gösterilerde bulunurken, üniversite ve öğrenci sorunlarına, hak taleplerine neredeyse tamamen ilgisiz kalacaktı. Bu durum, ancak 1990’ların sonunda, 28 Şubat sürecinde başörtüsü sorunuyla biraz değişecektir.

1980 sonrası dönemde iktidarların elindeki en önemli baskı aygıtı, darbeciler tarafından kurulan Yüksek Öğretim Kurulu oldu. İlk günden itibaren katı bir disiplin aygıtı olarak çalışan YÖK, üniversiteler üzerinde muhalif öğrencilerin okuldan atılmasına yönelik baskı kurdu. Öğrencilerin bu baskıya cevabı açlık grevleri oldu. Devlet grevlere, öğrenci dernekleri üzerindeki baskıyı artırarak yanıt verdi ve öğrenci dernekleri ardı ardına terör soruşturmalarına uğradı.

1 Şubat 1987’de İstanbul Üniversitesi’nin önüne “Baskılar ve İşkenceye Son” yazılı siyah çelenk bırakılmasına karşılık, polis Türkiye Öğrenci Dernekleri’nin o gün düzenlenen toplantısını bastı.

26 Mart 1987’de 250 kişinin katıldığı İstanbul Üniversitesinde yemek boykotu büyük yankı uyandırdı. İktidar, daha sıkı önlemler alması gerektiğine inanarak derneklerin üniversite rektörlüklerine bağlı çalışmasına yönelik bir yasa tasarısı hazırladı. Tasarı, jet hızıyla TBMM Milli Eğitim Komisyonu’nda kabul edildi. Böylece daha fazla gelişmeden derneklerin önü kesilebilecekti. Öğrenci gençliği, bu tasarının nasıl engellenebileceğini tartışırken iki görüş etrafında toplanılmaya başlanmıştı. Bir grup, imza toplanması gibi eylemler öneriyor, diğer bir grup daha militan bir eylem tarzının gerekliliğine inanıyordu. Yapılan toplantılar sonunda bir-

çok ilde ortak tepki gösterilmesi kararı alındı ve 10 Nisan 1987'de Ankara, İstanbul, Bursa, İzmir ve Adana'daki üniversitelerde yemek boykotu yapıldı.

14 Nisan'da İstanbul'da açlık grevini takip eden, binlerce öğrencinin katıldığı bir yürüyüşe, farklı illerde eşzamanlı yapılan yürüyüşler eklendi. Basın, eylemi 12 Eylül öncesini anımsatarak, öğrencileri suçlu gibi göstererek duyurdu. İstanbul'da 63, Ankara'da 287 öğrenci gözaltına alındı. Bu tepkiler sonucu tasarı geri çekildi. Sonuç, gençliğin yeniden siyasette söz sahibi olabileceğine kanıt olarak yorumlandı. Bu eylemi Maraş Katliamı'nı protesto, Filistin'le Dayanışma gibi siyasi temalar içeren ya da yurt, yemek gibi doğrudan öğrenci sorunlarını temel alan birçok eylem izledi.

1990'lar ve yükseliş

1990'lar, 80'lerde tekrar hareketlenmeye başlayan öğrencilerin kitleselleşme yılları oldu. Güneydoğuda çatışmaların doruk noktasına ulaşması, kapitalizmin 80'lerde Türkiye'ye hızlı girişiyle sarsılan kitlelerin "ortadirek" kavramıyla tanışarak maaş-yaşam standardı temelli muhalif dil, Zonguldak'taki Büyük Madenci Yürüyüşü, 12 Eylül politikalarına karşı sivil başkaldırı, 1991 tarihli Terörle Mücadele Yasası'yla sol geleneğin darbe döneminde hüküm giymiş önemli temsilcilerinin özgürlüğe kavuşması ve YÖK'ün üniversite politikalarına gösterilen tepkiler gibi nedenler, 1990'lı yılların 70'lerden sonra, solun öğrenciler arasında en çok yaygınlaştığı dönem olmasına yol açtı.

Anadolu'da ardı ardına açılan üniversiteler, özel üniversitelerin açılmasıyla sistem içindeki yeri sıradanlaştırılmaya çalışılan üniversitelerde gelişen muhalefet, Türkiye genelinde etkili oldu. 80'lerdeki hak talepli eylemlerin çapı genişledi. YÖK'ün yeni hamlelerine karşı "parasız üniversite",

“sağlık” ve “barınma” hakkı temelli eylemler, 90’ların ilk döneminde belirleyici oldu. Bu dönemde, darbe döneminden sonra ilk kez bakanlıkların önünde polislerin sert müdahaleleriyle sonuçlanan eylemler yapıldı.

Bu yıllarda devletin, güneydoğuda yaşanan gelişmelere karşı güvenlik güçlerinin elini serbest bırakması, öğrenciler için de “işkence” ve “yargısız infaz” kapısını araladı.

9 Ocak 1991’de Hacettepe Üniversitesi öğrencisi Birtan Altınbaş, işkenceyle öldürüldü. 20 yıl sonra Altınbaş’ın işkenceyle öldürüldüğü mahkeme kararıyla kabul edildi ve polisler cezalandırıldı. Türkiye genelinde onlarca öğrenci 12 Eylül dönemini hatırlatırcasına yasal olmayan yollardan gözaltına alındıktan sonra öldürüldü ya da kaybedildi. 90’lı yılların “karanlığı”, öğrenci hareketini işkence ve yok etmeyle bastırmayı denerdi.

Tarihe “Manisalı gençler” ya da “Manisalı polisler” olarak geçen dava bu konuda kamuoyunun en çok dikkatini çeken örneklerden biri oldu. Manisa’da bir tren vagonuna 26 Aralık 1995’te “Paralı eğitime hayır” yazıldığı gerekçesiyle yapılan operasyonda 16 liseli genç gözaltına alındı. Gençler, duvarlara yazı yazmak, bildiri dağıtmak, molotofkokteyli atmak ve örgüt üyesi olmakla suçlanıyordu. Gençlerin aileleri, yaptıkları görüşmede, çocuklarının işkence gördüğünü söylemesi üzerine harekete geçti. Uzun bir mücadeleden sonra Manisa Cumhuriyet Savcılığı, polisler hakkında işkence yaptıkları gerekçesiyle dava açtı. Öğrenciler de aynı dönemde “terör örgütü” suçlamasıyla yargılanmaya başlamıştı.

5 öğrenci hakkındaki yargılama tutuklu devam ederken, işkence suçlamasıyla yargılanan 10 polisten tutuklanan olmadı. Her biri 70’şer yıl hapis isteğiyle yargılanan polisler, rapor alarak, tebligatı almadıklarını söyleyerek uzun süre duruşmalara girmezken, işkence gördüğünü söyleyen öğrencilerin tutuklu yargılanması büyük bir toplumsal tepki-

ye yol açtı. Savcılığın, duruşmalar devam ederken görüş değiştirerek polisleri ‘işkence’ yerine ‘kötü muamele’ yapmakla suçlayıp, ceza istemini 3 aydan 3 yıla kadar hapse indirmesi tepkiyi daha da artırdı.

İlk yargılamada Manisa Ağır Ceza Mahkemesi 10 polis hakkında beraat kararı verdi. Öğrencilerse, izinsiz yazılma ve pankart açma suçlamalarından beraat etseler de İzmir DGM tarafından örgüt üyeliği davasında hapis cezasına mahkûm edildiler.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nin, DHKP-C örgütüne üye oldukları gerekçesiyle mahkûm olan 5 gençle ilgili kararı, ‘eksik soruşturma’ nedeniyle bozmasıyla ikinci kez yargılama başladı. Bozma kararına neden olarak, sanıkların, “pankart açmak, yazı yazmak ve işyerinde yangın çıkarmak iddialarıyla yargılandıkları davada beraat etmelerinin göz önüne alınmaması” açıklandı. Beraat kararıysa onandı.

2000 yılında İzmir DGM, ifadelerin işkence altında alınmasını gerekçe göstererek, diğer sanıkların da beraatlerine karar verdi ve bu karar da onandı. Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin, polisler hakkındaki beraat kararını “Tüm mağdurların fiziki ve psikolojik işkenceye maruz kaldıkları” gerekçesiyle bozmasının ardından, mahkemenin beraat kararında direnmesi sonucu dosya Yargıtay Ceza Genel Kurulu’na gönderildi. Kurul’un beraat kararının bozulması yönünde karar vermesiyle polisler toplam 85 yıl hapis cezası aldı. 2003’te bu karar kesinleşti ve polisler cezaevine konuldu.

Dava, iktidarın işkenceyi, lise çağındaki öğrencilere bile kullanmaktan çekinmediğini gösterdiği gibi, hemen her eylemi kolayca terörle ilişkilendirerek ele almaya başlamasının da örneklerinden biri olarak görülüyordu. İlerleyen yıllarda bu strateji devam edecek, öğrenciler her hareketlerinin iktidar tarafından terör eylemi olarak nitelenmesiyle karşı karşıya gelecekti.

Aynı dönemde, ülkücü öğrenciler de, polisin “hedef” belirlediği çevrelere şiddet gösteriyor, saldırıda bulunuyordu. 12 Eylül darbesinden önce olduğu gibi, örgüt ve benzeri davalarla karşılaşmayan ülkücüler, okul idareleri tarafından dışlanmıyor, okul kantinlerinde iktidarlarının göstergesi olarak kullandıkları masalar kuruyor, hepsinden önemlisi, devlet katında “makbul” görülüyorlardı.

Aralık 1994’te, İstanbul Üniversitesi’nde ülkücü öğrencilerin solcu öğrencilere saldırısı, ivme kazanan öğrenci hareketini daha organize ve örgütlü olma arayışına soktu. Bu doğrultuda, İstanbul’da farklı yapıları içinde barındıran “Koordinasyon” kuruldu. Bunu Ankara’daki üniversitelerdeki öğrencilerin oluşturduğu “Koordinasyon” izledi. Aynı dönemde, Fransa’daki öğrenciler de değişen konjonktürde, parçalı yapıların siyasette etkin olamayacağı düşüncesiyle, Koordinasyon benzeri yapılanmalar kuruyordu.

Koordinasyonun ilk eylemlerinden biri, 1995’te, harçların kaldırılmasına karşı toplanan 350 bin imzayı Milli Eğitim Bakanlığı’na sunmak üzere, Kızılay’da gerçekleşti. Koordinasyonlar, bir yandan harçlar ve değiştirilmek istenen eğitim yapısı üzerinden, kapitalizme ve sisteme yönelik eleştirilerini dillendiriyor, bir yandan da grevdeki işçilere, depremzedelere, gözaltına alınan terör suçlularına destek eylemleri yaparak, 70’lerden beri ilk kez dinamik bir toplumsal muhalefet biçimi örgütlüyorlardı.

Alternatif Eğitim Şuraları düzenlenerek, kamuoyu oluşturma çabaları, çıkan yasalara dair sözlü ve yazılı eleştirileri, toplumsal gelişmelere yönelik tavırları, öğrencileri yeniden odağa taşıdı. Türkiye’nin her yerinde, çoğunlukla şiddetten arınmış, düzene ve sisteme yönelik tepkilerini dikkat çekici eylemlerle gösteren öğrencilerin sesi duyulmaya başlandı.

Üniversite harçlarının dört katına çıkarılması, 1996 yılında eylemlere katılımların artmasını sağladı. 4 Şubat’ta İstan-

bul'da ve 5 Şubat'ta Ankara'da yapılan "artık haraç ödemiyoruz" mitingleri, 15 Şubat'tan itibaren başlayan üniversite işgalleri, 29 Şubat'ta TBMM Genel Kurul Salonu'na pankart asılması, 23 Mart'ta Yüksek Öğrenim Konseyi toplantısı ile aynı saatlerde Ankara Kızılay Meydanı'nda yapılan ve yaklaşık iki bin kişinin katıldığı miting, polisin bastırmak için şiddet kullandığı eylemler olarak basına yansıdı. Polis ve iktidar çevreleri, öğrencileri "örgüt üyesi" olmakla suçlamaya başladı. Barışçıl yöntemlerle ve yasal örgütlenmelerle kamuoyunu etkileme derdindeki öğrencilerin sistem dışına itilmesinin en kolay yolu olan "terör" suçlaması, böylece yeniden tedavüle giriyordu.

TBMM Genel Kurulu'na girerek "harçlara hayır" yazılı pankartı asan öğrenciler, vekillerin alkışları altında gözaltına alınarak terörle mücadele şubesine götürüldü. 23 Mart'ta YÖK Genel Kurulu'na paralel olarak Ankara Kızılay'da iki bin öğrencinin katıldığı mitinge polisin şiddetle müdahale etmesi sonucu, Sıhhiye'deki Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi işgal edildi. Gaz bombaları, tazyikli su ve cop kullanarak işgale de müdahale eden polis, yüzlerce öğrenciyi gözaltına aldı. Polislerden de öğrencilerden de pek çok kişi yaralandı. Dönemin başbakan yardımcısı Nahit Menteşe, "işgal eylemini gerçekleştirenler arasında PKK ve DHKPC militanları vardır" açıklamasını yaptı. Polisin uyguladığı şiddeti meşrulaştırma ve kamuoyunda, gösteri yürüyüşü düzenleyenle "terörist" kimliğini özdeşleştirme politikası devam ediyordu.

Ankara Terörle Mücadele Şubesi, Ankara DGM Savcılığıyla yürüttüğü operasyonda öğrencileri evlerinden, sokaktan, okullardan gözaltına almaya başladı. Meclise pankart asan öğrenciler, gözaltına alınan bu öğrencilerle birlikte sorgulandı, 7 öğrenci tutuklandı. Tarihe "Kalemlî Çete" olarak geçen davanın iddianamesi DGM Savcısı Nuh Mete Yüksel

tarafından hazırlanmış, Yüksel, tutuklu sanıklarla birlikte, TBMM'deki eylemi bildiği ve yardımda bulunduğunu "saptadığı" öğrencileri de dahil etmişti. Yüksel'e göre öğrenciler "Devrimci Gençlik" adlı örgütün üyeleri idi. Bu örgüt, 70'li yıllardaki THKP-C'nin nüvesini oluşturan gruplardan biriydi. Diğer yapılar ÖDP, Yıldız-Yumruk Grubu ve Dördüncü Yol olarak kayıtlarda yer alıyor, Devrimci Gençlik, ÖDP'nin aksine illegal faaliyet gösteriyordu.

Dava, 6 Aralık 1996'da sonuçlandı. Ankara 2 no'lu DGM, Ahmet Aşkın Doğan, Özgür Tüfekçi ve Metin Murat Kalyoncugil adlı öğrencilere terör örgütüne üyeliği düzenleyen TCK 168. madde uyarınca on sekizer yıl, Mahmut Yılmaz'a aynı suçtan on iki yıl, Deniz Kartal, Elif Kahyaoğlu ve Nurdan Bayşahan'a ise terör örgütüne yardım ve yataklık suçundan üçer yıl hapis cezası verdi. Medyada ve sokakta, kampanyaya dönüşen tepkilerin de etkisiyle, karar Yargıtay tarafından bozuldu.

İkinci yargılamada, öğrenciler bu kez silahlı olmadığı vurgulanan terör örgütüne üyelikle suçlandı. Bu yargılama sonunda "silahsızlık" cezaların yarı oranında düşmesine yol açtı, ancak devlet "cezalandırmaktan" vazgeçmedi. Ahmet Aşkın Doğan, Bülent Karakaş, Özgür Tüfekçi, Ulaş Doğu Atılı ve Murat Kalyoncugil 8'er yıl 20'şer gün, Mahmut Yılmaz, Deniz Kartal ve Elif Kahyaoğlu 2'şer yıl 6'şar ay ve Nurdan Bayşahan 3 yıl 9 ay hapis cezasına mahkûm edildi ve bu cezalar onandı. Toplamda 96 yıl hapse mahkûm edilen gençlerin durumu, şiddet içeren eylemleri olmaması nedeniyle medyada geniş yer buldu.

Öğrencilerden bir bölümü yurtdışına çıkarken, bir bölümü kalan cezalarının infazı için yeniden cezaevine kondu. Tahliyeleri ancak cezalarının bir bölümü kaldırıldıktan sonra Şartla Salıverme Yasası'yla 2001'de gerçekleşti. Yurtdışına çıkanlar geri dönemediler. Şartlı tahliye edilenler, yeni-

den cezaevine konulma riski altında yaşadılar, iş bulmalarını yıllarını aldı.

2004 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Türkiye'yi "Kalemlî Çete" sanığı gençlerin adil ve tarafsız bir mahkemede yargılanmadıkları gerekçesiyle mahkûm etti. Buna rağmen bu karara dayanarak yapılan yeniden yargılama başvurusu iki kez reddedildi. Bu kararlar da ayrıca AİHM'ye taşındı.

2012'de yıllar sonra ülkesine dönmek isteyen Ulaş Doğu Atlı, hakkındaki arama kararları kaldırılmadığından havalimanında gözaltına alındı ve Hollanda'da 3 gün hücrede tutuldu. Avukatlarının girişimiyle, hakkındaki kararların kaldırıldığı öğrenilen Atlı serbest bırakıldı.

1996 yılında büyük öğrenci eylemlerini, toplumsal muhalefetin gündemini değiştiren önemli olaylar takip etti. Bunların ilki, çeşitli cezaevlerinden "tabutluk" olarak nitelenen Eskişehir Cezaevi'ne başlayan sevkler oldu. Sevkleri engellemek amacıyla 20 Mayıs'ta başlayan ve 12 mahkûmun ölümlüyle sonuçlanan ölüm oruçları 69 gün sürdü. Bu süre boyunca düzenlenen eylemlerle sokaklar yangın yerine döndü. Ardı ardına terör operasyonları düzenlendi. Öğrenciler de bu operasyonlardan önemli ölçüde etkilendi.

3 Kasım'da Susurluk'ta gerçekleşen bir trafik kazasında devlet-mafya ilişkilerinin açığa çıkmasıyla kitlesel ve "devlet" odaklı bir protesto zinciri başladı. "Sürekli Aydınlık İçin 1 Dakika Karanlık" sloganıyla her gece on binlerce evin ışıkları yakılıp söndürülüyor, "temiz siyaset" için toplumun her kesiminden insana yayılan eylemler tırmanıyordu. Ne var ki, bu eylemler sürerken, postmodern darbe olarak adlandırılan 28 Şubat sürecinin başlamasıyla birlikte, bu eylemlerin yerini sistem tartışmaları aldı. Öğrencilerin sistem tartışmalarında kullanabildikleri harç sorunları, üniversitelerdeki kılık kıyafet sorununun gerisinde kalmış, bu tartışma-

da aktör olmayan sol içerisinde türban yasağına destek tartışma yaratmıştı. Bu dönemde üniversitelerdeki İslamcı öğrenciler, başörtüsü yasağı vesilesiyle, hemen hemen ilk defa olarak, üniversite-içi ve öğrenci haklarıyla ilgili bir mesele için seferber oldular. Başörtülü genç kadın öğrencilerin protesto gösterilerine, erkek öğrenciler destek oldu. (İslamcı kadınlar arasında, erkeklerin vesayetçi bir tutumla bu işe de “el koyma” eğilimiyle ilgili gizli rahatsızlıklar da zamanla ortaya çıkmıştır.) Solda, 28 Şubat’ı bir askeri darbe ve anti-demokratik bir hareket kabul eden gruplar başörtüsü direnişine destek verdiler. 28 Şubat’ı açıkça onaylamasa da zımnen “ehven” sayanlar arasında, başörtüsü yasağını açıkça olumlayanlar çoktu. Sol öğrenci hareketinin çoğunluğu, “şeriat” tehdidini kadınlara dönük bir ayrımcılığa gerekçe yapan bu uygulamaya en azından sessiz kalma eğilimi içindeydi.

Sonuçta Türkiye, ekonomik krizlere rağmen, gündemi ni sol yerine, 28 Şubat hesaplaşması üzerinden belirledi. 2002’de yapılan genel seçimde AK Parti’nin tek başına iktidara gelmesi hem öğrenci hareketleri hem de Türkiye açısından yepyeni bir dönemin başlamasına yol açtı.

Kürt öğrenciler ve dilekçe eylemi

Kürt öğrencilerin KCK soruşturmaları kapsamında gördüğü baskının yanı sıra, Kürt öğrencilerin üniversite mücadelesindeki yerine bir parantez açmak gerekir. Cumhuriyet dönemi boyunca Kürt hareketinin önemli güç ve kadro dinamiklerinden biri üniversite gençliği oldu. İsyanlarla geçen Cumhuriyetin ilk yıllarından sonra Kürt ulusal hareketinin tohumlarının atıldığı mekânlar da yine Batı’daki üniversitelerdi.

Özellikle 1950’lerde, önde gelen Kürt ailelerin çocuklarının İstanbul ve Ankara’daki üniversitelere gelmeleriyle

Kürt kimliği çevresinde bir toplanma gerçekleşti. Tarık Ziya Ekinci, Musa Anter, Naci Kutlay gibi Kürt aydınlar fikri düzeyde ilk tohumları atarlarken, bu durumun devletin ilgisini çekmesiyle 49 Kürt genci “bölücülük” suçlamasıyla tutuklanır. 1960 darbesinden sonra anayasal örgütlenme özgürlüğünde yaşanan gelişmeler, bütün toplumsal kesimleri olduğu gibi Kürt gençlerini de etkiler. Sosyalizme olan ilginin artması, sol örgütlenmelerin çeşitlenmeye başlaması ve ilk defa kitle bağlarını kurmaya başlayan bir sosyalist partinin, Türkiye İşçi Partisi’nin ortaya çıkışı üniversitelerdeki Kürt gençlerinin politikleşmesine yol açar. TİP, Kürt sorununa ilgisi ve “Doğu mitingleri” ile Kürt gençliği için bir çekim merkezi haline gelir. Devrimci gençlik hareketinin doğuş yıllarında esas itibarıyla bu hareketlerin içinde yer alan Kürt öğrenciler, Irak Kürdistanı’ndaki gelişmelerin de etkisiyle giderek ulusal kurtuluşçu bir çizgiye doğru kayar.

Tarık Ziya Ekinci, Kürt gençlerin ayrı örgütlenmeye gitmesinin temelinde, TİP’ten parlamentarist yolun eleştirisiyle ayrılarak silahlı mücadeleyi temel alan ve bu mücadelede orduyu müttefik gören Milli Demokratik Devrim (MDD) çizgisinin öğrenciler arasında yaygınlaşmasının yattığını savunur:

“Sol eğilimli üniversite gençliği arasındaki bir diğer ayrışma da eski FKF’li Kürt kökenli gençlerin DEV-GENÇ’ten uzaklaşmalarıyla gerçekleşti. DEV-GENÇ’in “ordu-gençlik el ele” sloganında somutlaşan darbe yanlısı politikası Kürt gençlerinde büyük rahatsızlık yaratmıştı. Çünkü Kürt gençleri ordunun idareye el koyduğu her koşulda, Kürtlere dönük bir baskı politikası izlendiği, geniş köylü yığınlarını tedirgin eden uygulamalar yapıldığı, binlerce Kürt’ün işkenceden geçirilerek yıllarca cezaevlerinde tutulduğu gerçeğini biliyorlardı.”

Kürt gençliğinin yönelimi 1970’te önce Ankara, ardından da İstanbul’da Doğu Devrimci Kültür Ocakları’nın kurulmasıyla somutlaşacaktı.

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde okuyan Sait Kırılmaztoprak ve Sait Elçi’nin Irak Kürdistanı’ndaki Barzani hareketiyle ilişkiye geçerek “Kürdistan Demokrat Partisi”nden ilhamla “Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi”ni kurmaları da Kürt hareketi açısından Batı’daki üniversitelerin oynadığı rolü gösterecek önemli bir adımdı.

1971 darbesi ile geçici bir yenilgi yaşayan sol hareket özellikle 1974 affının ardından yeniden toparlanırken Kürt hareketi de kendi mecrasını artık belirginleştiriyordu. Bu dönemde kurulan devrimci Kürt örgütlerinin ana kaynağı yine üniversitelerdi. Kawa, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Örgütü (KUK), Rizgarî gibi örgütlerin yanı sıra 1980 sonrası Kürt hareketinin en güçlü örgütü olarak 30 yıllık bir savaş başlatacak olan PKK, neredeyse tamamı Ankara’daki üniversitelerde okuyan Kürt öğrenciler tarafından kuruldu.

PKK’nin Kürt illerindeki silahlı mücadelesi 1984’ten 1990’ların başına kadar hızla yükselerek 1990’lardan itibaren orduyla stratejik denge aşamasına vardı. Bu denge, kontrgerilla faaliyetleri, faili meçhul cinayetler, köy boşaltma ve yaygın tutuklamalarla devlet lehine bozulurken; 1999’da örgütün lideri Abdullah Öcalan’ın yakalanması sonucu 2004’e kadar süren bir çatışmasızlık başladı. 2004’ten sonra zaman zaman şiddetli çatışmalar yaşansa da, 2009’dan itibaren başlayan görüşmeler Kürt sorununun barışçıl çözüm sürecine girmesini sağladı.

Seçmeli ders eylemi

PKK’nin önemli “kadro kaynaklarından” birini de üniversitelerdeki Kürt öğrenciler oluşturunuyordu. 2000’li yılların ba-

sına kadar öğrenci hareketiyle bağ kurmadan, “dağ” eksens-
li bir örgütlenme içinde olan ve zaman zaman ülkücülerle
yaşanan çatışmalar dışında eylemlere katılmayan Kürt öğ-
renciler, silahların sustuğu 2000’li yılların başından itiba-
ren, yine öğrenci hareketiyle ilişkilenmeden, kendi taleple-
riyle üniversitelerde eylemlere başladılar. Bu eylemlerin en
yaygın ve tartışılanı, üniversite öğrencileri tarafından Kürt-
çenin seçmeli ders olarak okutulması talebiyle rektörlüklere
dilekçe verilmesi oldu.

2001 yılında kitlesel olarak başlayan dilekçe eylemlerin-
de, öğrenciler “Kanunla yasaklanmış dil...” kavramının Ana-
yasa’dan çıkarılarak tamamen terk edilmiş olmasına dikkat
çekerek Türkçe dışındaki dillerin, özellikle Türkçe dışın-
daki en büyük ve yaygın dil olan Kürtçenin seçmeli dersler
kapsamında okutulmasını talep ediyorlardı. İstanbul Üni-
versitesi’ndeki öğrenciler tarafından verilen dilekçelerle baş-
layan eylem 50’yi aşkın üniversiteye yayılınca ilk cevap di-
siplin soruşturmalarıyla geldi. Dilekçeleri yasal nedenlerle
kabul etmek zorunda kalan üniversite yönetimleri, YÖK’ün
talimatıyla birlikte dilekçeleri almamaya başladı. YÖK, Kürt-
çe eğitim talebiyle dilekçe veren öğrenciler hakkında Yük-
seköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği hü-
kümlerinin uygulanacağını açıkladı ve PKK propagandası
yapmakla suçladığı öğrenciler hakkında “Son günlerde ba-
zı üniversitelerimizde toplu dilekçeler verildiği, gösteri yap-
ma, afiş ve pankart asma gibi eylemlerin yapıldığı görülmüş-
tür. Bu eylemlerin neredeyse tek tip dilekçeyle dikte ettiri-
len Kürtçe eğitim talebinde bulunmanın masum bireysel ha-
reketler olmadığı, bölücü terör örgütü PKK’nın doğrudan ya
da dolaylı yandaşları ve destekçileri ile birlikte planlayıp or-
ganize ettiği, doğrudan doğruya Türkiye Cumhuriyeti’nin
ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne yönelik bölücü
faaliyetler olduğu değerlendirilmiştir,” görüşünü savundu.

Öğrenciler soruşturmalara cevaben, Anayasa'daki dilekçe hakkına ve bu hakkın kullanılmasına dair esasları gösteren kanuna atıfta bulunarak dilekçe vermenin Anayasal hak olduğunu hatırlattılar. Kürtçenin seçmeli ders olarak okutulması talebinin uluslararası sözleşmeler ve Anayasa'ya uygun bir talep olduğunu belirten öğrencilere, savunmaları yerinde görülmediği gerekçesiyle değişik sürelerle uzaklaştırma ve çıkarma cezaları verildi.

Üniversitelerde disiplin soruşturmaları sürerken, İçişleri Bakanı Rüştü Kazım Yücelen valiliklere ve Jandarma Genel Komutanlığı'na gönderdiği genelgeyle dilekçelerin "PKK'nın Kürt kimliğini öne çıkarmayı amaçlayan yeni eylem planı çerçevesinde değerlendirilmesini" ve "Anayasa hükümlerinin ihlalinin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını" istedi. Milli Eğitim il Müdürlükleri de polis ve jandarmayla işbirliği yapmaları isteğiyle haberdar edildi.

Genelgenin ardından "PKK üyeliği" veya "PKK'ya yardım etmek" iddialarıyla 1.260 öğrenci gözaltına alındı. 93 öğrenci tutuklandı. Toplam soruşturma açılan öğrenci sayısı ise 2.473 oldu.

İdari ve cezai soruşturmalara karşı bu defa TBMM ve Cumhurbaşkanlığı'na dilekçe verme eylemleri başladı. Bazı illerde veliler, Kürtçe seçmeli ders dilekçesi veren çocuklarına destek için Milli Eğitim Müdürlüklerine dilekçe verdi. Bu dilekçelere de gözaltı ve tutuklamayla yanıt verildi, 17 veli tutuklandı.

Yargılanan öğrencilerle ilgili bazı mahkemeler "PKK'ya yardım" suçundan 3 yıl 9'ar ay hapis cezası verirken, bazı mahkemeler beraata hükmetti. 2002 yılında Yargıtay 9. Ceza Dairesi tek tip de olsa dilekçe vermenin "örgüte yardım" kapsamında değerlendirilmeyeceğine hükmederek verilen mahkûmiyet kararlarını bozdu. Ancak daha sonraki kararlarında mahkûmiyet kararlarını onadı. Hacettepe Üniversitesi

Rektörlüğü'ne dilekçe veren 6 öğrenciye "PKK'ya yardım ettikleri" iddiasıyla verilen toplam 35 yıl 6 ay hapis cezası, 19 Aralık 2008'de Yargıtay 9. Ceza Dairesi tarafından onandı. Dilekçelerin delil sayıldığı iddianamesinde, dönemin DGM Savcısı Nuh Mete Yüksel, "Kürtler Türk kökenlidir. Bunu da öğretmen M. Şerif Fırat kanıtlamıştır. Kürtçe kendi başına bir dil değildir. HADEP yasadışı örgütün koludur" iddialarına yer vermişti. Anadilde eğitim kampanyasının "PKK'nın oyunu olduğunu" öne süren Yüksel, "PKK'nın birtakım entrikalarla ve Bizans oyunları ile" emellerini gerçekleştirmek için bu kampanyanın düzenlenmesi emri verdiğini ileri sürmüş ve Kürtçe eğitimin de "gereksiz" ve "bölücü bir yaklaşım" olduğunu savunmuştu.

Disiplin cezalarıyla okuldan atılan veya geçici süreli çıkarılma cezası alan öğrenciler idare mahkemelerinde açtıkları davaları kaybetmeleri üzerine Danıştay ve AİHM'de dava açtılar. Danıştay cezaları iptal yönünde karar verirken, AİHM de iç hukuk yollarının tüketilmesi şartını aramadan Türkiye'nin "eğitim hakkını ihlal ettiğine" karar verdi.

AK Parti dönemi

2002'de hükümet kuran AK Parti, iktidarının ilk döneminde bir yandan "Milli Görüş" kimliğini taşımadığı konusunda devletin egemen güçlerini ikna etmeye uğraşırken, diğer yandan aldığı toplumsal desteğin yardımıyla AB uyum sürecini hızlandırarak, askerî ve bürokratik vesayeti etkisiz kılmasını da sağlayacak mevzuat değişikliklerini gündeme aldı. AB'ye uyum paketleri, terör suçlarından azınlık politikalarına, MGK'dan ifade özgürlüğüne geniş bir hatta önemli değişikliklere imkân sağladı. Bu sayede, AB'ye karşı olsa bile düzenlemeleri olumlu bulan kesimlerin de desteği alınmış oldu.

Öğrenciler bu süreçte kampüslerden ziyade, partiler, kitle örgütleri ve dernekler üzerinden yerel eylemlerle gündeme geldi. Değişen koşullar ve 28 Şubat'ın 2002'ye uzanan etkileri, ekonomik kriz döneminden DSP ve solu sorumlu tutanların tepkileri, öğrencilerin de sol muhalefetle birlikte etkisizleşmelerine yol açtı. Buna rağmen solun geleneksel, "gerileme ve ilerleme" dönemleri stratejileri doğrultusunda üniversitelerde örgütlenme çabaları sürdü. Ancak artan vakıf üniversiteleri, harçların ve soruşturmaların içselleştirilmesi, apolitizasyon çabalarının olumlu sonuç vermesi gibi nedenler AK Parti döneminin ilk yıllarında öğrencilerin gündemde yer bulmasını zorlaştırdı.

DÜŞMAN CEZA HUKUKU

Öğrenci hareketlerinin gündemde tekrar yer bulmaya başlaması çok uzun sürmedi. 2005'te yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu'nun ifade özgürlüğünü kısıtlayan düzenlemeleri, AB'ye uyum amacıyla DGM'lerin kapatılmasına karşılık, aynı yetkilerle Özel Yetkili Mahkemelerin (ÖYM) kurulması, Güneydoğu'da yeniden silahların konuşması ve 2006'da Terörle Mücadele Yasası'nda yapılan değişiklikler birleşince bugüne dek süren olayların işaretleri ortaya çıkmıştı. Buna rağmen, gündemin ve güncelin yakıcılığı, TMY'nin uygulanmaya başlamasıyla yaşanacakların önceden görülmesini engelledi.

2004'te PKK ateşkese son verince, ordu teröre karşı önlemlerin artırılması için hükümete baskı yapmaya başladı. Genelkurmay Başkanlığı hükümete, istenen değişikliklerin yer aldığı bir liste bile sundu. İktidardaki üçüncü yılında, AB'ye uyum paketleri başta olmak üzere ordu yönetimiyle birçok konuda karşı karşıya gelen AK Parti'nin, PKK odaklı görünen değişikliklere itirazı yoktu. Ancak hükümete destek veren liberallerin ikna edilmesi gerektiğine inanıyorlar-

di. Bu yüzden gündeme önce Genelkurmay'ın "sert" talepleri, sonra bu talepler üzerine tartışılacağı haberi geldi.

Antalya'da, dönemin Adalet Bakanı Cemil Çiçek başkanlığında talepleri incelemek üzere bir komisyon toplandı. Komisyonunda Genelkurmay Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, MIT, İçişleri ve Milli Savunma bakanlıkları ile Adalet Bakanlığı'ndan bürokratlar ve akademisyenler yer alıyordu. Akademisyenler, "bir kişiyi belli bir yere girip çıkmaktan men etme, seyahat etmesini engelleme" gibi radikal düzenlemelere, anayasaya aykırı olacağı gerekçesiyle itiraz ettiler. Genelkurmay'ın verdiği İngiltere örneğinin, IRA örgütüne değil, uluslararası faaliyet yürüten El Kaide'ye karşı alındığı görüşü oluştu. TMY'de de, terör tarifi yapılırken, ülke güvenliği ve anayasal düzene karşı eylemlerin yetersiz kalacağı, diğer ülkelerin güvenliklerini tehdit eden eylem yapanların da "terörist" sayılması savunuldu. Bu sayede Türkiye'ye yönelik eylem yapan grupları himaye eden ülkeler köşeye sıkıştırılabilecekti.

Sonraki toplantılardan, Genelkurmay'ın "propaganda" suçu için İngiltere'deki gibi kapsamlı bir tanım yapılmasını istediği bilgisi sızdı. Örgütlerin renklerini, liderlerinin fotoğraflarını, sembollerini taşıyanların bile hapisle cezalandırılması isteniyordu. Diğer güvenlik birimleri de, iletişimin bölgesel olarak sınırlandırılabilmesi, kişinin bir yerde bulunma, seyahat etme, bir bölgeye girip çıkmasının geçici süreyle engellenebilmesi, parmak izlerinin CMK'dan farklı olarak muhafaza edilebilmesi taleplerini sunuyordu.

Toplantıya katılan akademisyenlerin, birçok düzenlemeye karşı çıktığı bilgisiyle birlikte kamuoyuna sızan taslak korutucu düzenlemeler içeriyordu:

- Suç işleneceği şüphelenilen yerle sınırlı ve orantılı olmak üzere, bölgesel olarak iletişim ve haberleşme olanaklarının sınırlandırılması.

- Kişinin, bölgesel veya yerel olarak, belirli bir zaman dilimi içerisinde kalmak koşuluyla, bir yerleşim yerinde veya bir yerde bulunmasının engellenmesi.
- Kişinin belli bir bölgeye giriş, çıkışının ve seyahatinin kısıtlanması.
- Kişinin sahip olduğu pasaport, sürücü belgesi ve buna benzer her türlü ruhsat veya belgeye geçici olarak el konulması.
- Suç soruşturma ve kovuşturmada kullanılması koşuluyla, fizik kimliğini belirlemeye yarayacak fotoğraf, parmak izi veya DNA örneği alınması.
- Daha önce hiçbir suç işlememiş olanlar hakkında dahi ileride suç işleyebileceği şüphesiyle tedbire başvurulabilmesi.
- Terör örgütlerine sağlanan finans kaynaklarının, hangi yolla yapılırsa yapılsın tespit edilerek engellenmesi.
- Soruşturmanın tehlikeye gireceği anlaşılırsa, şüphelinin durumu hakkında yakınlarına bilgi verilmesinin 12 saati geçmemek üzere geciktirilebilmesi.
- Telefonu dinlenen kişiye CMUK'un aksine dinleme sonrası herhangi bir bilgi verilmemesi.
- Terörle mücadelede görevli kamu görevlilerinin kimliğini açıklayanlar ya da hedef gösterenlere 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilebilmesi.
- Örgüt propagandası yapanlara ağır hapis cezası verilmesi.
- Örgüt üyesi olduğunu belli edecek şekilde örgüte ait amblem ve işaretlerin taşınması, üniformayı andırır giysilerin giyilmesi, örgütün amacına yönelik afiş, pankart, resim araç ve gereçlerinin taşınması halinde örgüt propagandası yapıldığı varsayılarak, 2 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası verilmesi.

“Terör rejimi”

Taslağın kamuoyuna yansımaları, insan hakları savunucularında ve AB’ye uyum paketleri nedeniyle hükümeti alkışlayan liberal-demokrat çevrelerde büyük tepki yarattı. Tepki gösterenler, teröre karşı önlem almak için mevcut yasal düzenlemelerin yeterli olduğunu savunuyordu. Mevcut yasalara “harfiyen” uygulanmasıyla ortaya çıkabilecek “terör suçlarını” örnekleyen hukukçular, gerçek anlamda bir “terör rejimi” tarif ediyorlardı:

- “Başkan –lider– sayın Öcalan” ifadelerini kullanmak: TCK madde 215’e göre suçu ve suçluyu övmeye fiilinden 2 yıla kadar hapis cezası. Yargıtay’ın bu cezaları bozma eğilimi, yeni TCK yürürlüğe girdikten sonra ortadan kalktı ve yeniden ceza verilmeye başlandı.
- Öcalan posterini taşımak, “Biji Serok Apo” sloganı atmak: TCK madde 220/8’e göre örgütün veya amacının propagandası yapıldığı için 3 yıla kadar hapis cezası verilebiliyor.
- Örgüt amblemi, flaması, bayrağı taşımak: Yeni TCK madde 220, 6-7. fıkralara göre, örgüt adına suç işleyen kişi örgüt üyesi gibi cezalandırılıyor. Ayrıca örgüt hiyerarşisi içinde olmasa da yardımda bulunanlar da 3 yıla kadar hapis cezası alabiliyor.
- Öcalan’a özgürlük istemek: TCK’nın 220. ve 314. maddelerindeki “yargı kararının eleştirilmesi” düzenlemesine göre 5 yıla kadar hapis cezası verilebiliyor.
- Taşlı sopalı eylem: 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası’na göre, kullanılan malzemenin niteliğine göre 7 yıla kadar hapis cezası verilebiliyor.
- İşyerlerinin, araçların camlarını taşlamak: TCK ve 2911 sayılı yasayla 7 yıla kadar hapis cezası verilebiliyor.

- Ambulans gibi kamu imkânlarını örgüt yandaşları için kullanmak: Örgüte yardım amacıyla yapıldığı kanıtlanırsa 220. maddeye göre 5 yıla kadar hapis cezası verilebiliyor.
- ROJ TV'ye çıkmak: Bu televizyona çıkanlara 3 yıla kadar hapis cezası verildiği görüldü. AİHM'nin, bu kararların insan haklarına aykırı olduğuna hükmetmesine rağmen, Türkiye bu nedenle dava açmaya devam etti.
- Suçu önleme: Yeni Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre, sadece amir kararıyla telefon dinleme, arama, izleme gibi faaliyetlerin yasallaşması önerildi. Ayrıca mahkemelerden bir kişinin seyahatini, bir yere gitmesini önlemek için adli kontrol kararları alınabilmesi öngörüldü.

Uzmanların çizdiği bu tabloya rağmen, eleştirilen düzenlemelerin çoğu TMY taslağında yer aldı. Başbakanlık'a gönderilen taslakta, silah kullanma yetkisinin artırılmasından, AB nedeniyle çıkartılan bazı düzenlemelerin terör suçlarında uygulanmayacağına kadar bir dizi antidemokratik düzenleme yer aldı.

90'lı yıllara dönüş

Taslak, Başbakanlık'ta ufak değişikliklerle son hali verilerek tasarı haline getirildi ve TBMM'ye sevk edildi. "90'lı yıllara geri döneceğiz" eleştirileri etkili olmadı. OHAL uygulamasına son veren, bunu en önemli demokratikleşme adımı olarak gösteren hükümet, neredeyse tüm Türkiye'de OHAL uygulanmasını sağlayan bir tasarı hazırlamış oldu. TBMM'ye sevk edilen tasarı, eleştirilere rağmen yasalaştı ve Köşk tarafından onaylandı. CHP'nin ve dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in, bu yasaları İslamcı yapılanmaları hesa-

ba katarak destekledikleri yorumları yapıldı. İlerleyen yıllarda aynı yasalar Ergenekon ve benzeri operasyonlarda da kullanılacaktı.

29 Haziran 2006'da yürürlüğe giren TMY, demokrat ve sol çevrelerde, 2002-2004 arasında çıkarılan 8 AB'ye uyum paketinden sonra atılan ilk ve en büyük geri adım olarak nitelendi. TESEV, "Daha Karanlık Bir Geleceğe Doğru mu? Terörle Mücadele Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler" raporunda, AB uyum paketleri sayesinde ifade özgürlüğünün kısıtlanmasındaki en güçlü yasal araçlardan biri olan TMY madde 8'in kaldırılmış olmasının, terör tanımının daha açık ve kesin ifade edilmeye başlanmasının, terör suçu tanımı için şiddet kullanılması ön koşulunun varlığının ve silahsız yapılanmaların terör suçundan cezalandırılmasının zorlaştırılmış olduğunun altını çizerken, yeni düzenlemeyle "geri" atılan adımları da listeledi:

- Türk Ceza Kanunu'nda geçen 50 ayrı suç "bir terör örgütünün faaliyetleri dahilinde" işlenirse "terör suçu" olarak düzenlendi.
- Terör suçlarında ceza arttı ve üst sınır kaldırıldı.
- Basına verilecek cezalar artırıldı ve savcılara süreli yayınları bir aya kadar durdurma hakkı tanındı.
- Basına "terör örgütlerinin propagandasına yardımcı olmak" sebebiyle verilecek cezalar arttı.
- Süreli yayının sahibi bu suçlardan sorumlu tutuldu.
- Maske takma, terör örgütlerinin simgelerini ve üniformalarını taşıma terör suçu sayıldı. Bu suçlara verilecek cezaların,
- suçların dernek, vakıf, siyasi parti, sendika ve meslek birlikleri, eğitim kurumları ve yurt binalarında işlenmeleri halinde artacağı düzenlendi.
- Şüphelilerin ancak bir avukat tutabileceği ve bu avukat-

ların 24 saat müvekkiliyle görüştürülmeyebileceği düzenlendi.

- Hâkimlere, şüpheliler ve avukatları arasındaki görüşmelere bir devlet memurunun katılmasına izin verme yetkisi tanındı.
- Güvenlik görevlilerinin şüpheli konumuna gelmeleri halinde üç avukat tutmalarına izin verildi. Bu ücretleri devletin karşılayacağı düzenlendi.
- Güvenlik güçlerine teröristleri teslim olma konusunda uyardıktan sonra nişan alma ve vurma yetkisi verildi.

Tüm bu düzenlemelerle, artık şiddet unsuru olmayan örgüt faaliyetleri ve bu bağlamda değerlendirilen her eylem terör suçu sayılabilir hale gelmişti. Uygulamanın şekli, çok kısa bir süre sonra Yargıtay tarafından ortaya kondu.

“Örgüt üyesi” dampingi ve “taş atan çocuklar”

Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun, 2008’de verdiği bir içtihat kararı, PKK’nin çağrı yaptığı mitinglere katılanların “örgüt üyesi” sayılabileceğini kabul etti. 2006’da Diyarbakır’da PKK üyelerinin cenaze törenlerinde 26’sı 18 yaşın altında çocuklar olmak üzere 77 kişi gözaltına alınmıştı. Bu çocuklardan biri olan Felat Özer, Diyarbakır 4’üncü Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanarak “yasadışı toplantıya katılmak” suçundan ceza aldı. Yargıtay 9’uncu Ceza Dairesi, yerel mahkemenin kararını bozdu. Diyarbakır Ağır Ceza kararında direnince dosya Yargıtay Ceza Genel Kurulu’na geldi. Kurul, incelemesinde “örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi ayrıca örgüte üye olmak suçundan cezalandırılır” hükmünü uzun uzun tartıştı, PKK’nin kitleleri harekete geçirmek için Roj TV, Fırat News Haber Ajansı ve örgütün internet sitelerindeki duyuruları kullandığına yer

verdi. 24 Mart 2006'da düzenlenen operasyonda ölenlerin cenazelerine katılım için de aynı kanallarla çağrılar yapıldığı tespitiyle, "örgüt, siteler ve Roj TV'nin olay öncesinde yapmış olduğu yayınlarda halkın işe gitmemesini, kepenklerini kapatmasını, çocukların okula gitmemesini sağlamıştır. Bu yayınların sonucu cenaze törenlerine katılan kişiler, belirtilen eylemleri gerçekleştirmiştir," sonucuna varıldı.

Bu tespitten yola çıkılarak "örgütün çağrısı, örgüte ait yayın organlarının yayınları ve çağrıları ile somutlaşmış olup, bu çağrının belirli bir kişiye yapılmış olmasına gerek bulunmamaktadır. Örgütün bilgisi ve istemi doğrultusunda gerçekleştirilen bu eylemlerin, örgüt adına gerçekleştiği sabittir," denilen kararda, örgüt adına gerçekleşen bu eylemlere katılan sanığın eyleminin, TCK madde 314 (örgüte üye olma) ve 220 (Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt üyesi gibi cezalandırılmayı düzenliyor) uyarınca cezalandırılması gerektiği kaydedildi.

Bu karar, daha sonra Özel Yetkili Mahkeme ve savcılar için "TMY yorumu" görevi görmüş oldu. Bir başka davada, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, örgüt flamaları ve Abdullah Öcalan posterleriyle yakalanan sanığın cezalandırılmasını yerinde bulurken, bunların eylemde kullanılmasının değil, bulundurulmasının bile ceza nedeni olduğuna hükmetti.

Böylece, Türkiye yeni bir sorunla tanışıyordu. Üniversite çağına bile gelmemiş çocuklar, cezaevine konulmaya başlandı. Zamanla sayıları 5 bini aştı. "Taş atan çocuklar," bütün AB ülkelerinin de ilgilendiği bir sorun haline geldi. TMY ve içtihatlar o kadar sertti ki, zaten bunları uygulamaya gönüllü olan mahkeme ve savcılar, tutuklama kararını "mecburuz" diye savunabiliyordu. Çocuk yaştaki binlerce tutuklunun varlığına, Pozantı Cezaevi'nde yaşanan tecavüz ve ölüm olayları da eklenince kamuoyu baskısı arttı. Si-

vil toplum örgütleri, hukukçular hükûmete yasal değişiklik önerileri getirdi. Başbakan Erdoğan'ın bir görüşmede yasanın değiştirileceği sözünü vermesine dek lobi çalışmaları ve eylemler sürdü. 2009 yılında, kampanyaların başlamasından 10 ay kadar sonra Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan teklif kabul edilerek yasalaştı. 7 bine yakın tutuklunun etkilendiği değişikliklerle taş atan ve izinsiz gösterilere katılan çocuklara TMK uyarınca ceza verilmesi ve cezalarında artırım yapılması engellendi, çocukların dosyaları çocuk mahkemesinde görülecek şekilde düzenlendi, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'ndaki bazı cezaların üst sınırı aşağı çekildi.

Yasa değişikliğiyle çocukların büyük bölümü tahliye olsa da, 2007'de başlayan operasyonlar ve öğrenci eylemlerinin artması, yüzlerce öğrencinin TMY uyarınca terör suçlusu konumuna düşmesine yol açtı. Özel yetkili mahkemeler, sadece eyleme katılmayı, kitap bulundurmayı bile terör suçu sayıyordu. Yüzlerce öğrenci, gazeteci ve aydınının, aylar süren tutukluluklarına gelen eleştirilerin artmasıyla 2011 yılında bu alanda da düzenleme yapıldı. 3. Yargı Paketi kapsamında TMY'de şu değişiklikler yapıldı:

- 5 yıldan fazla ceza öngörülmemeyen bütün basın davalarıyla düşünce açıklama yöntemiyle işlenmiş suçlara, 3 yıl benzer bir suç işlememe şartıyla af getirildi.
- Terörle Mücadele Kanunu madde 7 uyarınca 5 yıla kadar hapis öngören "terör örgütü propagandası" suçu af kapsamına alındı. 5 bin civarında basın davası, "Sarı Öcalan" sözü nedeniyle yargılananlar ve TCK 301. maddeden açılan davalar bu kapsamda sayıldı.
- Örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına faaliyet gösterme suçu için öngörülen hapis cezası aralığı 7,5-15 yıldan 3 yıl 9 ay - 7,5 yıl aralığına çekildi.

- Hâkimlere, 7,5-15 yıl arası hapis cezası öngörülen yarım-yataklık suçlarında 3'te 2'sine kadar (2,5 yıla kadar) ceza indirme yetkisi tanındı.
- 2 yılın altında hapis cezası verilen basit terör suçlarında erteleme, hükümün açıklanmasının geri bırakılması, paraya çevirme olanakları tanımlandı.
- Mahkemelere tutuklama ve tahliyeyi ret kararlarında gerekçe açıklama zorunluluğu öngören hükümler güçlendirildi.
- Yasak kitaplar listesinin ayıklanması ve yeniden yasaklama kararı verilecek kitaplarla sınırlandırılması benimsendi.

3. Yargı Paketi'yle birlikte Özel Yetkili Mahkemeler, örgüt üyeliği suçuna delil sayılan, örgüt propagandası eylemlerini değerlendirmeye aldı. Bu durum, ÖYM'lerin örgüt propagandası suçlarına bile aslında üyelikten ceza verdiğinin bir göstergesiydi. 3. Yargı Paketi'yle, TMY'ye göre propaganda suçunu oluşturan, 1990'lı yıllardaysa sadece Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu kapsamında değerlendirilen birçok eylemin üyelikten cezalandırıldığı anlaşıldı. Mahkemeler örgüt üyeliği sayılan bu eylemleri hızla ayıklayarak peş peşe tahliye kararları verdi. Tuhaf bir çelişkiyle aynı nitelikteki eylemler sürüyor ve TMY hâlâ yüzlerce kişinin tutuklanmasına ve aylarca hapiste kalmasına yol açıyordu.

Yargı paketlerine "Oslo süreci" molası

Yargı paketleriyle TMY'de değişiklikler yapılırken, 2006'da olduğu gibi, "sorun uygulamada, yasa değişikliği gereksiz" yorumları iktidar tarafından ciddiye alınmadı. Önceki yorumlar da değişmiş, TMY yumuşatılsa bile yargı ve polisin geldiği noktada, operasyonların durdurulamayacağı uyarı-

sı dile getiriliyordu. Hükümet, yasal hazırlıklarda ciddiye almadığı bu eleştiriyi, kendi icraatlarının da sürpriz bir operasyona konu edilmesiyle gündemine aldı.

Şubat 2012'de İstanbul Cumhuriyet Başsavcivekilliği, sürpriz bir biçimde KCK/PKK operasyonu kapsamında MİT Müsteşarı Hakan Fidan, eski MİT Müsteşarı Emre Taner, eski Müsteşar Vekili Afet Güneş gibi isimleri ifadeye çağır-
dı. Fidan'ın internet sitelerine sızan bir ses kaydı, Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı olduğu dönemde, MİT mensuplarıyla birlikte, Norveç Oslo'da PKK yöneticileri ile masaya oturduğunu ve müzakere ettiğini gösteriyordu. Görüşmeler Taner döneminde başlamış, İmralı ayağında ve Oslo'da Güneş etkin olmuştu. Soruşturma, hükümetin, demokratik açılım politikası ve Başbakan'ın bizzat görevlendirdiği isimlerin şüpheli haline geldiğini gösteriyordu. Herhangi bir MİT mensubu ve Fidan ifadeye gitmedi. Savcılık mahkemeye başvurarak, bu isimler hakkında yakalama kararı çıkarttı. MİT mensupları yakalama emrine rağmen savcılığa gitmedi ve ortaya çıkmadı. Bu sırada, jet hızıyla MİT Kanunu'nda değişiklik yapıldı. Süratle TBMM'den geçirilen ve Cumhurbaşkanı tarafından da onaylanan yasayla, MİT mensupları ve başbakan tarafından görevlendirilen kamu görevlilerinin, terör suçlamasıyla dahi, başbakan izni olmadan soruşturulamayacağı belirlendi.

Soruşturmayı yürüten savcılara el çektirildi. O tarihe kadar terör suçları söz konusu olduğunda savcılar, herhangi bir izin gerekmeden tüm isimleri soruşturabiliyordu. Buna rağmen, başsavcıya danışılmadan soruşturmaya başlanması ve yakalama kararı alınması gerekçe gösterilerek savcılar hakkında inceleme başlatıldı.

Kulislerde, Gülen cemaatinin etkisinde olduğu söylenen Özel Yetkili Mahkemelere, hükümetin güveninin kalmadığı konuşuluyordu.

Temmuz ayında Ceza Muhakemesi Kanunu madde 250 uyarınca kurulan Özel Yetkili Mahkemeler yerine, Terörle Mücadele Kanunu uyarınca kurulacak mahkemelerin görev yapmasına yönelik kanun çıkarıldı. Kanun, ÖYM'lerin kaldırılarak ihtisas mahkemeleri kurulması olarak anlatıldı.

Temel değişiklik özel yetkilerini Ceza Muhakemesi Kanunu'ndan alan mahkeme ve savcılar, bundan böyle Terörle Mücadele Yasası'ndan yetki almaları gibi görünüyordu. Bunun yanında, kamuoyunda ilgi uyandıran davaların konusunu oluşturmayan "düşmanla işbirliği yapmak", "yasaklanan bilgileri siyasal ve askeri casusluk maksadıyla açıklama" gibi bazı askeri ve casusluğa yönelik suçlar "izinle soruşturma yürütülebilecek suçlar" arasına alındı. ÖYM heyetindeki hâkimlerin tutuklama, dinleme gibi kararlara imza atma yetkileri kaldırıldı. İhtisas mahkemeleri de, ÖYM'lerde süren ve tartışma konusu olan dava ve soruşturmalardaki bütün yetkilere sahip olacak şekilde tanımlanmıştı. Doğrudan ve izin almadan soruşturma yetkisi, MİT mensupları dışında devam etti. Mahkeme heyetindeki üyelerin tutuklama, dinleme, arama, izleme, gözaltı, yakalama ve benzeri kararlar vermesi eleştiri konusu oluyordu. Soruşturmalarda sınırlı olmak üzere "özgürlük hâkimi" modeli getirildi.

3. Yargı Paketi'yle tanımlanan Özgürlük Hâkimliği modeliyle, Özel Yetkili Mahkemelerde revizyon yapılarak, sadece "Anayasal düzene, devlete ve millete karşı suçlar ile casusluk" suçlarında arama, el koyma, iletişimin tespiti, gözaltına alma gibi tedbirlerin alınmasına karar vermek üzere hâkimlerin görevlendirilmesi öngörüldü. Bu hâkimlerin kararlarına yapılan itirazlara ilişkin kararları da yine sadece bu işlerle görevli hâkimler verebilecekti. Fransa ve Almanya'dan ilhamla yapılan bu düzenlemede, tedbir taleplerine ilişkin karar veren hâkimlerin daha sonra davaya bakacak heyette yer alması nedeniyle "ihtisas-ı rey" de bulundukları eleştirisi etki-

li olmuştu. Bunun yanı sıra “özgürlük hâkimi” tanımlaması özel yetkili mahkemelerde “düzeltmeler” yapıldığı görünüşü vermeye elverişli bir tanımlama olarak literatüre girdi. Ancak ne var ki, kısa sürede “özgürlük hâkimlerinin” verdikleri kararların da, hak ve özgürlüklerin korunması konusunda önceki sistemdeki kararlardan hemen hiçbir farkının olmadığı görüldü.

Yargı Paketleri sürerken öğrencilerin durumunda elle tutulur bir iyileşme görünmüyordu. 3. Yargı Paketi, özellikle öğrencileri ilgilendiren düzenlemeler içermesine rağmen yargıda pratik bir karşılık bulmamış, davalar, tutuklamalar ve operasyonlar tüm hızlarıyla sürerken, sonuçlanan davalarda mahkûmiyet kararları çıkmaya başlamıştı.

Bu süreç devam ederken, hükümet 4. Yargı Paketi hazırlıklarına başladı. AIHM kararlarının taranıp, Türkiye’nin mahkûm olmasına yol açan ihlaller doğrultusunda mevzuatın yenilenmesine yönelik bir plan olacağı konuşuluyordu. Öğrencilerin de yargılandığı örgüt suçları bu bağlamda ilk başlıklardan biri olarak gündeme girdi. Bir yıllık çalışma sonunda Adalet Bakanlığı, öğrencileri de yakından ilgilendiren örgüt suçlarının tanımlandığı, TCK madde 220’ye şiddet koşulu eklenmesini öneren bir ön taslak hazırladı. 2012 yazı boyunca Bakanlar Kurulu ve Adalet Bakanlığı arasında çeşitli itirazlar ve düzeltmeler çerçevesinde değiştirilen taslak, Aralık 2012’de Abdullah Öcalan’la MIT arasında görüşmelere başlanmasıyla birlikte köklü değişikliklere uğradı. Muhalefet, tartışmaların başında paketlerin yetersizliğine vurgu yaparken, Öcalan-MIT görüşmelerini takiben, PKK’lilerin affı argümanı ile pozisyonunu tersine çevirmişti. Bu tartışmalar eşliğinde Bakanlar Kurulu’nda onaylanan taslakta, propaganda suçları, şiddete teşvik söz konusuysa cezalandırılır yeniliği yer alıyor; özellikle öğrencilerin, gazeteci ve sendikacıların beklediği, örgüt üyesi olmadığı hal-

de örgüt üyesi gibi cezalandırılmaya dair düzenleme yer almıyordu.

Paket, sözü yargıya bırakan nitelikte düzenlemelerle TBMM Adalet Komisyonu'ndan geçti. Çözüm sürecinin etkileri yargıya havale edilirken, yargı da daha görüşmeler sürerken KCK davalarından tahliye kararları vermeye başladı. Bu örnekler bile yargının konjonktüre göre nasıl şekil alabildiğini gösteriyordu.

TBMM Genel Kurulu'nda devam eden eleştiriler ışığında hükümet, iki sürpriz önergeyle, taslağa terör ve örgüt suçları yönünden yeni kriterler ekledi. Bu kriterlerle “örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına faaliyet gösterenlerin örgüt üyesi gibi cezalandırılacağı” yaklaşımı değiştiriliyor, örgütün bildiri ve açıklamalarını basıp yayanlara, örgüt propagandası yapanlara, örgütün çağrı veya talimatları üzerine düzenlenenler de dahil, gösterilere katılanlara artık “örgüt üyeliği” suçundan ekstra ceza verilmeyeceği düzenleniyordu.

Bu düzenleme sayesinde, özellikle KCK davalarında yargılanan, şiddete karışmamış öğrenciler için özgürlük yolunun açıldığı yorumları yapıldı. Ancak pakete bildiri dağıtma, propaganda yapma ve gösterilere katılma dışındaki eylemlere örgüt adına faaliyet suçundan ekstra ceza verilmeye devam edileceği düzenlemesi de eklendi. Başta çok sayıda öğrencinin yararlanabileceği umulan düzenleme, bu eklemeye bambaşka bir hal aldı. Gösterilerde patlayıcı madde bulundurma (molotof, havai fişek gibi), mala zarar verme, kasten yaralama, görevi yaptırmamak için direnme, genel güvenliği kasten tehlikeye sokma gibi eylemlerde bulunanlar cebir ve şiddet eylemine katılmış sayılıyordu. Özellikle mala zarar verme, kasten yaralama ya da polisle çatışmayı ifade eden “direnme” düzenlemelerinin şiddet eylemi sayılması, çok sayıda öğrencinin “terör” kapsamında sayılmasına yol açtı. İpler, polisin ve yargının elindeydi. Polisin müdahale ettiği

bir basın açıklamasında, gözaltına alınırken slogan atılması direnme sayılabilir, öğrenciler terörle suçlanabilirdi.

Düzenleme, eleştirilere rağmen TBMM'den bu şekilde geçti. Böylece sadece açıklamaları nedeniyle yargılananların bazı davaları düşse dahi “taş atan çocuklar” terör suçlusu kategorisinde kalmaya devam etti.

Çağdaş Hukukçular Derneği'nin “tutuklu öğrenciler” raporu

5 Ekim 2011'de Çağdaş Hukukçular Derneği İstanbul Şubesi, tutuklu öğrencilerle ilgili bir rapor hazırladı. Bu çalışma, öğrencilerin, 2010 yılı ortalarından itibaren iktidarın baskısıyla karşı karşıya oldukları, yargı organlarının da baskı politikalarını tamamlar mahiyette, hukuka ve yasalara aykırı kararlar verdikleri tespiti ışığında hazırlanmıştı. Rapor da öğrencilere yönelik tutuklama kampanyasının analizi de yer alıyordu:

“Ülkemizde son yıllarda siyasetin hukuk üzerinden/eliyle şekillendiği açıkça gözlemlenmektedir. Devlet mevcut sistem açısından kendine muhalif gördüğü düşünce ve faaliyetleri baskılarken hukuk enstrümanını çok rahat kullanmaktadır. Yargı makamlarının bir bütün olarak karar ve pratiklerinin siyasal iktidar ile tam bir bütünlük oluşturması bu bakımdan tesadüf değildir. Tutuklu öğrenciler gerçeği de bu nedenle yukarıda çok kısaca çerçevesi çizilen durumdan bağımsız olmamıştır. Siyasal iktidarın muhalif fikirli sahipleri öğrencilere yönelik düşünce, uygulama ve baskısı noktasında yargı makamları da kararları aracılığıyla aynı kapsamda hareket etmişlerdir. Böylece siyasal iktidarın kabul edilemez bulduğu öğrenci eylemleri, yargı makamları eliyle “mahkûm” edilmiş ve öğrenciler hakkında tutuk-

lama kararları verilmiştir. Üniversite öğrencileri, her zaman dinamik ve öğrenim sorunlarına duyarlı olmuşlardır. Bu durum son derece anlaşılır ve olması gerektir. Sadece ülkemizde değil tüm dünyada yüksek öğretim öğrencileri toplumun en aksiyoner kesimi olmuşlar ve kendi sorunlarını yüksek sesle/eylemlilikle dile getirmişlerdir. Öğrencilerin parasız eğitim, harç ücretleri, ders kitapları, halk için eğitim gibi konularda görüş açıklamaları ve eylem yapmaları son derece doğaldır. Bu durum her şey bir tarafa zaten ifade özgürlüğü ve insan haklarının bir gereğidir.

Ancak raporumuza konu olan öğrenci tutuklamaları kapsamında siyasal iktidar ifade özgürlüğü hakkını yok saymış, valilikler ve kolluk güçleri aracılığı ile öğrencilere yönelik ceza yasası bakımından suç sayılacak şiddet uygulamaları söz konusu olmuştur. Sonrasında da yargı makamları önüne çıkarılan öğrenciler hakkında tutuklama tedbirleri uygulanmıştır. Tüm bunları üniversite idarelerinin öğrenciler hakkındaki tasarrufları tamamlamıştır. Üniversite idareleri öğrencilere idari soruşturmalar açmış ve birçok öğrenci üniversiteden uzaklaştırılmış veya atılmıştır. Böylelikle öğrencilerin sınav hakları ellerinden alınmış olmuştur. Özellikle okuldan atılan öğrenciler açısından bir bütün olarak eğitim hakkının gaspı söz konusu olmuştur. Üniversite idarelerinin öğrenciler hakkındaki soruşturma pratiği aslında uzun yıllardır sıklıkla kullanılan bir uygulamadır. Ancak bu uygulama tutuklu öğrenciler özelinde mevcut mağduriyetin daha da ağırlaşmasına yol açmıştır.”

Raporda, öğrencilerin “kıskaç” altına alındığı maddelerin dökümü de yer aldı:

- TCK 220. m; Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sa-

hip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde...

– TCK 314. m;

(1) Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silahlı örgüt kuran veya yöneten kişi, ...

(2) Birinci fıkrada tanımlanan örgüte üye olanlara, ...

(3) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır.

– 3713 Sayılı Yasa 7/2. m; Terör örgütünün propaganda-sını yapan kişi, ... cezalandırılır. Bu suçun basın yolu ile işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

– TCK 265. m; Kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, ... cezalandırılır.

Çalışmayla, 2010 yılına kadar öğrenciler hakkında, hukuka uygun olmamasına rağmen 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet suçundan işlem yapıldığı ve davaların neredeyse tamamen beraatla sonuçlandığı görünür olmuş oldu. Kolluk kuvvetlerinin 2911 sayılı yasaya göre işlem yapma ısrarı, aklanmayla biteceği bilinmesine rağmen, engellemelere gerekçe bulma çabası olarak yorumlandı.

Yapılan analize göre, bu kovuşturmalardan istenen sonuca ulaşamadığı anlaşılmıca terör düzenlemeleri devreye sokulmuştu. Adli soruşturma ve yargılama aşamalarında TCK 220. ve 314. maddelerle, 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası bu karar uyarınca öne çıkmaya başlamış görünüyordu. Terör suçlarından işlem yapılması, öğrencilere tutuklu yargılama kapılarını açarak, tutuklu öğrencinin sorununu tek başına var ediyor, bu suçlamaya parasız eğitim istemek, harçların kaldırılması veya fırsat eşitliği talep etmek yeterli görülüyordu.

Hüseyin Aygün'ün "tutuklu öğrenciler" raporu

CHP Tunceli Milletvekili ve hukukçu Hüseyin Aygün de tutuklu öğrencilerle ilgili bir rapor hazırladı. 26 Ekim 2011'de kamuoyuna sunduğu rapor, şu tespitlerle başlıyordu:

"Türkiye hapishaneleri birkaç yıldır Türkiye'nin gündeminde. Sadece 'doluluk' oranlarıyla değil; 'resmi' rakamlara göre özellikle Ergenekon'dan tutuklu 289 general, asker, gazeteci, aydın-yazar ve KCK'den tutuklu 601 Kürt siyasetçisiyle, hapishaneler merak ve ilgi odağı olmaya devam ediyor. Uzun tutukluluk süreleri ve adil yargılanma hakkı da bu bağlamda tartışılmaya devam ediliyor. Ancak hapishanelerde sayıları 500'ü aşan öğrenci, medyada ve toplumda bir türlü 'görünür' olamıyor. Başbakan'ın 'Roman Açılımı' sırasında 'Parasız Eğitim İstiyoruz' pankartı açan Berna ve Ferhat'ın başına gelenler biliniyor. TBMM, medya, siyasetçiler, partiler, sendikalar ve yurttaşlar, hapishanelerde sayıları 500'ü aşan öğrenciler hakkında pek bilgi sahibi değil. Bu öğrencilerin 10'larcası lise öğrencisi olup henüz 'reşit' dahi değildir. Halihazırda 2 yılı aşkın süredir 'tutuklu' olan öğrenci vardır. Bu bakımdan hapishanelerde olanlar bir bakıma toplumun gençleri-çocukları değil; 'Türkiye'nin geleceği'dir. Ancak buna rağmen kayıtsızlık sürmektedir. Şilili öğrenci lideri Camilla hükümeti pes ettirerek harçların geri çekilmesi için devlet bakanı ile 'masaya otururken', Türkiye'de öğrenciler 'silahlı örgüt üyesi olmak' suçundan hapse dolduruluyor."

Aygün, tutuklu öğrencilerin yarısından çoğunun KCK bağlantılı oldukları iddiasıyla tutuklandığını, yarıya yakınının sa ÖDP, Sosyalist Parti, SDP, TKP, EHP, ESP gibi yasal partiler ve Halkevleri, Temel Haklar Derneği, TAYAD, Koordinasyon, İnisiyatifler gibi yasal dernek ve oluşumlara üye ve

ya taraftar gençlerden oluştuğunu tespit etmiş, buna rağmen tümünün DHKP-C, TIKKO, TKİP, PKK gibi yasadışı örgütlere üye olmakla suçlandığını, bir bölümünün de THKP-C gibi “olmayan yasadışı örgüte” üyelik iddiasıyla tutuklandığını tespit etti.

Bu döküm sayesinde, bazı davalarda 4 silahlı örgüte aynı anda üye olmak gibi mantık dışı suçlamaların yer aldığı da ortaya çıkıyordu. Okul yönetimlerinin tavrı da tutukluluk sorununa paralel olarak raporla gündeme girmiş oldu. Aygün'e göre, okul idareleri, hükümet ve savcılarla paralel hareket ederek okuldan uzaklaştırma cezaları veriyor, parasız eğitim isteyen, parasız sağlık ve ulaşım hakkı talep eden, demokratik üniversite talep eden, HES'lere karşı çevre hakkına dikkat çeken ya da anadilde eğitim talebinde bulunanlar bu baskılarla karşılaşılıyordu. Gerekçelerde sıkça yer alan, Marx okumak, slogan atmak, Cumartesi Anneleri'ne destek vermek, ÖDP, ESP, TKP, BDP, Halkevleri gibi örgütlerin binalarına gitmek, 8 Mart'ı kutlamak, Deniz Gezmiş, Mahir Çayan veya İbrahim Kaypakkaya'yı anmak da eklenince tutuklu öğrencilerin ortak özelliklerinin “solcu” olmaları olduğu, raporun sonuçlarından biri haline geliyordu.

Aygün, özel yetkili savcıların, iddianamelerinin baştan savma ve polis fezlekelerinin kopyası niteliğinde olduğunu belirtirken, fezlekelerin de hükümet görüşlerini yansıttığını ortaya koydu. “Basın açıklaması yapmanın” veya “yumurta atmanın” terör eylemi sayıldığı tek ülkenin Türkiye olduğunu vurgulayan Aygün, raporunun sonunda teröre kanıt bulunamadığına vurgu yapıyordu:

“Özel savcıların iddianamelerindeki ‘silahlı örgüt’ün ne olduğu, kimlerden oluştuğu, öğrencilerin bu örgütlere nasıl üye olduğu, örgütteki konumları, örgüt içinde yerine getirdikleri görevler, örgütün hangi silahlı eylemine katıldıkları

veya hangi şiddet eylemine iştirak ettiklerini bilen yoktur. Dosyalarda herhangi bir ‘kanıt’ da yoktur. Hiçbir öğrencinin dosyasında aramada ele geçirilen veya ‘emanete alınan’ tek bir silah olmamıştır.”

Raporda, savcılarının elini güçlendiren terör mevzuatının değiştirilmesine yönelik bir dizi öneri de yer aldı:

- TCK ve Terörle Mücadele Kanunu’ndaki terörizm tanımını uluslararası standart ve normlara uygun hale getirilmelidir. Terörle mücadele mevzuatı çerçevesinde adil olmayan yargılamaların sona ermesi ve öğrencilerin ağır şekilde mağdur edilmemeleri için ilk adım olarak, kişilerin “örgüt adına suç işledikleri” ya da “örgüte yardım ettikleri” gerekçesiyle “terör örgütü üyesi” olarak yargılanmalarına izin veren Türk Ceza Kanunu’nun 220/6 ve 220/7 maddelerinin değiştirilmesidir.
- Yüksek öğretim öğrencilerinin eğitim hayatını düzenleyen disiplin yönetmeliği 12 Eylül zihniyetinin sahip olduğu yaklaşımın halen sürdürüldüğü alanlardan biridir. Yönetmeliğin en çok sorunlu olan ve en etkili olan kısmı “Disiplin Suçları ve Cezaları” ile ilgili olan kısmıdır. Örneğin yönetmeliğin 6/a maddesine göre “öğrencilik sıfatının gerektirdiği vakara yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak” uyarı; 7/a maddesine göre “öğrencilik sıfatının gerektirdiği itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak” kınama cezası verilecek davranışlar arasında sayılmaktadır. Burada öğrencilik sıfatının gerektirdiği “vakar” veya “itibar” konusu son derece öznel anlayışlara dayalı olarak saptanabilir olduğu için öncelikle keyfiliğe yol açması bakımından sorunludur. Temel hakların ve özgürlüklerin hukuken ve yasaların korumasında olduğu bir ülkede, idare-

cilerin kendi şahsi değer yargılarından hareketle bu yönetmelik maddelerine dayanarak öğrencileri keyfi bir şekilde cezalandırdıkları görülmektedir.

- Yönetmelik, siyasi ve ideolojik amaçlı eylemde bulunmayı (m. 10/a) ve siyasi ve ideolojik amaçlı propaganda yapmayı (m. 10/b), devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümlerden ceza almayı (m. 10/g) çıkarma cezası kapsamında değerlendirmektedir. Öte yandan, izin almadan dernek kurmak (m. 10/i) da bu tür disiplin suçları arasında sayılmıştır. Öğrencilik statüsünü sona erdiren ve kişiyi öğrencilik sıfatına bağlı olarak tanımlanmış tüm hak ve yetkilerden mahrum bırakan çıkarma cezasının son derece ağır bir yaptırımı olduğu tartışma götürmez. Bu açıdan, genel hukuk mantığına ve cezalandırmanın genel ilkelerine uygun olarak düşünülmesi ve ele alınması gereken bir durum oluşturmaktadır.
- Yönetmelik, “öngörülmemiş disiplin suçları” başlığı altında, “disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallerle nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemler” (m. 11) için de çıkarma cezası dahil söz konusu disiplin cezalarının uygulanabileceğini hükme bağlamaktadır.
- Yeni anayasadan önce TMY değiştirilmelidir.

Düşman hukuku doktrini

2013 Nisan ayı sonunda yürürlüğe giren 4. Yargı Paketi öncesinde yayımlanan raporlar ve yapılan yasal değişiklikler, tutuklanmaları kamuoyunda tepki toplamış, tanınmış isimlerin tahliyesi dışında etkili bir sonuç vermedi. Tutuklu öğrencilerden anlamlı sayıda tahliye olmazken, yeni operasyonlarla “öğrenciyi tutukla, aylar sonra bırak” şeklinde özetlenebilecek süreç devam etti. Öğrencilere yönelik bu tutum, hukukun bazı kesimlere farklı biçimde uygulandığı eleştiri-

lerini de beraberinde getirdi. Eleştirileri bir bağlam üzerinde toplayan bir kavram, yaklaşımın ardındaki zihniyeti de çözümlüyordu: Avrupa'da, özellikle Almanya'da ciddi tartışmalar yaratan, Düşman Ceza Hukuku.

Alman Ceza Hukukçusu Prof. Günther Jakobs, otuz yıl kadar önce temellendirdiği ve ünlü Nazi hukukçusu Carl Schmitt'in etkileri görülen Düşman Ceza Hukuku'nda "vatandaş - düşman ayırımına" dayalı bir kavramın çerçevesini çiziyor, ABD ve kıta Avrupa'sının büyük kısmında "Terörle Mücadele Yasaları" biçiminde yaygınlaşmış, "gerçekleşmiş" özel ceza hukuku anlayışının bu düşüncelerden hareketle üretildiğini savunuyordu.

Düşman Ceza Hukuku'na göre, pozitif, genel önleyici kurallar, sadece hukuka sadık kalanlara, hukuk düzenine sırt çevirmemiş olmasına rağmen suç işleyen kişilere uygulanmalıydı. Jakobs'un tanımında, bu kişiler "vatandaş" sınıfında yer alıyordu. Buna karşılık düşman, örneğin terörist, bu kapsama girmiyordu. Terörist, prensip olarak ve aktif şekilde hukuk düzenine karşı, düzeni değiştirmek istediği için tehlikeli ve tehlikeli olduğu için de kendisiyle savaşılan bireyleri tanımlayan kavramdı. Bu bireye karşı her şeyden önce çok etkili hareket edilmeli ve mümkün olduğunca önceden yolları kesilmeliydi.

Bunun sonucunda iletişim yerine tehlike mücadelesi, vatandaş ceza hukuku yerine düşman ceza hukuku ortaya çıkıyordu. Jakobs, cezaları ağırlaştırmak üzere hazırlanan bir dizi yasaya atıf yaparak, bu yasalarda açık seçik bir düşman figürü olduğunu, bir dizi yasanın isimlerinde bile suçluların vatandaş olarak görülmemesi durumu olduğunu savundu. Jakobs'a göre bu yasalar, teknik anlamda ceza yasasıydı ancak failin cezalandırılması, ikinci yani tali amaçtı. Bu yasalarda asıl olan teröristlere karşı veba, koleraya karşı mücadele ediyor gibi mücadele edilmesiydi.

Jakobs'un iddialarının temelini oluşturduğu, Carl Schmitt de dost/düşman ayrımı yapıyordu. Schmitt'e göre siyaset, kamusal olarak bu şekilde tanımlanmalıydı. Düşman, bireylerin kişisel olarak düşman belledikleri değil, topluluklara kolektif olarak düşman belletilen diğerlerini temsil ediyordu. Bu kamusal düşmanlık da egemenin devlet çıkarının kamu güvenliğinin ve düzeninin tehlikede olduğuna karar verdiği andı. 21. yüzyıl hukuk devletinde düşmanın ontolojik tehdidine son verilmesi Terörle Mücadele Kanunu ile garanti altına alınıyordu.

Türkiye ve düşman ceza hukuku

Jakobs, düşman ceza hukukunun uygulanmasını Terörle Mücadele Yasası olarak tarif ederken, bunu sadece Almanya ile sınırlı tutmadı. Avrupa ve ABD'deki bütün terör yasalarının, düzene karşı çıktığını belirten, toplumsal sözleşmeyi kabul etmediğini deklare eden kişileri düşmanlaştırdığını savundu. Türkiye örneğine bakıldığında da devletin, orantısız tutuklama, güç kullanma, toplumsal eylemlere yönelik orantısız müdahale anlayışının Jakobs'un teziyle paralel özellikler içerdiği savunulabilir.

1968 kuşağının örgütlü mücadelesinden bu yana, örgütlü bir öğrenci mücadelesiyle siyasal yaşama katılmayı amaçlayan, sokağı siyasetin etkili bir yöntemi olarak gören öğrencilerin terörle suçlanarak, orantısız terör cezaları ile cezalandırılması, cezalandırmanın yapılmadığı aşamalarda "cezasız" bırakılan eylemlere maruz kalması bu kavramla açıklanabilir bir hal alıyor. Öğrencilere 1970'li yıllarla karşılaştıramayacak, önceki yıllarda sadece basit ve ertelenebilir hapis cezaları ile cezalandırılan eylemleri nedeniyle "terör suçlusu" muamelesi yapılması da öğrenci odaklı yasadışı örgütleri zaten "düşman" olarak algılayan devletin, legal örgüt-

lenmelere, bireysel olarak izinli eylemlere katılan öğrencilerin de 2007'den itibaren "düşman" olarak algılandığını ortaya koyuyor. Bu tezin doğruluğunu kanıtlayabilmek için de aslında öğrenciler hakkında açılan, sonuçta ceza alınmayacak olsa bile öğrencilerin peşinen cezalandırıldığı davalarda ve şiddet olaylarında görmek mümkün.

Fiili değil faili, yani öğrencinin eylemini değil, muhalif öğrenciyi cezalandırmaya yönelik bu anlayışın nasıl uygulandığı, onlarca davada, kanunla uyumsuz verilen tutuklama ve ceza kararları ile kendini gösterdi. Telefon dinleme kayıtları, kitap, gösteriler illiyet ve nedensellik bağı kurulmadan kanıt sayılırken, öğrenciler "ben yaptım oldu" anlayışıyla cezalandırıldı. Üstelik bu uygulama sadece öğrencileri hedef almadı, giderek yükselen kadın hareketi, sosyalist hareketler, Kürt hareketi de benzer uygulamaların hedefi oldu. Ergenekon ve benzeri davalarda da bunun örneklerine sıkça rastlandı. Dosyalara dayanılarak yürütülen hukuki itirazlar dikkate alınmazken, kimin ne yaptığının, hangi eylemi işlediğinin tamamen belirsiz hale geldiği, isimler ve kimlikler üzerinden yürütülen yargılamalar alışkanlığa dönüştü. Muhalif kimlik, eyleme bakılmaksızın cezalandırılmak için yeterli sayıldı.

ÖĞRENCİLERE DÖNÜK BASKILARIN BİLANÇOSU

2007 seçimlerinden sonra yapılan yasal düzenlemelerin öğrencilere etkisi, 2010 yılı sonlarından itibaren yeni bir boyut kazandı. Kürt öğrenciler, birçok ilde eş zamanlı açılan Devrimci Yurtsever Gençlik Soruşturmaları ile baskı altına alınırken, sol siyasete yakın öğrenciler de terör örgütü üyeliği suçlamalarıyla karşı karşıya kaldı. 2011 seçimlerinden hemen önce Hopa’da emekli öğretmen Metin Lokumcu’nun polis müdahalesi sırasında hayatını kaybetmesi ve bu olayı protesto eden öğrencilerin aylarca tutuklu kalması, seçim gündemine rağmen uzun süre kamuoyu dikkatini üzerine çekti.

“Tutuklanan öğrenciler” öğrencilere yönelik baskının yalnızca bir ayağı. Yaşananlara, tutuklu öğrenciler, hüküm giyenler, operasyona hedef olanlar, haklarında dava açılanlar, disiplin soruşturmalarına maruz kalanlar, şiddete uğrayanlar gibi başlıklar altında bakmakta fayda var. Bu başlıkların her biri altında, sadece devlet tarafından oluşturulan dosyalar bile binlerce sayfayı bulduğu için, sorunu anlatabilmek için en iyi yol, sembolleşmiş davalar, sorunun boyutunu

gösterebilecek, ancak basına fazla yansımamış olaylar, dosyalar ve davalardan derleme yapmak gibi görünüyor.

Referans alınabilecek çalışmalardan biri, Tutuklu Öğrencilerle Dayanışma İnisiyatifi (TÖDİ) adıyla, Türkiye genelinde arkadaşlarının hak mücadelesini izleyen öğrencilerin 2012'de yayımladığı gözlem raporu.

Ankara'da el konulan yaş pasta

27 Kasım 2010'da, PKK'nin 32. kuruluş yıldönümü öncesinde, kutlama yapılacağı gerekçesiyle Ankara'daki Gençlik Kültür Merkezi (GKM) basıldı. Merkezde bulunanlar, merkezin yöneticileri gözaltına alındı. 42 kişi hakkında özel yetkili mahkemede, 3 kişi hakkında da çocuk mahkemesinde dava açıldı. Farklı şehirlerde aynı nedenle açılan davalarda, KCK davalarında olduğu gibi paralellikler bulunuyordu. İddianamelerde, PKK'nin kuruluşu, gençlik yapılanmaları aktarılıyor, GKM'lerin KCK içindeki pozisyonuna değiniliyor, bu tespitle ilişkili deliller sıralanıyordu.

Sanıklar ve avukatlar, savcılığın, hazırlanmış bir şablon üzerinden hareket ettiğini ve özel bir anlamı olmadan delil olarak sunulan her şeyin bu şablona oturtulmaya çalışıldığını savundular. Terör suçuna kanıt olarak sunulanlar arasında bilgisayar, hafıza kartları, mp3 ve CD'ler, *Özgür Halk* ve *Azadiya Welat* dergileri, kitaplar, Kürtçe dil kursu yazılı bir döviz ve Hasankeyf'in korunması, Newroz, kadınların özgürleşmesi, Halepçe anması, anadilde eğitim temalı pankartlar ve 30x40 boylarında bir yaş pasta bulunuyordu. Dijital belgeler arasında PKK tarihçesini anlatan bir video, Abdullah Öcalan fotoğrafları, Kürt halk marşlarından Herne Peş video klibi bulunduğu da ayrıca konu edildi.

Baskın sırasında merkezde 7 molotof kokteyli bulunduğu iddialarını reddeden avukatlar, operasyonun kamera görün-

tülerinin izlenmesini talep ettilerse de, yargılama sırasında bu talep reddedildi. Operasyonla bağlantısı olmamasına rağmen PKK'nin kuruluş yıldönümü nedeniyle yapılan yasadışı eylemlere 25.445 kişinin katıldığı, bu eylemlerde molotof kokteyli atıldığı, yasadışı pankart ve afişler asıldığı, açık hava toplantıları ve konserler yapıldığı anlatıldı. Etkinliklerin Fırat Haber Ajansı'nda duyurulması, örgüt faaliyeti olduklarının delili kabul edildi.

İstanbul'da KCK ile BDP'yi eşitleyen iddianame

Ankara'da GKM baskısıyla başlayan soruşturmanın İstanbul ayağı, 11 Şubat 2011'de evlerinden gözaltına alınan, çoğu öğrenci 72 kişiyle başladı. 29 Kasım'da tamamlanan iddianamede, kapatılan Demokratik Toplum Partisi gençlik yapılanmasının Yurtsever Devrimci Gençlik adıyla faaliyet gösterdiği, DTP'nin kapatılmasından sonra, BDP gençlik örgütlenmesinin Devrimci Yurtsever Gençlik (DYG) adını aldığı anlatıldı. KCK Sözleşmesi'ne atıfla, gençliğin BDP'nin gençlik kolları altında örgütlenerek örgüte adam kazandırılacağı iddia edildi. Böylece yasal bir siyasi partinin gençlik yapılanması, PKK organı olarak gösterildi. Dicle Haber Ajansı bülteninde yer alan etkinliklere katılmak terör suçu sayıldı. Bu suçlamaya konu olan etkinlikler, Newroz kutlamak, Dünya Barış Günü'nde slogan atmak, İstanbul Üniversitesi Beyazıt kampüsü önünde Aydın Erdem'i anmak, Abdullah Öcalan'ın yakalanması aleyhine düzenlenen protestoya katılmak, Sivil Demokratik Anayasa konulu miting düzenlenmek, 1 Mayıs için afiş asmak, Marmara Üniversitesi'nde çıkan bir kavgayı protesto etmek gibi olaylardı.

Avukatlar, daha önce incelenen ve terör suçu işlenmediği gerekçesiyle görevsizlik kararı verilen eylemlerin bile delil

olarak sunulmasına, öğrenciler arasındaki darp olaylarının bile terör kapsamına sokulmasına itiraz etti. Örgütün amacı doğrultusunda faaliyet gösterme suçlamasıyla yürütülen yargılama 12'si tutuklu 30 sanıkla başladı, ilerleyen aşamalarda tüm sanıklar tutuksuz yargılanmaya başladı.

DYG soruşturması, ülke çapında 2011 yılı boyunca devam etti. Haziran'da Pamukkale Üniversitesi'nden yirmi sekiz, Aralık'ta Kocaeli Üniversitesi'nden on beş öğrenci gözaltına alındı. Denizli'de gözaltına alınan on beş öğrenci tutuksuz yargılanırken, Kocaeli'de tüm öğrenciler tutuklandı. Terörle ilişkilendirilen delillere özgün katkılar olarak; Kocaeli'de Kürt Enstitüsü duvar takvimleri, Denizli'de piknik ve futbol turnuvası düzenlemek sayıldı.

Roboski'de öldürülenler, onları ananlar

21 Aralık 2011'de Şırnak'ın sınır köylerinden Roboski (Ortasu) yakınlarında kaçakçılık yapan, birçoğu çocuk 34 kişi savaş uçaklarının bombardımanı ile öldürüldü. Birçok yönüyle uzun süre tartışılan olayın ardından, birçok kentte anma etkinlikleri de yapıldı. Diyarbakır'da anma etkinlikleriyle ilgili 9 ayrı dava açıldı. İddianameler, diğer kentlerde olduğu gibi DYG yapılanması ve KCK Sözleşmesi üzerine kuruldu. Kürdistan Halk İnisiyatifi, Bahoz Erdal ve Batman ile Botan Halk İnisiyatifleri imzalarıyla, halka anma düzenlenmesi talimatı verildiği öne sürüldü. Fırat Haber Ajansı haberlerinde açıklamalara yer verilmesi, anmaların örgüt çağrısı doğrultusunda gerçekleştirildiğine delil olarak sunuldu.

Dicle Üniversitesi'nde 600 kadar öğrencinin katıldığı bir sınav boykotu yapılmasının ardından 15 öğrenci hakkında dava açıldı. Bu öğrencilerden 6'sı tutuklandı. Sınavların iptal kararını alkışlamak delil sayıldı.

TÖDİ raporunda yer alan, paralel KCK yargılamasıyla hü-

küm giyen bir öğrenci de Ubeyt Şen. Şen, Mayıs 2011’de Dicle Üniversitesi Öğrenci Derneği’nden çıktığı sırada gö-
zaltına alındı. Soruşturma kapsamında, üniversite kampü-
sünde 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinliklerine ve “KCK”
adı altında yargılanan seçilmiş siyasetçilerin davalarına des-
tek açıklamalarına katılması, Emek Özgürlük ve Demokra-
si Bloğu tarafından desteklenen 7 bağımsız adayın YSK ta-
rafından veto edilmesini protesto etmesi, “Yaşasın Anadili-
miz” etkinliğine katılıp Kürtçe şarkılara eşlik etmesi olayları
gerekçe gösterilerek tutuklandı. Kürtçe savunma isteği mah-
keme tarafından reddedilen Şen, 15 Aralık 2011’de Diyarba-
kır 5. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 12,5 yıl hapis cezası-
na çarptırıldı. Cezayı protesto etmesi sonucunda ayrıca 1 yıl
da slogan atmak suçundan ceza aldı.

Nisan 2011’de, Rıdvan Çelik, 2007-2011 yılları arasında
9 ayrı gösteriye katılarak suç işlediği gerekçesiyle tutuklan-
dı. İddianamede DTP, BDP eylemlerine ve 1 Mayıs kutlama-
larına katıldığı ve bu eylemlerde slogan attığı, bazılarında
marş ve şarkılarla tempo tutarak suç işlediği, hatta birkaç fo-
toğrafta ağzı açık şekilde görüldüğü belirtildi. Diyarbakır 5.
Ağır Ceza Mahkemesi 16 Aralık 2011’de Çelik’e “örgüte üye
olmamak ile birlikte örgüt adına suç işlemek” suçundan 6
yıl 3 ay, “örgüt propagandası yapmak” suçundan 6 kez 10’ar
ay, 2911 sayılı “Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na
muhalfeet” suçundan 8 kez 5’er ay olmak üzere toplam 14
yıl 7 ay hapis cezası verdi.

“Devrim olsun üstü açık araba alacam”

TÖDİ raporunda yer almayan olaylardan biri, ölen kızın
nın fotoğrafını taşıdığı için DHKP-C adına eylem yapmak-
la suçlanan Hatice Harman oldu. Harman, 8 Mart’ta Malat-
ya’da Kadınlar Günü yürüyüşünde, ölüm orucunda hayatını

keybeden kızı Feride Harman'ın resmini taşıdı. Temel Haklar Derneği üyesi 6 üniversite öğrencisiyle birlikte, Haziran 2011'de DHKP-C adına suç işledikleri iddiasıyla dava açıldı. Öğrencilerin tamamının tutuklu yargılandığı davada, Temel Haklar Derneği'nin DHKP-C faaliyeti çerçevesinde kurulduğu iddia ediliyor, örgütün 1970'lerden günümüze tarihi anlatılarak, bu tarihe sokulan bütün eylemler yasadışı ilan ediliyordu. Örgüt üyeliği ve terör bağlantısı delilleri arasına bu davada "Kızgınım da sizlere, devrim de yapmıyorsunuz bana. Dediğim gibi bekliyorum, ne zaman olacaksa üstü açık bir araba alacam," ifadeleri geçen bir telefon görüşmesi eklendi.

Davanın kendine özgü ayrıntılarından biri, tutuklu yargılanan tüm öğrencilere (örgüt üyeliği suçundan 8 ila 13 yıl arasında) hapis cezası veren hâkim Hayrettin Kısa'nın, "Cezadan dolayı hoşnut değiliz. Ama yasaları uyguluyoruz. Cezasında düzenleme çalışmaları var. İnşallah lehinize düzenlemeler olur" açıklaması oldu.

Her kesimden eleştiri alan yasal düzenlemeler sayesinde, iktidarın illegal örgütlerle ilişkili olduğuna inandığı her organizasyona terörist damgası vurulabilir hale gelmişti. Yasal bir kültür merkezinin etkinliğine katılmak, sol bir siyasi partiye üye olmak ya da siyasi bir dergi çıkarmak yüzlerce lise ve üniversite öğrencisine, ya da öğrencilik çağında ama okumayan gence soruşturma, tutuklama ya da hapis cezası nedeni haline geldi.

Dergi çıkarmanın suç sayıldığı davalara bir örnek, Odak Dergisi Davası kapsamında yargılanan 7 öğrencinin yaşadıkları oldu. Öğrenciler 6 ay boyunca tutuklu bekledikten sonra, çıktıkları ilk duruşmada tahliye edilmişti. Savcılık, *Odak* dergisi ve 1978-1981 arasında faaliyet göstermiş olan THKP-C Direniş Örgütü arasında ilişki olduğunu savunuyordu. Diğer soruşturmalarda olduğu gibi, bu davada da sol tarih anlatımına yer verildi. Tarihçeden yola çıkan savcılık, has-

ta tutsak Erol Zavar'ın kartpostalı, Erdal Eren, Mahir Çayan, Ulaş Bardakçı, İbrahim Kaypakkaya, Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan gibi devrimcilerin fotoğraflarının bulunduğu, "Direnişe Devam" yazılı pankartları, herhangi bir kitapçıdan alınabilen Habermas'ın *Sivil İtaatsizlik* kitabı, gazeteler gibi delilleri örgütler arasındaki ilişkinin delili olarak sıraladı.

Poşu davası

Kitapçılarda serbestçe satılan bir kitabı bile örgüt üyeliğine kanıt sayan anlayış yaygınlaşıyor, bu türden delillerle hüküm kurulmaya da başlanıyordu. Galatasaray Üniversitesi'nde okuyan Cihan Kırmızıgül'ün 2010'da Kâğıthane'de bir markete düzenlenen molotof saldırısına katıldığı iddiasıyla Özel Yetkili Mahkeme'de yargılanması 2 yıldan fazla sürdü. "Mala zarar verme, korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda silahla ateş etme, tehlikeli maddeleri izinsiz olarak bulundurma ve silahlı terör örgütüne üye olma" suçlamalarıyla yargılanan Kırmızıgül 25 ay tutuklu kaldı. Davanın tek sanığıydı ve hakkında en büyük kanıt, gözaltına alındığı gün üzerinde poşu bulunmasıydı. Böyle bir kanıtla tutuklu yargılanması kamuoyunun tepkisini çeken Kırmızıgül, 11 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldı. Emniyette teşhis sırasında Kırmızıgül'ü olay yerinde gördüğünü belirten bir gizli tanık, duruşmalar sırasında ifadesini değiştirmiş ancak Kırmızıgül'ün geçen sürede görünüşünün değişmiş olabileceği gerekçesiyle ilk ifadesi esas alınmıştı. Kırmızıgül'ün telefonla görüştüğü kişiler üzerinden, terör suçlarına karışmış bir çevresinin olduğu vurgulandı. Aynı mantık, mahkûmiyetle birlikte Kırmızıgül'ün diğer arkadaşlarını da aynı pozisyona getiriyordu. En kritik delilse, davaya konu olan olaydaki kişilerin yüzlerini poşu ile kapatmış olmaları ve Cihan'ın olay yerine yakın bir otobüs durağında poşu ile yaka-

lanmasıydı. Kararda yer alan en trajik cümle de poşu hakkında oldu: “Puşi tabir edilen bez parçasının suçta kullanıldığı anlaşıldığından TCK madde 54 gereği müsaderesine karar verilmiştir.”

Basit protesto gösterilerinin bile ağır cezalar istenerek yargılanması, terörle ilişkilendirilmesi eğilimi, özellikle Cumhurbaşkanı ya da Başbakan’ın doğrudan protesto edildiği durumlarda daha güçlü yaşandı.

Başbakanın açılım politikaları kapsamında düzenlenen Roman Buluşması’nda Pamukkale Üniversitesi öğrencisi Berna Yılmaz ve Trakya Üniversitesi öğrencisi Ferhat Tüzer “parasız eğitim istiyoruz, alacağız” pankartı açtılar. Bu eylem nedeniyle örgüt üyeliği ve örgüt propagandası suçlarıyla 19 ay tutuklu kalan iki öğrenci, 7 Haziran 2012’de toplam 8 yıl 5 ay 20 gün hapis cezasına mahkûm edildiler.

Yargılamanın başında görev yapan savcı, öğrencilerin düşünce özgürlüğü kapsamında hareket ettiğini belirtirken, atamayla yaşanan görev değişikliğiyle gelen ikinci savcı, 15 yıl hapis talebinde bulundu. Gerekçeli karara göre pankart düşünce özgürlüğü dahilinde değerlendiriliyordu. Ne var ki, pankartta yer alan Halk Cephesi ve Gençlik Federasyonu ibareleriyle gençlerin Halk Cephesi yazılı yelekler giymesi, terör örgütü DHKP/C’ye üye olduklarının kanıtıydı. Öğrenciler “yelek kullanarak örgüt propagandası” yapmış, bu nedenle ceza almışlardı.

Kamuoyu gündeminde yer bulan tutuklu öğrencilerden biri de, Fransa’dan Erasmus değişim programıyla Türkiye’ye gelen ve 1 Mayıs kutlamalarına katıldıktan sonra tutuklanarak örgüt üyeliğiyle yargılanan 19 yaşındaki Sevil Sevimli oldu. Ailesi Fransa’ya işçi olarak gittiğinde orada doğan Sevimli, yıllarca anne-babasının dillerinden düşmeyen Türkiye’yi tanımak için, Lyon 2 Üniversitesi son sınıf öğrencisiyken değişim programını fırsat görmüş, eğitiminin bir bölü-

müne Eskişehir Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde devam etmek üzere Türkiye'ye gelmişti. Sevimli, arkadaşlarıyla birlikte 1 Mayıs'ta, daha önce Grup Yorum konseri için İstanbul'a gitmiş, arkadaşlarıyla piknik yapmış ve kutlamalara katılmıştı. Kutlamalar bitince Eskişehir'e dönen Sevimli, 10 Mayıs sabahı DHKP-C operasyonu kapsamında üniversite öğrencileri Kezban Yıldırım, Burcu Akın, Ceren Cevahir, Seren Özçelik ve Mustafa Erdal Harman'la birlikte gözaltına alındı. Öğrenciler, Eskişehir'de etkinlik organize etmek, şehir dışındaki konser ve eylemlere de hep birlikte katılmakla suçlandı.

Mahkemede tutuklu yargılanmasına karar verilerek Eskişehir H Tipi Cezaevi'ne gönderilen Sevimli'nin avukatı, gizlilik kararı konan dava dosyasındaki hiçbir belgenin kendilerine verilmediğini, savunma haklarının kısıtlandığını açıkladı.

3. Yargı Paketi'ndeki düzenlemeler sayesinde üç aylık bir tutukluluk süresinin ardından serbest kalan Sevimli'ye yurtdışına çıkma yasağı kondu. Duruşmadan sonra basının sorularını yanıtlarken içinde bulunduğu baskıyı, "Hapishanede tutsaktım. Şimdi yine tutsağım. Çünkü ailem Fransa'da. Orada üniversiteye gidiyordum. Yurtdışına çıkış yasağı nedeniyle gidemiyorum," sözleriyle ifade etti. Tahliyesinden sonra yapılan duruşmada dava sonuçlandı. Terör örgütü propagandası iddialarında suçlu bulunarak 2 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Propagandanın birden çok defa yapılması nedeniyle 6 ay ek ceza görülüp, iyi hali dikkate alınarak bunun beş ayı düşürüldü. Terör örgütü üyeliği hakkında yeterli delil olmamasına rağmen, 3 eylemin internet üzerinden yapılan çağrı doğrultusunda düzenlendiği ve katkısı nedeniyle Sevimli'nin "örgüt adına suç işlemek" eyleminde bulunduğu hükmedilerek 3 yıl 9 ay hapis cezası aldı. Bu ceza da iyi halden dolayı 3 yıl 1 ay 15 güne indirildi ve toplam ceza 5 yıl 2 ay 15 gün olarak belirlendi. 10 bin lira teminat karşılığında adli kontro-

l n n değiştirilmesi ve yurtdişi çıkış yasağının kaldırılması da karara bağlandı. Bu sayede Fransa'ya dönen Sevimli, burada tutuklu öğrencilerle ilgili kampanyalar düzenledi.

Davada yargılanan diğer öğrencilerden Seren  z elik de örgüt propagandası suçundan 1 yıl 8 ay hapis cezası aldı. Sabıkası bulunmadığı için hükmün açıklanması geri bırakıldı. Terör  rg t  adına suç işlediği gerekçesiyle 3 yıl 1 ay hapis cezasına çarptırıldı. Diğer sanık öğrenciler tüm suçlamalarından beraat etti.

Halkı sağlık hizmetlerinden soğutmak

KCK soruşturmalarıyla ilişkilendirilen öğrenciler zincirinde kendine has özellikleriyle hatırlanacak bir dava da Ankara'da, 47 tıp fakültesi öğrencisinin gözaltına alındığı bir operasyonla başladı. 11 Kürt tıp  ğrencisi tutuklandı. Basında "Dağa çıkıp örgüt üyelerini tedavi ediyorlar", "Kırsala militan yetiştiriyorlar", "Sağlık taraması yaptıkları yerlerde hükümeti k t l yorlar" iddialarına yer verilirken, savcılık soruşturmalarında dağdan, militanlardan söz edilmediği ve soruşturmanın daha çok,  ğrencilerin HASAT şeklinde kısalttığı, Halk Sağlığı Topluluğu ile ilgili olduğu ortaya  ıktı.

HASAT, fakülte dekanlığına bağlı yasal bir  ğrenci kul b yd . Bütün kulüpler gibi okulda bir odası vardı. Sağlıkta dönüşüm konulu paneller, film gösterimleri gibi etkinlikleri rektör yardımcısı izniyle düzenleniyordu. Bu etkinlikler dışında ücretsiz sağlık taramaları düzenleniyordu. HASAT'ın yanı sıra, 13 Mart 2011'de Ankara Sıhhiye Meydanı'nda yapılan mitinge katılıp katılmadıkları, burada atılan parasız sağlık sloganları soruldu. Telefon görüşmelerinin dinlendiği, bu sırada "Bu sene altı komiteden sorumluyum" gibi ifadeler kullanıldığı da soruşturmaya dahil edildi. Öğrenciler, tıp fakültelerinde vize sınavlarına komite denildiğini, bütün

öğrencilerin bunu bildiğini aktardı. Soruşturma sonucunda öğrenciler, “Halkı, hükümetin artan bir ivmeyle süren sağlık hizmetlerinden soğutmakla” suçlandı.

Ankara’daki soruşturma sürerken, başka illerde okuyan tıp öğrencilerine de KCK sözleşmesindeki sağlık hizmetleri gerekçe gösterilerek operasyonlar yapıldı. Tutuklu tıp öğrencilerinin sayısı 21’e kadar yükseldi. Ana dava, Ankara’daki HASAT davasıydı. Tutuklanan öğrencilerin büyük çoğunluğu üniversite sınavında Türkiye’de ilk 100’e, ilk 500’e girmiş başarılı öğrencilerdi. Bazı öğrencilerde sınavdaki başarıları nedeniyle Başbakan Erdoğan tarafından imzalanarak, adreslerine gönderilmiş kalemler vardı.

Tutuklanan öğrencilerden Özgür Bakan’ın babası Reşat Bakan, yaşadığı sorunu Cumhurbaşkanlığı’na taşımayı denedi. Bu konuda cesaretlenmesini sağlayan iki gelişmeye tanık olmuştu. İlk gelişme, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün, internette kendisine soru sorulabilen bir site tanıtması oldu. Halkın sorulara oy verebildiği sitede, en beğenilen 10 sorunun sahibi, bir organizasyonla Köşk’te ağırlanmış, bu organizasyonun tekrar düzenlemesi kararlaştırılmıştı. İkinci olay da Gül’ün, KESK heyetinin ziyareti sırasında davayla ilgili olarak “Bu çocukları kaybetmeyelim” ifadesinin basına yansıması oldu. Bu açıklamayı da duyan Reşat Bakan, internet organizasyonunun ikinci turunda oğlu ve diğer tutuklu öğrencilerin sorunlarını aktaran bir soru sordu: “Cumhurbaşkanım, bildiğiniz gibi şu an sizin de, bu ülke için çok büyük bir kayıp ve takipçisi olacağım dediğiniz, derece yaparak ülkemizin güzide üniversitelerinde tıp eğitimini alan 13 öğrenci, soyut ve tamamen mesnetsiz iddialarla cezaevinde tutulmaktadır. Bir baba ve bir büyüğümüz olarak ilginizi bekliyoruz.”

Bu soru, tutuklu öğrenci sorununun kamuoyu gündemindeki yerini de gösterir biçimde, 201.078 oy alarak en çok beğenilen 3. soru oldu.

Oğlu tutuklu bulunan Reşat Bakan, Gül'ün konuya ilgisi- ni böyle takip etmiş, internet üzerinden sorduğu soru en çok oy alan üçüncü soru olmuştu. Cumhurbaşkanlığı'ndan aranarak, 2012 Eylül'ünde Köşk'e davet edileceği bilgisi verildi. Ancak bu buluşma hiç gerçekleşmedi. Organizasyon ilk düzenlendiğinde, ilk 10 sorunun sahibini Köşk'e hemen davet eden Gül, Bakan ile diğer 9 sorunun sahibini Köşk'e çağırmadı. Mevzuat değişiklikleri ve "özgürlük hâkimi" uygulamaları da tutuklu tıp öğrencilerine yetmedi. Beklenen tahliyeler aylar sonra geldi ve son sınıfta, okullarını bitirmelerine haftalar kala tutuklanmış olan öğrencilerin okulları bir yıl uzadı.

Gereken tepkiyi YÖK verir

Daha önceleri de çeşitli faaliyetler yapsalar da, esas olarak 2011 yılından itibaren politik amaçlı hack (hacktivizm) eylemleriyle kamuoyunun dikkatini çeken RedHack grubu, 2013'ün ilk günlerinde, YÖK'ün arşiv sistemine girdiğini ve üniversitelerde devam eden yolsuzluklara dönük soruşturma belgelerine ulaştığını açıkladı. İnternet üzerinden paylaşılan belgeler, öğrencilerin slogan atmaktan tutuklandığı bir ortamda yolsuzlukların soruşturmaya konu olmadan disiplin cezaları ile geçirilebildiğini ortaya koydu.

Yayımlanan belgeler arasında, Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, zorla bağışın da aralarında olduğu konularla ilgili KTÜ Güçlendirme Vakfı başkan ve yöneticileriyle ilgili başlattığı soruşturma kapsamında Yüksek Öğrenim Kurulu'ndan (YÖK) bilgi talebi ve 11 Eylül 2012 tarihli cevap da yer aldı. Belgede, KTÜ'de öğrencilerden bağış adı altında ilk kayıt esnasında 100 TL, kayıt yenileme işlemlerinde de 25 TL para toplandığı belirtildi. Bu bilgiyi banka kayıtları, öğrencilerin şikâyet dilekçeleri, paraların ilk kayıt ve kayıt ye-

nileme dönemlerinde yatırılması, öğrencilerin tamamının bu parayı ödemesi doğruladı. YÖK bu noktalara göre, “öğrencilerden toplanan paranın isteğe bağlı olmadığını” ifade etmekle birlikte “... Mahalle baskısı sendromuyla ve farkında olmadan, yatırılması mecburi bir ücret gibi algılanarak yatırıldığı...” açıklamasıyla, bu ödemelerin zorla bağış olarak yorumlanamayacağı kanaatini iletiyordu.

Belgeden, öğrencilerin ve üniversite personelinin açık ve net olarak bilgilendirilmesi gerektiğini kabul eden YÖK’ün, bu maddeyle ilgili, dönemin rektör ve rektör yardımcısına disiplin soruşturması açtığı ve kınama cezası verildiği de anlaşıyordu. YÖK’ün mahalle baskısı olarak nitelediği ve kınadığı eylemi öğrencilerin kınamasına ise tahammül gösterilmedi. 2010 yılında, zorunlu bağış yapmadıkları için kayıtları yenilenmeyen öğrenciler basın açıklaması yapmış, devam eden sorunla ilgili 2011’de de 20 günlük bir oturma eylemiyle zorunlu bağış uygulamasını kınamışlardı. Rektör yardımcısı tarafından açılan hakaret davası sonucunda öğrencilerden Sinem Kara’ya 10 ay, Gizem Görnaz’a 11 ay 20 gün hapis cezasına verildi.

Yeni terör örgütü: RedHack

Belgelerin sızdırılması iktidarı öfkелendirdi ve RedHack de terör soruşturmasına hedef oldu. Soruşturma kapsamında öğrenciler gözaltına alınmaya başlandı. Aynı anda RedHack eylemlerinin devam etmesi, “acaba yanlış kişiler mi alındı?” sorularına yol açtı. RedHack yaptığı açıklamalarda gözaltına alınanların sadece kendileriyle ilgili haberleri paylaşanlar olduklarını, kendileriyle ilişkileri olmadığını açıklıyor, ancak operasyonlar devam ediyordu. Soruşturma sonunda 3 öğrenci tutuklanırken, 7 öğrenci tutuksuz yargılanmaya başladı. Öğrenciler “terör örgütü olmamakla birlikte, silahlı te-

r r  rg t  adına suç işlemek” ile suçlandı, 24 yıla kadar hapisleri istendi. Tutuklu  ğrenciler, diğ r  ğrenci davalarında da rastlanan şekilde, tutuklama kararından ancak 6 ay sonra gerçekleşen ilk duruşmada tahliye edildi.

Ankara 13. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki duruşmada tutuklu sanıklardan Alaaddin Karagenç, “Ankara Emniyet sitesine yasadışı olarak da girmedim. Böyle bir eylemim yok. Ankara Emniyet sitesine girdiğime ya da belgeleri  aldığıma ilişkin herhangi bir delil yoktur. Bizler bugün bilişim çağında yaşıyoruz. İnternette her türlü bilgiye ula abiliyoruz. Günde yüzlerce siteye giriyorum. RedHack’i de bu şekilde tanıdım. ‘Manyak’la (RedHack  yesi olduğı iddia edilen kişinin kod ismi) da bu şekilde tanıştım. Zaman zaman sohbet odalarına girmi liğim oldu. Yalnız bunlarla ilgili hiçbir talimat ve emir almadım. Bu sohbet odalarına esas girmek amacım teknolojik konularda bilgi sahibi olmaktı. ‘Manyak’ rumuzlu şahsın suçlu olduğunu dahi bilmiyordum. Bu soruşturma ihbar üzerine ba lıyor. İhbarcının g venirliğı nedir? Delillerden değıl, ihbarlardan biz tutuklandık. İhbarlar  zerine bizdeki bilgiler toplanmıştır. RedHack’i internetten, merakımdan tanıdım. 9 aydır tutukluyum. Mağdurum. Emniyet  ağırsaydı, gider bilgi verirdim. Haksız şekilde tutuklandım,” açıklamasıyla tahliyesini talep etti.

Yine tutuklu olarak yargılanan lise  ğrencisi Uğur Cihan Okutulmu  da savunmasında, “Herhangi bir silahlı örgüte  ye değılim, örgüt adına da suç i lemedim. Ankara Emniyeti’nin sitesine, izinsiz girip siteyi   kertmedim. Bilgisayar kullanma becerim de siteyi çökertecek kadar değıldir. Zaten bilgisayarımda da siteyi çökertecek programlar yoktur. Benim bilgisayarımdan Ankara Emniyeti’nin sitesine girdiğime ilişkin delil de yoktur. ‘Kızılcan Yıldız’ rumuzunu ben kullanmıyorum. Bu ismi kullanan kişi aynı zamanda ‘Manyak’ ismini kullanan  ahıdır. Ankara Emniyeti’nin sitesine giril-

diğini ben Facebook'tan öğrendim. Hakkımdaki bilirkişi raporunda da siteye girdiğime ilişkin bir suçlama yoktur. Ankara Emniyeti'nin sitesine girildikten sonra internetteki bir sohbet sitesinde 'Manyak' isimli kişi ile konuştum. Bu konuşmam, emniyetin sitesinin çökertilmesinden sonra oldu. Aramızdaki konuşma NTV'nin yaptığı bir haber videosunun Youtube'a yüklenmesiyle ilgilidir. RedHack'in bir tüzüğü'nün olduğunu da savcılıkta öğrendim. Sanıkların hiçbirini tanımıyorum. Lise son sınıf öğrencisiyim. 9 aydır tutukluyum. Yeterince mağdur oldum," sözleriyle, "daha fazla mağdur olmamak için" tahliyesini talep etti.

Mersin Üniversitesi'nde iki yıllık Bilgisayar Teknolojileri ve Programlama Bölümü'nde okuyan Duygu Kerimoğlu da tutuklu yargılananlar arasındaydı. "Derslerimi takip etmek için iki bilgisayar var. Hakkımda yapılan soruşturma da iki dizüstü bilgisayarına ve masaüstü bilgisayarına el konulmuştur. Bana yönelik suçlamalar bazı yazılar, okuduğum bazı haberlerdir. Hakkımdaki suçlamalar asılsızdır. RedHack üyelerini internet ortamında bile tanımıyorum. Ben Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün sitesini hacklemedim. Hack yapmak için üst düzey bilgisayar bilgisine sahip olmak gerekir. Ben hack yapmayı bilmiyorum. Hack yapacak bilgisayar programlarına dahi sahip değilim. Bu düzeyde bilgisayar bilgim olsa iki yıllık okulun, beşinci yılında olmazdım. Benim tek yaptığım hackle ilgili haberleri okumaktı. Bunu da bilgi sahibi olmak için yaptım. Facebook'ta bir yorumum çarpıtılarak delil yapılmıştır. Bu yorumumdan, RedHack'i tanıdığım iddia ediliyor. Ancak bu iddia doğru değildir. RedHack'in tüzüğünü bilmiyorum. Ben 20 Şubat'ta yaptım. Bu tarihte dava konusu emniyetin sitesine girilme olayı dahi olmamıştır. Yılmaz Güney ve Deniz Gezmiş'in fotoğrafları var sayfamda. Bunların hiçbirisi terör örgütü üyesi değildir," sözleriyle kendini savunarak tahliyesini isteyen Ke-

rimoğlu da, diğer tutuklu sanıklarla birlikte tahliye edildi. Yargılama tutuksuz devam ediyor.

Disiplin soruşturmaları ve cezalar

Tutuklanan, hüküm giyen öğrencilerin yanında, yüzlerce öğrenci de üniversite içi soruşturmaların hedefi oldu. 13 Nisan 2011'de Konya'da Selçuk Üniversitesi'nde okuyan 13 öğrenci terör örgütü üyeliği şüphesiyle gözaltına alınmış, yargılamalar sonucunda Hasan Doğan'a "örgüt üyesi olmak" suçundan 7 yıl 6 ay, İbrahim Borak'a 6 yıl 3 ay, Nurullah Doğan'a "örgüt propagandası yapmak" suçundan 10 ay ve Safet Kaya, Selamet Kayı, Mehmet Emin Demirdağ, Salih Akkaş, Abdulkerim Alp, Metin Kılıç, Önder Akbulut, Emrah Demirtaş, İdris Gök ile Bahattin Yıldız'a "örgüt üyesi olmak" ve "örgüt propagandası yapmak" suçlarından 7'şer yıl 1 ay hapis cezası verildi. Operasyonda gözaltına alınarak yargılanan Şahin Atagün ise beraat etti, ancak üniversite tarafından açılan soruşturma sonucunda okuldan atıldı.

Benzeri bir cezalandırma da Mersin Üniversitesi'nde yaşandı. Eski Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) Başkanı Tefik Bilgin'i protesto amacıyla, okulda düzenlenen bir panelde yumurta atan ve bu eylemleri nedeniyle yargılandıkları davadan beraat eden 9 öğrenci üniversite tarafından cezalandırıldı. Eyleme katılan öğrencilerden ikisi disiplin soruşturması sonucu okuldan atıldı. Dört öğrenci bir yarıyıl okuldan uzaklaştırma, iki öğrenci kınama, bir öğrenci de uyarı cezası aldı. Tebligatlarda cezanın gerekçesi, Tefik Bilgin'e "çiğ yumurta ve buruşmuş kâğıt atılması" ve "Burada konuşması gerekenler krizi yaratanlar değil krizden mağdur olan Tekel işçileridir!" diye bağırımları gösterildi.

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi'nde, okuldan atılma cezası iki kere verilerek, mahkeme yoluyla öğrenim hakkını

kazanan öğrencilerin okula dönmeleri engellenmeye çalışıldı. 8 Mart 2012'de Derviş Lağab adlı öğrenci, bir başka öğrenci tarafından pala gösterilerek "poşunu takmayacaksın" diye tehdit edildi. Ertesi gün yaklaşık 100 kişilik bir öğrenci grubu basın açıklaması yaparak bu tehdit olayını protesto etti. Okul yönetimi, açıklamanın izinsiz olduğu gerekçesiyle 65 öğrenci hakkında disiplin soruşturması başlattı. 2 öğrenciye ceza verilmesine gerek olmadığı saptanırken, 7 öğrenci 'okuldan atılma', 22 öğrenci 'iki yarıyıl uzaklaştırma', 34 öğrenci de 'bir yarı yıl uzaklaştırma' cezası aldı. Bildiri dağıttıkları gerekçesiyle 14 Mayıs 2012'de okuldan atılma cezası verilen öğrencilere, basın açıklamasına katıldıkları için iki gün sonra aynı ceza tekrar verildi. Öğrenciler, ikinci cezalandırmanın, birinciye yapacakları itiraz haklı görülse bile fiilen işlevsiz kalması için kasten verildiği yorumunu yaparak yine de mahkemeye başvuracaklarını açıkladı.

Adli soruşturmaya gerek görülmeyen etkinlikler de üniversitelerin disiplin soruşturmalarına konu edildi. 23 Aralık 2010'da Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın, Manisa Celal Bayar Üniversitesi'ne gelişini protesto eden Türkiye Gençlik Birliği üyesi öğrenciler, rektör Mehmet Pakdemirli tarafından okuldan atılmakla tehdit edildi.

Protesto eylemi sürerken öğrencilerin yanına gelen Pakdemirli, kameraların önünde yaşanan tartışma sırasında "Atatürk'ten sen görev alamazsın, görev aldıysan ben de seni okuldan atarım. Cumhuriyeti savunacak biri varsa o da benim. Ben rektörüm. Siyasi slogan atarsanız üniversiteden atarım sizi. Derhal dağılıyorsunuz. Emniyet görevlileri, slogan atarlarsa kimliklerini toplayın, ben rektör olarak taahhüt ediyorum, hepsini üniversiteden atacağım," dedi. Eylemin ardından başlatılan soruşturmada ifadeleri alınan Erdem Özdemir iki, Burak Ünlü bir yarıyıl uzaklaştırma cezası aldılar. Ceza alan öğrenciler ifadelerinin alındığı sırada cep

telefonu görüşmeleriyle ilgili soru sorulduğunu, hukuksuz buldukları için bu duruma itiraz ettiklerini belirttiler.

Soruşturmalarla yönelik hukuksuzluk iddialarının bir boyutunu da, reşit öğrencilerin muhatap oldukları soruşturmaların ailelere bildirilmesi oluşturdu. Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörlüğü, 3 Ekim 2011'de harçlara yapılan zamları protesto eden 51 öğrenci hakkında 15'er gün, bu soruşturmayı protesto eden 1 öğrenciye de 1 ay uzaklaştırma cezası verdi. Rektörlük, daha sonra bu cezaları öğrencilerin ailelerine tebliğ etti.

2013 yılında, ailelere yapılan tebligatlara, öğrencilerin yanı sıra ailelerden birinin tepkisi gazetelere de yansıdı. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencisi Bircan Birol'a fakülte tarafından afiş astığı gerekçesiyle verilen kınama cezası ailesine tebliğ edilince, Birol ailesi, dekan Aydemir Oktay'ı kınadıklarını belirten bir açık mektup yayınladı. Eğitimini aldığı gazetecilik mesleğinin en önemli kuralını "fikir ve ifade özgürlüğü" olarak tanımlayan aile, çocuklarının bu konudaki duyarlılığının okulda cezalandırılmasına karşı çıktıklarını, haksız ceza karşısında sorumluları kınadıklarını açıkladıkları mektubu, aile tebligatının usulsüzlüğüne dikkat çekerek bitirdi: "Ayrıca 18 yaşını tamamlayarak kanunlar önünde bağımsız bir kişilik kazanmış olan çocuğumuzla ilgili resmi durum bildirimlerinin 'aile'ye yapılması gibi 'kanun' ihlallerinin sürekli tekrar ediliyor olması. Hatırlatmanın gereksiz olduğunu düşündüğümüz bu kadar net hukuki bir gerçeği, işgal ettiğiniz makamın ve üyesi bulunduğunuz Üniversite kurumunun bizlerden iyi biliyor olması gerekmektedir. Bunun biliniyor olduğunu düşündüğümüzden, bu davranışın tamamen korkutma ve sindirmek üzere 'aile' baskısı yaratma amacını taşıdığını düşünüyoruz."

Öğrencilerin afiş asmaları nedeniyle cezalandırılmaları sık görülen olaylar arasında yer aldı. İstanbul Üniversitesi öğ-

rencisi Ahmet Açıkça ğrenci Kültür Merkezi duvarına Yılmaz Güney Kültür ve Sanat Vakfı tarafından düzenlenen bir festival afişi astığı gerekçesiyle 1 hafta uzaklaştırma cezası aldı. Açıkça'nın, Yılmaz Güney'in 11 filminin Kültür Bakanlığı tarafından restore edilerek devlet arşivlerine konduğunu hatırlatmasının da bir etkisi olmadı.

İnternette sıkı takip

Disiplin baskısı okullarda düzenlenen etkinlikler ve açıklamalarla sınırlı kalmadı. Öğrencilerin internet faaliyetleri ve açıklamaları da okul yönetimleri tarafından takip edildi, soruşturmalar açıldı.

Aydın Üniversitesi Rektörlüğü, Facebook'ta Uludere olaylarıyla ilgili tartışmalara katılan ve birinci sınıfta okuyan bir öğrencisinin ilişiğini kesti. Karara gerekçe olarak ğrencinin Türk'e ve Türklüğe hakaret etmesi gösterildi.

Marmara niversitesi son sınıf ğrencisi ve 3.96'lık dereceyle okul birincisi Mikail Boz, okuduğu İletişim Fakültesi'nin dekanı Yusuf Devran hakkında Ekşi Sözlük'te yazdığı yazılar nedeniyle bir yarıyıl uzaklaştırma cezası aldı. Boz, Devran'ın kariyerinin özetini yazarak gelişmeleri hızlı bulduğu kanaatini paylaşmıştı. Yazıyı yayımlamasının ardından polis tarafından ifade vermeye çağrıldı. Aynı gün dekanlığa da davet edildi ve hakkında uzaklaştırma kararı kendisine bildirildi.

Disiplin soruşturmaları, adli kovuşturmalar ve tutuklama kararlarının uç noktasında cezaevindeki uygulamalar yer aldı. Cezaevlerinde tecrit, sert disiplin uygulamaları, sağlık sorunları yaşayan öğrencilerin yaşadıkları yine TÖDİ aracılığıyla kamuoyuna aktarıldı.

İzmir Kırıklar F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan bir öğrenci mektubu, şartları özetler nitelikte:

“Tutuklu bulunduğum süre içerisinde sapa sağlam girdiğim cezaevinde vücudumun çeşitli yerlerinde damar genişlemesi olduğuna dair doktor raporu var. Her tarafın beton ve demir olması insanın belli bir süreden sonra sağlığının bozulmasında büyük rol oynuyor. Soğuk almalar, vücudun elektriklenmesi en başta olan şeyler. Yemeklerin yağlı olması zaten insan sağlığı üzerindeki en büyük etken. [...] en son ufak bir şeyi dile getirmek istiyorum. Cezaevleri özellikle F Tip'leri belli bir süreden sonra insanda duyguların yok olmasına, sen fark etmesen de buna sebebiyet veriyor. Artık duygularını dışarıya nasıl vuracağını bilemiyorsun ya da o duygularını unutuyorsun.”

TÖDİ raporu, cezaevi koşullarının sağlık sorunları yaratma potansiyeli dışında, bilinen sağlık sorunları olan öğrencilerin gerekli tedavi ve yardımı alamadığını belgeledi. İstanbul Üniversitesi öğrencisi Kayhan Tüney, hemipleji hastalığı nedeniyle vücut fonksiyonlarında yüzde 68 oranında kayıpla 1,5 yıl tutuklu yargılandı. Aynı üniversiteden Bayram Yılmaz romatizmasının yanında kalp kapakçıklarından birinde başlayan küçülmenin sürmesine rağmen tahliye edilmedi. Harran Üniversitesi öğrencisi Nihat Demirbilek'e cezaevinde gözlükleri verilmedi.

Sağlık sorunlarının yanında en büyük problemlerden biri de, öğrencilerin okullarındaki sınavlara katılmalarıyla ilgili ortaya çıkan pratik engeller oldu. Fakültelerinin izin vermesi halinde sınavlara girme hakkı bulunan öğrencilere, bunun cezaevi uygulamalarının dışında olduğuna yönelik mevzuat hükümleri gösterildi. Sınavlara gitmek isteyen öğrencilerden, sınav başına 200 TL'ye varabilen cezaevi nakil aracı ücreti istendi. Bunu ödeyemeyen birçok öğrenci okullarını uzatırken, devamsızlık ve sınavların tamamına giremediği için eğitim hakkını bütünüyle kaybedenler de oldu.

Demokratik haklarını kullanırken, tutuklu yargılanmanın gerekliliğine dair tartışmalar sürerken, öğrencilerin bu süreçte yaşadıklarını görmenin bir başka yolu dayanışma komitelerine gelen mektuplar.

- Kocaeli Üniversitesi'nin, birçoğu Kandıra F tipinde olmak üzere, çeşitli F tiplerinde tutuklu 40 civarında öğrencisi bulunmakta. Geçtiğimiz vize sınav döneminde bizim bölümün sınavlarını yapmak üzere cezaevi görevine gittiğimde birçoğu ile görüşme fırsatı bulmuş ve aldığım bilgileri inisiyatif ile paylaşmıştım. Bugün itibariyle dekanlıktan bize gelen acil telefonda vize sınav döneminde öğrencimizin alttan aldığı ve devam zorunluluğu

olmayan dersler dışındaki derslerin sınavlarına giremeyeceği belirtildi. Bu durumda, öğrencimizin final döneminde sadece alttan aldığı tek bir derse girebileceği, vize döneminde ise yaptığımız beş sınavın alttan dersler olmaması nedeniyle iptal edileceği bize bildirildi. Yani Kocaeli Üni. Fen-Edebiyat Fak. tutuklu öğrencilerine okuma hakkı veriyor ama devam zorunluluğu istiyor.

- Gaziantep Üniversitesi'nde okuyorum. Daha mahkeme bile karar vermekte zorlanıyorken, üniversitedeki heyet (6. hisleri kuvvetli olsa gerek) benim üniversiteden kaydımın silinmesine karar veriyor daha mahkemenin bitişinden 1,5 yıl önce... Tabi bana halen resmi tebliğ yapılmadığından dava da açamıyorum. Her şeyden önce işin trajik tarafı, ne emniyetin, ne savcının, ne de mahkemenin dosya ile ilgili sormadığı bütün soruları, hayatı boyunca T cetvelinden, betondan, kırıştan başka bir şey görmemiş olan bir yardımcı doçent tarafından bana yazılı olarak gönderdikleri soruşturma yazısında cevaplamamın istenmesiydi.
- Bana gönderilen iddianamenin bir kopyası okula da gönderilmiş, soruşturma açılmış. Bana soruşturma çerçevesinde bazı sorular gönderildi okul tarafından, cevapladım ve gönderdim. Sonucu hakkında şahsıma bir tebliğ ulaşmamış; ama babama 2012-2013 eğitim yılının güz ve bahar dönemlerini kapsayan uzaklaştırma cezası verildiğini ve gerekçenin devamsızlık olduğunu söyledikleri bir tebliğ gönderilmiş.

"Sınav var notlarım yok"

- Marmara Üniversitesi İnsan Kaynakları Yüksek Lisans programında öğrenciyken tutuklandım. İstanbul Üniversitesi'nde tutuklanan öğrencilere soruşturma açarak,

uzaklaştırma cezaları verilmekte. Aynı şekilde Marmara Üniversitesi'ne iki hafta önce verdiğim dilekçeye hâlâ cevap verilmedi. Haftaya final sınavlarım var ve elimde tek bir dersin bile notu yok. İstanbul Üniversitesi öğrencileri okula dilekçe göndermekten bile çekiniyorlar. Tutuklandığını okula bildirdiği anda aynı cezaevi idaresi gibi rektörler de hükmü hemen vererek bizleri cezalandırıp, uzaklaştırma cezaları vermekte. Marmara Üniversitesi bana olumlu cevap verip sınava girmeme izin verse bile bu sefer de maddi külfet katlanılmaz durumda. Sınav dönemi sürecince Metris'e gönderiliyoruz tabi yanına para, eşya vb. şeyler almamıza izin yok. Paranın yatması 10 günü buluyor ve bu da şahsi ve ortam temizliği yapmadan geçireceğiniz 10 gün demek. Hücrelerin içlerini anlatmam midenizin kalkmasına sebep olabilir. Ve maddi külfet, sınav döneminde yapılacak olan sevk için 450-600 TL arasında bir ücret istiyorlar. Bakanlık nakil ücretini karşılamıyor, özel olarak ödememiz gerekiyor. Bu ücret de senelik okul harçlarımızın iki-üç katı. Bütün bu zorluklara katlanıp eğitimimize devam etmemiz bekleniyor bizden. İmkânsıza yakın olduğu için de öğrencilerin eğitim hayatı bitmek zorunda kalıyor. Anayasal hak gasp ediliyor. Ve bu hukuksuzluğun önüne geçilemiyor. Sınavlara devam etme hakkımız var, bir deve hendeği ne kadar atlayabilirse o kadar hakkımız var.

Silahlarla öğrenci yurdu baskını

- Arkadaşlar ben Hakkâri Üniversitesi, Hakkâri Meslek Yüksek Okulu İnşaat Teknolojisi öğrencisiyim (son yılımdı). Hakkında tutuklama kararı olan, Metin isminde öğrenci arkadaşımı, Yurt-Kur öğrenci yurdundan almaya gelen özel harekâtçılar, tabi savaşa gider gibi silahlar-

la, yurdu bastılar. Bütün yurttaki arkadaşları korkutarak (benim bir tutuklanma, arama durumum olmadığı halde) “Metin’e bir şey yapmayacağımıza dair sen de bizimle karakola kadar gel” dediler. Yurt memurları “tutuklama kararı olmayan birini götüremezsiniz” demelerine rağmen beni yukarıda belirttiğim, refakat etme gerekçesiyle alıp götürdüler. Emniyete gelene kadar da kelepçesizdim. Emniyette bir amirin “bunları hastaneye götürün ondan sonra ne yaparsanız yapın” şeklindeki talimatı üzerine elime kelepçe takıp hastaneye götürdüler. Hastane dönüşü hapishanede son bulacak macerada, 4 günlük gözaltında tanımadığım kişi ve şahısların resimlerini gösterip “illa ki ifade vereceksin” dediler. Ben de dedim “tanımadığım bilmediğim kimsenin günahını alamam”. Bunun üzerine tokatla vurmaya başladılar ve beni gözlemci olarak getirdiniz dememe rağmen tanık da olmadığım, bir yığın eylem vs. gerekçe göstererek beni buralara kadar sürüklediler.

- Şimdi hapishanedeyiz. Hepimiz sınavlara girmek talebinde bulunduk. Bir arkadaşımız Bolu’ya, beni de Eskişehir’e sınavlara girmemiz için getirdiler. Ama bir arkadaşımıza tutuklandığı dönemde giremediği vize sınavlarına girme hakkı vermedikleri gibi final sınavlarına da giremezsin dediler. Diğer bir arkadaşımıza ise 2000 TL civarında sınava gidiş masrafı karşılamasını söyledikleri için o arkadaşımız da sınavlarına giremedi. Beni ise 25 Aralık 2011 Pazar günü Sincan Hapishanesinden çıkarttılar. Ama ne çıkartma! Onur kırıcı, aşağılatıcı “arama” uygulamalarının son aşamasında tekmelenerek fırlatılan botlarımı benden toplamamı istediler. Fırlattıkları gibi geri almalarını söylemem üzerine ‘biz mi taşıyacağız senin ayakkabılarını?’ gibi çarpıtılmış, kışkırtıcı bir yanıt verdiler. Taşımanızı değil, fırlattığınız yere geri

koymanızı istiyorum dediğimde ise, 'koymuyoruz, öyle git' dediler. Ve Eskişehir'e, okula, sınavlara terlikle geldim. Ailem on gün sonra öğrenebildi durumu. Ve yeni bot gönderdiler. Şimdi botluyum! :)

- Sevgili Suzan abla, (cezaevinde bir başka mahkûmu anlatarak...y.n.) abartısız hiçbir delil olmaksızın tam iki yıl tutuklu kaldı. Başta kalp olmak üzere ağır sağlık sorunları olduğunu ve hapisnede kesinlikle yeterli düzeyde tedavi olamayacağını çok iyi bilen mahkemenin tahliye kararı keyfi olarak ancak üçüncü duruşmada gelebildi. Sevgili Suzan abla tahliyesinden çok kısa bir süre açık kalp ameliyatı için yatırıldığı masadan bir daha kalkamadı. Muharrem Karagül... (Çok şükür ki) sadece iki günlük farkla "olay" tarihinde 18 yaşından küçükmüş, bu nedenle dosyası ayrıldı, çocuk mahkemesinde yargılanmaya başladı. ACM'deki ilk duruşmasında tahliye edilmeyen Muharrem, çocuk mahkemesinde çıkarıldığı ilk duruşmada tahliye oldu ve beraat etti. Lakin Muharrem, tahliyesinden hemen sonra yaptırdığı sağlık kontrollerinden verem olduğunu öğrendi! Muharrem sapasağlam girdiği ve yaklaşık bir yıl kaldığı Tekirdağ 2 no.lu F Tipi cezaevinden verem hastası olarak çıktı.
- Ben Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Hemşirelik bölümünde okumaktayım. 2009'da Van Üniversitesi'ni kazandım. Bir yıl okuduktan sonra ikinci yılımda tutuklandım. Zaten Van'da polisler ile okul birlikte çalışma yürütüyorlar. Tutuklandıktan sonra iki tane soruşturma açıldı. Bir tanesi Van ilçesine yaptığımız gezi için okul bize soruşturma açtı. Yani okul dışındaki etkinliklere de soruşturma açtılar. Diğeri ise kampüste Şerzan Kurt için basın açıklaması yaptığımız için soruşturma açılmıştır. Soruşturma sonuçlarından hiç haberim yoktur, ne oldu bilmiyorum.

- Ben 2006 yılında Sözel-2 alanında Türkiye 234.sü olarak Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü'nde okumaya hak kazandım. Burada iki yıl okuduktan sonra özellikle dil ve kimlik noktasında hem bireysel hem de ulusal olarak yaşadığım (ben annesi de babası da Kürt olan bireyim ve kendimi Kürt olarak tanımlıyorum) baskılardan dolayı Dicle Üniversitesi'ne yatay geçiş yaptım. Buradaki ilk yılımda üniversiteye devam etmekle beraber Dicle Üniversitesi Öğrenci Derneği (DÜÖ-DER) öncülüğünde gerçekleştirilen etkinliklere katılmaya başladım, bunların kiminde de aktif olarak yer aldım. Nisan 2009 yılında Amara'da DÜÖ-DER üyesi arkadaşımız Mahsum Karaoğlu yaşamını yitirdi. 6 Nisan günü bu olayı protesto amaçlı derse girmeme kararı aldım. Bu boykot sırasında gözaltına alındım. Örgüt adına suç işleme, örgüt propagandası yapma, örgüt adına eğitim ve öğretim engelleme ve kamu malına zarar verme maddelerinden hakkımda dava açıldı. Dosyada delil olarak o gün bağladığım, günlük yaşamda da kullandığım puşi ve polis ifadeleri vardı. Bunlar da delil olarak tartışmalı durumdadırlar. Ancak Nisan 2010'da bu "delil"lerden yola çıkılarak örgüt adına suç işleme, örgüt propagandası yapma, örgüt adına eğitim ve öğretim engelleme maddelerinden 10 yıl 5 ay ceza aldım. Bu ceza Temmuz 2011'de Yargıtay tarafından oybirliğiyle onaylandı. Şimdi hükümlüyüm.

3 yıllık tutukluluk

- 3 yılı aşkın bir süredir zindandayım. Ben ilkokuldan itibaren okumaya, okula çok bağlı bir öğrenciydim ve bu durum başarı düzeyime de yansıyor. Ancak son 3-4 yıl içinde, gerek dışarıda gerekse cezaevinde yaşadığım

olaylara ve edindiğim tecrübelere baktığımda o bağlılık ve isteğin yerini büyük bir soğukluğun ve beklentisizliğin aldığını söyleyebilirim.

- Birçoğumuz gözaltına alındığımız ilde öğrenci derneği çalışanı-yöneticisi veya BDP çalışanı-yöneticisiyiz. Kendi aramızda yaptığımız dernek ve partilerin yasal çalışmalarıyla ilgili telefon görüşmeleri ve katıldığımız bazı yasal basın açıklamaları suç olarak önümüze getirilmiştir ve örgüt üyesi veya yöneticisi olmakla suçlanmaktayız. Hatta bilirkişi raporunda yasadışı slogan atmadığımız, yasadışı pankart açmadığımız ve şiddete başvurmadığımız belirtilmiştir. Buna rağmen örgüt propagandasından ceza aldığımız bu dosyalarda yerini almıştır. Böylesi –hayal ürünü demiyorum, çünkü hayalin de bir mantığı vardır– bir dosyayla iki yıldır uğraşıyoruz. Delil olmadığı halde delillerin toplanması, kuvvetini nereden aldığını bilmediğimiz kuvvetli suç şüphesi, kaçma girişimimiz olmadığı halde kaçma şüphesi gibi nedenlerle her duruşmanın son cümlesi “tutukluluk hallerinin devamına” olarak bitmektedir.
- Sağlık durumuma gelince gözlerimin tedavisinin ihmaliğinden dolayı sağ gözümün % 80’ini kaybetmiş olduğumu hastaneye başvurduğumda öğrendim. Bir an önce tedavi olmam gerekmekte. Cezaevinde uygun tedavi koşullarının olmamasından dolayı duruşma günlerini beklemekteyim. Önümüzdeki hafta 1 Haziran’da Van’da 2. duruşmamız var.
- Ben Siirt Üniversitesi’nde okuyorum. Ayrıca aslen Siirtli olup Mezopotamya Kültür Merkezi sanatçısıyım. 20.12.2010’dan beri “örgüt propagandası yapmak ve örgüt adına suç işlemiş” olma gerekçesiyle 18-19 aydır tutukluyum. 12,5 yıl ceza istemiyle savcı mütalaa verdi. Delil olarak “Gizli tanığın ifadeleri” kullanılıyor. İlk gö-

zaltuna alındığımda karakolda, “Kürtçe şarkı söylediğimi ve 28 Kasım gecesi Siirt’te çıktığım konserde halkı isyana teşvik ettiğimi” söyleyerek beni cezaevine götürdüler. İddianamem gelince gizli tanık ifadeleri beni çok şaşırttı. Bazı eylemlerden söz ediliyordu. Ama ilgim olmadığını belirtmek isterim. Ayrıca, 6 kişi tutuklandık ve bilirkişi raporu da beni haklı çıkartıyor. Size bilirkişi raporunu da bu mektupla birlikte yollamak istiyorum... Kürtçe şarkı söyleyen birine 12,5 yıl ceza isteyen mahkemenin adaletini sorgulamamak elde değil...

“Sapasağlam girmiştım”

- Tutuklu bulunduğum süre içerisinde sapasağlam girdiğim cezaevinde vücudumun çeşitli yerlerinde dâmar genişlemesi olduğuna dair doktor raporu var. Her tarafın beton ve demir olması insanın belli bir süreden sonra sağlığının bozulmasında büyük rol oynuyor. Soğuk almalar, vücudun elektriklenmesi en başta olan şeyler. Yemeklerin yağlı olması zaten insan sağlığı üzerindeki en büyük etken. En son ufak bir şeyi dile getirmek istiyorum. Cezaevleri özellikle F Tip’leri belli bir süreden sonra insanda duyguların yok olmasına, sen fark etmeden de buna sebebiyet veriyor. Artık duygularını dışarıya nasıl vuracağını bilemiyorsun ya da o duygularını unutuyorsun.
- Ben Şanlıurfa Viranşehir Meslek Yüksek Okulu Muhasebe 2. sınıf öğrencisiyken tutuklandım. 7,5 aydır cezaevinde bulunmaktayım. Tutuklanma sebebim siyasi tutuklama. Polisin verdiği baskı ve yönlendirmeye üzerime yalan ve iftirdan ibaret bir ifade verildi. Hiçbir somut delil olmadan benim tutukluluğum hâlâ devam ediyor. Bu benim üzerime ifade veren şahısların bi-

le kendi verdikleri farklı ifadeler o kadar çok çelişkili oluyor ki normal bir şahıs bile baksa verilen ifadelerin yalan olduğunu anlar. Savcı Bey de bu kadar çelişkili ve yalan olduğu açık olan ifadelere göre mütalaa hazırlamış. Patlayıcı madde bulundurmak, el değiştirmek ve nakletmek. Diğer madde ise örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek. Patlayıcı maddeyi açık arazide patlatan şahıslar belli olmasına rağmen hâlâ mağdur ediliyorum. Benim tek alakamın olduğu nokta, iş yerime müşteri gibi gelmiş olmaları ve benim çay söylemem. Benim suçum olmayan bir olayda şu anda adalatsız bir biçimde yargılanıyorum. Bu yetmezmiş gibi okulum gitti, iş hayatım gitti ve ailem perişan oldu. Ben evli ve bir çocuk babasıyım. Bu sistemin bu kadar adalatsız bir biçimde işleyeceği aklımın ucundan bile geçmiyordu.

- Bu memlekette sosyalist bir öğrenci olmanın bedeli böyle ağır oluyor maalesef. Şimdi Adalet Bakanı Sadullah Ergin ya da bir hükümet yetkilisi olsaydı 'hiç kimse sosyalist olduğu için yargılanmıyor' derdi mutlaka. Oysa dosyamda Balıkesir Sosyalist Gençlik Derneği başkanının olmamın dışında hiçbir şey yok!
- Öğrenciler açısından burada eğitim hayatına devam etmek oldukça güç. Önümüze örülen duvarları aşmak neredeyse imkânsız. Burada daha net anlaşılan şeyler var. Anadilde eğitim göremeyen, YÖK'ün esareti altında eğitim görmeye çalışanların da aslında bizlerden pek bir farkı yok. Dışarıdaki arkadaşlarımız da YÖK hapishanelerinde tutsak aslında. İleride hizmet üretecek meta haline getirilmeye çalışılıyorlar. Buna karşı çıkan, meta olmaktansa insan olmayı seçen, bu yabancılaştırmadan kurtulup gerçek insani öze dönmeye çalışan ve bunu etrafına yayan herkes de soruşturma ve tutuklama terörü

ile bizim yanımıza gönderilmekte. Yüksek Güvenlikli Öğretim Kurumları'ndan, Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumları'na transfer olan arkadaşlarımızın sayısı 600'ü aşmış durumda.

- Öğrenci olmak bizlerin ortak bir noktası ve bunun yanı sıra birçok ortak noktamız var: Ezilen, kendi kendisini yönetme hakkı gasp edilen bir halkın hem doğuştan zorunlu hem de gönüllü üyesi olmak, yoksul olmak, emekçi olmak (okurken çalışmak, okuyabilmek için çalışmak), devrimci-radikal demokrat olmak, yurtsever olmak, örgütlü olmak, 30 yıllık savaşta en az 2-3 yakınını kaybetmiş olmak ve zindanda bulunan 13 bine yakın siyasi tutukludan farkı olmamak (mekân, hukuksuzluk, vs. bakımından).
- Bizler sadece öğrenci değiliz. Bizlerin sadece öğrenim hakları elimizden alınmamış. Bunun yanı sıra gasp edilen bir sürü varoluşsal hakkımız var. Bir bütünün parçası olarak bizler (ki bütünü de içerisinde barındıran bir parça!) çevremizde olup bitenlere karşı duyarsız kalmadığımız için, veya başka bir tabirle, sade birer öğrenci olmadığımız için tutuklandık. Açıkçası, bundan sonra da sade birer öğrenci olma eğilim ve istemimiz yoktur.
- Bizler “dışarı çıkalım da, ne olursa olsun” demiyoruz. Onurumuzun incinmemesi gerekir. İşte, “bunlar öğrencidir, öğrenim hakları ellerinden alınmış, bunlar bir şey yapmamış, bunlar masum” demek bizleri üzer. Bizler de bu şekilde gündemleşmek istemeyiz. Esasen, öyle pek de masum sayılmayız! Valla, çok şey yaptık! Ne yaptık? Newroz'da, 8 Mart'ta, 4 Nisan'da ve canımız her istediğinde, üniversitede Kürtçe-Türkçe şarkılar eşliğinde halay çektik. (Söylemesini bilmeyenler dudaklarını oynatıp alkış tuttu!) Birçok siyasi parti, sivil toplum kuruluşu ve sendikalarla birlikte Maraş katliamını lanetledik!

1 Mayıs'ta işçi ve emekçilerle birlikte haykırdık! Şenlik, şölen ve moral geceleri tertitledik! İyi birer okur olduk! (Kitaplarımıza el koydular!) Birçok farklı konuda basın açıklamaları yaptık! Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği'nden erzak yardımı aldık! (Örgüt için almışız!) Çukurova Üniversitesi'ni kazanan tanıdıklarımıza yardımcı olduk, cemaate gitmelerine mâni olduk! vs...

"Yeniden tutuklandım"

- Bakırköy L Tipi Cezaevi'nden hepinize kucak dolu su sevgi ve selamlar. Balıkesir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik 2. sınıf öğrenciyim. 3 Mart'ta yapılan dersi çok önemli ve değerli bulduğumu belirtmek ve katılan herkese duyarlılıklarından dolayı sizin aracılığınızla teşekkür etmek istiyorum. Böylesi vurdumduymaz ve bencilleştirilmiş bir toplumda yaşadığımızı düşünürsek böylesi eylemlerin önemi kat be kat açığa çıkıyor. Evet, bugün 20 Mart; mektubumu yazmak için özellikle bu tarihi seçtim. Neden diyeceksiniz; çünkü bugün mahkemem vardı. Olanları sıcağı sıcağına anlatmak, bu kızgınlıkla aktarmak daha yerinde olur diye düşündüm. Mahkemeyi anlatmaya başlayınca kızgınlığıma siz de hak vereceksiniz, eminim. Önce iddialarla başlayayım. Ben yedi aydır neden tutukluyum: 1 Mayıs, 21 Mart ve 8 Mart kutlamalarına katılmak, arkadaş çevresinin daha çok Kürtler'den –sanki diğerleri önyargılarından arınmış gibi– oluşması. İşte salt bu sebeplerden dolayı örgüt üyeliğinden yargılanıyorum. Komik değil mi? Ama bir o kadar da sinir bozucu. İnsanın kendi ulusundan olanlarla ilişkilenmesi kadar doğal daha ne olabilir? Aynı coğrafya, aynı kültür, aynı dil, kimi ortak özellikler veya ortak görüşler; hepimiz ilişkilerimizi, arkadaşlık ve

dostluklarımızı bu bağlar üzerinden geliştirmez miyiz? Bu nasıl bir mantık ve nasıl bir adalet ki, benim en reva olan hakkımı dahi suç sayabilsin? 1 Mayıs 2010; tam bu tarihte, işte suç işlediğim iddia edilen o tarihte, 1 Mayıs bu ülkede resmi tatil ilan edilmişti, ben ise suçlu. 8 Mart; ben bir kadını, bu zihniyet ısrarla kabul etmek istemese de kadını. Resmi ideolojinin, bu sistemin kadın tanımlamasını kabul etmeyen, bunun için mücadele eden ve mücadele etmeye de devam edecek olan bir kadını. Bu durumda 8 Mart'ı benim değil de kimin kutlaması gerekiyor? Kadının varlığına dahi tahammülü olmayan ve yok etmek için her an pusuda yatanların mı? Soruyorum çünkü ısrarla cevabını almak istiyorum, çünkü bunların birer suç olduğuna ben hâlâ ikna olamadım; eminim, benim gibi siz de ikna olamadınız. 21 Mart, Ortadoğu halklarının hemen hepsi için ayrı bir güzellik ve mitsel anlam taşır. Kürtler için ise başkaldırını ve onunla beraber gelen özgürlüğü ifade eder. Avukatların savunmalarına biraz değinmek isterim. Avukatım: "Müvekkilimin eğitim gördüğü bölgede Kürt kökenli yurttaşlara baskılar nedeniyle, üniversitedeki arkadaş çevresi de Kürtler'den oluşmuştur. 1 Mayıs, 8 Mart, 21 Mart'a katıldığı söyleniyor. Aleyhine telefon konuşması dışında delil yoktur. Üstelik bazı telefon görüşmeleri de kendilerince yorumlanmıştır." İşte savunma genel olarak bu şekildeydi. Tabii telefon konuşmalarını yorumlama kısmı da önemli. Benim arkadaşımın ayakkabı ve pantolon istediğim kısmı işaretlemişler. Ne istediğimi düşündükleri konusunda hiçbir fikrim yok. Oysa anadilimde savunma yapmama izin verilse çıplak ayakla yürünemeyeceğini, bunun için ayakkabıya ihtiyaç olduğunu, kıyafetsiz gezilemeyeceğini söyleyecektim. Gerçekten bu ülkenin utanç listesine girecek bir

durum. Tabii bu utanç bizi böylesi komik nedenlerden dolayı tutuklu bulunduranların utancı. Bir de dosya arkadaşım var, Yunus Acioğlu. Onun avukatı da şöyle bir savunma gereği duydu: “Müvekkilimin evinde ele geçirilen kitap, CD, bilgisayar vs. bir öğrencinin evinde olan normal şeylerdir. Bir de ÖSS dergisini arkadaşına gönderdiğine dönük telefon görüşmesi var. ÖSS dergileri yasaklı dergiler değildirler ki, bu tür iddialar yüzünden iki yılı aşkındır tutuklu...” Böylesi bir dosyada böylesi suçlamalara karşı yapılan savunmalar hem kızdırıyor, hem de insanın canını acıtıyor. Sonuç; ben tahliye, dosya arkadaşımın tutukluluk halinin devamına... Peki, neden hâlâ size Bakırköy Cezaevi’nden yazıyorum? Çünkü başka bir dosyadan da tutukluluk kararım varmış. Bakalım bu defa ne sürprizler bekliyor bizi. Her şeye rağmen ve inadına ağız dolusu gülmek, güzel. Yarın ve her gün ağız dolusu gülmeniz dileğiyle..

Tutukluluk koşullarına hoca isyanı

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi son sınıfta okuyan Osman Taşdemir’in tutukluluğu, Türk Ceza Kanunu’nun yaratıcılarından ve Taşdemir’in hocası Prof. Dr. Adem Sözüer’in devam eden operasyonlarla ilgili eleştirilerine somut bir örnek oldu.

Ağrı Doğubeyazıtlı 7 kişilik bir ailenin en büyük çocuğu olan Taşdemir, inşaat işçisi babasının desteğiyle fakültenin en başarılı 10 öğrencisinden biri olarak öğrenim hayatına devam ederken 30 Ekim 2012’de Okmeydanı’nda gözaltına alındı ve tutuklandı. Taşdemir, hem haksız yere tutuklanmış olduğunu savunarak, hak mücadelesini hem de *Ankilozan spondilit* adlı omurilik rahatsızlığının koşullarıyla mücadelesini cezaevinde sürdürüyor.

Taşdemir'in bakış açısından, gözaltına alınma serüveni şöyle gelişti: Sabah okulda derslerine girdikten sonra öğle saatlerinde rahatsızlığıyla ilgili muayene olmak üzere Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne gitti. Kalabalık nedeniyle sıra gelmeyince eve dönmek üzere yürürken açlık grevleriyle ilgili düzenlenen eylemin ortasında kaldı. Polislin biber gazıyla göstericileri dağıttığı sırada göstericilerin arasında kalan ve biber gazından etkilenmemek için o bölgeden uzaklaşmaya çalışan Taşdemir, polis tarafından yakalandı ve gözaltına alındı. Karakolda, eylemle ilgisinin olmadığını söylemesine, suçlamaları kabul etmemesine rağmen "ör-güt çağrısına uyup eyleme katılmak" suçundan tutuklandı.

Göstericiler arasında Osman'ı tanıyan kimse olmadığını belirten avukatı Hayriye Asrağ, "Gözaltına alındığında çantasında reçetesi ve rahatsızlığı nedeniyle oturma simidi var. Hastaneyle işi olduğu belli. Ama hiçbir suçu olmadığı halde 2,5 aydır içeride. İlk duruşmada tahliye olacak belki ama id-dianamesi dahi hazırlanmadı," açıklamasını yaptı.

Anne Ayten Taşdemir ise oğlunun çok hasta olduğunu belirterek, "Osman, okuldan eve, evden okula giden bir çocuk. İstese bile eyleme falan katılamaz. Çünkü yürümekte güçlük çekiyor," sözleriyle adalet talebinde bulundu. Kardeşi Rıdvan Taşdemir de ağabeyinin politik bir tavrının olmadığını kaydederek, "Gözaltına alındığı anda omurilik rahatsızlığından ötürü kaçamadığı için ilk olarak polisler onu almışlar. Sağlık problemleri halen devam ediyor," diyerek kardeşinin bırakılmasını talep etti.

Taşdemir'i okuldan tanıyan hocası, Adem Sözüer, tutukluluk sürelerinin uzunluğuna "Bakın benim bir öğrencim var, şu anda tutuklu. Ben bu çocuğu yurtdışında bilimsel araştırmalara götürdüm. İstanbul Üniversitesi'ndeki tüm öğretim üyeleri tanıyor. Hiçbir olayla ilgisi olmayan bir çocuk. Bir gün hastaneye tedavi olmaya giderken, bir gösteri-

ye denk geliyor. Kendi ifadesiyle gösteriye katılmıyor, ve-
lev ki katılsın. Orada yakalanıp tutuklanıyor. Neden? Örgüt
üyeliğinden. Çantasında simidi ve özel hastalığıyla ilgili has-
taneden aldığı reçetesi bile var. Bu çocuk dava açılıp derdi-
ni anlatana kadar bir sene geçecek. Daha hâkimin bu dosya-
ya bakma fırsatı bile olmamıştır. Şimdi bizim bu kadar ya-
tırım yaptığımız bir insanın hayatından çalınan günlere ba-
kın. Her gece bu öğrencimi düşünüyorum” açıklamasıyla
dikkat çekti.

Cezaevinde kaç öğrenci var?

Tutuklu öğrencilerin mağduriyetini artıran unsurlardan bi-
ri, devletin, tutuklu gazetecilere karşı takındığı tutumu ha-
tırlatan görmezden gelme çabası oldu. Açıköğretim öğrenci-
leri bu sorunun dışında tutulmaya çalışıldı, çelişkili rakam-
lar açıklandı. Açıklamalar büyük oranda sorunla ilgilenen
milletvekillерinin ısrarlı çabalarına verilen yanıtlardan iba-
ret oldu.

CHP Malatya Milletvekili Veli Ağbaba, 2012’de Milli Eği-
tim Bakanlığı’na Bilgi Edinme Kanunu kapsamında bir baş-
vuruda bulunarak, üniversitelerde son 10 yılda açılan disip-
lin soruşturmaları, gerekçeleri ve cezaevlerinde bulunan öğ-
rencilerin sayısını talep etti.

Müsteşar Yardımcısı Merdan Tufan’ın 144 üniversite rek-
törlüğünden gelen bilgileri derleyerek hazırladığı yanıtla gö-
re, 2011’de 5.871 öğrenciye disiplin soruşturması açılmış,
22 öğrenci süresiz, 252 öğrenci iki yarıyıl, 895 öğrenci bir
yarıyıl okuldan uzaklaştırılmıştı. 2010’da hakkında disiplin
soruşturması açılan öğrenci sayısı ise 6.001’di. 2012 yılının
ilk 4 aylık bölümünde, 1.612 öğrenci hakkında disiplin so-
ruşturması açıldığı belirlendi. Bu soruşturmalar sonucunda
7 öğrenci süresiz olarak okuldan uzaklaştırıldı.

Soruşturma gerekçeleri arasında, “kütüphaneden izinsiz kitap almak, izinsiz toplantı ve protesto, terör örgütüne üyelik, yataklık yapmak, Kürtçe ders okutulması talebi, sınav kâğıdını yırtmak, izinsiz afiş asmak, tûrbanla derse girmek, tecavûz, yurt odasında alkol ve niteliği bilinmeyen nesne bulundurmak, çevresini temiz tutmamak, kimlik kontrolüne itiraz, YÖK’ü protesto, yasadışı örgüt lehine propaganda, siyasi faaliyet, biber gazı kullanmak, işkence yapmak, pornografik sitelere girmek, sınav kâğıdında ahlaksız ifadeler kullanmak” yer aldı.

Müsteşarlığın rakamlarına göre cezaevlerinde 2011 yılında 256 tutuklu, 114 hükümlü, 2012 itibarıyla 107 tutuklu, 99 hükümlü üniversite öğrencisi bulunuyordu. Tutuklu bulunan öğrencilerin suçları arasında “uyuşturucu madde ticareti, adam öldürmeye teşebbüs, THKP/C üyeliği, nitelikli cinsel istismar, anayasal düzeni zorla değiştirmeye kalkmak, PKK ve Öcalan propagandası, halkı kin ve düşmanlığa sevk etmek” yer aldı.

Ağbaba, yanıtı değerlendirdiği açıklamada, Ömer Dinçer’in, Milli Eğitim Bakanı olduğu sırada İstanbul Bağımsız Milletvekili Levent Tüzel’e verdiği yanıtta rakamlarla, kendisine verilen rakamlar arasındaki çelişkiye dikkat çekti. Tüzel’in ulaştığı sonuca göre 2011’de 3.120 disiplin soruşturması açılmışken, aynı bakanlık Ağbaba’ya 5.871 rakamını vermişti. Adalet Bakanlığı tutuklu öğrenci sayısını 209 olarak açıklamışken, MEB’den gelen yanıt 107 öğrenci olmuştu. Ağbaba’nın bir başka dikkat çektiği nokta da, Bakan Dinçer ve ÖSYM Başkanı Ali Demir’in intihal suçu işledikleri bilinirken öğrencilerin kopya, kopyaya teşebbüs, intihal ve bilgi hırsızlığından cezalandırılmasındaki ironi oldu.

TÖDİ-MEB raporları çelişkisi

TÖDİ Haziran 2012’de, MEB’in Nisan 2012 açıklamasında 107 tutuklu öğrenci rakamına, avukatlardan alınan bilgiler ve gelen mektuplara dayanarak cevap verdi ve rakamı 771 olarak duyurdu.

**2008-2012 arasında açılan soruşturmalarının 23.000’i bu-
larak, neredeyse bir üniversite dolusu öğrencinin disiplin
baskısı altında olduğunun altı çizildi.**

**Adalet Bakanlığı, savcılıklardan cezaevindeki öğrencilerle
ilgili bilgileri talep ederek 9 Ağustos 2012’de TÖDİ’ye cevap
veren bir açıklama yaptı. CHP Manisa Milletvekili Özgür
Özel’in soru önergesine verilen bir cevaptan, 2.824 öğrenci-
nin cezaevinde bulunduğu sonucu çıkarılmasına itiraz eden
Bakanlık, bu öğrencilerin önemli bölümünün açık öğretim
fakültelerine devam ettiği ayrımı yaptı ve üniversitede öğ-
renci olduğunu beyan edenlerin sayısını 186 olarak düzeltti.**

**TÖDİ bir basın açıklaması daha yaparak, Bakanlığın ya-
nıtında, tutuklu öğrencilerden 609’unun “örgüt üyesi olma-
malarına rağmen örgüt üyesi sayılarak” tutuklandığını be-
lirtmesini “itiraf” olarak nitelendirdi.**

**Adalet Bakanı Sadullah Ergin, 4 Şubat 2013’te ise bir baş-
ka soru önergesini yanıtlarken bu hesabı kullanmaya devam
etti. Bu cevap da, öğrencilerin tutukluluğuna dair bir başka
sorun da kayıt altına alındı. Bakanlık, cezaevinde bulunan
öğrencilerin, sınava girmek üzere okula gidiş gelişlerinden
doğan maliyetlerin kendileri tarafından karşılandığını, mad-
di durumu yeterli olmayan öğrenciler için gönüllü kurum ve
kuruluşlardan yardım istendiğini belirtti. Bu genel durumun
tasviri dışında bakanlıkta “sınav ücretini ödeyememesi sebe-
biyle sınava götürülemeyen kişi sayısı ve son eğitim öğretim
yılında sınava götürülenlerden alınan ücrete ilişkin istatistik
veri bulunmadığı” anlaşıldı.**

Şiddetin bilançosu

İdari soruşturmalar, eğitim hakkından mahrum bırakılma, tutuklama, ceza kararları, hapisane disiplini gibi uygulamalar öncesinde, bunlarla karşılaşmamayı başaran öğrencileri de içeren bir baskı rejimi olarak yayıldı.

TÖDİ, değerlendirme raporunda sistematik polis şiddetinin, raporun odaklandığı iki yıllık kesiti de yer aldı:

- 07.10.2010 Yıldız Teknik Üniversitesi açılışında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ü protesto eden öğrencilere müdahale. 2 öğrenci gözaltına alındı.
- 22.10.2010 Yıldız Teknik Üniversitesi'nde sopalı bir grubun okula girerek öğrencilere saldırması protesto edildi. Polis, protestoya müdahale etti.
- 26.10.2010 Eskişehir'de YÖK'ün kuruluş yıldönümünü protesto bildirisi dağıtan öğrencilere özel güvenlik elemanları saldırdı.
- 02.11.2010 Gaziantep Üniversitesi önünde 6 Kasım için bildiri dağıtmak isteyen öğrencilere polis engel oldu.
- 03.11.2010 Dicle Üniversitesi'nde okula örülen duvarı protesto eden öğrencilere yapılan müdahalede 20 öğrenci gözaltına alındı.
- 04.11.2010 Anadolu Üniversitesi'nde, özel güvenlik görevlileri ve polis öğrencilere sert şekilde müdahale etti ve 40 öğrenci gözaltına alındı.
- 05.11.2010 Boğaziçi Üniversitesi'nde Tayyip Erdoğan'ın gelişini protesto eden öğrencilere gaz ve copla sert müdahale edildi.
- 11.10.2010 Hacettepe Üniversitesi'nde stand açmak isteyen öğrencilere polis müdahale etti, 10 öğrenci gözaltına alındı.
- 04.12.2010 Başbakanın rektörlerle yapacağı toplantı-

- yı protesto etmek isteyen öğrencilere Dolmabahçe ve Kurtköy'de polis sert şekilde müdahale etti ve çok sayıda öğrenci gözaltına alındı.
- 15.12.2010 Tekirdağ Çorlu'da, 1 yıl önce öldürülen arkadaşlarının anısına halı saha maçı yapmak için toplanıp maç öncesinde basın açıklaması yapmak isteyen üniversite öğrencilerinden 28 kişi gözaltına alındı.
 - 29.12.2010 Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde özel güvenlik ve polislerin öğrencilere müdahalesi sonucunda okulda meydana gelen 17.786 TL tutarındaki zararın, öğrencilerden tahsil edilmesi için öğrencilere yazı gönderildi.
 - 05.01.2011 ODTÜ'de eşit, parasız ve anadilde eğitim isteğiyle gösteri yapan öğrencilere polis müdahale etti.
 - 25.01.2011 İstanbul Üniversitesi'nden 21 öğrenciye 2010 yılında Sanayi Bakanını protesto etmekten dolayı bir ay okuldan uzaklaştırma cezası verildi.
 - 27.01.2011 Ankara'da 5 öğrenci, örgüt üyesi olmak suçlamasıyla tutuklandı.
 - 27.01.2011 İstanbul'da Recep Tayyip Erdoğan'ı ve Erzurum'a giden öğrencilere yapılanları protesto eden öğrencilere yapılan müdahalede 29 öğrenci gözaltına alındı.
 - 10.02.2011 Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Öğrenci Kolektifi üyesi bir grup öğrenci, Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu'nun katıldığı sempozyumun yapıldığı salona yürümek isterken polis engeliyle karşılaştı. Öğrenciler Çevik Kuvvet, sivil polisler ve üniversitenin özel güvenlik görevlileri tarafından yaka paça gözaltına alındı.
 - 22.2.2011 Mersin'de Abdullah Gül'ün ziyareti nedeniyle protesto eylemi yapmaya hazırlanan üniversite öğrencilerine polis müdahale etti. 42 öğrenci gözaltına alındı

- 7.4.2011 Antalya Halkevi, Antalya Öğrenci Kolektifleri ve Antalya Liseli Genç Umut'un katılımıyla üniversite sınavında usulsüzlük yapıldığı gerekçesiyle düzenlenen protestoya polis müdahale etti. Çoğu yaralı olmak üzere 22 kişi gözaltına alındı.
- 25.3.2011 Eskişehir Girişimci Sanayiciler ve İşadamları Derneği'nin Osmangazi Üniversitesi'ndeki genel kurulu katılan Ali Babacan, üniversiteliler tarafından protesto edildi. Etkinliğin yapılacağı Kongre Merkezi'ne yürümek isteyen üniversitelilere Çevik Kuvvet köpeklerle müdahale etti. Üniversitelilerin önüne barikat kurarak Çevik Kuvvet, önce öğrencilerin etraflarını sardı, ardından cop, biber gazı ve köpeklerle saldırdı. Bir kadın öğrencinin yerlerde sürüklenerek gözaltına alınmak istenişine arkadaşları engel olurken, 1 öğrenci de hafif yaralandı.
- 14.3.2011 Gençlik Federasyonu üyeleri parasız eğitim istedikleri için tutuklanan arkadaşları Ferhat Tüzer ve Berna Yılmaz için açlık grevine başlamak üzere Beşiktaş'ta çadır açmak isteyince polis saldırısına uğradı. 15 kişi gözaltına alındı.
- 27.5.2011 YÖK tarafından İstanbul Swisotel'de gerçekleştirilen "Uluslararası Yükseköğretim Kongresi"ni protesto için otele yürümek isteyen öğrencilerin önü polis barikatıyla kesilirken barikat önündeki bekleyen öğrencilere polis müdahale etti. Gaz bombaları ve panzerlerden sıkılan tazyikli suyla terör estiren kolluk güçleri 10 öğrenciyi gözaltına aldı.
- 23.5.2011 Yıldız Teknik Üniversitesi'nde polis İstanbul Bağımsız Milletvekili Adayı Sırrı Süreyya Önder'in söyleşisinin gerçekleşmesine üniversite yönetimi tarafından izin verilmemesini protesto eden öğrencilere müdahale etti. Yıldız Teknik Üniversitesi, Balmum-

cu Kampüsünde öğrenciler, İstanbul Bağımsız Milletvekili Adayı Sırrı Süreyya Önder'in seçim söyleşisinin iptal edilmesini ve Fetih Haftası etkinlikleri kapsamında konser veren Ali Kınık'ın konserini protesto etti. Protestoyu sürdüren öğrencilere üniversitenin özel güvenlik görevlileri ve polis ve takviye olarak getirilen Çevik Kuvvet müdahale etti. Çıkan çatışmada 12 öğrenci gözaltına alındı.

- 18.5.2011 Kocaeli Üniversitesi'nde okula girmek isteyen ve yasal olmayan üst aramasına karşı direnen üniversite öğrencilerine ÖGB (Özel Güvenlik Birimi) elemanları saldırdı. Bunu protesto eden öğrenciler ile ÖGB arasında arbede yaşandı.
- 13.5.2011 İstanbul Üniversitesi'nde düzenlenen Uluslararası Anayasa Kongresi'nin üçüncü gününde etkinliği protesto eden üniversitelilere Çevik Kuvvet fakülte koridorunda biber gazı ve coplarla müdahale etti. Polisin biber gazlı saldırısı sonucunda çok sayıda üniversiteli gazdan etkilenirken, 10 öğrenci hastaneye kaldırıldı.
- 13.5.2011 Uludağ Üniversitesi öğrencilerinin düzenlediği "Barış ve kardeşlik; paralı eğitime, sermayeye, yoz kültüre ve faşizme karşı; parasız, bilimsel, anadilde eğitim için" sloganıyla yürütülen ve bu yıl dördüncüsü gerçekleştirilen alternatif şenliğe polis müdahale etti. İki öğrenci ağır yaralandı.
- 11.5.2011 Van'da YGS eylemlerine katılan altı lise öğrencisi, okul yurduna terörle mücadele polisleri tarafından düzenlenen baskınla gözaltına alındı.
- 7.5.2011 Başbakanın Zonguldak'taki seçim mitingi sırasında pankart açan 4 üniversite öğrencisi gözaltına alındı.
- 3.5.2011 Mersin Üniversitesi'nde okul yönetimi, polis, özel güvenlik destekli müdahale gerçekleştirildi. Fark-

- lı noktalarda gerçekleşen saldırılar sonucunda pek çok öğrenci yaralanırken, iki üniversiteli de gözaltına alındı.
- 27.4.2011 İstanbul Üniversitesi'nin Beyazıt'ta bulunan Merkez Kampusü'nde sabah saatlerinde bir grup ülkücü solcu öğrencilere saldırdı. Saldırı sırasında çıkan arbedeye müdahale eden polis 2 öğrenciyi gözaltına aldı.
 - 5.6.2011 Hopa'da polis müdahalesiyle Metin Lokumcu'nun öldürülmesini Ankara'da protesto ederken gözaltına alınanlardan çoğu üniversite öğrencisi 15 kişi tutuklandı.
 - 25.6.2011 Ankara'daki Hopa protestosuna katılan ve gözaltına alınan 21 üniversite öğrencisine valiliğin talimatı ile idari soruşturma açıldı.

2012 yılı sonlarında, 18 Aralık'ta ODTÜ'de yaşananlar, yaklaşık 10 yıllık operasyonlar döneminin de özeti gibi görülebilir. Öğrenciler, Başbakan Erdoğan'ın bakanların da bulunduğu kalabalık bir devlet erkânı eşliğinde ODTÜ'ye gelmesini protesto etmek istedi. Protestoyu engellemek için yapılan müdahale, kampüsü deyim yerindeyse savaş alanına çevirdi.

Olaylar, öğrenciler henüz herhangi bir açıklama bile yapmadan başladı. Öğrencilere dağılmalarını söyleyen polis, bin kişilik grubun üzerine biber gazı bombaları atmaya başladı. Gaza sloganlarla karşılık veren ve dağılmayan gruba bu kez tazyikli su sıkıldı. Gaz miktarı o kadar yoğunlaştı ki, ODTÜ Ormanı'nın bulunduğu alan, tepeden bakıldığında, büyük bir gaz bulutunun içinde kalıyordu.

Müdahale kampüs içerisinde büyük tepkiye yol açtı. Protestoya katılan öğrencilerin sayısı binlere yükseldi. Bu sırada Başbakan Erdoğan ve bakanlar gelmiş, tören başlamıştı. Kullanılan gazın yoğunluğu, olan bitenden haberi olmayan gazetecilerin bile kampüste çatışma yaşandığını fark etmesini

sağladı. Biber gazı salonun içerisini de etkilemiş, Erdoğan'ın korumaları da gazdan etkilenmişti.

Törenin bitmesi ve Erdoğan'la bakanların ayrılması, polis müdahalesinin bitmesine yetmedi. Öğrenciler, kampüsü terk etmeye hazırlandıkları sırada, ormana saklanan polisin yakaladığı öğrencileri otobüse bindirip dövdüğünü açıkladı. Resmi bir gözaltı işlemi yapmayarak, şiddet saklanmaya çalışılıyordu. Öğretim üyelerinin de katılımıyla basın açıklaması yapıldı ve şiddet kınandı.

Rektör Ahmet Acar da üniversitenin internet sitesi üzerinden yaptığı açıklamada, yaşanan şiddet olaylarını kınadı. Başbakan Erdoğan ve TBMM Başkanı Cemil Çiçek'in, TÜBİTAK tarafından davet edildiği hatırlatılarak, "TÜBİTAK Uzay binasına yürümek isteyen 300 öğrenci, yol boyunca bir hat oluşturan polisle karşı karşıya gelmiştir. Olay çıkmasını önlemek için orada bulunan öğretim üyelerimiz, protestocu gruptan herhangi bir hareket gelmeden polisin yoğun gaz bombası kullanmaya başladığını ifade etmişlerdir. Protestocu grup ise polise taş ve şişe atarak karşılık vermiştir," ifadesine yer verildi.

Açıklamada ayrıca sınıflarında derste bulunan öğrencilerin ve personelin de yoğun şekilde etkilendiği, gaz bombası kapsüllerinin isabet ettiği öğrencilerin yaralandığı, binaların camlarının kırıldığı, araçların hasar gördüğü ve "ses bombası" kullanıldığı da tespit edildi.

ODTÜ Mezunları Dernekleri Konseyi, ODTÜ Öğretim Elemanları Derneği ve Eğitim-Sen Ankara Üniversiteler Şubesi de yaptıkları ortak açıklamada, "protesto eylemleri temel insan hakkı olarak görülüp, hoş karşılanması gerekirken, ülkemizde polisin orantısız güç kullanımı yaşam hakkını tehdit etmektedir. Hükümetin ve ona bağlı emniyet kuvvetlerinin tam 7 saat süren şiddetini kınıyoruz. Bu saldırıyı gerçekleştiren emniyet güçleri hakkında yasal işlem

yapmak üzere ilgilileri göreve çağırıyoruz,” cümlelerine yer verdi.

Aynı akşam, Ankara hastaneleri polis şiddetinin kanıtlarıyla doldu. Onlarca öğrenci, darp şikâyetiyle başvurmaları sonucu tedavi altına alınmış, bir öğrencinin durumunun ağır olduğu anlaşılmıştı. Öğrenciler, polisin tedaviye engel olduğunu, hastane yönetimlerinin de gerekli duyarlılığı göstermediğini sosyal medya kanallarından kamuoyuna yansıttı. Ağır yaralanan Barış Barışık'ın yakın mesafeden kafasına atılan gaz fişegiyle yaralandığı ve kafatasında çatlak bulunduğu anlaşıldı. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi Barışık, yoğun bakıma alındıktan 16 saat sonra gözlerini açabiliyordu. Ailesine beyin kanaması geçirdiği ve beyninde toplanan suyun ilaçla giderilmeye çalışıldığı bilgisi verildi. Dekan Hüseyin Altaş da hastaneye gelerek bilgi aldı. Yaralandığı sırada Barışık'ın yanında bulunan Çağdaş Ersoy, polisin gaz tabancasını 20 metre mesafeden kullandığını, Barışık yere düştükten sonra da gaz bombası atılmaya devam edildiğini anlattı.

Hükümet ve emniyetten inkâr

Hükümetin tepkisi şiddete değil, olayların tek kaynağı gördüğü öğrencilere oldu. AK Parti Sözcüsü Hüseyin Çelik, “Bütün Türkiye muhteşem bir olaya tanıklık etti. Kendi yapımız olan Göktürk 2 uydusu fırlatıldı. Bunda emeği olan, başta Sayın Başbakanımız olmak üzere herkesi tebrik ediyorum. ODTÜ'deki iflah olmaz ulusalcıların protestosuna ne dersiniz?” açıklamasıyla öğrencileri, Ergenekon vb. yapılanmalarla aynı kulvarda gördüğünü de gösteriyordu.

Ardından Ankara Emniyet Müdürlüğü açıklaması geldi. Gerekli güvenlik önlemlerinin alınması talebiyle hareket ettiklerini belirten Emniyet yetkilileri, “marjinal” öğrenci gruplarının, protokolün kampüse girişinin engelleneceği-

ne dair afişler astıklarını açıkladı. Ayrıca başka üniversitelerden çok sayıda öğrenci, kontrolsüz şekilde ODTÜ bünyesinde faaliyet yürüten özel güvenlik görevlilerince üstleri aranmadan kampüse alınmıştı. Bu “marjinal” gruplar şiddet eylemleri için hazırlık yapmış, kimliklerini gizlemek için şapka, atkı, poşu, kapüşon gibi kıyafetler kullanmış ve taş, soda şişesi ve molotof bombalarıyla saldırmaya başlamıştı. Emniyet’e göre güvenlik güçleri, orantılı şekilde gaz ve tazyikli su kullanarak müdahale etmiş, bu sırada 15 polis memuru yaralanmıştı.

Açıklamada, ODTÜ Rektörlüğü’nün açıklamalarının gerçeği tam olarak yansıtmadığı, saldırı ve zarar verme eylemlerine karışan öğrencilerin çoğunun ODTÜ dışındaki öğrencilerden olduğu tespitinden sonra “Kampüs girişlerindeki güvenliğin birinci derecede sorumlusu Rektördür” ifadesi yer aldı.

11 öğrenci gözaltında

Olaylardan sonra Savcı Sadık Bayındır, emniyetin görüntülerden tespit ettiği 12 öğrenci hakkında arama ve gözaltı kararı verdi. Polis sabah 07.00’de ev baskınlarıyla 11 öğrenciyi gözaltına aldı. Ankara Barosu Yönetim Kurulu üyesi Erol Aras, savcı Bayındır’ı ziyaret ederek bilgiyi doğruladı: “Sayın savcı 12 arkadaşımızın gözaltına alınmasını doğruladı. Biri bulunamamış. Sayın savcının verdiği bilgiye göre polisten gelen resimlerle gözaltı talimatları verilmiş. Gerekirse 5 bin avukatla beraber Ankara emniyetindeki öğrencileri savunmak için orada olacağız.” Görüntülerden öğrenciler tespit edilebilmiş, ama Barışık’a yakın mesafeden gaz bombası atan polisler bulunamamıştı.

Öğrencilerin sorgusu önce emniyette sonra terör savcılığında saatlerce sürdü. Arama kararında herhangi bir örgüt

bağlantısı bulunmazken, savcılıkta bu konuda sorular da soruldu.

Terör bağlantısına gösterilen deliller, daha önceki davalarda olduğu gibi kitaplar, posterler ve kartpostallar oldu. Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, Yusuf Arslan, Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya fotoğrafları, *Savaşçının Türküsü*, *Çiçeğin Gözü Yıldızlardaydı*, *Darağacında Üç Fidan*, *Diyalektik ve Tarihsel Materyalizmin ABC'si*, *Mahir Çayan'ın Teorik Yazıları*, *Bütün Yazılar - Mahir Çayan* gibi kitaplar, İşçi gazetesi, Özgür Lise yazılı Ankara Barosu ajandaları, Yürüyüş dergisi, "IMF'ye açlığa ve zulme karşı çözüm bağımsız demokratik Türkiye için halk anayasası taslağı" gibi deliller, gözaltına alınan öğrencilerin, MLKP, DHKP-C, DSİH, Dev-Yol, Devrimci Gençlik gibi örgütlere üye oldukları kanaati oluştuyordu. Öğrenciler, örgüt suçlamasını kabul etmedi. Başbakan'ı protesto etmek için orada olduğunu açıklayan öğrenciler, polislerin yürüdükleri sırada gaz bombası atmaya başladığını, demokratik haklarını kullandıklarını, delil gösterilen kitap ve dergilerin her kitapçıdan satın alınabildiğini anlattılar. Hacettepe Üniversitesi Uluslararası İlişkiler öğrencisi Can Kaya, daha önce Hopa'da Metin Lokumcu'nun öldürülmesini protesto yürüyüşüne katılmış ve 6,5 ay tutuklu yargılanmıştı. Bu eylemde de gözaltına alınan Kaya, 15 Aralık 2010'da ODTÜ'de Başbakan Erdoğan'ın protesto edildiği ve Çevik Kuvvet kalkanlarına dayanarak "uzun eşek" ve "birdirbir" oynandığı gösterinin de sorguda konu edildiğini aktardı. Savcılık, 8 öğrencinin tutuklanmasını talep etti ancak mahkeme adli denetim şartıyla serbest bırakılmalarına karar verdi.

Başbakan Erdoğan, olaylarla ilgili değerlendirme yaparken örtülü biçimde akademisyenleri eleştirerek, "Şimdi ben merak ediyorum; bu okulun yönetimi, akademisyenleri, bu öğrencilere bu işi mi öğrettiler? Nasıl sapan kullanılır, han-

gi cins kullanılır? Veya araba lastikleri, ne zaman, hangi ortamda, nasıl yakılır? Veya molotof nasıl yapılır, kimlere nasıl atılır? Bu mu öğretildi bunlara?” sorusunu soruyordu. Basında öğrencilere yapılan müdahalenin eleştirilmesinden duyduğu rahatsızlığı da dile getiren Başbakan, öğrenci-iktidar geriliminin tarihi temsilciliği görevini üstlendiğini de hatırlatıyordu: “Türkiye’de üniversitelerdeki şiddet olaylarının maalesef hiç de masum olmayan bir geçmişi, bir tarihi var. İlk olaylar 1876 yılında ortaya çıktı. Sonrasında da çeşitli nedenlerle öğrenciler maalesef bir araç olarak, malzeme olarak kullanıldı. Sokaklara çekildi. Ölmeye ve öldürmeye gönderildi. Türkiye çok acı sahnelere, hatıralara sahne oldu.”

Bu açıklamanın ardından Erdoğan ODTÜ Rektörü Acar’la görüştü. Gazetelere yansıyan bilgiler, Acar’ın, Başbakan’ın tepkisini çeken açıklamalarının kreşleri bile etkileyen gaz bombasına yönelik olduğu yönünde bilgi verdiği, olayların gelişimini anlattığı yönündeydi. Erdoğan, görüşmeye ilişkin sorulara, “Bizim ODTÜ ve öğrencilerle problemimiz yok. Problem buradaki yönetimin sakat zihniyeti ile. Yani burada yönetimde bir acziyet var, acziyetini kabul edeceksin. Eğer öğrencilerinin içerisinde orada faşizan baskı uygulayan öğrenciler varsa, okulu terörize eden gruplar varsa, bu öğrencilere karşı elinde disiplin kuralları var bunları uygulaması lazım. Önce bir hafta uzaklaştırır, tekrar mı yaptı 15 gün olmadı mı tamamen uzaklaştırır. Bunları başkalarına yaptılar, çok açık net söylüyorum. Başörtülü kızlarımıza yaptılar bunları. Okullardan uzaklaştırdılar başörtüsü taktıkları için. Şimdi bunlar terör estiriyor, hatta hatta daha ileri gideceğim bazı akademisyenler oradaki eylemlere katılmayan akademisyenlerin üzerinde baskı uyguluyorlar. Ben hocalarımızdan tavırlarını çok net koymalarını bekliyorum. Bakın Göktürk-2’yi konuşabildiler mi? Yazıktır, günahtır.

120 milyonluk bir yatırımdır bu. Bu dev yatırım için ben isterdim ki öğrenciler, 'bize öyle büyük bir salon verin ki biz de bunu canlı izleyelim' desinler. Bunu beklerdim," yanıtı vererek, iktidarın öğrencilere bakışını da resmetmiş oldu.

Rektör Acar ise, Başbakan'la görüşmesinin ardından Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'le de görüşerek bilgi verdi. Bu görüşmelerin ardından, ODTÜ yönetimi protestocu öğrenciler hakkında soruşturma açtı.

Erdoğan'ın açıklamaları, üniversitelerde yankı buldu. Ancak bu kez daha önceki olaylardan alışıldığı şekilde iktidarı değil, ODTÜ'yü kınayan ve Erdoğan'ı destekleyen açıklamalar yaptı. 40'ı aşkın üniversite, hazırladıkları ortak bildiriyle ODTÜ'de yaşanan olayları kınarken, gelişmelerde ODTÜ Rektörü ve öğretim üyelerini suçladı.

Bildiride imzası bulunan Marmara, Yıldız Teknik, İstanbul, İTÜ, Galatasaray ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar üniversitelerinin öğretim üyeleri, ortak bir açıklamayla, üniversite rektörlüklerinden yapılan bildiriye reddederek ODTÜ'yü desteklediler. Zor durumda kalan, bildiriye imza atan üniversite yönetimleri oldu.

Galatasaray Üniversitesi'nde rektörlüğü kuşatan öğrenciler, özür dilenene ya da açıklama yapılana kadar ayrılmayacaklarını duyurdu. Rektör Ethem Tolga, yanlış anlaşıldığını, üniversitelerin 12 Eylül öncesine dönmesini istemediği için bildiriye imza attığını ve polis şiddetine de karşı olduğunu ifade eden sözlü ve yazılı açıklamalar yaptı.

Diğer üniversite rektörleri de, bildirinin hükümet tarafından gönderildiği iddiaları üzerine açıklamalar yapmak zorunda kaldı.

DEVLET NASIL BAKIYOR

Çalışma genelinde, siyasi iktidarın öğrencilere bakışının, emniyet ve yargıyı etkilediğine dair örnekler yer alıyor. Peki, protesto ve siyaset hakları “müdahale, gözaltı, savcılık, mahkeme, cezaevi denkleminde” sıkışıp kalan öğrencilere “devlet” aslında nasıl bakıyor? Tek tek olaylarla değil, genel olarak bakıldığında, devletin öğrenci algısı nedir ve nasıl şekillenir? Devleti temsil edenlere göre, öğrencilerin siyasete müdahil olma çabaları neden terörizm ya da o pencereden bakıldığında neden terörizme dönüşüyor? Bu sorulara yanıt ararken yaşananların her evresinde görev almış devlet temsilcilerinin görüşleri sıralandı.

Çevik Kuvvet’in “gizli” raporu

“Asayiş konusunda çevik kuvvetin ilçelere yardım etmesini mantuğım almıyor. Orada görev almak bu birimi dejene eder. Konserlerde görevlendirilmesi doğru değildir. Konseri veren şahıs bir iki saat için 25 bin lira kazanıyor. Sabah 10.00’den gece 01.00’e kadar bekleyen personelimiz ayakta

Kriminasyon, evert ve görüğü engellenmeyecek nitelikteki evertlar tarafından edilmektedir.

"Kalkanlar, uzatıldığı bir personeli tamamen koruyacak şekilde, hafif ve kolay kırılmayan plastikten olmak, 1.10'lık kalkanın bir faydası yok, çift kalkanın kullanılması daha otoriter gözüküyor."

"Kalkanlar hafif ve sağlam olmalı. Kalkanlar çok eski ve çabuk kırılıyor. Arama-kurtarma görevimiz ve çabuk yatağına yok."

Yükünde yer alan itü ifadeden anlaşıldığı üzere, her itü tip kalkan kullanımı amacına göre tercih edilmelidir.

4.4. Cop

Coplar toplumsal olaylarda polisin en çok kullandığı araçlardır. Hafif dayanıklı ve çok amaçlı coplar tercih edilmelidir.

4.5. Silah

Silah tüm barışçıl yollara başvurulduktan sonra son çare olarak düşünülmelidir. Silahlar, polise güven, karşı tarafa (kötü niyetlilere) koruyacak kalitede olmalıdır. Polis silah olarak "en az silahlı eylemciler kullandığı modern gerecin gücü" göz önüne alınarak donatılmalı; ay zamanda bunları kullanabilecek bilgi, beceri ve çevikliğe sahip olmalı (Akçay, 104-105).

"Silahlarımız 9 mm. çapında olmalı. MP5'lerin bir kısmı çalışmıyor, arızalı hale kullanıyoruz." "Ayrıca, personelin idaresinin tasarrufunda olan tabanca sayısı var." sözleriyle personel, silah alımındaki gecikmeyi, dolayısıyla kapasitesi düşük olan silahları taşımak zorunda kalmalarını belirtmektedirler.

4.6. Gaz

Birbirine yakın standartlarda kimyasallar kullanılarak üretilen gaz yaparıcı gazlar, toplumsal olayların meydana geldiği durumlarda, tüm dünya ülkelerinin polis teşkilatları tarafından kullanılmaktadır.

ÇK'de gaz kullanımı profesyonelce ve grup psikolojisini bozmaya yönelik olmalıdır. Bazı toplumsal olaylarda olduğu gibi topluluk

ÇEVİK KUVVET RAPORU' 2002

uyuyor. Gece görevi olduğu için su, kumanya ve diğer ihtiyaçları nasıl karşılayacağımızı yine biz düşünüyoruz."

"Çevik Kuvvet polisi otoriteyi temsil etmelidir. Bu birim personeli ring yaparsa, bar kapısında bekletilirse, kahvehanelerde çevre emniyeti aldırılırsa otoriter görünümünü kaybeder."

"Üniversitede beklediğimiz zaman olay çıkıyor. Bekleme görevinin yapılmasına ciddi ihtiyaç olabilir ama bu farklı bir yerde yapılmalı. Zaten üniversiteye yetkililer talep etmeden giremeyiz. Devriye geziyoruz, maçlara gidiyoruz, konserlere gidiyoruz, peki bizden başka polis birimi yok mu? Ama takdiri ve fazla parayı onlar alıyorlar."

Bu yorumlar, Çevik Kuvvet'in 11 yıldır gizli kalmış raporundan alındı. 2002'de 2 emniyet müdürü, 2 komiser, 1 emniyet amiri, 1 akademisyenden oluşan 6 kişilik çalışma ekibi "Çevik Kuvvet Raporu" adlı bir çalışma hazırladı. Çevik Kuvvet personeli, amirler, şube müdürleri ve emniyet müdür yardımcılarına yaşadıkları sorunlar soruldu. Sivil toplum ör-

gütlerinin Çevik Kuvvet'e bakışı sorgulandı ve bir değerlendirme yazıldı. Emniyet Genel Müdürlüğü, bütün sıralı amirler tarafından incelenen ve İçişleri Bakanlığı'na sunulan raporun yayımlanmasına izin vermedi. Aradan on yıldan fazla zaman geçmiş olmasına rağmen, hem bugün üst düzey emniyet mensubu pozisyonunda bulunanların o günkü görüşleri, hem de aslında görüntülerin, algı ve olguların çok değişmemiş olmasından dolayı rapordan bazı alıntıların çalışmada yer alması uygun görüldü.

Çevik Kuvvet biriminden polis memurları

(Büyük ilde görevli bir memur anlatıyor) “İdareciler risk almak istemiyorlar. Görüntü vermek için şekilcilik yapıldığından yukarıya yaranmak için görevler sorulmadan yazılıyor ve imzadan çıkıyor. 15 kişilik basın açıklamasına 250 kişi gidiyoruz. İnsanların önceden çekindiği panzerlerle vatandaş şimdi fotoğraf çekiliyor. İyice yüz göz olduk. Kapalı alan toplantısına dahi çevik isteniyor. “(s. 140)

“Önyargılı davranıyoruz ve bu alt yapıımızdaki eğitim eksikliğinden kaynaklanıyor. Göreve gittiğimiz zaman karşımızdaki grubu ve amaçlarını bilmiyoruz. (...) Görev net olarak anlatılmadığından, ne yapılacağı anlaşılamıyor. Koridor yapılması gereken yerde olaya müdahale ediliyor. Birçok göreve neden gittiğimizi bilmiyoruz. Üstlerimizin baskılarından dolayı görevleri bazen yapmak istemiyoruz. Bazen de istemeden yanlış yapıyoruz. Sürekli görevden dolayı yorgun olduğumuzdan sinirlerimiz geriliyor. Akşamları eve giderken el kol hareketi yapan vatandaşları çok dövdük. Hepimiz bir olay olsun da cop kullanalım diye bakıyoruz. Futbolcu, ‘benim ayakkabı fiyatım iki yüz milyon, sen kaç para alıyorsun’ diye bakıyor. Siz olsanız böyle diyene ne

Küçük İli: Şu anda futbol müsabakaları ve eğitim sezonu bittiği için kışın boş vaktim oluyor. Kitap - dergi okurum, bilgisayarla uğraşırım, film izlerim, eğitim faaliyetlerini düzene sokmaya çalışırım.

Memur Sınıfı:

Büyük İli 1: Boş zamanlarda kitap okunuyor, dera çalışılıyor, spor yapılıyor, tavlâ bilardo oynanıyor, kondisyon çalışılıyor, el işleri ile uğraşılıyor, televizyon seyrediliyor. Bilgisayar kursu verilebilir, İnternet kullanmamız sağlanabilir, yabancı dil öğretilir.

Büyük İli 2: Boş zamanlarımızda, yeni bir görev çıkabileceği beklentisi yüzünden planlı ve programlı bir değerlendirilmemiz olmuyor. Vaktimizin çoğunu iskanbll kağıdı ve top oynayarak geçiriyoruz.

Orta Büyüklükte İli: Boş vaktimiz olduğunda okey oynuyor, kitap okuyor, açık öğretime çalışıyor veya kendi paramızla aldığımız televizyonu izliyoruz. El işi yapıyoruz (Bayanlar).

Küçük İli: Sadece nöbet aralarında boş vaktimiz oluyor. Yeni bir yazı ile de şubeden ayrılmamamız tebliğ edildi. Özellikle kış döneminde hiç boş vaktimiz olmadığı gibi, çoğu haftalar izin dahi kullanamıyoruz. Ama boş vaktimizi geçirebileceğimiz, gazino, televizyon, masa tenisi, gazete, kitap bulunuyor.

27- Sizce, çevik kuvvet çalışanlarını hangi etkenler in an haklarına aykırı davranmaya zorlamaktadır?

yaparsınız? Maalesef vatandaş potansiyel suçlu olarak görüyoruz.(s. 143)

“Hemşireler yürüdüğünde de yasadışı faaliyet gösteren partiler yürüdüğünde de aynı tedbirleri alıyoruz. Çok sayıda üstümüz aynı anda ve birbiri ile çelişen emir veriyorlar. Biz sadece sıralı amirlerimiz tarafından emir verilmeli. ‘Oradan 3-5 tane çevikçi gelsin’ denilmemeli. Tedbirler alındığında her taraf polis kaynıyor. Trafik kapatılıyor, işyerlerinin önü kapatılıyor. Topluluk 50 kişi olmasına rağmen 500 kişi araçtan indiriliyor.” (s. 146)

(Orta büyüklükte ilde görevli bir memur anlatıyor) “Düşünüyoruz, şimdiye kadar olay yerine gelen grubun 100 kişiyi geçtiğini hiç görmedik. Ama biz hâlâ 500 kişi ile saatler öncesinden olay yerine gidiyoruz. Üstlerimizin bu tür gö-

revlendirmelerde risk almak istemediklerinden ve yalaka-
lık olsun diye yaptıklarından eminiz. Çünkü hiç olmaması
gereken yerde dahi bu tür görevlendirmeler yapılıyor. (...) Endişe taşıyoruz ve çekinerek görev yapıyoruz. Birimin fa-
aliyetleri siyasi kararlara bağılı olarak şekilleniyor. Üstleri-
miz kendi inisiyatiflerini kullanamıyor. Siyasete göre görev
yapıyoruz.” (s. 140)

(Büyük ilde görevli bir memur anlatıyor) “Vatandaşın bize
değer vermemesi, saygı göstermemesi, kanunlara göre değil
siyasilere göre görev yapmamız, standardın dışında davran-
mamıza neden oluyor. Maddi yetersizlikler bizi strese so-
kuyor. Gruplara yakın durduğumuz için yüz göz oluyoruz.
Dolayısıyla da müdahale de daha şiddetli oluyor. Kısa süreli
ihtiyaçlarımızı gideremiyoruz. Hava şartlarından dolayı et-
kileniyoruz. Fazla beklediğimiz zaman ‘sert davranırsak gi-
derler’ diye düşünüyörüz. Üstlerimizin bize kötü muame-
lelerinin hırsını vatandaştan çıkarma hissi doğuyor. Taraf-
sız olamıyor ve düşünce açısından önyargılı bakabiliyoruz.
Halkın polisi değil, hükümetin polisi durumundayız. Biz-
lere çocukluğumuzdan beri sokağa çıkanların devlete kar-
şı eylem yaptığı empoze ediliyor. Arkadaşlarımız birbirini
yanlış yönlendiriyor. Maddi sıkıntılar ile birlikte diğer sos-
yal ihtiyaçlarımızı gideremiyoruz. Olaya daha önceden psi-
kolojik olarak hazırlanamıyoruz.”

Orta düzey amirler

“Burası da toplu bir birim olduğu için personelim grup psi-
kolojisine çabuk giriyor ve toplum içinde kayboluyorlar.
Personel kalabalık içinde tanınma ve bilinmemekten dola-
yı, ferdi hareket etmekte, topluluktan güç almakta ve her-
kese meydan okumaktadır. Toplu olarak görevlendirildi-

ğinden ve fuzuli görevlendirildiğinden, personel kayıtlarını öğreniyor.”

“Çevik kuvvette görev alanlara hakir gözle bakılmaktadır. Biz memnuniyetle ve istekle çalışıyoruz ama başka herkes burayı sürgün yeri olarak görüyor. İşiniz düştüğünde karakol polisi bile meslektaşımız olduğu halde ilgilenmiyor. Adli konularda bilgisiz görülüyoruz. Beceriksiz insanların ve tavassutta bulunmayanların geldiği bir yerde çalıştığımız kanaati var. Diğer bizi, özellikle işlerinin düşmeyeceklerinden hakir gördüklerini düşünüyoruz. Sadece olaylarda hatırlanıyoruz. Üniversite önünde çevik kuvvet 12 saat beklerken, mesai saatlerinde terör ve istihbarat ekiplerinin kahvehanelerde okey oynadıklarına şahit oluyoruz. (s. 125)

(Büyük ilde görevli bir amir anlatıyor) “Bazı üstlerimiz olay mahallinde yaşananları kameradan izleyerek karar verdikleri için orada yaşanan sıkıntıları tam anlamı ile hissetmiyorlar. Davulun sesi kulağa uzaktan hoş gelir. Klimalı odada kamera karşısında personeli takip eden yönetici, güneşin altında saatlerce bekleyen personele ‘niçin bu kadar düzensizsiniz’ diye sorar. Görevlerde yapılan müdahalelerde üstler çok yetersiz kalıyorlar. Üst düzey müdürler doğrudan alt kademeye emir veriyorlar. Dolayısıyla kimin ne yaptığı bilinmiyor. Bizi dinlemiyorlar ama bir problem olduğunda fatura birim amirine kesiliyor. Her şeyi üstlerimize soruyoruz. Belki bu bakana kadar gidiyor. Kanuni çerçeve ve sınırlara göre değil, siyasi duruma göre müdahale ediyoruz. Bir kişi gelerek ‘sıkıntınız var mı’ diye sormuyor. Çevik kuvvete genellikle kendini yetiştirmemiş personel geliyor. Bunlara eğitim veriliyor ancak alıcıları genelde kapalı oluyor. (...) personel kasklarını giydiği zaman onlarla iletişim kuramıyoruz. Üstlerin risk almama düşüncesi-

si var. Çevik kuvvet ve toplumsal olaylar hakkında bilgileri yok.” (s. 145)

“Sahip çıkılmayacağı endişesi taşıyoruz. En ufak bir şeyden mahkemeye çıkıyoruz. Her müdürün kendine göre bir sistemi var ve bir standart yoktur. Şu anda başımızdaki müdürümüz bize sahip çıkıyor. Üst düzeyde bulunanların kendilerini kurtarmak için bizden birilerini yakabileceğini düşünüyoruz. (...) Olaylarda ‘müdahale et’ deniliyor, sonra da o gün görevli olanların isim listeleri adliyeye gönderiliyor. Çevik kuvvetin adli işlemlerini takip etmek için bir avukat tutmak lazımdır. Genel Müdürlük bazılarımıza haklarındaki adli işlemler devam ettiği için rütbe vermedi ama aynı kişilere görevdeki üstün başarılarından dolayı takdimname verdi. (...) Geldiğimiz çevreden getirdiğimiz özellikler, sınır sistemimizin yıpranması, göstericilerin bizi düşman olarak görmesi ve agresifliği, uzun süre beklememiz ve yorulmamız, yıkıcı ideolojiler ve devlet düşmanlığı, saygı görmediğimiz düşüncesi ve yapılan ağır tahrikler bizleri sert davranmaya itiyor. (s. 169)

Çevik Kuvvet şube müdürleri

“Öğrenci olaylarında bazı hassas noktalarda bekleme, mezhap çatışmalarında görev yapan bir birim olmalıdır. Mesela türban olayı hassas bir konu. Buralarda da görev almalıdır ÇK. Bu noktalardaki görevler infial yaratan ve kaos ortamı oluşturabilecek olaylardır.”

(Büyük ilde görevli bir müdür anlatıyor) “Toplumsal olaylarda topluluğun dağıtılması için özellikle gaz ve panzer kullanılması bizzat valinin talimatı doğrultusunda gerçekleşir. Vali, olayları yerinde yaşamadığı ve görmediği için tabiatı ile bir kısım tereddütler hasıl oluyor. (...) Mesela dün

korsan gösteri vardı ve saatlerce görev yaptık. Gözaltına aldıklarımız için savcı ‘ifadelerini alın, serbest bırakın’ dedi. Akşamüstü ikinci basın açıklamasında aynı kişilerle karşılaştık. Demek ki bir eksiklik var.” (s. 147)

(Büyük ilde görevli bir müdür anlatıyor) “Gaz kullanma şartlar oluşmuşsa cop ve panzere göre daha akıllıca olanıdır. Islatmaya ve vurmaya göre daha medenice bir yöntem.”

Emniyet müdür yardımcıları

(Büyük ilde görevli bir müdür yardımcısı anlatıyor) “Gaz her zaman kullanılmamalı, ölümcül etkiler olabilir. Ölüm olayı olursa, olaylar daha sonra kat kat büyür. 20 kişi ile gaz kullandık ve çevik kuvveti grupla yüz yüze getirmediğimiz 200 metre geride beklettik.”

(Orta büyüklükte ilde görevli bir müdür yardımcısı anlatıyor) “Direnen gruplara karşı sprey kullandık ve son derece faydasını da gördük. İlla ki cop çekmemiz gerekmiyor. Bizim dövme yetkimiz yok ama zor kullanma yetkimiz var. Bizim tüm gruplara aynı davranmamız eşyanın tabiatına aykırıdır. İyi niyetli gruplara her türlü dili dökerim ve onları ikna ederim. Ama art niyetlilerle diyalog dahi kurmam. Kanunu gösteririm ve dağılmazsa zor kullanma yetkimi kullanırım. Gözaltına fazla kişi almadan, bir dakika içinde herkesi dağıtırım. Gözaltına aldıklarım sadece kafa adamlarıdır. Bugüne kadar hiç ikna etmek isteyip de ikna edemediğim grup olmadı. Müdahale edecek grupları ise orantılılık ilkesine göre dağıtırım.” (s. 153)

(Büyük ilde görevli bir müdür yardımcısı anlatıyor) “Adam yerine konulmayan topluluk ve yöneticiler ellerine fırsat geçtiğinde ‘ben bu kadar güçlüyüm’ der ve gücünü son

Memur Sınıfı :

Asayiş Şubesi Müdürlüğü : Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, mitinglerde, halkın yoğun olduğu yerlerde, asayiş ve karakol ekiplerinin yetmediği olaylarda görev alan caydırıcı bir kuvvettir. Tëchizat yönünden ve sayı olarak yeterli oldukları için çevik kuvvet gördüğümüz zaman güven duyuyoruz. Müdahale anında görev yapan polistir. Toplumsal olaylara müdahalede kalabalığı dağıtma ve adam alma teknikleri eğitim olarak verilmelidir. Diğer şubelerin yetersiz kaldığı durumlarda görev alırlar.

Güvenlik Şubesi Müdürlüğü : Toplumsal olaylara müdahale eden, önlem alan, toplu bir kuvvettir. Genelde maç, konser v.b. organizasyonlarda görev yapıyorlar. Küçük illerde ise, sadece nöbet tutan bir birim olarak gözükmektedir.

Terörle Mücadele Şubesi Müdürlüğü : Toplumsal olaylarda devleti temsil eden, olayları önleyici birliktir. Eğitimi ve kültür seviyesi daha yüksek olmalıdır. İletişim ve toplum psikolojisi eğitiminin verilmesi gereklidir. Olaylarda genellikle psikolojik olarak bozukluklar meydana geliyor. Bunun kaldırılması gerekir. Tazminat verilmesi gerekir. Cazip bir birim haline getirilmelidir. Toplumsal olaylara direk muhatap olduklarından görevde yaranma olursa para alırlar.

İlçe Emniyet Müdürlüğü : Toplumsal olaylara müdahale eden kuvvettir. Ancak Ankara Çevik Kuvvet o konumda değildir. Cumhurbaşkanı veya Başbakan geçişinde çevik kuvvetin kullanılmaması gerekir. Havaalanından şehir merkezine kadar dizilmesi yanlıştır. Çevik kuvvet sadece ve sadece toplumsal olaylarda kullanılmalıdır. Ancak çevik kuvvetin sadece toplumsal olaylarda kullanılması için karakollar güçlendirilmez. Karakolda bir grupta 4 kişi var. Adamı olan şubede, olmayan karakolda çalışıyor. Tutanak tutma gibi işlemleri çevik kuvvette çalışanların da öğrenmesi gerekir. Toplumsal olayların çıkması muhtemel yerlerde bekleyebilir.

3. Çevik Kuvveti ilgilendiren toplumsal olaylar ifadesinden anlıyorsunuz?

Şube Müdürleri :

Asayiş Şubesi Müdürlüğü : Toplumsal olay, sadece çevik kuvvetle ilgili değildir. Bir çok insanın bir konu ve hedefte birleşerek eylemlerini harekete dönüştürmesidir. Bu ekonomik, siyasi veya terörle ilgili olabilir. İnsanların bir amaçla bir araya gelmesi ve toplu olarak hareket etmesidir. Çevik kuvvetin hem sürekli kontrol altında tutması gereken, hem de ilk müdahale sırasında bulunması gereken olaylar vardır. Bazı sorunlu bölgelerde çevik kuvvetin beklemesi önleyici bir hizmettir.

Güvenlik Şubesi Müdürlüğü : Toplumsal olayların kanunî ve kanunsuz olmak üzere iki boyutu vardır. Toplumsal olaylar, kitleler, sivil toplum örgütleri veya muhtelif grupların söylemlerini iletme amacıyla yaptıkları

30- Hizmet içi eğitimlerde oluşturulan eğitim ortamlarının eksiklikleri nelerdir (Eğiticiler, eğitim mekanları, ders içerikleri, program, eğitim atmosferi, organizasyon, eğitim araçları)?

Müdür Yardımcıları:

Büyük İİ 1: Pratik eğitimlerimiz, yani uygulamalı eğitimlerimiz eksiktir. Kötü bir psikoloji ile göreve başlayan personele Oxford'dan eğitici getirseniz bile etkili olmaz. Diğer şartları düzeltmediğiniz sürece eğitim boşa gider. Eğitim bırakılmamalı, ama şartlar da düzeltilmelidir.

Büyük İİ 2: -

Orta Büyüklükte İİ: Araç - gereçlerimiz, yeterli mekanımız ve eğitim alanımız yoktur. Mekanım olsa spor yaptırırım, günlük gazeteler getiririm. Olayları görsel olarak izlettirir ve yere düşene vurulmaması gerektiğini anlatırım.

Küçük İİ: -

Şube Müdürleri:

Büyük İİ 1: Amaca uygun kapalı spor salonumuz olmadığı için, sadece hava şartlarının müsait olması durumunda eğitim veriliyor ve olumsuz hava şartlarında eğitim askıya alınıyor. Eğitimimiz akademik açıdan iyi durumda, üniversiteler yardımcı oluyor, eğitim talebi ile çaldığımız hiçbir kapıdan boş dönmedik. Hukuk alanında hakimler, savcılar seminere geliyorlar. Ayrıca toplumsal psikoloji alanında da eğitimler verilmektedir. İstedığımız verimin % 90'nını alıyoruz. Personelin geçmişine bağlı olarak yaşadıkları sorunlar ve yeni gelen personelin evlilik hazırlığı içinde olmaları nedeniyle maddi sıkıntıdan dolayı bunalıma girmeleri konsantrasyonlarını bozuyor. Kadrodaki bazı memurlar kadroyu çok iyi gösterdiklerinden, buradaki personel birimiyle bütünleşemiyor, kaçmaya çalışıyor ve eğitimler bundan olumsuz yönde etkileniyor. Uygulanan eğitim sistemine bir şey eklemeye gerek yok. Dışardan derse giren öğretim üyelerine ders ücreti ödenemiyor, ödenmesi lazımdır. Şu anda eğitim ikili ilişkiler ile yapıyor; çiçek alıyoruz, şilt yapıyoruz, ama ücret veremiyoruz. Sadece memnun etmeye çalışıyoruz.

Büyük İİ 2: Eğitimci yetiştirme, programlar düzenli, gaz ve taktik teknik konulardaki personel çok iyidir. Eğitim ortamımız gayet iyi ve ben

noktasına kadar kullanırlar. Şahsa vurma, saç çekme gibi davranışları sürekli kasksız olan personel, yani ulaştırma ve iç hizmetlerde çalışanlar gibi günlük eğitimlere girmeyen personel yapıyor.” (s. 168)

(Büyük ilde görevli bir müdür yardımcısı anlatıyor) “Bana göre personelin insan haklarına aykırı davranması için hiç-

bir sebebi olamaz. Bunu önlemenin yolu, polis okullarında eğitim veren hocaların çok kaliteli olmasından geçer. Çevik kuvvet personelinin zamanını dolu dolu geçirmesi lazımdır. Şimdi yaptığımız gibi uzun süre aynı yerde boş boş bekletmemeliyiz. İhtiyaç giderebilecekleri yerleri yok ve sürekli aynı insanlarla iç içe bekliyorlar. Bu nedenlerle strese giriyor ve vatandaşa yanlış davranışlarda bulunabiliyorlar. Maaşlarının azlığı, sosyal haklarının azlığı, lojmanı olmaması, kısacası sosyal ve ekonomik durumlarının kötü olması personelin davranışlarını etkilemektedir. Beklettiğimiz bazı yerlerde personelin insani ihtiyaçlarını karşılayabileceği yerler kısmen vardır.” (s. 169)

Sosyalleşme ve alt-kültürün polis davranışlarına etkisinin altını çizen raportörler, polisin çevresindekilere şüpheli gözle bakmasının, potansiyel suçlu olarak görmesinin, biz-onlar ayrımı yapılmasının, muhafazakâr, otoriter ve sert davranma gerekliliğine inancının polis alt-kültüründen geldiğini, bunların Çevik Kuvvet mensuplarına yansıyacağını hatırlattı:

“Bu unsurlar, toplumsal olaylardaki polis davranışlarına olumlu veya olumsuz yönde yansımaktadır... Yapılan araştırmalar polisin toplumun düşük-orta gelir grubundan geldiğini göstermekte bu da doğal olarak bu kesimlerin değer yargılarının mesleğe taşınması sonucunu doğurmaktadır. Dolayısıyla toplumun tüm kesimlerinin özellikle iyi eğitilmiş ve yüksek gelirli kesimlerin polislik mesleğinde fazla temsil edilmedikleri görülmektedir. Polislik mesleği cazip hale getirilerek tüm kesimlerin temsil edilmesi sağlanmalıdır. (...) Bu araştırma her ne kadar Çevik Kuvvet hakkında hazırlanmış ise de ulaşılan veriler çerçevesinde emniyet teşkilatının bazı önemli sorunlarını yansıtmaktadır. Ge-

rek teşkilatın geneli, gerekse diğer birimler hakkında ayrı ayrı benzer çalışmaların ortaya konulmasının zarureti hissedilmektedir.”

2002’de işaret edilen bu sorunlara, demokratikleşmenin ilk adımı sayılabilecek “ifade özgürlüğüne” karşı ilk müdahaleden sorumlu Çevik Kuvvet’in sorunlarına 11 yılda çözüm bulunabildi mi? Sorunun cevabını arayabileceğimiz kaynaklardan biri, 2012 yılında Emniyet Amiri Bülent Tansel, Prof. Dr. Zafer Gökçakan ve Yrd. Doç. Dr. Ömer Çelikkaleli tarafından İstanbul, Ankara, Diyarbakır, Van, Mersin, İzmir, Trabzon gibi toplumsal olayların yoğun yaşandığı 7 ilde görev yapan 872 Çevik Kuvvet polisiyle görüşülerek yapılan araştırma.

Araştırmada Çevik Kuvvet polisinin en çok içinde bulunduğu psikolojik rahatsızlığın depresyon olduğu saptandı. İkinci sırada, “düşük bir özsaygıya sahip bireylerde görülen benlik algısı” anlamına gelen olumsuz benlik yer aldı. Bu iki rahatsızlığı, halk arasında “iç sıkıntısı hali” olarak da tanınan, kaygı bozukluğu - anksiyete problemi izledi. Personelin içinde bulunduğu diğer psikolojik sorunlar, “hostilite” (öfke husumet duyumu) ve “somatizasyon” (strese bağlı fiziksel yakınma) olarak kaydedildi.

Çevik Kuvvet personelinin yüzde 26’sı toplumsal olaylara müdahale ettikten sonra hissettiği sıkıntı nedeniyle Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmeti talep ederken, yüzde 19’u ise hiçbir desteğe ihtiyaç duymuyor. 45 polis sıkıntılarını konuşularak paylaşılmasını, 85’i amirlerin kendilerine karşı olumlu tutum ve davranış içerisinde olmalarını istediği, 59’u ödüllendirme, izin durumu ve çalışma saatlerinin düzenlenmesini istiyor.

Gözaltı ve işkence

Öğrencilerin, yürüyüş ya da basın açıklamalarına müdahale eden genellikle Çevik Kuvvet oluyor. Gözaltına alınırlarsa ikinci durak emniyet. Her ne kadar 2002'den itibaren yavaş işkence ve kötü muamele yerini tutuklama, cezaevinde şiddet ya da yalnızlaştırmaya bıraksa da, öğrenciler gözaltında kötü muamele endişesi taşımaya devam ediyor.

İşkencenin olağan karşılandığı, copun sosyal sorunlara bağlandığı, biber gazının “medeni” bulunduğu bu sistem neden yaratıldı? Devleti temsil edenlere göre öğrenciler hakikaten “terör suçu” mu işliyor? Devletin hiç mi kabahati yok? Varsa nerede?

Kanunları, emirleri uygulayanlar, talimat verenler, davaları açanlar bu konuda sorularımızı sözlü ve yazılı olarak yanıtladı.

Manisa'da liseli gençlere yaptıkları işkence nedeniyle, Cumhuriyet tarihinde bu suçtan verilen en ağır cezalardan birine mahkûm edilen polisler, cezaevine girmeden toplu olarak röportaj vermeyi kararlaştırmıştı. Bu röportajın önemli bir bölümü gazetelerde yer almadı. İlk kez yargı kararıyla “işkenceci” olduğu tescillenen polisler, kendilerini kamuoyuna anlatma ihtiyacı duymuşlardı. Soru-yanıttan ziyade, birbirlerinin de sözünü keserek, anlatmak istediklerini şöyle özetlediler:

(H.E.): Bu bir siyasi dava. Siyasi davalarda hukuki delil aranmaz. Beraat kararı veren yerel mahkemeye güçleri yetmeyince Yargıtay'dan karar aldılar. İstanbul Adli Tıp'tan Şebnem Korur Fincancı, gençleri görmeden işkence gördüklerine ilişkin rapor verdi. Yargıtay da kabul etti. Aynı kişi, Umut davasında da rapor verdi ama devlet kabul etmedi. Hizbullah değil de polis yargılandığı için mi böy-

le oldu? Ben 130 ay değil bin 30 aya da mahkûm olsam ülkemi şikâyet etmezdim ama, adaletli davranılmadığı için AIHM'ye gideceğiz.

(R.K.): Bu dava nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın biz zaten gidecektik.

(H.E.): Kurtulayım, aklanayım diye düşünmüyoruz. Ben suçlu değilim. Davayı zamanaşımına sokmaya da çalışmadık. Suçluların içinde öğretmen var. Devletin öğretmeni. Örgüt suçundan hapis yatmış olanlar var. Milletvekili Sabri Ergül'ün arkadaşının oğlu var.

(R.K.): Tabip Odaları'nın devlete karşı olan raporları Yargıtay'ca kabul edilsin diye dava üzerinde baskı yapıldı. Böylece, Adli Tıp raporları dışında bunlar da işkence delili sayıldı.

(H.E.): Vietnam sendromu diyorlar. Psikolojik işkence. Yargıtay'dan bu konuda içtihat kararı çıkartmak için bizi kullandılar. Sistemin kendisini temizlemesi için bir kurban gerekiyordu. Bu tür operasyonlarda istihbarat raporları hazırlanır. Emniyet Genel Müdürlüğü, 'operasyona başlayın' der. Biz de yaparız. Öyle önümüze geleni gözaltına almıyoruz. Bunu emniyete zorla söyledim. Emniyet bizi suçlamadı ama sahip de çıkmadı. Sabri Ergül, CHP'de yükselmek istiyordu. Bir de arkadaşının oğlunu kurtarmak. O bu hale getirdi.

(R.K.): Avukatımla bugün Yargıtay'a gittim. Münire adlı mağdurun el yazısı, "suçlu olmadığımızı belirten" dilekçesi, buna ilişkin ekspertiz raporu hâkimlerin önüne giden dosyada yok. Daha önemlisi dosyada iki karar var. Birinde bizim haklı yönlerimize işaret ediliyor. Diğerinde aldığımız cezalar var. Lehimize olan her şey dosyadan çıkartılmış.

(H.E.): Biz mahkemeye tebligat adreslerimizi bildirdik. Benim değişen adresime gidilmiş. Sonra yeni adresime gelinmiş, yokmuşum. Olmayabilirim.

(L.Ö.): Ben emekli oldum. Gaziantep'e yerleştim. İş kurmak için Almanya'nın Kassel şehrine geçici olarak gittim. Oranın adresini bildirdim. Tebligat oraya yapılmamış. Biz ne yapabiliriz.

(R.K.): şu andaki kararımız Manisa'ya gidip teslim olmak yönünde. Kasak, kaçardım. Benim yeşil pasaportum var. Ama 20 sene kamam lazım. Benim de oluğum çocuğum var.

(H.E.): Gerçeği söyleyelim. Avrupa bize karşı değil. Almanya karşı. Bunlar DHKP-C lideri Dursun Karataş'la anlaşmış. Almanya O'nu yakalamıyor, o da militanlarını Bergama çevresinde altın çıkartılmasına karşı çıkan köylüleri kışkırtmak için kullanıyor. Bu altın mevzusu için Almanya o kadar bastırdı. AB'yi de onlar bu şekilde yöneltti.

(H.E.): *Türkiye'de işkence var mı sorusu zerine* Orası polis merkezi. Dışarıdan gelen kişileri kimse halıyla karşılamıyor. Bizim çizdiğimiz çizgi değil. Bazı kurallar vardır.

(F.A.): Bizim arkamızda kimse yok. Bunlar gariban dört polis dedikleri için böyle oldu.

(L.Ö.): 1995'le bugün arasında nezarethaneler arasında da fark var. Bizi 95'in şartlarına göre yargılıyorlar.

(H.E.): Bakın bu davayı ben kendim aklanmak için açtırdım. Manisa Savcısı Ömer Faruk Oran, "nasıl dava açacağız, suç yok" dedi. Ben de "sonra savcı polis anlaştı derler, zor durumda kalmayın, açın davayı" dedim. Yzleşebilirim.

Devlet - savcı ve polisleri

İşkencenin olağan karşılandığı, copun sosyal sorunlara bağlandığı, biber gazının “medeni” bulunduğu bu sistem neden yaratıldı? Devleti temsil edenlere göre öğrenciler hakikaten “terör suçu” mu işliyor? Devletin hiç mi kabahati yok? Varsa nerede?

Kanunları, emirleri uygulayanlar, talimat verenler, davaları açanlar ise bu konuda sorularımızı sözlü ve yazılı olarak yanıtladı.

Uzun süre Ankara Emniyet Müdürlüğü görevini yürüten, Emniyet Genel Müdür Yardımcılığı yapan ve kısa bir süre önce emekli olan Cevdet Saral'ın kitap için yazılı olarak hazırladığı görüşleri şöyle:

Gençlik ve şiddet

“Türkiye fikirsel bazda dünyada yaygın olan ideolojilerin etki alanına 1960'lı yıllarda girmiştir. Bundan önce münferit olarak siyasi iktidarın demokrasi ve özgürlükler bağlamındaki kısıtlayıcı yaklaşımlarına yönelik üniversiteler bünyesinde kısmen de sokağa taşan aktiviteler gözlenmiştir. Öyle ki birçok görüşe göre 1960 ihtilalinin gerekçeleri de bu tür öğrenci olayları ile polisin girmiş olduğu çatışmalar sonucunda hazırlandığı iddia olunmaktadır. Burada şunu ifade etmek gerekir ki öğrencilerin bu eylemleri onları illegal yapılanmaların içine girmek veya böyle yapılanmalar oluşturmaya itmemişti. Bu dönemde tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de öğrenci hareketlerinin özünde sistemi sorgulayan anlayışlar mevcuttu. İhtilalden sonra yeni düzenlenen anayasada fikir ve özgürlükler alanındaki düzenlemeler üniversite seviyesindeki gençlerimize paralel işçi sendikalarında da ciddi bir ideolojik dalgalanmaların yaşanmasına vesile teşkil etti.

Düzen değışikliğı

Soğuk Savaş dönemi içerisinde Batı'nın kapitalist bloğuna karşı tam bir ideolojik blok olan SSCB'nin varlığı gençlerimizin de bloklaşarak düşünsel söylemlerden kitlesel çatışmalara yönelmelerine neden oldu. Düşünsel temelde sistemi sorgulayan gençlik artık düşüncelerini düzen değışikliğı noktasına taşımıştı. 1967-68 yılları barışçı söylemlerin yerini şiddete terk ettiğı yıllardır. Yaygın Soğuk Savaş döneminin bloklarının savunduğı değerlerin hâkimiyet mücadelesi, ideolojik kamplara ayrılmış olan üniversite gençlerini de aynı değerlerin savunulması noktasında karşı karşıya getirdi.

İllegal örgütlenmeler

Slogan ve sokak arbedeleri ile yetinmeyen blokların tahrikçileri, gençlerimizin iç dünyalarındaki olumlu ve olumsuz psikolojilerini tahrik ederek şiddeti fikirlerin önüne almaya yönlendirmeleri sonucu, ideolojik yapılarına uygun illegal örgütlenmelere yönelmelerine neden oldu.

Anarşist ve teröristler

Siyasal iktidarları idealist söylemlerinin dışında davrandıkları gerekçeleri ile hedef alırlarken siyasi iktidarların yandaşlığını yapan ve kendi değerlerini savunan karşıt görüşte olanları da şiddet kapsamlı hedef aldılar. 1970'li yıllar üniversite gençliğinin kimliğini değıştirdi, fikirsel söylemler şiddetle desteklenmeye başlayınca silahlı çatışma döneminde ciddi bir yaygınlaşma baş gösterdi. Üniversite gençliği artık devletin gözünde ve siyasi iktidarların hedefinde ki anarşist ve terörist idiler.

Sermayenin hasmı

Toplum yaşamında önemli yeri olan ekonomi o günlerde düne oranla daha bir önem kazanmıştı. Türkiye ciddi bir kalkınma hamlesi içerisindeydi. Sanayileşme hız kazanmış, fabrika oluşumları ile emekçi sınıf da büyümüş ve örgütlü hale gelmişti. Ekonomik alanda da sermaye ve emek hak elde etmede ciddi bir mücadelenin içindeydi. Emekçiler sermayenin hasmı durumuna getirilmişti.

Örgütlü bir duruma getirilen emek hareketi siyasal, sosyal ve ekonomik alanda söz sahibi olmaya başlayınca sermayeyi kendi bünyesinde eriterek çökerteceği ve proleter bir yönetime neden olacağı şeklinde ürkütücü bir algı yaratılmıştı.

1970'li yılların toplumunu en çok tahrik eden ideolojik algı Marksist düşünce yaygınlığı idi. Türkiye kendi bloğunu NATO bünyesinde belirlemiş ve Batı bloğunda yerini almıştı. Türkiye'nin toplumsal yapısına ve muhafazakâr kimlikli halk için en uygun adres Batı bloğu oluyordu.

Devlet yoğunlaştınca

Marksizmin düşünsel kuşatması ve bu kuşatmaya paralel gelişen karşı kamp reaksiyonlarının düşünsel bazdaki karşılıklı tepkilerin şiddete yönelmeleri olayların yaygınlaşarak öldürme vakalarına yönelmesi sonucu; üniversite gençliğini siyasi iktidarların gözünde terörist seviyesine yükseltmişti. Üniversiteler de terörist üreten merkezler olarak görülüyordu.

Şiddeti şiddetle önleme anlayışları siyasi iktidarlara hâkim anlayışlar şeklini alınca, gençlik kendisinin devlet tarafından tahrik edildiğini düşünerek şiddeti yoğunlaştırmış, üniversiteleri işgal etmek ve sokaklarda kurtarılmış bölgeler oluşturmak suretiyle devletin silahlı güçleri ile çatışma ortamına sürüklenmiştir.

Yasaklayıcı ve tahrik edici tedbirler işe yaramamış, gerçiklikler bir hayli tırmanmış ve siyasal cinayetler faili meçhul konumda büyümüş, illegal yapılanmalara nüfuz edilemediği için de olaylar aydınlatılamamıştır. Polisi düzenin bekçisi olarak gören gençlik kitlesel eylemlerde polisi ilk hedef olarak muhatap kabul ederek saldırmışlardır.

Siyasi partilerin ve iktidarların gençliğe yönelik şuurlandırıcı politikalar geliştirememesi gençliğin başka ellere geçmesine ve yönlendirmesine bırakılmış heyecan yüklü bu yapılar devletin gözünde daima suçlu olarak görülür olmuştur.

Illegal unsurların potansiyel kaynağı haline getirilen Üniversite gençliği Türkiye üzerinde hesabı olanların kolayca eleman devşirdiği alanlara dönüşmüştür.

Kamlara ayrılmış olan kitlelerin gözünde gençler siyasi partilerin vurucu gücü oldukları kanısı yaygınlaşmıştır.

Oysa devlet gençliğini ve geleceğini böylesine suçlayacağı yerde gençlerin psiko-siyasal yönden ortak noktalarını hedefleyen siyasal stratejiler üreterek etki altına alma yönünde tedbirler geliştirmiş olsaydı gençliği kontrol altında tutmanın yolları bulunabilirdi.

Disipline olmuşlardı ama

1970-80 arası dönemde gençlik devletin gözünde sanıktı. Siyasal iktidarlar da kendilerine yönelik tepki içinde olan gençlik kitlesini aynı şekilde görüyordu. Siyasal iktidarın elinde olan polis de doğal olarak Üniversite gençliğini aynı gözle görüyordu.

1980'lerden sonra gençlik disipline edilmişti ama yine de insan hakları eşitlik ve özgürlükler konusunda, silahlı şiddeti terk edip barışçıl tepkiler göstererek reaksiyonlarını sınırlı düzeyde tutmuşlardı.

Gençlik siyasal iktidarların her tasarrufunu beğenmek ve onamak durumunda değildir. Üniversiteler birer aydınlan-

ma mekânları olduklarından oradaki düşünce dalgalanmalarını eğitimcilerin ve yöneticilerin kontrol etme şansları yüksek değildir. Bu alanlarda üniversite gençliği kendilerinin ve ülkelerinin geleceği ile ilgili düşünceler taşımak, tartışmak ve savunmak durumundadırlar.

İyi niyetli olsalar da

Gençlik ne kadar iyi niyetli de olsa aşırı cereyanlara her zaman açıktırlar. Bu onların yaşları ve saflıkları ile alakalı bir durumdur. Onların devleti yönetenlerin seviyesinde düşünmeleri ve tedbir almaları söz konusu değildir. Duygu ve heyecanlarının nerede ne zaman ve ne şekilde etki altına gireceğini kestirmek zordur.

Bu iletişim çağında olayların hızlıca yayıldığı sanal ortamda geliştirilen birliktelikler ve olayların süratle tahlil ve analizlerinin yapılarak haberleşme olanağı olduğu bir dünyada gençler her türlü etkiye açıktırlar.

Çünkü gençler devleti yönetenlerin bazı tasarruflarının kendilerince doğru olmadığına, adalet duygusunun dikkate alınmadığına, kayırmacılık yapıldığına, farklılıklara eşit davranılmadığına, inançlara saygılı olunmadığına inanmış ya da inandırılmış olabilirler. Geleceklerinde devlette kendilerine yer olmadığına ilişkin endişelere kapılabilirler. Onlar kendilerini anlatamayabilirler, yeri geldiğinde doğru ile yanlış da ayırt etmede zorlanabilirler ama devlet algısı onları anlamalı, tahammül etmeli ve geleceklerine ilişkin güvenceler vermelidir.

Düşünce esir alınamaz

Nedense çoğu iktidarlar, kendilerince çözülmesi gereken meselelerin üzerine değil de, o meselelerin çözülememiş olmasından kaynaklanan muhalif ses ve fikirler üzerine gitmektedirler. Oysa hep görüle gelmiştir ki, tarihin sayfa-

larında kalelerin, ülkelerin fethedildiği çok yazılmış, çizilmiş, ama hiçbir güç ve baskıyla, savunduğu fikre inanmış insanların düşüncelerinin esir alınabildiği görülmemiştir.

Düşünmek ve düşünce iki yüce değerdir ve düşünmekten düşünceye, düşünceden de fiile geçilir. Bir başka ifade ile düşünce: Siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel dünyaların anahtarıdır.

Bu anahtarı kırabilmek, ya da kilitteki dönüşümünü sürekli engelleyebilmek hiçbir iktidarın gücü dahilinde değildir.

Bir ülkede halkı yönetmekle, düşünceleri yönetmek çok farklı şeylerdir. İktidarlar halkı yönetebilirler ama, hiçbir iktidara halkı yönetme hakkı, düşünceleri de yönetme ve dilediğince kalıplama hakkı vermez, vermemeli de...

Çünkü çağımız gerçeğinde doğru olan, bir iktidarın –zorla benimsetilmeye çalışılmaması kaydıyla– bütün düşüncelere, düşüncelerini yaymada fikri yarış ve mücadele hudutlarını aşmamak kaydıyla serbestiyet vermesidir. Çünkü iktidara yakın düşüncelerin, devlet desteğiyle dilediğince yazılıp söylenmesi, buna mukabil karşıtlarının ise gene devlet tarafından kontrol altında tutulup, tehdide ve tahdide tabi olması, ayrıca karşıt düşüncelilerin sakıncalı kişiler olarak devlet güçlerince hedef alınması gibi bir politikayı da terör sebebi olarak değerlendirmek gerekliliği ortaya çıkmaktadır...

İnsani değerler

Duyarlı yönetimler toplumlarının ve gençlerinin devlete ve kendilerine şiddet bağlamında yönelmemeleri için bu hassasiyetlere samimi olarak yaklaşmalı, insani değerleri her zaman ön planda tutarak yönetimlerini sürdürmelidirler ki halkla iletişimleri ve ilişkileri sağlıklı yürüsün.”

Çok sayıda öğrenciye dava açan, tutuklama talebinde bulunan ve hemen her toplumsal olayda görev yapan, Ankara'da hem DGM hem de Özel Yetkili Mahkemeler döneminde görev yapmış emekli Savcı Talat Şalk, sorularımızı sözlü yanıtladı:

“1988’de ben DGM’de çalışmaya başladım. Benim o zaman ki müşahedem şu: Öğrenciler terör hareketlerine 1980 öncesi dahil edilmeye çalışılmış, artık gruplaşmışlar, hatta Türkiye gruplaşmış, ikiye bölünmüş. Eylem olduğunda bütün öğrenciler iştirak edip katılıyormuş eyleme. Benim çalıştığım dönem öyle bir durum yoktu. Katılan öğrenciler çok fazla değil. Terör hareketlerine katılan, gösteri yürüyüşlerine katılanlar... Gösteri yürüyüşleri de o kadar önemli olmadı zaten, fazla önemli görmüyorduk. Arkadaşlarla konuşuyorduk da diyelim ODTÜ’de 50 bin öğrenci varsa katılanlar bin kişiyi geçmiyordu sayı itibarıyla. Hemen hemen aynı adamlar geliyordu öğrencilerden. Değişik adamlar gelmezdi. Terörde 10 seneden fazla çalıştım. Şimdi durum belki daha değişik olabilir.

Şimdi 1 Mayıs’ta falan, mesela ben hatırlıyorum, DHKP-C’liler yeni yeni öğrencileri örgütlemişlerdi. Adamlar da bilmiyor aslında örgütleri. Adam dediğim, genç kızlar da var içlerinde. Tutuklanmaya gönderdik, tutuklandılar da... Belki suçları hafif görülüp, normali de odur, gösteri yürüyüşünden vermiş olabilirler. Gerçi terör örgütünün kıyafetini giymişler ama ne olduğunu öğrenciler gerçekten bilmiyorlardı.

Örgütün mesela bütün flamalarını taşıyor, resmi elbisesi olmaz ama resmi elbise gibi giyiyor, biz de görevimizi yapacağız mecburen. Çoğu ne yaptığını bilmiyor. Belki iyi yap-

tıklarını sanıyorlar. Ama örgütler şöyleydi o zaman; örgüt eline geçirdiği adamın arkasını kolay kolay bırakmazdı. Örgütten ayrılmak da o kadar kolay değildi. Biz örgütü bilirdik. O zaman faaliyette olan TIKKO vardı, TKP/ML, MLKP, DHKP/C vardı, ondan sonra İslami örgütler vardı. İBDA-C vardı. Sonradan Hizbullah çıktı, çok kanlı biçimde. Biz örgütün adını yazar, bildirirdik. Usuldü iddianamede, mesela DHKP-C örgütüyse, birkaç sayfayla biraz anlatırdık örgütü.

Tek pankart asma Yargıtay içtihatlarına göre örgüt suçu değil. Ona dikkat ederdik. Çoğu zaman tutuklamaya sevk etmezdik. Yine suç olabilir ama örgüt elemanı olmak için yeterli değil. TCK'nın 169. maddesi yardım ve yataklık suçunu düzenliyordu. Hâkimin tutumuna bağlı olurdu bu. Çok eylem oldu ama böyle çok katılım yoktu. Bin kişi katılıyordu. Çok aşırı değil ki bu... O bin kişiyi biz potansiyel suçlu olarak görmüyorduk, belki sayı o kadar da değildi. Zaten örgütler herhalde seçiyorlar. Sonradan hücreye alıyorlar, silahlı birliğe alıyorlar, öyle bir gelişim gösteriyor. Potansiyel suçlu olarak bakılmaz, neticede insandır hepsi. Mesela hatırlarım, Bolu'dan bir grubu getirdiler, DHKP-C grubu. O gruptan bazılarını daha evvelden de tanıyordum. Biz serbest bırakırız bazen ama tekrar tekrar getirirler. Hepsinde de ceza alacak kadar delil vardı. Bir genç kızla bir erkek. Biz evleneceğiz dedi adam müsaade ederseniz. Beni bırakın dedi. Sen örgütü bırakacak mısın dedim. Bırakırım dedi. Ben de örgüt bırakmaz dedim. O, yok babamın yanına gideceğim, biz evleneceğiz dedi. Kurtulabilecek misin dedim. Kurtulurum dedi. Cezaları ağırdı. 15'er yıl düşünüyordum, fakat bıraktım. Benim hareketlerim daha serbestti. Başsavcı da güvenirdi. Arkadaşları mutlaka ceza almıştır, o da almıştır ama sonrasını takip etmedim. Ona da dedim; bırakırım ama dava açmak mecburiyetindeyim.

• *İşkence var mıydı?*

– Başlangıcını bilmiyorum ama sonradan işkence olmadı. Hakikaten akademililer geldiler oraya, onların sorgulamaları, suça bakışları gayet güzeldi. Yani işkence ile bir yere varamazsın zaten. Neticede işkence hukuka olan güveni de azaltır. Eski kafalı polislerde genelde böyle bir şey vardı. Ben vururum yumruğu sonuç alının diye düşünebilirler. Ama ben gerçekten tanık olmadım. Bizim orada, yani emniyette bir ölüm olayı oldu. Adamı dövmüşler, ama o da benim soruşturduğum bir olay değildi. Sadece bir doktor öldürülmüştü 1990'ların başında, sanıkların hepsi kaçmıştı. Gittik tahkikatını yaptık. Şüpheli şahıslar da vardı birkaç tane. Bir tane de fotoğrafçı vardı. Görgü tanığı. Görsem tanırım diyordu. Benim aradığım yakalanmış bu arada. Ama 15 gün geçmiş üzerinden. Benim haberim yok, anlatabildim mi. Haberim olsa zaten fotoğrafçı ile yüzleştireceğim. O adam öldü işte emniyette. Ceza da gördüler zaten sorumluları.

• *Eski örgütlere (THKP-C örnekleri) bağlamak doğru mu?*

– Doğru değil, Mahir Çayan'ı soruyorlar, ben bile tanımam onu. Doğru değil o yapılanlar. Zorla örgüte bağlamak doğru değil. Zorla bağlanmaz örgüte. Yargıtay kabul ediyor mu onları, buna bakmak lazım.

• *Merkezi bir tavır var mı?*

– Bu konularda daha çok, talepleri olursa başsavcılara yaparlar. Başsavcılar da bize... Bizim başsavcımızdan bize böyle bir şey gelmedi. Görmedim öyle bir şey.

Öğrenciler, tabii kanları kaynayan insanlar, ülke meseleleriyle ilgilenecekler. Bunların arasına örgüt elemanı da karışır tabii. Bir eylemin çeşitli nedenleri olur. Mesela harçları artırdılar, öğrenci eylem yapar. YÖK'ün kuruluşunu protesto eder. Bunların hepsini aynı kategoriye sokmak doğru de-

ğil tabii. Eskiden bugünleri hoşumuza gitmeyerek bekledik. İlla bir olay olurdu çünkü. Mesela 2 Temmuz'da olay oldu Sivas olayları. O zamanlar olurdu. Tabii devletin kabahati var o olayda. Her sene o acılar yaşanıyor, eylemler oluyor. Hrant Dink öldürüldüğü zaman, televizyondan izledim, 'eyvah' dedim, 'Türkiye'nin başı bu olayla çok ağrır.' Ağrıdı da zaten. Neticede ne oluyor, faturası bu ülkeye çıkıyor. Bak bir sürü yürüyüşler yapılıyor, 'Hepimiz Hrant'ız' diye. Hoşuma gitmiyor ama görevliler sorumlu bu nedenle.

Belki Sivas olaylarını dışarıdan yapanlar geldi yaptılar, bilemiyoruz ki onları. Vardır belki bir merkezden oyun oynayanlar. Türkiye üzerine bir sürü oyun oynayanlar var. Ama biz bilemiyoruz ki. DGM'deyiz, ama ulaşamıyoruz birtakım şeylere. Emniyet de ulaşamıyordur herhalde, ulaşsa getirir önümüze.

Açık konuşayım, mesela 12 Eylül'cüler hakkında dava açıldı. Açılmaması lazımdı. 15. madde kalktı ama, sen bunları affetmişsin, reisicumhur olmuş. Kenan Evren'i ya da darbecileri korumuyorum ama açılmaması lazım. Mesela ben 28 Şubat'ı darbe olarak görmüyorum. Başbakan imzalamış o kararları, yardımcısı, bakanlar imzalamış, uygulama yönetmeliği çıkartmışlar. Gazetelere telefon açmışlar, işten attırmışlar o ayrı bir suç, darbeye ilgisi yok. O suç da zamanaşımına girmiş. Bana göre o da olmaz. Balyoz'a inanmıyorum mesela. Neden inanmıyorum. İcra hareketi yok.

Yargıyı rahat bırakmak lazım. Bir de kişilerin iyi eğitilmesi lazım. Bizim zamanımızda da tutuklama oluyordu, ama oranlarsak bu kadar olmuyordu. Hatırlarım müebbet hapis alan PKK'lı bir genç bayan vardı, TCK 125'e göre hüküm giyecek. Hastaymış, rapor geldi, hiç düşünmeden tahliyesini istedim. Sanırsam mahkeme de tahliye etti. DGM'nin her şeye rağmen yüzü soğuktu ama insani tarafları çok fazlaydı. Mesela MLKP'li, çok zeki bir kız vardı.

Babası emekli astsubay. Kızı nasıl kurtarırsınız diye polise gitmiş, polis de itirafçı olsun demiş. Bana geldiler, itirafçı ol-
sa nasıl olur dediler. 'Tutuklama yapmam,' dedim, ama itirafçı yasası yok. Kız birçok şey anlattı. Ben de tutuklama istemedim, hâkimliğe sevk ettim. Kız mahkemeye gitti tutuksuz olarak, itirafçı yasası olmadığından mahkûm oldu. Bursa'daydı kız. İtirafçı yasası çıktı o arada. Hemen başvurdu. Dosyası bana geldi. Valilikten mütalaa istedim, olumsuz yanıt geldi. Canım sıkıldı. 'Benden daha mı iyi bileceksin,' dedim. Yararlanmasını istedim, mahkeme de kabul etti. Kurtardık kız.

Mesela kimse bilmez. Büyük işçi yürüyüşü olmuştu Zonguldak'ta. Arkadaşlar toplandılar, ne yapalım diye. O zaman 15 günlük nezaret gözetim hakkımız vardı. 15 gün gözetim hakkı verelim dediler. Ben itiraz ettim, 200 kişi ölür orada dedim. Yatma yeri yok. Nusret bey, 'sen ne düşünüyorsun,' dedi. Ben iki arkadaş yardımcı olsun ifadelerini alırsınız dedim. 3 kişi gittik biz. Zaten işçilerin çoğu gariban. Bana Ankara'ya gelince maaşınız artacak dediler, geldik diyorlar. 200'den fazlaydılar.

Bir hâkim vardı, 'hepsini bırakma, birazını bana bırak ben bırakayım,' dedi. 200'den 33'ünü ayırdık, tutuklamaya sevk ettik. Onları da hâkim bıraktı. Bayağı beklettim, dava da açmadım. Nusret bey hatta 'sevk ettik,' dedi ama 'sorumluluk benim' dedim. Yüzü çok soğuk gözükür ama öyle de değildik, onu anlatmaya çalışıyorum.

İnsanlar inanılmaz cezalar alıyorlar. Garip geliyor bana da. Cezalar da değişti, onu da anlamıyorum. Yasaları takip edemiyorum çünkü. Torba yasa diyorlar, neyin nerede olacağını da bilemiyorsun."

Eski DGM Savcısı Ömer Süha Aldan:

***"Eski polis devleti koruyordu,
yeni polis iktidarı"***

"Tarihsel olarak baktığımızda öğrenci hareketlerini 1968 ve öncesi olarak ayırmak yerinde olacaktır. 68 öncesi öğrenci hareketlerinin sistematik olmadığını, çoğunlukla devlete egemen olan güç içinde ayrışmaya bağlı olarak ortaya çıktığını, sınıfsal temelden uzak olduğunu gözlemliyoruz.

Özellikle 1940'lı yıllarda ideolojik veya sınıfsal nitelikli oluşumlarda daha çok olgun yaşta aydın kesim öncülük etmiştir. Bu grup içinde öğrenci sayısının yok denecek kadar az olduğunu söyleyebiliriz ki, bunların çoğunluğunu da askeri öğrenciler teşkil etmektedir. Bu dönem içinde var olan eylemler kamu gücünü elinde bulunduranlarca sert biçimde bastırılmıştır.

1950-60 arasında Kemalizmin etkisi altında yine askeri öğrencilerin önce hoşnutsuzluk, sonrasında ise eylem aşamalarına tanık olsak da, darbenin yaşanmasıyla devlete egemen olan güçle bir çatışmaları söz konusu olmamıştır.

1965 yılında önce Fransa'da başlayan öğrenci hareketleri ülkemizde hemen etkisini göstermeye başlamıştır. Bu hareketler sınıfsal temellidir. Keza 1964 yılında Barzani'nin Kürt milliyetçiliği de ülkemizin doğu bölgesinden başlayarak etkin konuma gelmiştir. Lakin o dönemde Kürt milliyetçiliği gençlik üzerinde önemli bir etki yaratmamış, daha çok orta yaş düzeyindeki feodal aktörlerin ilgisi çekmiştir.

1968 yılından başlayan süreçte, iktidarla öğrenciler arasındaki süregelen bir çelişki söz konusudur. Bu çelişkinin asıl nedeni gençliğin sosyalist rejim arzusudur. Bu kapsamda başlangıçtaki niyet, asker destekli ve Milli Demokratik Devrim adı altında Baas türü bir yapı oluşturmaktır. 12 Mart muhtırasıyla bastırılan bu girişim sonrası sol öğren-

ci hareketleri kendi içinde pek çok parçaya bölünmüştür.

Bu noktada egemen gücün yanında milliyetçi ve dinci öğrenci toplulukları ile provokatif sol örgütler de oluşmakta geç kalmamışlardır. Gerek 12 Eylül darbesinin yarattığı yıkım ile apolitik ortam ve gerekse Sovyetler Birliği'nin 1989 yılında dağılmasından sonra sol öğrenci hareketleri yok denecek ölçüde azalmıştır.

Öğrencilerle kamu gücü arasındaki çelişkinin bir diğer nedeni içlerinde bulundukları ekonomik durumları ile özgürlüklerinin sınırlandırılmasına yönelik tepkilerdir.

Bugünlerde gençlik içinde üç ayrı yapı vardır. Bunlardan ilki olan Kürt hareketi, süreç içinde Marksist özelliğini yani sınıfsal yanını yitirmiş ve ulusalcı bir görünüm almış olan PKK'dır.

İkincisi, Türk milliyetçiliğini ve Kemalizmi esas alan üniter yapı ile anti emperyalist söylem diline sahip farklı ideolojilerden gelen gruplardır. Bu grup, özellikle AK Parti iktidarı döneminde Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş felsefesine aykırı bir karşı devrim süreci yaşandığından ve ülkenin bölüneceği düşüncesinden hareketle; iktidar kadar, iktidarın uygulamasında yer alan ekonomik anlamda liberalizme ve özgürlüklerin genişletilmesine karşı çıkmaktadırlar.

Üçüncü grup gençlik, ya mücadele gücünü kendinde göremeyen veya eğitim sonrası iktidar nimetlerinden yararlanmayı düstur edinerek pragmatik davranışı tercih eden çoğunluktan oluşmaktadır. Bu gençlik üzerinde durulmaya değer bir özellik taşımaktadır ki, ekonomik sorunlarının giderilmemesi veya özgürlük isteklerinin yerine getirilmemesi halinde uzun vadede aktif olabilme özelliği taşımaktadırlar.

Türkiye'deki öğrencilerin dünya örnekleriyle benzer gerekçelerle iktidar karşıtı tutum içinde olduklarını söyleye-

biliriz. Özellikle dünya nüfusunun artması, iş olanaklarının kısıtlanması, yaşanan ekonomik krizlerin sonuçlarının öncelikle gençlik üzerinde etki göstermesi ortak nedenlerdir.

1990'lı yıllardan bugüne değin öğrenciler ile egemen güç arasındaki çelişki nedenlerinin somut örneklerinden biri de YÖK'tür. YÖK, bugünkü konumu itibarıyla üniversitede özgür düşüncenin, öğrenci haklarında geri gidişin önemli bir nedenidir.

Tarihsel olarak bakıldığında polis açısından öğrenciler; kurulu devlet düzenine başkaldıran, komünist, anarşist, çokbilmiş veletlerdir. Özellikle eğitimi tamamlamadan polis olmak zorunda kalan pek çoğu için öğrenciler, baba parası yiyen ve beyni yıkanmış hergeleler olarak görülmüştür. Bu açıdan polis üzerinde devlet düşmanı olanların başı ezilmeli yaklaşımı belirgin olmuştur. Kısaca ruh hali itibarıyla polis, öğrencileri hiçbir dönem sevmemiştir.

Hele ki, ülkeyi bölme niyetinde olan gençlik kötünün de kötüsüdür.

Bu duruma etken olan bir unsur da, ülkemiz bürokrasisine 40 yıldır egemen olan Türk-Islam sentezidir. Kamuya egemen olan bu anlayış, sosyalist veya ayrımcı düşüncelere asla taviz verilemez mantığı içinde bir yöntem belirlemiştir.

Keza Demir Perde ülkelerine sınır olan Türkiye'ye sıcak denizlere yayılmayı önleme görevi verildiğinden, yıllar yılı bürokrasinin bu anlayış içinde olması NATO bünyesinde de hararetle destek bulmuştur. Keza bu bağlamda kontrgerilla unsurları oluşturulmuştur ki, bu yapıda yer alanlarda da hâkim olan olgu Türk-Islam sentezcisi olmalarıdır.

Bugünkü öğrencilerin karşılaştıkları tablo geçmişten bazı ayrılıklar göstermektedir. 10 yıllık AK Parti döneminin özel olarak irdelenmesi gerekmektedir.

İlk olarak iktidar ideolojik bir bakış açısıyla tek düşüncenin merkezi olan bir üniversite, iktidar politikalarına bilim-

sel kılıf getirecek  ğretim  yeleri ve kalıptan çıkmış gençlik yaratmak istemektedir.

Sormayan, irdelemeyen, araştırmayan, düşünce üretemeyen ve Dolmabahçe'ye davet edildiklerinde munis yüzleriyle orada olacak hanım hanımcık kızlar, nur yüzlü delikanlılardır arzulanan.

Öğrenci gençliğinin; ekonomik anlamda liberal, sosyal anlamda tutucu, lakin  ağdaş görünümlü ve uyumlu olması istenmektedir. Öğrencinin bir cebinde j leli saçlarını tarayacağı tarak, diğ r cebinde namaz takkesi olmalıdır.

Keza tüm çaba, hak ve özgürlükleri isteyen değıl de, verilmesini bekleyen bir gençlik yaratabilmektir.

Öte yandan ülkemizi yönetenlerin küresel anlamda içine girdikleri angajmanların da gençlik üzerinde yarattığı etkid n söz etmek gerekmektedir.

Küresel yapının; ılımlı İslam teorisinin ilk örneğini Malezya'da gördükten sonra, Türkiye'de bu deneyimin yaşanması için yoğ n bir çaba gösterdiğine hiç kuşku yoktur. 2008 yılı sonlarında yaşanan küresel ekonomik krizin yarattığı ortamdan yararlanılarak Arap dünyası ile  n Asya'da Müslüman Kardeşler  rg t n n önderliğinde iktidarlar ortaya çıkmaya başlamıştır.

şu bir gerçektir ki, bölgemizde yeni bir yönetim anlayışı yerleştirilmek istenmektedir. Ekonomik anlamda ve özellikle küresel sermayenin güvenliğini sağlayacak biçimde liberal, kendi halkına karşı mahalle baskısını üst düzeyde tutan, sosyal yaşam ve farklı ideolojilere karşı acımasız, yarı totaliter baskın bir lider sultasında  lkeler.

Temel hak ve özgürlüklere ilişkin olarak birbiri ardına yasal düzenlemeler yapılmasına karşın, anti demokratik uygulamalarla giderek hak ve özgürlüklerini yitiren bir toplum. Yani biçimsel demokrasi anlayışı...

Kısaca özetlemek gerekirse; ekonomisi Avrupalı, sosyal yaşamı Asyalı ve yönetim anlayışı Afrikalı...

Bu noktada Türkiye ile Müslüman Kardeşler örgütünün yönettiği ülkelerde ortak olan özellik, anti-emperyalist düşüncenin öne çıkmasıdır. Bu gelişmeye izin verilmemelidir. Öte yandan bu ülkelerde ortaya çıkmaya başlayan iki düşünce daha vardır ki, bunlardan biri laik bakış açısı, diğeri ise sosyalist örgütlenmedir. Bu son iki gruba asla yaşam hakkı tanınmamalıdır.

Bu farklılıkların ilk olarak ortaya çıkacağı kesim ise, öğrenci gençliktir. Zira gençlik; toplumsal muhalefetin akıncı gücüdür. Korku, çıkar ve duyarsızlığının gereği olarak sessiz kalanlara benzemez. Sindirilmiş anne ve babalarının sesidir. İçlerinden bazılarına ihtimam gösterilip, ötekileştirilmeyi kabullenemez. Bir ülkenin iyi yönetilmediğini gösteren en hassas termometredir.

Dolayısıyla bugün polis gücüne bu çıkışları önleme anlamında her türlü yetki verilmektedir. Bu amaçla polis, tarihinde hiç olmadığı kadar egemen gücün ideolojisine bağlanmıştır.

Polis artık öğrenci gençlikle mücadeleyi yaşamsal bulmaktadır. Artık kötülüğe karşı kahramanını koruyan konumdadır. Polis bugün bir nevi rejim muhafızı haline dönüştürülmüştür.

Bu nedenle de, en ufak öğrenci hareketi örgüt kapsamında değerlendirilmekte, öğrencilerin masumane eylemleri bile itibarsızlaştırma için kullanılmaktadır. Polisin yanında okul yönetimleri de, çizilen çerçeveye sığmayan gençleri okuldan uzaklaştırmaktan çekinmemektedir.

Öğrencilere yönelik yasadışı örgüt yaftalamasının temelinde korku ortamı yaratma anlayışı yatmaktadır. Senelerce cezaevinde yatarak okuma olanağından mahrum kalan gençler, diğerlerine örnek olarak gösterilmektedir.

Bu açıdan geçmişte eğitimsiz polislerin ön yargıyla başı ezilecek unsur olarak gördükleri gençliği, bugün özel eğitimli polisler iktidar politikalarının gereği olarak susturulacak kesim olarak görmektedirler.

Dolayısıyla dünyanın eğitimsiz polisiyle bugünün yurtdışında kurslardan geçmiş, yasadışı örgütlenmeler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olan polisi arasında öğrencileri sevimsiz görme anlayışı arasında hemen hemen hiç fark yoktur. Lakin dünyanın polisi devleti, bugünün polisi ise mevcut iktidarı korumak derdindedir.”

Devletin hedefindeki öğrenciler anlatıyor

Peki öğrenciler bütün bu olan bitenlere nasıl bakıyor? Tutuklanan, cezaevinde yatan, bir sabah yatağından “terörist” olarak kalkan öğrenciler, geçmişten bugüne yaşananları neye bağlıyor?

70’ler ve 2000’ler

Ertuğrul Kürkçü, 1968 kuşağının öğrenci önderlerinden birisi. Kızıldere katliamından kurtulabilen tek kişi, defalarca tutuklanan, ömrünü sosyalist mücadeleye adanmış Kürkçü, öğrenciliğini ve bugünün muhalif öğrencilerinin yaşadıklarını karşılaştırırken, en önemli farkın “düşman ceza hukuğu” olduğunu kaydetti:

“İçinde yaşadığımız dönemdeki bu uygulamaya hukuk camiası benim de benimsediğim bir teşhis koydu. Özellikle öğrencilere yönelik tutuklama terörünün bir düşman ceza hukuku pratiği olduğunu söylüyorlar. Ben buna tamamen katılıyorum. Mevzuatta olmayan, sonunda gerçekleştiği zaman bile yasaları aşarak, yasalara uygun olmayan bir

biçimde insanları tutuklu kılarak devam eden bir yargı uygulaması var. Mesela hırsızlıkla ilgili yasaya baktığınızda, yasa işliyor. Ama iş sosyal ve siyasi muhalefete gelince, süreç içerisinde yasa ihdas ediliyor. Yasalar, muhaliflere karşı 'islah edildikten sonra salıverilerek topluma kazandırılamayacağı' yargısıyla çalıştırılıyor. Zaten TMK, bu bakımdan son derece saldırgan ve sınırlayıcı bir yasa. Örneğin şu hükme ne diyebilirsiniz: 'Terör örgütü olmadığı halde üyeymiş gibi cezalandırma.'

Bu esasen hâkimlerin polislerle yer değiştirdiği bir süreç.

Bizim dönemimizde de zihniyet aynıydı. Ancak mevzuat ve yargı pratiği buna, bugün yaşananlara izin vermiyordu. 'Bana delil getir' diyordu hâkimler. Polis de delil elde edemediği için işkence yapıyordu.

1974'ten sonra özellikle işkence yolu tercih edildi. Bu açık biçimde uluslararası kamuoyundan. Türkiye'yi, uluslararası camiadan tecrit ettiği için hiç işkence yok artık, artık hapis var. Yargıçlar polis fezlekesini karar haline getiriyorlar. Polisten başlayıp, yargıya sirayet eden entegre bir cezalandırma süreci var.

Bütün sosyal muhalefetin düşman olarak ele alındığı siyasi pratiğin yargı haline gelmiş şekli. Dolayısıyla burada bence sorun ceza mevzuatının ağırlığından ziyade düşman ceza hukukunun uygulanması.

Zaten esaslı bir yasal baskı var. Bir de bunun üzerine bu pratik ortaya çıktı. Bir bütün olarak baktığımızda da hükümetin icraatıyla doğrudan uyumlu. HSYK'nın işleyişi. Özel yetkili ağır ceza mahkemelerinin işleyişi. Yargı, yürütmenin doğrudan bir kolu haline gelmiş oldu. Hükümet, asker ve polisle silahlı unsurların üzerine giderken, yargıyı da silahsız muhalefetle sindirmeye çalıştı.

Etkili olma potansiyeli vardı öğrencilerin. Sosyal ve politik bir muhalefetin giderek birbiriyle bakışmaya başladığı

bir dönem olarak görüyorum 2007 sürecini. Bütün muhalefet unsurları temas etmeye başladı. Aleviler, Kürtler, sosyalistler, öğrenciler. Proaktif davranıp bu ortaklık gerçekleşmeden bütün unsurların üzerine aynı şiddetle yürüdüler.

Zaten ne yaparsanız yapın, size takılan kuyruk bölücü terördür. Ben öğrenciyken bunun komünistlik olması gibi. Komünistlik birçoğumuz için gururla taşınacak bir maddiydi ama öyle olmadığı halde bu soruşturmaların altına giren binlerce insan oldu. Şimdi de terörist denildiği zaman Kürt mücadelesinin taraftarı anlamına geliyor. Bertaraf etmek için mutlak bir izolasyon sağlayabilecek en etkili nokta bu söylem. Böylelikle herkes adımını atmadan önce iki kere düşünmeye davet ediliyor.

Ailelerin de bunu düşündüğünü, polisin giderek temasa girerek, doğrudan doğruya aileleri işbirlikçi durumuna getirecek yeni tasarılar içerisinde olduğunu biliyorum. Mesele Mersin ve Adana'da bu protestoların yaygın olduğu yerlerde, ailelere giderek çocuklarının olası suçlarını önlemek için işbirliği teklif etmektedir polis. Sonunda evin içine kadar gidiyor.

Belki 2007'de nesnel olarak açık ve yakın bir muhalefetin güçlenmesi yoktu. Ama gidişat, hepimizin öngördüğü, '3. bir kutup oluşturabiliriz' diye formüle ettiğim bir durum vardı. Bunu olumlu bir gelecek tahayyülü olarak görüyordum. Hükümet de bunu yıkıcı bir gelecek tahayyülü olarak görüp bir tedbir aldı. Deniz Baykal'a yapılan kaset suikasti de bu gidişatla ilgilidir. Aleviler pekâlâ Kürtlerle başka türlü yan yana geleceklerdi misal. Bir sürü tedbir alındı.

1974 öncesinde bugünkü gerekçelerle hiçbir tutuklama olmuyordu. O zaman yargıç genellikle öğrencilerin itirazlarının memleket için gerekli bir eleştiri olduğunu düşünür ancak bunun dışavurum biçimlerinin yasayla ihtilafına bakar ve tutuklama yönüne hiç gitmezdi. O zaman öğ-

rencilik Türkiye'nin panoramasında itibarlı bir yerde duruyordu. Öğrenci hareketinin iktidarlara karşı önemli bir güvence olduğu duygusu her zaman vardı. Demirel mesele her zaman hâkimlerin serbest bıraktığını söylerdi kendi yakaladıklarını. Tutuklama yönüne çok az gidildiğini söyleyebilirim. Ben mesela bir kere çatıştığımız için tutuklandım. O da bir ay yatıp çıktım. Ama bugüne bakarsanız, artık bütün öğrenciler tutuklu yargılanma adayı haline gelmiş durumda.”

Tutuklandı, beraat etti

Tutuklanan öğrencilerden aylarca hapis yatıp, tahliye olduktan sonra tutuksuz yargılanmaya devam eden ve daha sonra da beraat eden Özgür Alkan, yaşadıklarını ve bunları neden yaşadığını şöyle aktarıyor:

“4 Mayıs 2011’de sabah 6 sularında kapının çalmasıyla uyanınca, düşündüğüm ilk şey Bahadır’la randevuma geç kaldığım olmuştu. Onun da aynı şeyi düşündüğünü daha sonra öğrenecektim. 6 Mayıs’ta her sene olduğu gibi Karşıyaka Mezarlığı’nda Deniz Gezmiş ve yoldaşlarının mezarları başında anma programı gerçekleşecekti. O sabah, anmaya çağrı afişlerini çeşitli yerlere yapıştırmayı planlamıştık. Polisler evi basınca mümkün olmadı. Daha sonrasında bu afişleri ne yapacağımı bana sorduklarında da bunları açıkça tekrarladım.

Polislerin eve geldiğini öğrendiğimde durumu anladım. Kalkıp üzerimi değiştirdim, salona geçtim. Bana gösterdikleri arama emrinde 2 adres daha vardı. Üyesi olduğumuz Mart Kültür ve Sanat Derneği ile Bahadır’ın kaldığı üniversite yurdu. Terörle Mücadele Şubesi’nden gelen polislerin amiri, yasadışı, silahlı Türkiye Komünist Emek Partisi/Le-

ninist'e üye olmak ve propagandasını yapmakla suçlandığını söyledi. Haklarımı sözlü olarak sıralamaya başladı. Bu sırada odama doluşan polisler kamera çekimleriyle birlikte odamın altını üstüne getirmekle meşguldüler. Daha sonra bana asıl suçlama evrakını gösterdiklerinde durumun 2 pankart asmaktan ibaret olduğunu okudum. Telaşlanan ailemi 'Merak etmeyin, bundan bir şey çıkmaz,' diye rahatlatmaya çalışıyordum. Aramalar birkaç saat sürdü. Bilgisayarımı parçalayıp sabit diskine el koydular, Denizlerin anması için yapıştıracağımız afişleri tek tek saydılar, kitapçılarda rahatça bulunan kitap ve dergilerimi de delil 'çuvalına' sokuşturdular. Cüzdanımdan sanat derneğimizin ödenmiş faturası çıktığı zaman, sanırım bir tek sevinç çığlıkları atmadıkları kaldı. Büyük bir özen ve dikkatle su faturasını da deliller arasına aldılar.

4 gün ayrı hücrelerde gözaltında kaldık Bahadır'la. Gözaltı süresince açlık grevi yaptık. Bu yüzden polisler kame-rayla hücreme girip bana bir kâğıt imzalatmaya çalışıyorlardı. Kâğıtta 'terör örgütünün doğrultusunda' açlık grevi yaptığımı ilgili ve 'terör örgütü' üyesi olduğumu tarafıma kabul ettirecek bir metin yazılıydı. İmzalamayı her seferinde reddettim.

İfade almak dışında polislerin 'sohbet' adı altında çeşitli sorgulama teknikleri söz konusuydu. Bu sorgularda çeşitli arkadaşlarımla ilgili ve doğrudan özel hayatıma ilişkin bazı sorular yöneltildi. Aslında bunları yapmalarındaki amaç, soru sormaktan çok 'Biz zaten her şeyi biliyoruz, takma kafa sen' mesajı vermektir. Bir bakıma psikolojik-duygusal işkence yöntemi olduğu son derece açıktır. Yeni nesil 'güleryüzlü' polis, artık fiziki işkence yapmıyordu. Zaten buna gerek de yoktu. Bizi güle oynaya ve çok nazik bir biçimde tutuklatmaya çalışıyorlardı. İfademizi almak için sordukları soruların tek bir tanesinde bile defalarca ve paragraflar

dolusu 'terör örgütü üyesi olduğunuz', 'terör örgütü propagandası yaptığınız' gibi ifadeler geçiyordu. Hakkımızda hüküm çoktan verilmişti, bundan sonrası için prosedür kısmıydı. Herkes rolünü oynayarak bizi elbirliğiyle hapishaneye göndermeye çalışıyordu. Zaten Bahadır'la gözaltında tutulurken Başbakan'ın konvoyuna olan saldırıdan sonra polisler bize 'acımadıklarını' açık bir şekilde dile getirdiler. Nezaretteyken de bize imzalatılmaya çalışılan farklı belgelerde 'terör' örgütü üyesi olduğumuz yine kabul ettirilmeye çalışıldı. Bunların hepsini imzalamayı reddettik ve günler sonra adliyeye sevk edildik.

Bahadır'la beni sorgulayan savcı, yaklaşık 2 ay sonra Hopa soruşturmasını yürütecek olan kişiydi. O soruşturmada şemsiyeyi bile suç delili sayacak olan savcı, bizden çıkan kitap ve dergileri, 8 ila 25 yıla kadar hapis cezası almamız için haydi haydi delil sayacaktı. Sürpriz olmadı, tutuklama talebiyle nöbetçi mahkemeye sevk edildik.

Nöbetçi mahkemede karşısına çıktığımız hâkim bana konuyla ilgili oldukça kritik sorular yöneltti. Pankartın bezini hangi kumaş pazarından nasıl satın aldığımı, o bezin üstüne yazı yazdığımız sprey boyayı yine hangi hırdavatçıdan ne kadara temin ettiğimle ilgili sorular yürütülen 'terör' soruşturmasının bütün gizli yönlerini açığa çıkartacak kadar önemliydi. İçten içe gülerек cevapladık, ama yine de sürpriz bir sonuç çıkmadı. Kaçma, delilleri karartma ve kuvvetli suç şüphesi gibi gerekçelerle tutuklu yargılanmamıza karar verildi. Hemen Sincan 1 Nolu F Tipi'ne götürüldük adliyeden. O akşam 4 adımlık bir hücreye konulduğumuzda buradan uzun süre çıkamayacağımızı biliyorduk.

F tipi hapishanelerin özel bir mimarisi var. 1 ve 3 kişilik hücrelerden oluşuyor. Her hücrenin en fazla hava karavana kadar açık tutulan ve kendisine ait 10 adımlık bir havalandırması var. Devrimci tutsaklar hücreler arasında ha-

berleşmek için çeşitli yöntemler geliştirmişler. En bilineni 'top' adı verilen yöntem. Notlar, pet şişe plastiğinden ve gazete kâğıdından yapılan bu topların içine konulur, üzerine gideceği hücre numarası yazan bir kâğıt ilâştirilerek metrelerce duvarların üzerinden komşu hücrelere atılır. Burada ki tutsakların tecridi kırmak için sarf ettikleri çabaları, yararıcı yöntemleri olmasa eminim tecridin psikolojik etkileri çok daha şiddetli olurdu.

Devrimci tutsaklar F tiplerinde tam anlamıyla bir irade savaşı veriyor. Elllerinden her şeyleri alınmış olsa da iradelerini devlete teslim etmiyor, direniyorlar. Zaten F tipiyle amaçlanan şey devrimci tutsakları yalnızlaştırmak, iradelerini kırmak, teslim almaktır. Yapamadılar. Bu yüzden devrimciler F tiplerinde bile iletişim cezası, görüş cezası, hücre cezası gibi baskılarla tecrit içinde tecridi yaşıyorlar. Aldığı mektup ve görüş cezaları yüzünden aylarca ailesinden, çocuklarından haber alamayan tutsaklar bulunuyor.

Sağlık konusu tam bir rezalet. Haftada en fazla 2 kez revire çıkılabilir. Kapalı, havasız ring aracıyla hastaneye gitmek tam bir işkence. Bütün gün hastane nezaretinde kelepçeli beklenir. Muayene ya da tedavi de bu şekilde yapılmaya çalışılırsa tutsaklar bu muameleye karşı çıkar. Hastanede hiçbir tıbbi müdahale yapılmaksızın hücreye geri getirilir, onca eziyet boşuna çekilmiş olunur. Ağır hastalar zaten hücrelerde ölümü bekliyor. Göz göre cinayet işleniyor. Orda bütün bunlara tanıklık ettik, bir kısmını da bizzat yaşadık.

Kötü bir hastalık geçirdim. Yaklaşık 2 hafta doktor yüzü göremedim. Aralıksız öksürükler, nefes almakta güçlük, göğüste şiddetli ağrı gibi şikâyetlerim vardı. Günlerce uyuyamadım bu yüzden. Doktor sorduğumda 'Sen burada her kafana estiğinde doktorla görüşebileceğini mi zannediyorsun?' cevabını aldım. Ağzımdan kan geldiği gün ise gardiyanları ve hapishanenin sağlıkçısını çağırıp çok da-

ha sert konuştum, hemen hastaneye sevkimi istedim. Olmadı, ama aynı gün içerisinde kampüsteki polikliniğe götürüldüm. Oradaki doktor verem şüphesiyle acilen hastaneye sevkimi istedi. Ancak hapishane ring aracı dolu olduğu için ertesi gün yine hastaneye götürülmedim. Günlerdir bunlar olurken ben yine içerdeki devrimci dayanışma sayesinde iyileşebilecektim. F Tipi'nin diğer ucundaki hücrelerden, metrelerce duvarın, dikenli telin üzerinden atılarak bana ulaştırılan antibiyotikler ve diğer bazı ilaçları kullanıyordum. Doktorların bana haftalar sonra verdikleri ilaçlarla değil, oradaki diğer devrimci tutsakların sağlık konusundaki bilgileri ve gönderdikleri ilaçlarla uzun bir süre sonra düzelebildim.

5 buçuk ay sonra hakkımızda hazırlanan iddianame elimize geçti. Delil olarak yazdıkları arasında sanat derneğinden çıkan filmler de vardı. *Karanlıkta Dans*, Tolstoy'un *Savaş ve Barış*'ı, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde ders olarak okutulan Marksist klasiklerden bazıları, üzerinde Can Yücel'in şiirinin yazılı olduğu Deniz Gezmiş kartpostalları deliller arasındaydı. Bir ayrıntı daha vardı, 'Birtakım şüpheliler hakkında ayırma kararı' verilmişti. Yapılacak yeni bir operasyonun işaretiydi bu.

Sürpriz olmadı, çok kısa bir süre sonra bizimle ilişkili olduğu belirtilen 2. bir operasyon daha yaptılar, birçok arkadaşımız gözaltına alındı. Ancak hepsi serbest bırakıldı. 3 arkadaşımıza dava açıldı. Deliller benzerdi. Basın açıklamalarına, sendika eylemlerine katılmak, yasal dergi ve kitaplar bulundurmak vs. Operasyon kapsamında sanat derneği tekrar basıldı, ilk seferde görüp almadıkları şeyleri alıp yeni soruşturmaya delil yaptılar.

Dışarıda bunlar olduktan sonra biz de toplam 7 ayın ardından ilk kez hâkim karşısına çıktık. Savunmalarımızı yaptık. Avukatlarımız evimizden çıkan *Mücadele Birli-*

gi, *Genç Yoldaş* gibi dergileri kitapçılardan alıp duruşmaya getirmişler. 'Bunları okumak terör örgütü üyeliğine delil ise bu dergilere izin veren basın savcılarını neyle suçlayacağız?' diye sordular savunmalar esnasında. Sonuç olarak tutuksuz yargılanmamıza karar verildi, serbest bırakıldık.

Sonraki duruşmalarda arkadaşlarımıza açılan davayla bizimkisi birleştirildi. Artık 5 kişi yargılanıyorduk. Birkaç duruşma sonrasında ise karar çıktı. Bütün arkadaşlarımızla birlikte 'terör örgütü üyeliği' suçlamasından beraat ettik. Propaganda suçunun kovuşturmasıysa yeni yasa kapsamında ertelenmek zorundaydı. Şu anki düzenlemeye göre hakkımızda yeni bir terör soruşturması olmadığı takdirde 3 yıl sonra dava doğrudan düşecek.

Bizim yaşadıklarımız kısaca böyleydi. Ancak faşizmle yönetilen bir ülkede bunlar şaşırlacak şeyler değil elbette. Bizi şaşırtan, bütün bunlardan sonra ağır bir ceza almamış olmamız oldu. Ben bu yaşadıklarımı yazarken, emeği ve onuru savunan onlarca devrimci avukat tutuklanarak zindanlara atıldı. Sanırım en büyük suçları bizim gibileri savunmaktı. Hâlâ binlerce arkadaşımız F Tipi hapisanelerde tutuluyor, kimileri onlarca yıl ceza almış durumda. Bu yüzden şimdi asıl dikkat çekilmesi gereken sorun onların, zindandakilerin durumu. Mesele hapisane koşullarını iyileştirmek ya da yargıya yönelik birtakım düzenlemeler yapmakla sona ermeyecek. Bu faşist zihniyet ve düzen varlığını devam ettirdiği sürece bunlar yaşanmaya devam edecek. Ta ki 'doğayı ve hayatı sarsacak' o vakit, sıyrılıp gelene kadar..."

2011'den 2013'e kadar dava süreci yaşayan Özgür ve Bahadır, okullarından 1 yıl ayrı kalmak zorunda kaldı. Özgür, okuldaki ilk yılını yeniden okurken, Bahadır sınava girerek, kent değiştirmeyi, İstanbul'a taşınmayı seçti.

90'lar bugünlere nasıl bakıyor?

2000'lerde öğrenciler yaşadıklarıyla ilgili bunları düşünürken, 90'lı yılların sembol davası haline gelmiş Kalemli Çete davasında yargılanan ve tutuklu kalan bir öğrenci acaba yaşadıklarını neye bağlıyor? O yıllardan bu yıllara değişen bir algı var mı? Bugünleri o öğrenciler nasıl yorumluyor?

Kalemli Çete davasının tutuklu sanıklarından olan Bülent Karakaş, bu soruları şöyle yanıtladı:

“Bence bütün gençlik hareketleri o ya da bu biçimde ak-rabadır. Bu anlamda bütün gençlik hareketlerinde görebileceğimiz ortak paydalar bulunur. Tabii ki oluştukları ve yaşandıkları süreçlerin belirgin izlerini de taşırlar. Bence 1990'lı yılların en temel sorunu inandırıcılıktı. Dünya çapında devrimci hareketlerin gerilediği dönemdi. Yeni Dünya Düzeni denen, aslında çok da eski olmayan kapitalist sömürü sisteminin tek ve yegâne sistem olduğu fikri neredeyse kanıksanmıştı. Bunu özellikle belirtiyorum, çünkü o dönem bizlere yıkılması imkânsız bir sisteme karşı mücadele edebileceğini sanan deliler gözüyle bakanların sayısı az değildi. Tam da bu kafa karışıklığını yaratan sürecin kendisi, öğrenci hareketinin gelişmesine olanak sağladı. Ardı arkası kesilmeyen özelleştirmeler, yaşamımızın her alanına yayılmış; bu bizlerin mücadele etmesi için bir gerekçe yaratmıştı. İkincisi, bu kafa karışıklığında yaşanan tartışmalar da ortaya çıkan yeni örgütlenme anlayışı bizlere yelken açma şansı verdi.

Öğrenci koordinasyonları, merkezi olmayan öğrenci yapılarıydı. Farklı kimliklerden, farklı düşüncelerden gençlerin bir araya gelmesini, birlikte hareket etmelerini sağlamıştı. Bu bence 90'lı yılların gençlik hareketinin kitleselliğini ve meşruiyetini sağlayan en önemli faktördür.

Günümüzde en önemli sorun tüketim kültürü ve bunun yarattığı insani erozyon. Ötekine ve kendimize karşı ilgisizleşen bir insanlıkla karşı karşıyayız. Ya da, daha bir sorunu enine boyuna tartışmadan başka bir sorunun içinde buluyoruz kendimizi. Egemenler toplumu manipüle etmekte daha yetenekliler. Öte yandan isyan kültürü yeniden saygı kazandı. Bu gençlik açısından bir avantaj olduğu kadar tek başına yeterli değil. Onlara güvenmek ve desteklemek yapılabilecek en doğru şey bence. Ama sanırım önemli bir farklılık olarak, tutuklu öğrenci sorunu bugün, daha büyük bir sorun. Sanırım bugünün Türkiye'sinde tutukluluk olağan bir hale dönüştü.

İktidarlar neden öğrenciyi tehdit olarak görür? Genç olmanın temel prensibi değişmez: İsyankâr olmak. Bu duygu o kadar güçlüdür ki, korku ve engel tanımaz. Bu duygunun politik eyleme dönüşmesini hiçbir iktidar istemez.

Bizim Meclis'te pankart asma eylemimiz, yapılan eylemlerden sadece bir tanesiydi. Ama gerek tarz olarak, gerekse verdiği mesaj olarak en akılda kalanı oldu. Açık bir meydan okumaydı. Ben bireysel olarak bu eylemde yer almadım. Cebeci'deki arkadaşlarla, Siyasal'ın kantininde televizyondan izlemiştik. Muhalif olup da pembe hayaller kur-muyorduk tabii ki. Mesela bütün arkadaşlarla konuştuğumuz bir konu vardı. Gözaltına alınırsanız adınızı ve adresinizi bağırın ki birileri sizi duysun. Gözaltında kayıpların, yargısız infazların neredeyse gündelik olaylar haline geldiği bir dönemdi. Her şey mümkündü ve bunu biliyorduk. Belki bugün olsa, en azından destekleyecek milletvekilleri var diye düşünebiliriz.

Ya da öğrencilere vatan haini, terörist deme gafleti gösterecek bir İçişleri Bakanına haddini bildirecek bir sevgili Sırrı Süreyya ya da Ertuğrul abimiz var. Yalnız olmazdık anlayacağınız. Olayla ilgili açılan davadan sonra seçenekler-

den biri yurtdışına çıkmaktı. Seçenekler belliydi ve birini seçmeliydim.

O günkü eylemler bugün olsa ne olurdu, yanıt vermek zor. Ancak halihazırdaki davalara bakınca iyimser olma şansı az oluyor. Bütün dünyada olduğu gibi öğrenci hareketleri inişli çıkışlı süreçler yaşamasına karşın ait oldukları toplumları uzun vadede genelde pozitif etkilemişlerdir. Statüko-yu sorgulamış, eleştirel düşüncüyü beslemişlerdir. En önemlisi, her zaman başarılı olmasalar da değiştirme iradesini kullanmış ve sonraki kuşaklara aktarmışlardır. Bu daima böyle olmaya devam edecektir. İktidarlar hep bundan rahatsız olacaklardır. Mısır'a bakalım; aslında sisteme başkaldıranlar gençlerdi. Mübarek onları yabancı ajanı olmakla suçluyordu. Bugün Mursi'ye başkaldırıyorlar ve çiçeği burnunda Mursi, hemen Mübarek'in açıklamalarını kopyalıyor, gençler yine yabancı güçlerin ajanı, vatan hainleri olarak damgalanıyor. Dünyanın bütün zalimleri, hangi çağda ve nerede olursa olsun, aynı dili konuşuyorlar. Demek istediğim, eğer iktidarsanız, gençleri sevmezsiniz. Ellerine onları oyalayacak oyuncaklar vermeyi seversiniz. Uyuşturucu, tüketim hazzı, kariyer hayalleri... Yeter ki içlerindeki enerjiyi fark etmesinler. O enerji tsunami gibidir. Bir gün ansızın gelir...

Biz de bu yüzden iktidarın hedefi olduk. Bizlerin, ailelerimizin, arkadaşlarımızın yaşadığı onca zorluğa, çirkinliğe, acıya rağmen başımızın dik olduğu, yaptıklarımızı hep savunduğumuz, gülümsemeyi hiç unutmadığımız bir dönem yaşadık. Bu davanın toplum vicdanında temize çıktığını süreci yaşayan herkes biliyor. Ankara polisi ve dönemin DGM savcısı Nuh Mete Yüksel'in planladığı komplolar ve sahte delilleri suratlarına tokat olarak iade etmiş olmanın mutluluğunu hiç unutmayacağım. Geçenlerde Elif'in (aynı davadaki sanıklardan Elif Çongur Tüfekçi) yazdığı bir paragrafla cevaplasam yeridir sanırım:

On altı yıl önce bugün, gazetelerin 'assaydınız bari!', 'yok artık!', 'yuh be!' minvalindeki manşetleriyle güne başladık. Bir önceki gün duyduğumuz, 'Türk Ceza Yasası'nın 168. maddesi uyarınca on sekizer yıl, yirmişer gün hapis ve yaşam boyu kamu haklarından yasaklılık' cümlesini cebimize koyup çok uzun bir yola çıkacaktuk belli ki. Ben tuhaf bir biçimde, 'on sekiz yıl geçse, son yirmi gün geçmez bir türlü!' diye dolaştım ortalarda bir süre. Çıktığımız o uzun yolda, bilmediğimiz şehirlerin otogarlarını/ kahvehanelerini ve mahpushanelerini çok iyi öğrendik, görüşler yaptık, 'görölmüştür' damgalı mektuplar aldık, kavuşmalar / ölümler / aşklar / ayrılıklar gördük. 'Yaşayanlar' iyi bilirler: Öyle dostluklar kurduk ki, 'kamu hakından yasaklılık' cezasına çok güldük!"

Bülent Karakaş, yaşamını halen Almanya'da sürdürüyor. Davada birlikte yargılandığı arkadaşlarının bir bölümü Türkiye'de, bir bölümüyse Türkiye'ye çok kısa bir süre önce ilk kez gelebildiler. O davanın Türkiye'de kalan sanıklarından olan ve Halkevleri yöneticisi olduğu için bugünkü davalara da yakından tanıklık eden Özgür Tüfekçi de 90'lardan bugüne yaşananları, kendi deneyimlerini ve öğrenci hareketlerini şöyle yorumluyor:

"1990'lar, üniversite öğrencilerinin 80 sonrası ikinci kez, daha güçlü şekilde ayağa kalktığı yıllar oldu. 80'lerde genellikle öğrenci dernekleri üzerinden şekillenen gençlik mücadelesi, 12 Eylül'ün gazabına uğramış Türkiye solunun kendini üniversite içerisinde yeniden var edebilme çabasıydı. 1990'ların ortalarında yeşeren öğrenci muhalefetiye, bu kez hedefini sokak olarak belirlemişti. İsyanı üniversite amfilerinden kentin sokaklarına taşırmayı hedefleyen ve bunu kısmen de olsa başarmış olan bir gençlik hareketi vardı bu kez.

Şüphesiz 90'larda bu denli cüretkâr olanlar, 80'lerde iki kişinin yan yana gelmeye bile zorlandığı 12 Eylül faşizminin ağır baskı koşullarına rağmen, öğrenci derneği çatısı altında inatla kendini ifade etmeye çalışan solculara çok şey borçlulardır. Ancak 90'larda açığa çıkan öğrenci muhalefetine altunda yatan dinamiklerin farklılaştığını da görmek gerekir.

Dünya çapında yaşanan neo-liberal dönüşümün Türkiye'deki etkileri bu yıllarda sonuçlarını vermeye başlamış, Çiller hükümetinin yürütücülüğünü yaptığı özelleştirme politikası ülkenin siyasal ve ekonomik hayatının önemli belirleyenlerinden biri olmuştu. Eğitim ve sağlık gibi kamusal alanların pazar ekonomisinin koşullarına tabi kılınmaya çalışıldığı bu dönemde, üniversite harçlarına yapılan % 350 zam, kamusal hizmetlerin tasfiyesine girilen bu sürecin üniversitedeki yansıması oldu. Sonuçları aşikârdı: Üniversite kapıları yoksul emekçi çocuklarına kapatılacaktı. Paralı eğitim, üniversite gençliğinin isyanının temel dinamiği oldu. 20 Ekim 1995 günü Kızılay Meydanı'na çıkan üniversite öğrencileri 'harçlara yapılan zamlar geri alınsın' diye aylar öncesinden Ankara'yı sokak sokak dolaşıp, kapı kapı 350 bin imza toplamışlar, vatandaşa dert anlatmışlardı. 20 Ekim eylemi ve öncesinde yapılan toplantılar, Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu'nun kurucu çalışmaları oldu.

Doksanlarda devrimci öğrenci olmak zordu. El almışlardı ama el aldıkları henüz çıkmışlardı cezaevlerinden. 68 kuşağının ve Dev-Genç'in mirasından gayrisi yoktu ceplerinde. Ne bir deneyim aktarımı vardı, ne de öğrencilerin yaslanacağı toplumsal bir muhalefet. Doksanlarda 'İşçi Baharı', KESK'in kuruluş süreci toplumda önemli kıpırdanmalara yol açmış ama parçalı muhalefetin her bir parçası kendi mecrası ile sınırlı kalmış; bütünlüklü, birleşik bir

muhalefete dönüşmemiştir. Üniversite öğrencilerinin 'parasız, demokratik, özerk üniversite' mücadelesi ancak sokakta gerçekleştirilecek renkli bir eylemlilik süreci ile yürütülebilirdi, hatta belki sansasyonel ama mutlaka militan bir kararlılıkla. Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu böyle bir eylemlilik sürecinin temel yürütücüsü oldu pek çok solcu, sosyalist öğrenci için. Her bir üniversite yerelinde cephe oluşumları ile var olan Koordinasyon, her öğrencinin kendini içinde ifade edebildiği üniversitenin bağımsız öz örgütlenmesi olabilme iddiası ile yaşadığı hep. Bu iddiada kısmen de olsa başarılı olduğunu söylemek mümkün. Koordinasyon'un farklı söylem ve eylem biçimleriyle öğrenci mücadelesinin toplum içinde giderek daha bilinir ve meşru hale gelmesi, alternatif başka bir yapının kurulmasında da itici bir rol oynadı: 'Öğrenci Platformu' örgütlü üniversite öğrencisinin eylem birlikteliğini ifade ediyordu.

Koordinasyon'un Dinar depreminde olduğu gibi her fırsatta toplumun farklı kesimleriyle bir araya gelme çabası, TBMM genel kurul salonunda pankart açılması gibi çarpıcı eylemleri, mücadelenin toplumsal meşruiyeti için önemli sonuçlar yarattı. Üniversite öğrencileri 'Harçları Ödemiyoruz' kampanyasında topladıkları harç paralarını Dinar'a giderek oradaki depremzede ailelerle paylaşmış, harçlarını ödeyemedikleri için okullarından kayıtları silinen 8 öğrenci mecliste 'Paralı Eğitime Hayır' pankartı açmışlardı. 12 Eylül sonrası Türkiye'de devrimci olsun olmasın, üniversite öğrencisi ilk kez bu kadar saygın bir yer ediniyor, bu denli sempati uyandırıyordu toplum nezdinde.

Ancak giderek kitleselleşen öğrenci hareketi, 1996 yılında açılan davalar ve bunların sonucunda verilen onlarca yıllık ağır hapis cezaları ile sekteye uğratıldı. Bundan sonra her öğrenci eylemi polisin saldırısı ile karşılaşılıyor, gözaltına alınan her öğrenci emniyette ağır işkencelerden geçirili-

yordu. Giderek artan kitlesellik, hükümetin gözünde giderek artan bir şiddete karşılık geliyordu. Devletin sermayenin egemenliğine sunmak istediği üniversitede muhalif öğrenci istemediği, hele ki her toplumsal sorunda sokakta isyan eden duyarlı bireyleri hiç istemediği aşikârdı. Devletin bilhassa sokak muhalefeti ile geleneksel mücadele yöntemleri en bilindik söylem eşliğinde girdi devreye: 'İsyan edenlerin alayı terörist...'

Emniyet fezlekelerinde yazarlar niyeti fazlasıyla açık ediyordu: 'Her ne kadar silahları olmasa da gösterilere katılan bazı öğrencilerin ileride silahlanacakları manidardır.'

Koordinasyon süreci, öğrenciler cezaevlerindeki arkadaşlarına sahip çıkmak, daha da önemlisi Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu'nu 'terörist örgüt' ilan eden mahkeme kararlarını hükümsüz kılmak adına yeniden sokağa dönene dek ağır bir darbe almış oldu.

Susurluk'taki kaza sonrası devlet içinde yaşanan tasfiye sürecinden AK Parti iktidarının bugününe varıncaya dek biçimsel olarak çok şeyler değişti ülkede. Ancak esasa dair ne varsa varlığını aynı katılıkla sürdürüyor. Liberal politikaların devamlılığı mesela... Üstelik bu kez AK Parti'nin tek parti hükümrانlığında... Üstelik demokrasi söylemi eşliğinde...

Yeni YÖK Yasası ile üniversitelerde anti-demokratik uygulamaların artacağı kesin. Yeni yasa bilimsel olanın kamu yararına kullanılacağı bir bilim üretim sürecinden ziyade uygun olanın sermaye hizmetine sunulacağı bir bilgi üretim süreci olarak tasarlıyor üniversiteyi, hem de bu kez akademinin yönetsel temsiliyetleri daha da kısıtlanmış olarak. Harçların kaldırılmasını, 'Parasız Eğitime Geçiyoruz' sloganıyla duyuran AK Parti hükümeti, devlet üniversitelerine aktarılacak kamu kaynaklarının yok denecek kadar azlığı konusunda derin sessizliğini koruyor. Devlet üniversisi-

telerinin tıpkı devlet hastaneleri gibi birer ticari işletme gibi yapılandırılmaları boşuna değil.

‘Artık sağıkta parasız hizmet dönemine geçiyoruz’ diyerek sağık ocaklarının kapatıldığı, devlet hastanelerine hiçbir yatırım yapılmazken türlü teşviklerle sokak aralarında özel hastanelerin pıtrak gibi bittiği, bugün artık devlet hastanelerinin kâr-zarar hesaplarıyla hareket eden işletmeler haline getirildiği ve nihayetinde koruyucu sağık hizmetlerinin yok denecek kadar azaldığı ülkemizde sağık sisteminin vardığı nokta kamu kaynaklarının topluca sermayeye aktarımından ve nihayetinde ‘sağıksız toplumdan’ başka bir şey değildir.

Benzer bir sürecin üniversiteler için de yaşanmakta olduğu aşikârdır. Sokak aralarında açılan vakıf üniversiteleri, ucuz emek pazarına sürülen güvencesiz akademisyenler, kamu kaynaklarından yoksun ama rekabetçi ortamda döner sermayelerle varlığını sürdürmek zorunda kalacak olan devlet üniversiteleri... Bugün üniversite öğrencilerinin ‘demokratik, özerk, bilimsel üniversite’ talebi; öte yandan ağırlaşan yaşam koşulları karşısında ücretsiz barınma, beslenme ve ulaşım hakkı talepleri de her zamankinden daha gerçektir. İktidarların değışen yüzleri ve artan demokrasi söylemlerine karşın değışmeyen; muhalif, solcu-sosyalist, devrimci üniversite öğrencileri için devlet tarafından yapılan tanımlamadır: ‘Bunların alayı terörist...’

Öğrencilerin bugünün en dikkat çekici ve etkili eylem biçimi olarak ortaya koydukları ‘yumurta eylemleri’ onlarca yıllık hapis cezaları ile yargılanmakta, üniversite öğrencilerine soruşturma açılmakta, verilen uzaklaştırmalarla duyarlı öğrencilerin eğitim hakkı gasp edilmektedir.

Her şeye rağmen üniversite gençliği dün olduğu gibi bugün de ‘Okumuş İnsan Halkının Yanında Olur’ diyerek yoksul halkla buluşmaya, çarpıcı eylemlerle dertlerini topluma anlatma çabasına devam ediyor. Gençliğin isyanı her

dönemde olduğu gibi bu dönemde de dönemin en özgün, en renkli dilini yaratıp sokakta umut olmaya devam ediyor.

Geçmişten el aldı ve el verecekleri var.”

İki davada da sanık

Can Kaya, hem Hopa olayları davasından hem de ODTÜ'deki olaylardan dolayı suçlanan öğrencilerden birisi. Ay-larca cezaevinde yattıktan sonra “olağan şüpheli” olarak iz-lemeye alınan Kaya, ODTÜ'deki olaylardan sonra yeniden sanık sandalyesindeydi. Kaya, öğrencilerin ne istediğini, bu isteklerinin nasıl karşılandığını ve nasıl davaların hedefi ha-line geldiklerini şöyle anlattı:

“...Can Kaya. Hacettepe Üniversitesi Uluslararası İlişki-ler Bölümü 4. sınıf öğrencisi. Bekar. Sabıka kaydı yok. İkameti...”

Bu cümleleri hem tutuklusu olduğum Hopa Davası'nın 9 Aralık 2011'de görülen ilk duruşmasında, hem de ODTÜ operasyonlarından sonra, 22 Aralık 2012 gecesi tutuklan-mamız talebiyle sevk edildiğimiz nöbetçi mahkemede duy-dum. Bilgiler doğrudur, bana aittir. Keza anlatılan, benim de içinde bulunduğum koca bir kuşağın hikâyesidir.

Son üç yılın gazete manşetleri tarandığında, 'tutuklu öğ-renciler' manşetlerinin azımsanamayacak bir ağırlığı var. Ben de hem bu davaların sanık sandalyelerini işgal eden bir üniversiteli, hem de kelepçeleri sürekli ensesinde hisseden bir kuşağın üyesi olarak, 'içeriden' görebildiklerimi aktar-maya çalışacağım.

Hopa Davası

Öncesinin hakkını teslim etmekle birlikte, Hopa Davası, tutuklu öğrenciler konusunda ayrı bir yerde duruyor. AK

Parti açısından toplumsal çapta büyük bir meşruiyet yitimi-
ni getiren bu dava, duruşma günü Ankara Adliyesi'nin önü-
ne toplamayı başarabildiği beş bini aşkın insanla ve tutuk-
luluğumuz süresince örgütlenen etkin kampanyayla –Soka-
ğı Özgür Bırak– ayrı bir incelemeyi hak ediyor.

Yaşananları kısaca hatırlatmak gerekirse, 31 Mayıs 2011'-
de, Tayyip Erdoğan, Artvin'in Hopa ilçesine bir seçim mitin-
gi için gitmiş, ilçe halkı çay üzerinde yürütülen kota uygu-
lamalarına ve yöredeki derelere yapılması planlanan HES'le-
re karşı bir protesto düzenlemek istemiş, polis gaz bombala-
rı ve tazyikli sularla saldırmış ve bu saldırı sonucunda Metin
Lokumcu kalp krizi geçirerek hayatını kaybetmişti.

Aynı gün Türkiye'nin pek çok noktasında AK Parti bina-
larına yürüyüşler düzenlendi; Ankara'da da AK Parti İl Bi-
nası'na yürünüp bir siyah çelenk bırakılacaktı. Yürüdük,
polis barikatıyla karşılaştık. Demokratik hak kullanımı lü-
gatimizin bir parçası olmayalı epey zaman oldu. Yürütme-
diler, saldırdılar. Gaz bombaları ve tazyikli sular yine peş
peşe. Gün içinde yüze yakın gözaltı, neredeyse tamamın-
da adli tıp raporlarıyla tespit edilmiş işkence izleri, gözaltı
otobüslerinde 'Kenan komiser izin verdi, vurun' anonsları
(Kenan Kabak, Ankara Emniyet Güvenlik Şube'den sorum-
lu Müdür Yardımcısı), sokak ortasında kalçası kırılan bir
kadın, dahası onu felç geçirdiği sırada gözaltına almak için
kapıda bekleyen üniformalar.

Gözaltılar dört gün sonra mahkemeye sevk edildi ve beş
kişi tutuklandı. 'Terörle Mücadele'den dosya yetişmemiş,
Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ve
kamu malına zarar suçlamasıyla tutuklandı arkadaşlarımız.

Beklenen dosya 15 Haziran'da yetişmiş olmalı ki, saba-
hında çalındı kapım.

Örgütsel doküman niyetine topladıkları ders notlarım ve
onlarca kitabımla birlikte alındım evimden. Dört günlük

gözaltından sonra çıkarıldığımız mahkeme, kaçma şüphemiz doğrultusunda bizi tutukladı. İlginçtir ki, polis baskısını sırasında evde olmayan ve operasyonu duyup ‘bizi arıyormuşsunuz, geldik’ diyerek savcılığa gelen Hamza Doruk Yıldırım ve Özgür Atmaca da aynı gerekçeyle, kaçma şüphesiyle tutuklandı. Sincan 1 Nolu F Tipi Hapishanesi’ndeki 6 aylık zorunlu ikametimiz böyle başladı.

Iddianamenin yazılması ve ilk duruşmanın görülmesi altı ayımızı aldı. Gördük ki, 20-25 yaşlarındaki gençler olarak, yaşlarımızın iki katından fazla hapis istemiyle, 52 yıla yargılanıyormuşuz. Iddianamenin cevap vermediği belli başlı sorular var. Bunları da ben cevaplayayım.

Tutuklananlar kim? Her üniversiteli en az bir AK Parti’li yumurtalamış isimler. Çağdaş, Ozan, Uğur Tuna, Uğur Uzunpınar ve Hikmet, Siyasal’da Burhan Kuzu’yu yumurtalamışlar. Tayfun, öğrencisi olduğu DTCF’ye bir bakanın gelme niyeti olduğunu öğrenince kapıda yapılan basın açıklamasına katılmış, bir de elinde tuttuğu yumurtayı kameralara göstermiş – daha sonra bu sebeple kaldığı yurttan atıldı, ben Ertuğrul Günay’ı yakalamışım Hacettepe’de, Halkevci Mahir Mersin’de Tayyip Erdoğan’a yumurta atmış... Liste uzar gider.

Tutuklananların bir diğer ortak özelliği, hak mücadeleleri çerçevesinde yapılan eylemlere katılmış olmaları. Iddianamede 52 yıla yargılanmamıza kimi eylemler sebep gösterilmiş, bunların konusu da otobüs zamları, HES protestoları, yumurtalı eylemler... Ha, tabii bir de ben üç aylıkken İstanbul Sefaköy Tekel Deposu’nun soyulması var silahlı eylem olarak! 25 Ocak 1991!

‘Saçlarımızı kestirmemiz’ konusu ayrı bir ünlemi hak ediyor. İlk dalgada tutuklananlardan Çağdaş’ın ‘bonus’ tabir edilen –iddianameden alınmıştır– saçları vardı ve bu kendi aramızda bir espri konusuydu. Çağdaş’ın o ‘bonus’

saçlarını tutuklandığı gece zorla kesmişler. Biz de bunu duyunca uzun saçlı beş kişi bir araya geldik, hem bu tek tipleştirmeyi protesto edelim, hem de Çağdaş'a moral olsun diye saçlarımızı üç numara kestirdik, Çağdaş'ın babasıyla bir fotoğraf çektirdik ve bu fotoğrafı Çağdaş'a yolladık. Ne hikmetse, mektup daha Çağdaş'a ulaşmadan biz Sincan'a ulaştık! İddianame geldiğinde gördük ki, biz saçlarımızı 'tanınmamak için' kestirmişiz. Aynen böyle yazıyor. Ama ben o süre zarfında Ankara İdare Mahkemesi'ne iki kere gidip resmi işlem yapmışım, 12 Haziran seçimlerinde oy kullanmışım (operasyondan 3 gün önce), basın açıklamalarına katılmışım. Çağdaş'a gönderdiğim o fotoğrafın üzerinde alındığım evin adresi yazıyor!

Bir de 'yapılan aramada kesici-delici aletler ele geçirildi' iddiası var. Bildiğimiz meyve bıçaklarını topladılar iki arkadaşın evinden. Kriminal incelemeden hiçbir şey çıkmadı tabii.

Şu son iki olayın asıl amacı ise bizleri itibarsızlaştırmak. Büyük harflerle yazıldığında ve altındaki gerçek gösterilmediğinde hakikaten iş görecektir nitelikte araçlar. Yandaş medyanın şöyle başlıklar attığını düşünün: 'TANINMA-MAK İÇİN SAÇLARINI KESTİRMİŞLER', 'EVLERİNDEN BİÇAK ÇIKTI'.

Gençlik hareketinin dinamizmini ve yaratıcılığını küçümsemeleri onlara pahalıya mal oldu. Altı ayda yazdıkları iddianame, Türkiye genelinde yapılan 'saç kesme' etkinlikleriyle 3. sınıf bir komedi filmi senaryosundan öteye geçemedi. Öyle ki, evlerden topladıkları kitapların savcının kaleminden iddianamede yer alan açıklamaları şöyle: 'Felsefenin Temel İlkeleri isimli kitap içeriğinde felsefenin temel ilkelerinin anlatıldığı...', 'Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı isimli kitap içeriğinde ulusların kaderlerini tayin etme hakkından, bu hakkın öneminden bahsedildiği...' Evet, 52 yıl.

Neden tutuklandık? 31 Mayıs günü Tayyip Erdoğan kaldıramayacağı bir yükün altına girmiş oldu. Türkiye'nin dört bir yanında yükselen hak mücadeleleri vardı, gençlik hareketi ise 8 Aralık 2010'da Burhan Kuzu'nun Siyasal'da yumurtalanmasından tutun, 15 Aralık'ta Tayyip Erdoğan'ın ilk ODTÜ ziyaretine, 5 Ocak 2011'deki yine ODTÜ-Başkal-dırıyoruz eylemine dek AK Parti'nin üniversiteye dair hegemonya kurma planlarını boşa çıkardı. Tüm bunların teröri-ze edilmesi AK Parti açısından son derece önemliydi ki bu da tutuklamaların siyasi arka planını oluşturuyor.

Hapishane süreci

Derdim, bir 'tecritte yaşama rehberi' yazmak ya da tutuklanmanın üzerimizde yarattığı duygusal etkiyi anlatmak değil. Yirmili yaşlarımızda hapishaneyle tanıştık ve burada 'hukuksuzluk' denilen şeyin nasıl da hukuk haline geldiğini gördük.

Evimizden toplanılan kitapların arasında Lenin'in iki kitabı da vardı: *Sol Komünizm* ve *Emperyalizm*. Evlerimizde yapılan aramada bu kitaplara el konulmuş ve 52 yıla cezalandırılmamızı isteyen iddianameye de kanıt olarak girmişti. Bu iki kitabı da tutuklu bulunduğum sürede dışarıdaki arkadaşlardan istedim, getirdiler, hapishanenin 'eğitim birimi' denen yerinde incelendi, 'görölmüştür' damgası vuruldu ve hücreme verildi. Bu süreçte tek kadın tutuklumuz olan Demet'le de –ki aynı kampüs içinde yer alan Kadın Kapalı Hapishanesi'ndeydi– sık sık mektuplaşıyorduk. Okuduğumuz kitaplardan güncel politik tartışmalara sayfalarca mektuplar. *Sol Komünizm*'i istedi benden Demet, ben de okuduktan sonra yolladım kitabı ona. Kadın Kapalı'da el koymuşlar kitaba, 'toplamaşı var' demişler, imhaya yollamışlar. Hapishaneler öyle yakın ki birbirine, volta at-sak ayak seslerimizi duyarız. Ama 'kurallar' metreler arasın-

da dahi böyle değişebiliyor. Diğer kitabı, *Emperyalizm*'i ise mahkemeye sundum. O günlerde Tayyip Erdoğan Türkiye'nin tarihinin en özgür günlerini yaşadığını iddia ediyordu. İşte o günlerde bu kitabı sokakta okumak yasaktı, ancak yasaklar beşığı hapishanelerde okumak serbest. Ben de bu çelişkiyi vurgulamak için 'görölmüştür' damgalı bu kitabı mahkemeye sundum, bu sefer de orada el koydular!

Öğrenci Kolektifleri olarak her yaz bir kampanya düzenliyoruz, adı Okumuş İnsan Halkının Yanındadır. Yoksul mahallelere gidip çocuklara ücretsiz dersler veriyoruz. O yazı tutuklu geçirdiğimiz için gidemedik tabii çocukların yanına. Biz içeride 'top' adı verdiğimiz, ağırlıkların arasına yerleştirdiğimiz kağıtlarla haberleşebiliyorduk, bunları avludan avluya atarak. Arkadaşlarla mutabakata vardık, madem çocukların yanlarına gidemiyoruz, 'okumuş tutsaklar halkın yanındadır' diyelim dedik. İçeride zaten haddinden fazla kitap okuyoruz, dışarıdan ses kayıt cihazı isteyelim, çocuk kitapları okuyup seslerimizi kaydedelim, kayıtları da dışarıdaki arkadaşlar görme engelli çocuklara ulaştırsın. Hapishane idaresiyle görüştük, iki hafta sonra cevap geldi: 'hücreye ses kayıt cihazı veremeyiz'. 'Cihaz sizde kalsın, hapishane kütüphanesinde gardiyan nezaretinde okuyalım' dedik, 'o kadar süre personel veremeyiz' dediler. 'Haftada bir gün, bir saat olsun' dedik, buna cevap dahi vermediler.

Tutuklu olduğum sürede sınavlarıma girebilmem için okuluma getirildim. Ring aracı fakültenin kapısına yanaşıyor, önce askerler inip ellerinde tüfekleriyle bir güvenlik kordonu oluşturuyor, bir süre sonra beni indiriyorlar, onca arkadaşımın, hocamın arasından, fakültemin koridorlarından bir orduyla ve namluları bana dönmüş tüfeklerle birlikte sınav salonuna götürölüyorum. Sınava girecek gözetmene dahi müdahale etmeye çalışıyorlardı. Bir hocamın ağladığını unutmuyorum hâla.

Bir de pankart hikâyesi var. Tahliye olduğumuz gece, hapishane kapısının önüne çıkarılır çıkarılmaz açtığımız ve üzerinde 'o duvar, duvarınız, vız gelir bize, vız!' yazan pankart. Hemen her hafta arama yapılan, hücrenize çat kapı dalınabilen, her bir köşesi dışarıdan gözetlenebilen bir yerde bu pankartı yaptık. Duruşma tarihimiz belli olunca, her ne kadar herkese tahliye beklemesek bile 'birkaçımız tahliye olur' umuduyla yapmıştık. Pankartı bizim hücrede, bir gecede yaptık. Fazladan bir masa örtümüz vardı, rengi de mavi üstelik, Kolektif'in rengi. Bir de ayakkabı boyası aldık kantinden. Boyanın süngerini ve bir kulak çubuğunu kullandık fırça niyetine. Sabaha kadar kurumasını bekledik, sabah sayımından önce de katlayıp sakladık. Hatta duruşmadan birkaç gün önce bir de arama atlattık, bulamadılar pankartımızı. Tahliye olur olmaz, hapishanenin kapısında açtık hemen.

ODTÜ Direnişi

18 Aralık 2012'de Tayyip Erdoğan'ın ODTÜ'yü ziyareti genelde toplumsal muhalefet açısından, özelde ise gençlik hareketi açısından ayrı bir dönüm noktası oldu.

18 Aralık'ta Tayyip Erdoğan ODTÜ'ye geldi. Elbette protesto edilecekti. Yürüyüş başladı, Tayyip Erdoğan'a kilometrelerce uzaklıkta kurulan polis barikatı daha ona yaklaşmamızı bile beklemedi, barikatla aramızda yüz metrelik bir mesafe varken ve biz daha slogan atarken gaz bombalarını üstümüze yağmaya başladı. Direniş saatlerce sürdü, pek çok yaralı vardı, ki Barış Barışık kafasına isabet eden gaz bombası sebebiyle günlerce yoğun bakımda kaldı ve nihayetinde polis kampüsü terk etmek zorunda kaldı.

ODTÜ'nün Hopa Davası'ndan belli başlı farklı noktaları var. Aradan geçen zamanda AK Parti'nin icraatları çok daha fazla can yaktı. Sivas Katliamı sanıkları aklandı, 4+4+4 ya-

salaştı, sağlık hizmetleri tamamen paraya tahvil edildi, üniversitelere yeni YÖK Yasası dayatıldı, Roboski gibi katliamlara imza atıldı, Suriye üzerinden savaş çığırtkanlığı had safhaya ulaştı... Üniversiteliler bunların hiçbirini sindirmedi, unutmadı.

Bunun yanında bir de AK Parti'nin üniversiteler üzerinde kurmaya çalıştığı bir hegemonya var. İstedikleri kadar yandaş rektör atasınlar, bu rektörlere istedikleri belgeleri imzalatsınlar; üniversiteliler 'ben AK Parti'liyim' demiyor. 12 Eylül referandumunda üniversitelerden % 70'in üzerinde 'hayır' oyu çıkması bunun sadece küçük bir örneği. Doğaları gereği üniversiteliler bir aydın karakteri taşıyor. Yalnızca cebini yakan maddi sebepler değil harekete geçmelerine sebep. Bugünkü gençlik hareketinin köklerini aldığı 68 kuşağı, binlerce kilometre uzakta, Vietnam'daki bir savaş için ayağa kalkmıştı. O dönemki gençlik hareketinin sıçrama noktasını ABD'nin bu işgali oluşturmuştu.

Dolayısıyla Suriye'de gerçekleşecek bir emperyalist savaş, yalnızca sınırda yaşayanları ilgilendirmiyor. Üniversiteliler topyekûn bu savaşa karşı duruyor. Üniversiteliler, o dönem fazlaca gündemde olan –ve bugün başbakanlıkta oluşturulan bir ekip tarafından yeniden hazırlanan– yeni YÖK Yasası'nı, hem kendilerini basit bir müşteriye, hem ~~üniversiteleri~~ bir şirkete çevirdiği için değil; aynı zamanda üniversitenin bin yıllık aydınlanmacı gelenegini çöpe attığı için kabul etmiyor.

Tayyip Erdoğan'ın ODTÜ'de protesto edilmesinin altında yatan gerçek budur. Bir düello var ortada. Birileri 'ben üniversiteye girerim, gerekirse ezer geçerim, hegemonyamı da tesis ederim' diyor. Karşısındaki binlerin ise söylediği çok açık: 'Direniriz'. Ve böyle de oldu. Tayyip Erdoğan'ın üst üste günlerce konu ile ilgili açıklama yapmasının sebebi de bu, böylesine büyük çapta bir harekât başarısızlıkla so-

nuçlandı. 'Harekât' diyorum, çünkü 3.600 polis, 8 TOMA ve 105 zırhlı araçla gelip, binlerce gaz ve ses bombasını atmanın başka hiçbir açıklaması yok.

Tayyip Erdoğan'ın 'savcılarını göreve çağıran' açıklamasını emir telakki edenler hemen hazırlığa giriştiler. 21 Aralık sabahı yine evimin kapısı çalındı. Operasyonun hiçbir hukuki alt yapısı yok. Savcı yakalama kararımızı vermiş, bir de altına not düşmüş, 'ismi geçen şahısların yakalanması ve herhangi bir terör örgütüyle bağlarının olup olmadığının araştırılması'. On üniversiteliyi evlerinden topluyorlar, 8'i tutuklama talebiyle mahkemeye sevk ediliyor, ama henüz bir örgüt bağlantısı olup olmadığı konusunda savcının da kafası karışık. Hakikaten işten değil tutuklanmak. Yakalama kararları o kadar aceleyle getirilmiş, o kadar özensiz hazırlanmış ki, benim için ev araması çıkarmayı bile unutmuşlar. Bu dalgınlıkları onlara fazladan iki saate mal oldu, ben evden çıkana kadar kapının önünde beklemek zorunda kaldılar. 'Can hadi ama' uyarılarına pek kulak asmadım; kahvaltı yaptım, birkaç temiz çamaşır aldım, kitaplığımın iki kitap seçtim, ayakkabılarımı boyadım, internetten haberlere baktım.

Evde geçirdiğim sürede birkaç basın mensubu da operasyonu haber alıp evin önüne gelmiş. Basının görüntü almasını doğrudan engellemek polisin imajına pek yakışmayacağı (!) için bana çalıştılar, 'senin için ev araması çıkarmadık, bak, kelepçe bile takmıyoruz, sen de basına demeç verme' dediler, 'benim için mahkeme sürecinde iyi olmayacağını' söylediler. Benim gül hatırım için ev araması çıkarmadıkları ya da kelepçe takmadıkları zaten aşikâr, ancak işin diğer kısmı 'mahkeme süreci' vurgusu. Henüz gözaltına alıyorum, mahkemeye sevk edilip edilmeyeceğim belli değil ancak mahkeme sürecine dair uyarıları daha o saatte yapmaya başladılar. Aynı şekilde, *Zaman* gazetesi de biz henüz

gözaltındayken mahkemeye sevk edildiğimiz haberini geçti. Bu olayın bir benzerini de Hopa Davası'nda yaşamıştık, Halkevci Kadir'e bir polis amiri '15 kişi tutuklanacaksınız, 3-5 ay yatarsınız, aklınız başınıza gelir' demişti.

Aynı ciddiyetsizlik gözaltı sürecimde de kendini gösterdi. Olay Yeri İnceleme biriminde parmak izimi alıp fotoğrafımı çektiler, ardından da terörle mücadele biriminin nezaretine getirdiler. Kimliğimi Olay Yeri İnceleme'de unutmuşlar. Nezaret görevlisi 'kimliği olmadan almam' deyince mecbur birini yolladılar Olay Yeri İnceleme'ye, beni de bir yere oturttular. Bir saatten fazla süre, yürüyerek beş dakikalık mesafeden kimliğimin gelmesini bekledik. Meğer Olay Yeri İnceleme'deki görevli kapatmış birimi, cumaya gitmiş. Namazın bitmesini beklemişler.

Hopa Davası'nda yaşadığımız itibarsızlaştırma ODTÜ operasyonlarında da devam etti. Gözaltına alınan arkadaşlardan birinin babası lisanslı avcı. İki av tüfeğini alıyorlar adamın. Ertesi gün *Zaman*'da haber: 'ODTÜ OPERASYONLARINDA İKİ TÜFEK ELE GEÇİRİLDİ.'

Gözaltıların ikinci günü, ifade almak için çıkardılar hücreden. Önümde bir terörle mücadele polisi, hızlı hızlı dosyayı karıştırıyor. O sayfaların arasından kardeşimin adını gördüm, safa geçmeden elimi koydum araya. Tutanağa bakmak istedim, bana vermediler, ancak avukatım alabilirdi. Ben gözaltındayken polis, kardeşimi aramış. 'Abini terör örgütü üyeliğinden aldık, şimdi terörle mücadele nezaretinde, 1-2 güne savcılığa göndereceğiz' demişler. Cem daha lise öğrencisi, 16 yaşında.

Emniyet'te susma hakkımı kullanıp savcılıkta ifade vereceğimi söylemiştim. Savcıya çıkarıldık, ifade vereceğiz. Tayyip Erdoğan'ın bir önceki ODTÜ ziyaretinden (15 Aralık 2010) fotoğraflar gösterdiler; öğrencilerin polis barikatını yastık yapıp uzun eşek ve birdirbir oynadıkları. Bu fo-

toğraflardan hareketle hangi örgüte üye olduğumu sordular! Savcılık sorgusunun ardından 8 kişi tutuklu yargılanma talebiyle mahkemeye sevk edildik. Sevk yazımızda savcı 'halkı galeyana getirdiğimizi, devletin otoritesini sarstığımızı, halkı hükûmete karşı kışkırttığımızı' ileri sürmüş. İşte ODTÜ böyle bir sarsıntı yarattı!

Nöbetçi mahkemeye çıkarıldık. Salonda bizleri evlerimizden alan TEM polisleri de var. Avukatlarımız dışarı çıkarılmaları gerektiğini söyledi. Hâkimin verdiği yanıt şuydu: 'Önümde fotoğraflar var, bu şahıslar taş kırıyor, polise atıyor, mahkemenin güvenliği için salonda kalacaklar.' O fotoğrafların bize ait olup olmadığını dahi sormamıştı bu hâkim. Avukatlarımız direndi ve TEM polisleri dışarı çıkarıldı.

Savunmaların ardından mahkeme bizleri yurtdışına çıkış yasağı ve haftada bir adli kontrole serbest bıraktı. Tutuklanmamamız bizim için sürpriz oldu, zira hepimiz bu kadar 'yukarıdan' sipariş edilmiş bir operasyon sonucunda tutuklanacağımızı bekliyorduk. Öyle ki, hücrelerde kim kiminle kalır, bunu bile konuşmuştuk.

Göze alamadılar tutuklamayı. Biliyorlardı ki bizler tutuklansak, dışarıda bekleyen kitlenin söyleyecek çok sözü olacaktı. Bizler tutuklansak, 27 Aralık'ta ODTÜ Devrim Stadyumu'nda toplanan yedi bin kişi tıpkı Hopa Davası'nda olduğu gibi yine Adliyenin önüne gelecekti. Bir 9 Aralık'ı daha göze alamadılar."

SONUÇ YERİNE

Tayyip Erdoğan'ın üst üste açıklamalar yaptığı, konuyu kişiselleştirdiği, satır aralarına talimatlar yerleştirdiği gündemlerin sayısı pek fazla değil; Hopa Davası ve ODTÜ Direnişi ise bunlardan ikisi. Bu iki özel gündem de yoğunlukla üniversite öğrencileri üzerinden yürüdü, üniversiteyi hedef aldı.

Üniversiteler her zaman iktidarın hedefinde oldular, her zaman üzerinde baskı kurulması gereken yerler olarak görüldüler. Sokrates'in ölüme mahkûm edilmesinden Ortaçağ Avrupa'sının *universitas*larını kiliselerin hemen yanı başlarında inşa edenlere; aydınlanma her zaman kadir-i mutlak iktidarların tehdidi oldu.

Ancak AK Parti iktidarının on bir yıllık rakamlarına baktığımızda, bu "tehdidin" olabildiğince güncelleştiğini, tutuklu öğrenci sayılarının kat be kat arttığını görüyoruz. Ortada kesin bir rakam yok, zira Adalet Bakanlığı'ndan gelecek açıklamayı tahmin edebiliyoruz: "Onlar öğrencilik faaliyetlerinden dolayı tutuklanmadılar ki!"

Türkiye AK Parti ile birlikte önemli bir değişim-dönüşüm sürecine girdi. Neoliberalizmin piyasacı ilkeleri doğrultu-

sunda tüm bir devlet mekanizması yeniden yapılandırıldı. Ekonomik, sosyal ve siyasi alanlarda dönüşümler gerçekleştirildi. Bu neoliberal dönüşümlerin önemli bir ayağını da “yükseköğretim piyasası” oluşturdu. Üniversiteler yeni kâr alanları olarak yapılandırıldılar, öğrenciler ise bu alanların velinimetleri, müşterileri.

Üniversitelilerin gerek günbegün uğradıkları yıkım, üniversitenin açık bir piyasacı erozyona tabi tutulması; gerek aydın karakterleri, toplumsal meselelere olan duyarlılıkları ve “okumuş insan” sorumlulukları, onları ülkedeki değişimlere tepki vermeye zorladı. Bu yüzden iktidar için doğrudan bir tehdit unsuru ve hedef oldular.

Son on bir yıldır hızla artan tutuklu öğrenci sayıları bunu anlatmaktadır.

Yoksa başka türlü kim izah edebilir “öğrencilik faaliyetlerimden dolayı” tutuklanmamam gereken benim sınavımda cevapladığım “*Komünist Manifesto*’nun hangi yıl, kimler tarafından yazıldığı” sorusunun cevabının yazılı olduğu *Komünist Manifesto* ile 52 yıllâ yargılanmamı?

Şanslıyız ki, 1844’ü, Karl Marx’ı ve Friedrich Engels’i unutmayacak kadar keskin bir hafızamız var.

Bir de eppur si muove diyecek cür’etimiz.”

Bu kitapta esas olarak anlatılanlar, politik bir öğrenci gençlik hareketine şu veya bu şekilde temas etmiş kişilerin hikâyelerinden oluşuyor. Kitabın yayına hazırlık aşamasında yaşanan, Türkiye ve dünyada büyük yankı uyandıran Gezi eylemlerine değinmemek burada hikâyesi anlatılan “politik” öğrenci gençliğinin de içinde olduğu bu büyük halk hareketini es geçmek anlamına gelirdi.

Gezi parkı eylemleri, çevreci bir duyarlılıkla başlayan ancak polisin sert tutumu karşısında kitlelerin beklenmedik direnişine sahne olan ve Türkiye’nin dört bir yanına yayılarak uzun süre devam eden bir direniş hareketiydi.

Eylemler, hükümetin, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararını yok sayarak, Taksim Gezi Parkı’na tarihi Topçu Kışlası’nın yeniden inşa edileceğini, bu yeni yapının alışveriş merkezi, rezidans ya da kent müzesi olarak kullanılabileceğini açıklamasıyla başladı. Taksim Dayanışma adıyla bir araya gelen bir avuç insan, 27 Mayıs’ta (2013) parkın Asker Ocağı Caddesi tarafındaki duvarın bir bölümünün yıkılması ve 5 ağacın sökülmesi üzerine parka giderek, yıkı-

mı engelledi. Gün içinde 50 kişiyi bulan grup, parkta çadır kurarak nöbet tutmaya başladı. Ertesi gün sabah saatlerinde tekrar başlayan yıkım hareketine destek için gelen polislerin protestocuları engellemesi üzerine parka gelen BDP İstanbul milletvekili Sırrı Süreyya Önder, iş makinelerinin önünde durarak yıkıma geçici olarak engel oldu. Bu sırada protestocu grubun sayısı da artmaya başladı. Gece nöbete kalanların sayısı artarken, parkta konser ve film gösterimlerine başlandı. 29 Mayıs sabahı 05.00 sularında düzenlenen baskınla çadırlar toplandı, akşam saatlerinde yenileri kuruldu. Ertesi gün yine sabahın erken saatlerinde Çevik Kuvvet ekiplerinin basınçlı su ve gaz bombalarıyla müdahalesine paralel olarak, sivil giyimli bir grup eylemcilerin çadırlarını yaktı. İlerleyen günlerde bu grubun zabıta görevlileri olduğu ve polisten talimat aldıkları ortaya çıktı.

31 Mayıs sabahı yine erken saatlerde gerçekleşen müdahaleyi, parkta bulunan CHP milletvekili İlhan Cihaner, “devlet vatandaşına tuzak kurdu,” cümlesiyle aktardı. Günlerdir devam eden protestolara katılanlar sosyal medyada fotoğraflar ve mesajlarla tanıklıklarını paylaşarak destek çağrısı yapmaya başladı. Taksim Meydanı insanlarla dolmaya başladığı sırada polisin orantısız müdahalesi ve bu müdahalenin de internet üzerinden hızla paylaşılmasıyla saatler süren eylemler başladı. Günün akşamında protestolar Ankara ve İzmir’e sıçradı. Artık “mesele sadece park meselesi değildi”.

Gezi eylemcilerinin kararlı tutumu ve buna yönelik polis şiddeti, kitlesel protestoların önünü açtı. Eylemler gide rek büyüdü ve hükümet protestosuna dönüştü. Polis, Taksim Meydanı ve Gezi Parkı’ndan çekilmek zorunda kaldı. Park ve meydan Haziran ayının başında 11 gün boyunca tamamen devlet kontrolü dışında, göstericilerin denetiminde kaldı.

Bir aydan uzun süre boyunca yaygın biçimde devam eden

eylemlere ilişkin resmi bilançolara göre Türkiye çapında sadece Bingöl ve Bayburt şehirlerinde protesto eylemi düzenlenmedi. Katılımı olduğundan az gösterme eğilimindeki İçişleri Bakanlığı'nın, eylemlerin 18. gününde açıkladığı verilere göre dahi, Gezi Parkı protestoları sürecinde yaklaşık 2,5 milyon insan eylemlere katılmıştı.

TIHV (Türkiye İnsan Hakları Vakfı) 16 Temmuz tarihli bülteninde, ülke çapında 3.636 gözaltı işlemi yapıldığını, 133 kişinin tutuklandığını açıkladı. TTB'ye (Türk Tabipleri Birliği) gelen bilgilere göre, 15 Temmuz itibariyle 8.163 kişi yaralanarak veya kimyasal gazdan etkilenerek hastanelere ve gönüllü revirlere başvurdu. TTB'nin internetten düzenlediği ankete katılan 11.155 kişi kimyasal silah, gösteri kontrol ajanlarına maruz kaldığını belirtti. Direniş sırasında 3'ü doğrudan polis tarafından, biri göstericilerin arasına giren bir aracın ezmesi sonucu, biri gazdan etkilenme nedeniyle toplam 5 kişi hayatını kaybetti.

Gezi eylemlerine dair ortak kanaat, korku duvarının aşılması oldu. Ahmet Insel haysiyet isyanı tanımını kullandı. AK Parti hükümeti, özellikle polis ve yargı eliyle 2009'dan sonra baskıcı politikalara ağırlık vermiş, yargıda tam hâkimiyet sağladığı referandumdan sonra bu politikaları süreklileştirmişti. Özel Yetkili Mahkemeler eliyle gerçekleştirilen operasyonlarda muhalif öğrenciler, avukatlar, gazeteciler, sendikacılar tutuklanmış, dinleme ve izlemelerle büyük bir gözetim toplumu inşa edilmeye başlanmıştı. Gündelik yaşamı doğrudan etkileyen, yaşam tarzlarına müdahale eden, kürtaj, alkol gibi düzenlemelerde İslami hayat tarzı referansları, neoliberal politikaların özellikle beyaz yakalıları üzerindeki etkisi, Alevilere yönelik ayrımcı politikaların tehlikeli bir hal almaya başlaması, bürokrasinin her aşamasında büyük bir kadrolaşma yaşanması kitlelerin tahammül sınırını zorlar hale gelmişti.

Boğucu havayı dağıtacak, umut yaratacak bir muhalefetin olmaması da Gezi eylemlerinde etkili olan nedenler arasındaydı. CHP'nin parçalı yapısı ve toplumu rahatsız eden uygulamalara AK Parti'nin oluşturduğu hegemonyayı zayıflatacak, en azından anlamlı bir karşı koyuşu ortaya koyacak biçimde direnememesi, MHP'nin birçok temel konuda AKP ile aynı safta yer alması büyük bir toplumsal muhalefet açığını da ortaya koyuyordu. Böyle bir ortamda, AK Parti, başta Başbakan Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere kitlelerin yaşam tarzlarını hedef alan, en temel özgürlüklere aşağılayıcı bir dille saldıran pervasız bir tutum içine girmişti.

Büyük bir suskunluk içinde görünen toplumun biriktirdiği öfke, Gezi eylemleriyle patlak verdi ve tüm Türkiye'yi sarstı. Bir araya gelen kitlelerin ortak noktası, bu muhalefet boşluğunda bütün bu uygulamalara ve aşağılamalara bir itirazdı ve bu itirazda birlik sağlanmıştı. Beklenmedik bir anda ortaya çıkması, hiçbir şekilde öngörülmemiş olması ve kitlelerin kendiliğinden eylemiyle ülke tarihinde dönüm noktası olmaya aday bu eylemler sıklıkla "90 kuşağı gençliğinin" damgasını vurduğu bir eylem olarak anıldı. Bu tanımlama çoğunlukla yerinde olsa da Gezi Parkı'ndaki eylemler gençliğin de içinde yer aldığı kendiliğinden bir kitle hareketi olarak tanımlanmayı daha çok hak eder ve bu da hiçbir şekilde öğrenci gençliğin bu hareket içindeki dinamik gücünü de hafifletmez.

İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden Esra Ercan Bilgiç ve Zehra Kafkaslı'nın internet üzerinden yürüttüğü ve 3 bin kişi tarafından yanıtlanan #direngeziparkı anketi, eylemlere katılanların büyük ölçüde gençler olduğunu ortaya koymuştu. Bazı yöntem sorunları nedeniyle eleştiriler olsa da, bu anket çalışmasının sonuçları Gezi eylemleri ile ilgili en azından bir ön fikir vermesi bakımından önemliydi. Ankete göre protestoları destekleyenlerin % 39,6'sı 19-25 yaş arasın-

da, % 24'ü 26-30 yaş arasında, % 15,9'u 31-35 yaş arasında, % 11'i 36-45 yaş arasında, % 4,6'sı 46-55 yaş arasında, % 3,5'u 18 yaş ve altında, % 1,4'ü de 56 yaş ve üzerindeydi.

Eyleme neden katıldıkları sorusuna verilen yanıtlar da eylemin ve eylemcilerin "asgari müştereklerini" göstermesi bakımından önemliydi:

% 92,4 başbakanın otoriter tavrı, % 91,3 polisin protestoculara uyguladığı orantısız güç, % 91,1 demokratik hakların ihlal edilmesi, % 84,2 medyanın suskunluğu, % 56,2 ağaçların (Gezi Parkı'ndaki) kesilmesi.

Eyleme katılanların sadece % 7,7'sinin, yakın oldukları siyasi hareketin yönlendirmesiyle hareket ettiğini belirtmesi eylemin "kendiliğindenci" yönünü gösteriyordu.

Aynı ankette, "Gezi Parkı protestolarını destekleyenlerin kendilerini tanımlarken geçerli olduğunu düşündükleri nitelendirmelerin" sırasıyla "Özgürlükçü, çevreci, laik, demokrat, Türk, Atatürkçü, İstanbullu, anti-militarist, anti-kapitalist, sosyalist, solcu, öğrenci, Müslüman, Kemalist, liberal, milliyetçi, feminist, ateist, ulusalcı, apolitik, dindar, komünist, azınlık mensubu, muhafazakâr, LGBTT birey, Kürt, AK Parti seçmeni" olarak sıralanması da yelpazenin genişliğini ve yine eylemlerin anti-otoriter, AK Parti karşıtı karakterini ortaya koyuyordu.

Gezi Parkı eylemleri, Türkiye tarihinin en yaygın kitlesel gösterileri oldu. Bu kitlesellik, AK Parti karşıtlığı üzerinden bir araya gelen, çeşitli siyasi düşünceye sahip insanları yan yana getirirken, politik öğrenci grupları ve sosyalistler, kitle hareketi içinde önemli unsurlar olarak öne çıktı.

Sosyalistler, Gezi eylemlerinin en dinamik ve öne çıkan unsuru oldu. Gezi eylemleri, kuşkusuz bu örgütlerin yıllardır idealize ettiği, özlemini duyduğu halk hareketi değildi. Ancak ilk andan itibaren sosyalistler, kendi sloganları ve pankartları ile eylem alanlarında yerlerini aldılar. 2000'li yıl-

ların başından itibaren marjinalize edilen, kitle bağları büyük ölçüde koparılmış olan sol örgütler, Gezi eylemleriyle kitle bağlarını yeniden kurma konusunda önemli bir olanak elde ettiler.

Direnış geleneğinin tohumlarını atan bir avuç politik öğrenci de kendilerine uzak duran, hatta karşıtlık içinde algılanan genç bir kuşakla birlikte direniş sahnesinde boy göstermiş oldu.

Gezi eylemine katılan kitleler, sert polis müdahalelerine direniş gösterirken ve hedef gözetilerek atılan gaz bombalarının üzerine yürürken farkında olmasalar da yıllardır televizyon ekranlarında başta üniversite öğrencileri olmak üzere muhaliflere yönelik şiddetin ve bu şiddete karşı direnişin adeta bilinç altlarında yarattığı bir duygu ile hareket ediyorlardı. Özellikle 90 kuşağı bakımından polis şiddeti 2000’li yıllar boyunca, çeşitli nedenlerle uzak durdukları politik öğrenci gruplarına yönelen şiddetti. Gezi eylemlerinden sonra görüldü ki, politik grupların kitlesel olmayan ama kararlı duruşları büyük bir kitle üzerinde en azından “direnişin mümkün olduğu” duygusunu yaratmıştı.

Gezi eylemlerinin sürpriz oluşu, o güne kadar hiçbir eyleme katılmayan milyonları alana döküşü analiz edilirken, yıllar boyunca kitlelerin adeta göz ucuyla izledikleri öğrenci eylemlerinin, kitlelerin bilinç altlarında yarattığı etki göz ardı edilmemelidir.

Gezi eylemlerine katılan “90 kuşağı” gençliği, politik öğrenci gruplarının o güne kadar mesafeli olduğu birçok şeyi eylem alanına taşıdı. Sosyal medyanın eylemlerdeki örgütleyici ve motive edici rolü, gençliğin dinamizmini taşıyabilecek çok önemli bir rol oynadı. Öğrenci gençlik hareketinin kendi pratiği ile kuramadığı “birlikte mücadele” bağı Gezi eylemleriyle kendiliğinden kuruldu. Ancak bu bağın kurulması eylem alanlarında da yansıdığı biçimde sancılı bir

bağdı. Zaman zaman yaratıcı eylemler ve direniş tarzlarıyla bunun dışına çıksa da genellikle politika yapış tarzı hep bir “ciddiyet” içeren öğrenci gençlik hareketi, kitlelerin esprili, küfürlü, karşısındaki güçle dalga geçen, iktidarın söylemlerini karşıt bir söyleme dönüştürerek popülerleştiren ve etkisizleştiren bambaşka bir tarzla yan yana geldi.

Örgütlülükten uzak duran, eylemlere birey olarak katılmayı önemseyen, politikayla ilgili, ancak var olan politik örgütlenmelerle arasına mesafe koyan gençliğin eylemlerdeki taşıyıcı rolü önemliydi. Üniversitelerin mezuniyet törenlerinin birer Gezi eylemine dönüştürülmesi de bu konuda önemli bir göstergeydi.

İktidar, Gezi eylemlerinin bedelini ödetmek için sol grupları hedef aldı. Bu gruplara yönelik operasyonlardan sonra tutuklananların önemli bir bölümü de yine üniversite öğrencileri oldu. Gözaltına alınıp bırakıldıktan sonra haklarında dava açılanlar, yani tutuksuz yargılananlar da yine ağırlıklı olarak öğrencilerden oluşuyordu. Öyle ki, başlatılan cadı avı İstanbul’da öğrenci yurtlarının basılmasına kadar vardı. Gezi eylemlerine katılan sol gruplara yönelik yoğun gözaltı ve tutuklama yapılmasının önemli hedeflerinden biri de bu grupların Gezi sonrası dönemde öğrenci gençlik içerisinde gelişecek etkilerini kırmaktı.

Gençliğin eylemi, apolitik olduğu düşünülen bir kuşağın, “özgürlük” eksenli bir politizasyonunun da önemli bir göstergesi oldu. Eylemlerden politik pozisyonlarını nasıl tanımlıyor olursa olsun, eylemler sırasında ve sonrasındaki “forumlarla” önemli bir demokratik birikim sağlayan bu genç kuşağın deneyimi, politik gençlik hareketinin ödediği bedellerin boş olmadığını, söyledikleri sözlerin havada dağılıp gitmediğini gösterdi.

Nasıl ki Gezi sürecinin sonunda yapılan operasyonlar, ölümlerden sonra başlatılan soruşturmaların yürütülüş bi-

çimi cumhuriyet tarihinin kısa bir özeti gibiyse, Gezi sūre-
cinin tamamı da aslında öğrenci hareketlerinin odaklandı-
ğı en temel fikre dönüktü. Öğrencilerin uzun yıllardır aktar-
maya çalıştıkları temel dertleri, vūcut bulmuş ve bütūn bir
ūlkeye anlatılmıştı:

Sözūn varsa, söyleyebilirdin ve söylemeliydin.

“Şimdi ben merak ediyorum; bu okulun yönetimi, akademisyenleri, bu öğrencilere bu işi mi öğrettiler? Nasıl sapan kullanılır, hangi cins kullanılır? Veya araba lastikleri, ne zaman, hangi ortamda, nasıl yakılır? Veya molotof nasıl yapılır, kimlere nasıl atılır? Bu mu öğretildi bunlara?”

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 2012 Aralık’ında ODTÜ’de polisin “orantısız şiddetle” karşılık verdiği öğrenci protestoları üzerine bunları söylemişti. Üniversite öğrencileri, dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye’de de, toplumsal muhalefetin önemli öznelerinden biri. Kâh toplumsal düzenle ilgili hoşnutsuzluklar, kâh üniversitenin vaadleriyle gerçekliği arasındaki derin uçurumun yarattığı hayal kırıklığı, kâh gençliğin isyankârlığı, heyecanı, radikalizmi, hep beraber öğrenci hareketinin kesintisiz dinamiğini oluşturuyor.

Devletin ve iktidarların öğrencilere dönük baskıcı tutumu da en az öğrenci muhalefeti geleneği kadar güçlü bir gelenek oluşturuyor Türkiye’de! Başbakan Erdoğan’ın çıkışı istisnai değil: “Masum öğrenci olaylarını” “anarşi ve terörün” tohumu olarak gören ve bunların kaynağında boğulması gerektiğini düşünen yaklaşım, neredeyse bir gizli anayasa maddesi gibi kökleşmiş durumda.

Araştırmacı gazeteciler Gökçer Tahincioğlu ve Kemal Göktaş’ın incelemesi, 11 yıllık AKP iktidarı döneminde öğrenci hareketine dönük baskı rejiminin bir bilançosunu çıkarıyor. Bütün yönetim kademelerinin kıyıcı hoşgörüsüzlüğünden, polisin daimi “orantısız güç” uygulamasına, yargının “örist” ve “düşman” muamelesi yapan rutinine kadar...

